

OBRAZI LJUBEZNI

*25 let Karitas v službi
človekovega dostojanstva*

Obrazi Ljubezni

25 let Karitas v službi človekovega dostojanstva

© Ognjišče založniška dejavnost d.o.o. in Slovenska karitas

Uredila Helena Zevnik Rozman

Knjigo pripravili Helena Zevnik Rozman, Imre Jerebic, Alojzij Štefan,
Karolina Vrtačnik, Jana Podjavoršek, Jože Bartolj

Lektoriranje Nina Pirc Vovčko

Fotografije arhiv Karitas in Tatjana Splichal (7, 13, 106, 136),
Andrej Gombač (12, 118, 124, 131, 133, 194, 195),
Tamara Bizjak (17, 20, 42, 53), Tina Dokl (64),
Tamino Petelinšek (30, 31, 165), Jože Pavlič (25, 35),
družina Strajnar (123), Andrej Petelinšek (168)

Grafična priprava fotografij Marko Čuk

Prelom in oblikovanje Benjamin Pezdir

Izdalo Ognjišče d.o.o. in soizdajatelj Slovenska karitas, 2015

Urednik knjižnega programa Božo Rustja

Direktor Miha Turk

Generalni tajnik Slovenske karitas Imre Jerebic

Naklada 2.200 izvodov

Tisk Tiskarna Radovljica

Naročila

Ognjišče d.o.o., Trg Brolo 11, 6000 Koper

Tel. 05/6117-220 ali 0590/99-099

ognjisce.narocila@ognjisce.si

Knjige in druge izdaje Ognjišča

si lahko ogledate tudi na spletni strani

<http://knjigarna.ognjisce.si>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-784-46(497.4)«1990/2015»(082)

OBRAZI ljubezni : 25 let Karitas v službi človekovega
dostojanstva / [pripravili Helena Zevnik Rozman ... [et al.]
; uredila Helena Zevnik Rozman ; fotografije arhiv Karitas
in Tatjana Splichal ... et al.]. - Koper : Ognjišče ; Ljubljana :
Slovenska Karitas, 2015

ISBN 978-961-263-179-6 (Ognjišče)

1. Zevnik Rozman, Helena
282079232

OBRAZI LJUBEZNI

25 let Karitas v službi človekovega dostojanstva

Hvala, slava in čast

Dobremu Očetu Stvarniku,

ki nas je poklical v življenje in nas obdaril z darom služenja.

Odrešeniku Jezusu Kristusu,

ki nas odrešuje našega napuha, lakomnosti in drugih slabosti, ki zamegljujejo ljubeči obraz.

Svetemu Duhu,

ki nas tolaži in napaja z močjo življenja.

Hvala in zahvala

Vodstvu Cerkve na Slovenskem,

ki ste Karitas v 25 letih delovanja z očetovsko roko in odprtim srcem spremljali na razvojni poti služenja človeku v stiski in opozarjali na naše poslanstvo in zvestobo evangeliju.

Prvemu vodstvu in kasneje ostalim vladam države Slovenije,

da ste omogočili, da smo se lahko javno organizirali in ste nas sprejeli kot partnerje, še posebej pri odkrivanju nepokritih stisk.

Župnikom,

da ste odprli srca za karitativno dejavnost in sprejeli izziv oblikovanja in skrbi za župnijske Karitas ter delo s prostovoljci.

Spoštovanim in nadvse dragim sodelavcem Karitas (prostovoljcem in zaposlenim).

Za vsakega od nas veljajo besede papeža Frančiška: »On nas je poklical in nas pošilja, On nam daje poslanstvo in nas napaja s svežo energijo.« Hvala, da živite svojo poklicanost v poslanstvu Karitas in vsak dan znova darujete neštete ure za sočloveka v stiski.

Podpornikom Karitas,

da nas kot angeli varuhi spremljate pri našem delu z vašo molitvijo, darovanim trpljenjem, s simpatijo in razumevanjem.

Darovalcem,

da nam zaupate svoja sredstva za materialno in strokovno pomoč ljudem v stiski – tako nas povezuje zaupanje in pravi namen pomoči potrebnim.

Neštetim prejemnikom pomoči,

da ste nam zaupali svoje stiske in smo ob vas lahko rasli.

Medijem

za korektno spremljanje in predstavljanje našega dela – tako skupaj izpolnjujemo poslanstvo Karitas.

Imre Jerebic, generalni tajnik Slovenske karitas

Na poti k človeku

Pred 25 leti je Karitas stopila v naš, slovenski prostor z boječimi koraki in hkrati z zaupanjem, da je v ozadju Bog, katerega bistvo je ljubezen, dobrota in usmiljenje.

Kristjan, kadar izstopi iz sebe in se poda na pot k bližnjemu, čuti, da se ni približal samo tistemu, ki potrebuje njegovo bližino, temveč samemu Bogu. Kristjan s krstom postane Božji otrok, sleče »starega človeka« in »obleče Kristusa« ter se poda za njim, da bi ga v vsakdanjem življenju ne samo oznanjal z besedo in častil pri bogoslužju, ampak bi svojo vero živel in potrjeval z dobrimi deli, z deli sočutja in usmiljenja.

V Apostolskih delih je prva krščanska skupnost predstavljena kot skupnost, ki je bila stanovitna v nauku apostolov, lomljenju kruha in molitvah, med njimi pa nihče ni trpel pomanjkanja (prim. Apd 2,42-26).

V Sloveniji smo dolgo čakali na trenutek, da se je politično ozračje toliko sprostilo, da je bila lahko ustanovljena Karitas. To pomeni, da so verni lahko v polnosti zaživel svojo vero ne samo za obzidjem cerkve, temveč tudi tam, kjer se ljudje srečujejo z raznovrstnimi oblikami revščine, torej v vsakdanjem življenju.

Karitas je bila hitro soočena z izzivi, na katere je odgovorila v vsej iskrenosti in pokazala, da je dorasla situaciji. Razumela je, da se mora najprej vživeti v svet teh ljudi in iskati vzroke, ki človeka privedejo v določene težave, če želi odgovoriti na potrebe ljudi. Na človeka je vedno gledala kot na celoto – ne samo na njegove materialne, ampak tudi na duhovne potrebe. Ni iskala samo človeka, ki potrebuje hrano, obleko, zdravila ..., ampak tudi človeka, ki išče bližino, toplino, sočutje, nasvet, besedo spodbude ...

Od vsega začetka je Karitas pokazala, da ne išče sebe in ne želi tekmovati z drugimi humanitarnimi organizacijami. Prispevati želi le svoj delež, na njej lasten način, ki je izraz srca, sočutja in ljubezni. To želi še posebej deliti s tistimi, ki jih je življenje izrinilo na obrobje, ki ne vidijo več poti naprej ...

Pred 30 leti sem bil kot novinec Družbe Jezusove za dva meseca poslan k sestrām Matere Terezije v Rim. Iz te izkušnje mi je najbolj ostalo to, da smo vsako jutro ali večer, preden smo šli na rimske ulice iskat uboge, preživeli eno uro v molitvi pred Najsvetejšim, da bi si »nadel očala«, s katerimi bi v ljudeh, h katerim bomo pristopili, lahko prepoznali Kristusov obraz.

Moč Karitas je ravno v tem, da so prostovoljci in prostovoljke ljudje živega odnosa z Bogom, ki svojo vero utrjujejo in krepijo v molitvi. Tako jim je v tistih, ki jih srečajo, lažje prepoznati brata ali sestro, lažje jim je najti pravo besedo in izbrati dejanja, ki človeka dvigajo in mu vlivajo novo upanje.

Ob 25-letnici ustanovitve Slovenske karitas gre najprej zahvala Bogu, da je ustanoviteljem navdihnil to idejo in jim dal pogum, da se niso ustrašili zaorati brazde v trdo ledino.

Zahvala gre prvim voditeljem Karitas za iznajdljivost, da so znali takoj ustvariti mrežo sodelavcev, ki je še danes živa in učinkovita. Zahvala gre tudi vsem, ki so poskrbeli za vzgojo sodelavcev, kajti samo na ta način je pomoč prišla tja, kjer ni bilo nikogar, in je prišla na način, ki je bil učinkovit in človeka vreden. Zahvala gre tudi vsem, ki so znali ustvariti sistem zbiranja sredstev na pregleden način, ki je vlivl zaupanje in ga še vedno

.....

uživa. Hvala tudi vsem, ki ste nas znali sproti obveščati tako o potrebah kot tudi o opravljenih nalogah in rezultatih.

V teh 25 letih se je preko Karitas spletla veriga dobrote in sočutja. Lahko smo veseli in ponosni na vse, kar se je dobrega in plemenitega zgodilo. Pred nami so novi izzivi. Težji in zahtevnejši. Vse to izročimo v Božje roke in se pustimo voditi Božjemu Duhu. Samo tako bomo lahko hitro in pravilno odkrili, kje so potrebe in kako lahko nanje po svojih močeh najbolje odgovorimo. Hitra in pravilna pomoč je prava pomoč.

Ob tem, ko se Bogu zahvaljujemo za vse, kar se je zgodilo dobrega in plemenitega v teh 25. letih, želim, da se Karitas ne bi zaprla vase, v svoj krog, ampak bi ustvarjala prostor, v katerega lahko vstopajo nove članice in člani, prostor, kjer je vsak dobrodošel, še posebej pa mladi. Danes večkrat slišim ljudi, ki vstopajo v pokoj, da ne vedo, kam se vključiti, da bi ohranili življenjsko svežino in bi bili koristni za druge. Karitas je gotovo prostor, kjer boste vedno dobrodošli, kajti področij dela je veliko, vedno več, saj so odgovor na nove probleme, s katerimi se srečujemo.

Karitas ne sme nikoli ostati samo pri »akciji«. Ob vsem je potrebno najti čas za Boga, molitev, pa tudi za strokovno izpopolnjevanje. Samo tako bo Karitas pristopala k človeku in v njem prebujala in utrjevala dostojanstvo. Človek se bo čutil sprejetega, iztrganega iz osame in vključenega v skupnost. V sebi bo začutil novo upanje.

Drugi Vatikanski koncil je Cerkev označil kot »pot k človeku«, kot tisto, ki izstopa iz sebe in išče človeka, da mu prinese upanje, luč, odrešenje ... Seveda so tisti, ki jih Karitas išče, v prvi vrsti ljudje v stiski, brez delitve na te ali one, na »naše« ali »tujce«, vsak človek je vreden svojega dostojanstva.

Dokler bo Karitas na poti k človeku, bo imela svojo identiteto, bo ostala glas ljudi v stiski, klic k solidarnosti in bo predstavljala vrata, na katera lahko brez strahu potrka vsak – še posebej takrat, ko so zaprta vsa druga!

Alojzij Cvikel,
mariborski nadškof metropolit,
predsednik Slovenske karitas

Seme

»Bog je ljubezen in vse, kar dela, nosi podobo njegove ljubezni, najbolj pa človek, ki je Božji otrok.« Na tem temelji človekovo dostojanstvo in tudi poslanstvo Karitas, ki je posredovanje usmiljene Ljubezni človeku; v prvi vrsti seveda tistemu v težavah in stiskah življenja. Odgovor na probleme življenja je najprej človekovo lastno prizadevanje, ko pa to iz različnih vzrokov ni dovolj oziroma si človek ne more pomagati sam, je naloga skupnosti, od družine pa vse do države, da človeku solidarno pomaga. Takšen odgovor Cerkev na Slovenskem je Karitas. Ne le reševanje socialnih problemov in lajšanje materialnega pomanjkanja, ampak tudi pomoč in ljubeči objem najbolj ubogih med nami v njihovi duševni, duhovni in vsaki drugi revščini.

je zraslo v mogočno drevo

Predal dobrote

V Ognjišču smo že septembra 1967 (v tretjem letu izhajanja) odprli Poštni predal dobrote. V njem smo bralce spodbudili, da bi si dopisovali z bolniki in invalidi, dajali svoj prispevek v Sklad škofa Antona Vovka in za tiste, ki si ne morejo plačati Ognjišča (misijonarji, bolniki, upokojenci). Objavljali smo pisma darovalcev in obdarovanih. Tako se je spletla vedno gostejša mreža dobrodelnosti. V okviru te rubrike je nastala pobuda za Romanje invalidov in bolnikov na Brezje (1968), zbrala pa se je tudi denarna pomoč, ki smo jo posredovali revnim in misijonarjem. To seveda ni ostalo brez posledic in represije s strani državnih organov. Zasliševanja in pritiski so dosegli višek leta 1974, ko so na uradništvu opravili hišno preiskavo in so nam odvzeli potne liste (meni za tri leta). Kljub temu smo vztrajali, saj je krščanstvo brez dobrodelnosti mrtvo.

Franc Bole
s sodelavci
leta 1990

S širitvijo Predala dobrote smo pričeli zbirati tudi materialna sredstva, predvsem obleko. Pošiljali smo jo revnim ljudem ali

celo župnijam, ki so jo posredovale naprej. Za opravljanje te dejavnosti so prišli prvi prostovoljci, kupili smo tudi kombi. Ob tem se je pojavil prostorski problem. Najprej smo sredstva zbirali v enem stanovanju sredi Ljubljane, kasneje pa v stolnem župnišču v Ljubljani. Potrebne materiala je bilo vse več, zato tudi ta prostor ni ustrezal. Uspelo nam je pridobiti prostore na Teološki fakulteti, kjer smo jih delno porabili za pisarno, delno pa za skladišče karitativnega dela. Veliko smo sodelovali z lazaristi, ki so pomagali bolnim, zbirali smo prostovoljce, jih poučevali o delu z bolnimi, organizirali skupne izlete itd. Pri dežurstvu so nam pomagale redovnice. Za koordinacijo vsega dela smo tudi zaposlili eno osebo.

S Predalom dobrote smo sodelovali tudi s *Caritas Internationalis*, saj sem se kot urednik Ognjišča udeleževal kongresov Karitas v Rimu.

S političnimi spremembami konec osemdesetih smo tudi v Cerkvi videli možnost, da se spremeni zakon, v katerem je bilo Cerkvi prepovedano ukvarjanje s socialnim delom. Vsi, ki smo do sedaj sodelovali pri tem delu, ter še nekateri, ki so bili vključeni v komisije za diakonijo, smo oblikovali odbor, ki je pripravil predlog za ustanovitev Karitas.

Franc Bole, Ognjišče

SLOVENSKA POKRAJINSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA
Conferentia regionalis Episcoporum Sloveniae

Številka: 853/90

USTANOVITEV SLOVENSKE KARITAS

Na seji Slovenske pokrajinske škofovske konference v Zagrebu 24. in 25. aprila 1990 smo slovenski škofje obravnavali vlogo pripravljalne skupine Karitas, ki jo je 16. 4. 1990 poslal direktor Franc Bole. Sprejeli in potrdili smo vse predloge.

S 1. majem 1990 ustanovljamo SLOVENSKO KARITAS kot samostojno cerkvenopravno ustanovo Slovenske pokrajinske škofovske konference. Za predsednika smo izbrali mariborskega škofa dr. Franca Krambergerja, za direktorja pa imenujemo g. Franceta Boleta. Predstavnik mariborske in koprške škofije Branko Maček in Albert Strancar sta bila že imenovana, za predstavnika ljubljanske nadškofije imenujem p. Marijana Šefa. Za člane nadzornega odbora imenujem ekonome vseh treh slovenskih škofij. Po leg vodstva imenujem še tri sodelavce: gospo dr. Metko Klevišar, gospo Mijo Zajec in diakona Imreta Jerebica. Vsa imenovanja veljajo za pet let.

Potrjujem predloženi statut Slovenske Karitas, ki ga prilagam temu pismu.

Škofje bomo radi spodbujali ustanavljanje škofijskih Karitas in njihovih podružnic po župnijah. Vodstvo Slovenske Karitas naj predloži vsaj nekaj okvirni statut za te oblike Karitas.

Prizadeval si bom, da najdemo primerno centralo Slovenske Karitas. Prostori v stanovanju g. škofa dr. Leniča so le začasni sedež, ker stanovanje ni njegova osebna last, ampak last stolnega kapitlja.

Slovenski Karitas in vsem njenim sodelavcem želim obilo božjega blagoslova in veliko uspeha.

Ljubljana, 1. maja 1990

+ Alojzij Suštar
Alojzij Suštar
predsednik SPSK

Ustanovitev Karitas

Nekako deset let pred ustanovitvijo Karitas je bila ustanovljena komisija za diakonijo, katere namen je bil spodbujanje dobrodelne dejavnosti v Cerkvi. Pri njeni ustanovitvi sem aktivno sodeloval z nadškofom Alojzijem Šuštarjem, ki je zelo podpiral dobrodelno dejavnost v okviru Cerkve. Ker javnost in kristjani do takrat niso razumeli pomena diakonije, smo aktivnosti usmerili na srečanja za starejše, bolne in invalide. Iz posebnega dneva starejših, bolnikov in invalidov so nastala srečanja in prve skupine za starejše. Temu delu lahko rečemo tudi zametek Karitas.

Leta 1989 se je politično stanje v Sloveniji zelo spremenilo in začutili smo, da so možnosti za spremembe. Mesečno se je pričela srečevati manjša skupina, ki je zbiralala informacije o tem, kako ustanoviti Karitas. Z zbranimi informacijami smo prišli pred škofo in izrazili željo, da bi kljub zakonski prepovedi socialne dejavnosti Cerkve razglasili ustanovitev Karitas. Kljub politični otoplitvi je bil ob tem dejanju prisoten strah, vendar so se škofje odločili in 1. maja 1990 ustanovili Slovensko karitas.

p. Marijan Šef, Škofijska karitas Ljubljana

»Človek piše zgodovino, a Bog ji daje naslove«

*Pogovor z nadškofom Francem Krambergerjem,
predsednikom Slovenske karitas 1990–2007*

Gospod nadškof, kakšni so vaši spomini na začetek Slovenske karitas?

Ob koncu aprila 1990 smo bili škofje tedanje Jugoslavije zbrani na rednem zasedanju v Zagrebu. V popoldanskem času smo imeli slovenski škofje posebno sejo, na kateri smo obravnavali vlogo, ki jo je v imenu pripravljalnega odbora za ustanovitev Slovenske karitas v okviru Komisije za diakonijo poslal direktor Franc Bole. Predlog smo v celoti sprejeli in s 1. majem 1990 ustanovili Slovensko karitas (SK). Izmed članov takratne Slovenske pokrajinske škofovske konference sem bil izbran za predsednika; za direktorja je bil imenovan predlagatelj Franc Bole. Imenovani so bili tudi zastopniki vseh treh škofij, člani nadzornega sveta in še trije strokovno usposobljeni sodelavci. Tako je bilo postavljeno prvo vodstvo. S tem dejanjem je bil prvič prebit idejni in ideološki obroč okoli Katoliške cerkve v Sloveniji. Do takrat je bila namreč prepovedana vsakršna organizirana karitativna dejavnost v okviru Cerkve.

Dogodek lahko primerjam z evangelijsko prispodobo o gorčičnem semenu. Padlo je v rodovitno slovensko zemljo, vzklilo je in zaživel, poglajalo je globoke korenine in danes gledamo SK kot mogočno drevo z mnogimi vejami dobrodelnih ustanov: preko 450 župnijskih Karitas, skoraj 10.000 prostovoljnih sodelavcev, trije socialni zavodi s krajevnimi enotami, več domov za starejše, ostarele in onemogle, materinski domovi, sprejemališče in zavetišče za brezdomce, skupnosti »Srečanje« za zasvojene, terapevtsko pripravljalni center, svetovalnice, Ambulanti za osebe brez obveznega zdravstvenega zavarovanja in še in še.

Z ustanovitvijo SK je Cerkev na Slovenskem poleg oznanjevanja in bogoslužja v polnosti zaživel tretjo dimenzijo svojega poslanstva.

Od začetka SK hranim in bom ohranil v nepozabnem spominu tri dogodke ali dogajanja. Že takoj na začetku, ko še nismo imeli izkušenj, nas je katastrofalna poplava v Savinjski dolini (novembra 1990) postavila pred zahteven izpit. To je bila prva učna ura za Karitas. Toda ljubezen je iznajdljiva, ali, kakor pravi apostol Pavel: »Ljubezen vse prenese« (prim. 1 Kor 13,17). V preizkušnjah se človek najhitreje izuči.

Drugo, kar me bo spremljalo, so bila vsakoletna evharistična srečanja vseh sodelavcev Karitas na Ponikvi. Tam smo doživljali karitas prvih kristjanov, o katerih je zapisano, da »so bili stanovitni v nauku apostolov in bratski skupnosti, v lomljenju kruha in v molitvah. /.../ Bili so kakor eno srce in ena duša. /.../ Nihče med njimi ni trpel pomanjkanja« (Apd 2,42; 4,32–34).

Tretje nepozabno dogajanje je bil vsakoletni koncert »Klic dobrote«, ki nas je povezoval s svetom, s slovenskim svetom in z vsemi, ki so potrebovali našo pomoč.

Kako se je Karitas uveljavljala v družbi, državi in Cerkvi na Slovenskem?

Poznavalci človeštva pravijo: »Človek piše zgodovino, a Bog ji daje naslove.« Z osamosvojitvijo in samostojnostjo Slovenije je po Božji previdnosti tudi v naši zgodovini zblestel nov naslov, še več, začeli smo pisati svojo zgodovinsko knjigo. In na začetku, v prvem poglavju je zapisano: Ustanovitev Slovenske karitas.

Vendar zaradi hitrih sprememb v naši družbi in na političnem obrazu naše tedanje oblasti pot SK ni bila gladka in lahka. Potrebneja je bilo veliko truda, da se je uveljavila, da je dobila status humanitarne ustanove in se enakovredna postavila ob druge humanitarne družbene organizacije. Toda SK je z delom pokazala, kaj je, kakšna je njena identiteta, kakšni so njeni nameni in vizija, komu služi. Njeno že opravljeno poslanstvo je pokazalo, da želi pomagati ubogim, odpisanim in odrinjenim na rob družbe, skratka človeku v stiski, da ne dela razlik med prosilci, jih ne deli na »ene« in »druge«. Pokazala je, da je v službi človekovega dostojanstva, da je glas revnih, da se zavzema za medgeneracijsko solidarnost in je dom za vse ljudi.

Razen tega je SK prestopila meje svojega področja in posegla v reševanje revnih ljudi prek slovenskih meja, v mednarodno okolje, v BiH, Srbijo, Albanijo, celo v dežele na drugih kontinentih. Tako je SK postala ena največjih

humanitarnih organizacij doma, ali »eden najpomembnejših stebrov izvajanja humanitarne dejavnosti v slovenski družbi in širše« (prof. Zinka Kolarič, FDV).

Ob vsem tem lahko rečem, da je SK ambasador naše Cerkve na slovenskih tleh in po svetu. Njeni člani niso le delavci, marveč tudi pričevalci za Kristusa, živijo njegovo poslanstvo, so »ljubeči obraz Cerkve za ljudi v stiski in so prepoznavni v naši družbi« (Jerebic Imre, gen. tajnik SK).

Kdo je bil in je za SK »človek v stiski«?

Razvoj SK je potekal vzporedno z izzivi, ki so nastajali v naši družbi in v svetu. Pokazale so se nove oblike revščine, o katerih pogosto govori tudi sedanji papež Frančišek: vprašanje beguncev, korupcija, trgovina z ljudmi, prisilna prodaja telesnih organov, prisilna prostitucija in spolne zlorabe, prisilno beračenje in služenje, nova vrsta suženjstva ... Z vsem tem se srečuje tudi naša Karitas, vsaj do neke mere.

Ko se ob njenem srebrnem jubileju oziram v preteklost, morem reči, da je SK po svojih zmoglostih odgovarjala na izzive in znamenja časa, vendar še ostaja pred njo pot iskanja novih rešitev. Pri tem je in bo najdevala marsikatero rešitev v sodelovanju z mednarodno Karitas, ki je največja nevladna humanitarna organizacija na svetu in katere članica je SK že od leta 1995.

Jože Potrpin

Šola služenja in dobrodelnosti

TEDEN KARITAS

Velike stvari se pogosto spočnejo in rodijo mimogrede, brez velikega pompa ali dokazovanja, kdo jih je spočel in spravil na svet. Tako je bilo z idejo Tedna Karitas. Spočeta je bila kot potreba po učenju služenja za nas sodelavce Karitas in tudi kot promocija tedna dobrote.

V tistih začetnih letih ponovnega delovanja Karitas v slovenski družbi in Cerkvi smo potrebovali oboje; sistematičnemu učenju služenja človeku v najrazličnejših stiskah in tudi učenju dobrodelnosti je bilo potrebno narediti široko pot v javno življenje. Skoraj 50 let smo bili dediči socializma, ki je vse stiske reševal preko državnih

služb, in zato nismo potrebovali prostovoljcev, ki bi se učili služenja, in tudi ne učenja dobrodelnosti v družbi. V Cerkvi na Slovenskem niti služenje človeku v stiski niti dobrodelnost nista nikoli zamrli, vendar sta bili marsikje na stranskem tiru v primerjavi z bogoslužjem in oznanjevanjem.

Pot uveljavljanja Tedna Karitas nam je prinesla veliko drugačnega dela. V dobrih dveh desetletjih smo preko Tedna Karitas zelo dobro gradili podobo Karitas, še bolj pa samopodobo sodelavcev Karitas po vsej mreži Karitas. Vsako leto smo oblikovali geslo Tedna Karitas, na katerem smo gradili seminarje za ožje sodelavce Karitas, pripravili gradiva za sodelavce župnijskih in

škofijskih Karitas, zavode Karitas na temo gesla tedna Karitas, osveščali medije in javnost, duhovnike o vsebini Tedna Karitas.

Teden Karitas je Karitas odpiral široka vrata v našo Cerkev in družbo, ne glede na to, kakšno vlado smo imeli. Teden Karitas je zvesta priča, da Cerkev in družba pri nas potrebujeta promocijo dobrote in nenehno šolo učenja, kako prostovoljno, kot človek človeku, pomagati v stiski. Teden Karitas dokazuje, da so kali dobrote in kali služenja bližnjemu v naših genih, zato je Teden Karitas potreba Cerkve in naše družbe. Teden Karitas nam je dal priložnost, da dobroti nadenemo angelska krila. Teden Karitas nas je sodelavce Karitas izzval, da se učimo služenja sočloveku, da bi bili bolj ljudje.

ROMANJE NA PONIKVO

V okviru ožje delovne skupine smo se zavedali, da mora Teden Karitas dati nekaj

velikega in enkratnega tudi nam, sodelavcem Karitas. In zgodili sta se dve stvari. Slovenska škofovska konferenca je sprejela naš predlog, da je zaključek Tedna Karitas kronan z Nedeljo Karitas ter da bodo zbrani darovi namenjeni župnijskim in škofijskim Karitas. Za sodelavce Karitas iz vse mreže pa smo se dogovorili, da bomo organizirali romanje v Slomškove kraje: Ponikvo, Novo Cerkev, Celje ... Obveljala je Ponikva.

Romarska cerkev sv. Martina vabi in nagovarja s svojo duhovno in enkratno notranjo harmonijo, ki človeka objame, ga ustavi in popelje v drug, Božji svet. Na Ponikvi sodelavci Karitas znova začutimo bližino do Boga, se srečamo s seboj in povežemo v molitvi. Ta trojnost bližine nam pogosto uhaja iz rok pri našem delu usmiljenja, na Ponikvi pa nam prihaja naproti naš blaženi Slomšek.

*Imre Jerebic,
Slovenska karitas*

Odprt za potrebe človeka v stiski

PETER LESKOVAR, ŽUPNIK S SRCEM

Peter Leskovar, sedaj četrto leto župnik v Zrečah, pred tem osemnajst let v Slovenj Gradcu, še prej sedem let kaplan v stolnici v Mariboru, se je rodil v Konjiški vasi, župnija Slovenske Konjice. Po končani prvi gimnaziji v Mariboru je stopil v bogoslovje in bil leta 1987 posvečen v mašnika.

»Že doma sem odraščal ob izkušnji, da smo vsakemu obiskovalcu postregli, iz pripovedovanja zgodb vaških revežev in tudi posebnih pa sem spoznaval, da so imeli ljudje odnos do njih – niso jih odslovili, omogočili so jim vsaj majhen občutek

človečnosti in jim tudi konkretno pomagali. Gotovo so me v tem pogledu navdihovale tudi velike osebnosti na raznih področjih, še posebej v Cerkvi, pri katerih se vidi, kako je živ družbeni nauk Cerkve.«

IZKUŠNJA Z BEGUNC

Organizirano Karitas je nekako najbolj spoznal v času, ko je bil še kaplan v mari-borski stolnici, in sicer v prvih dneh po njeni ustanovitvi in že malo prej. Nanjo so opozorile že poplave v Sloveniji in nato dogodki v nekdanji Jugoslaviji, ko so k nam prihajali begunci. V Mariboru, v neposredni bližini stolnice, v njihovi župniji in

bližnjem centru Škofijske karitas na Slomškovem trgu 3 so začeli zbirati obleke, hrano in higienske potrebščine za ljudi, ki so pribežali v naše kraje, da bi vsaj delno našli človeka vredno, dostojno življenje. »Takrat me je zadeva malo ali zelo presenetila, predvsem ker nisem bil vajen velikih projektov, povezanih z deli do ubogih. Delo se je seveda razširilo in dalo delček tistega, kar Karitas pravzaprav vedno nosi v sebi. Biti pripravljen na marsikatero nenadno spremembo, predvsem v smislu potrebe in pomoči človeku, ki je v katerikoli stiski.«

ŽUPNIJSKE KARITAS – VELIKA ZGODBA

»V župnijskih Karitas (ŽK) je skupina ljudi na poseben način vpeta v karitativno delo, namreč v to, da Karitas ni delo samo centralne ustanove. Na terenu se ljudje bolje poznajo. Če poznajo koga, da dela v ŽK, se toliko lažje obrnejo nanj, s tem težave uspešneje uredijo.«

Imeti Karitas pomeni imeti organizirano skupnost oziroma skupino (kot ozadje) za lažjo organizacijo: (1.) dobrotelčnosti do vseh potrebnih v župniji, (2.) pomoči v vseh večjih projektih v domovini in svetu, (3.) zbiranja pomoči od posameznikov, družin ali ustanov.

»To me je vodilo pri ustanavljanju ŽK v Mariboru; ko sem prišel v Slovenj Gradec, je tam že živel. Pri vodenju ŽK tedaj in danes me nagovarja predvsem zavedanje odgovornosti do vsakega potrebnega mnogovrstne pomoči. Nikoli se ni zgodilo, da bi prosilec odšel prazen. Če nič drugega, je dobil dober nasvet za zanesljivo rešitev brezizhodne situacije. Pri delu prostovoljcev-sodelavcev je pomembno gledati usmiljenega Samarijana in poudarjati podporo pri uresničevanju tega gledanja. Vloga župnika pa je, da je prvi med enakimi in da živi zgodbo ljubljene Očeta od spočetja naprej.«

Sv. Elizabeta
Ogrska

ZGLED SV. ELIZABETE

Leta 1994 je Peter Leskovar odšel v Slovenj Gradec. Tu je spoznal zgodbo zavetnice župnije, sv. Elizabete, ki je pred mnogimi stoletji na podoben način odgovarjala na težke okoliščine, ki so nastajale v njeni

V prvih letih delovanja smo se člani Karitas zavedali, kako je pomembno, da jo postavimo na prave temelje: v pastoralni okvir škofij in župnij; z izobraževanjem in oblikovanjem sebe in sodelavcev se usposobimo tako, da bomo odkrivali stiske in jih uspešno reševali ter živeli iz evangelija.

Albert Štrancar, Škofijska karitas Koper

Najbolj se spominjam, kako smo bili kar vrženi v »deročo reko dela« na karitativnem področju, ko so nas takoj po uradni ustanovitvi (12. oktobra 1990) in blagoslovitvi prostorov prizadele poplave ob prvem novembru v Savinjski dolini do Brežic. Potrebno je bilo delo na terenu – kombi smo si sposojali v semenišču, zbirali denar in ga delili kar na terenu s pomočjo župnikov, saj takrat še ni bilo župnijskih Karitas, vse je bilo v ustanavljanju. Tudi to je bilo dobro, saj smo bili vsi nekako prisiljeni se organizirati in delati ter deliti to, kar smo imeli. Potem se je začela vojna v bivši Jugoslaviji in so k nam pribežali begunci, bile so stiske zaradi brezposelnosti in še kaj ... Zanimivo je bilo sodelovanje s sosednjimi Karitas (iz Gradca, Celovca, Švice, Nemčije), prav posebej z begunskimi centri po celi tedanji škofiji in s carino ter njihovimi direktorji. Ko se danes oziram nazaj, me vedno prešine: Kje smo prejeli moč, da smo vse to zmogli?

Branko Maček, Nadškofijska karitas Maribor

deželi Turingiji. Že takrat je jasno odkrila človeka, njegov obraz, stisko, ko je trkal na vrata dvora.

»Za današnji čas je navdih, da gre človek preko določenih ovir, ki jih nosi v sebi in ki jih postavlja tudi družba. Družba zaradi individualizma in sebičnosti, pa tudi strastne želje po kapitalu, imetju, človeka velikokrat ponižuje, saj nekdo, ki ni v tem sistemu, doživi temu primerne posledice. Notranje ovire pa predstavlja misel ali dvom, saj menimo, da naša pomoč ni dovolj velika, da ne bo nič pomagala; zato je toliko manj možnosti, da določene reči uresničimo. Vsi kristjani naj bi se vsak dan, v nekem času, ovedli odnosa do bratov v stiski. To naj bi bil nenehen milostni čas spominjanja, da bi takrat, ko pride do stvarne potrebe po pomoči, lažje naredili ta korak. Pri verouku že v tretjem razredu otroke naučim sedem

telesnih in duhovnih del usmiljenja. Tako spoznajo širino odnosa do bližnjega, ne samo krščanskega, ampak splošno človeškega. Če so telesna dela usmiljenja samoumevna, pa so pri duhovnih velikokrat presenečeni. Ne samo v gmotnem smislu, kar je najbolj očitno, ampak v vseh razsežnostih, ki jih človek doživlja. Še posebej, ko skuša preživeti v brezposelnosti in drugih podobnih okoliščinah.«

SREČANJA SV. ELIZABETE

»V Slovenj Gradcu sem se ves čas trudil, da bi življenje sv. Elizabete, ki ga je živela za človeka v stiski, vpeli v čim širše okvirje. Leta 2007 smo ob praznovanju 800. obletnice njenega rojstva začeli s srečanji vseh humanitarnih ustanov, cerkvenih in civilnih, z namenom, da bi bilo njihovo delo čim bolj koordinirano in bi človeka čimbolj celostno zaobjeli v stiski. Odziv je bil zelo dober, pristopilo je celo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.«

ŽUPNIK V ZREČAH

»Tukajšnja ŽK ima redna dvomesečna srečanja. Za pomoč je vedno pripravljenih med deset in petnajst članov. Poleg redne mesečne delitve hrane nekaterim pomagamo pri plačilu položnic, radi poprosimo za pomoč pri drugih potrebnih rečeh za človeka vredno življenje, sodelujemo pri vseh spodbudah Nadškofijske Karitas Maribor in Slovenske karitas (izobraževanjih in zbiranjih). Zgledno je sodelovanje pri raznih aktivnostih v župniji. Starejše obiščejo člani v svojem okolju okoli Božiča in Velike noči. Vsako leto organiziramo dobrodelni koncert. Prisrčno je sodelovanje z Občino Zreče in drugimi dobrodelnimi organizacijami.« Tako župnik Peter sklone pripoved o bogati poti in zgodbi krščanske dobrote in solidarnosti.

Jože Potrpin

Dobrodelna dejavnost Cerkve

*Pogovor z nadškofom Marjanom Turnškom,
predsednikom Slovenske karitas 2007–2012*

Gospod nadškof, kje v evangeliju najdemo temelje za Karitas?

Karitas je ena izmed besed, ki jih evangeliji uporabljajo za ljubezen, in je največkrat sinonim za besedo »agape«, ki pomeni Božjo ljubezen. Pravzaprav Bog je ljubezen in ni ljubezen samo ena izmed njegovih »lastnosti«. Ker pa je človek ustvarjen po Božji podobi in podobnosti (1 Mz 1,26), je njegova najbolj popolna uresničitve, kadar ljubi res zastonsko in do konca; ko se ne ustavi niti pred ljubeznijo do sovražnikov. Karitas je torej utemeljena v Kristusu, učlovečenem Bogu.

Kaj o Karitas pravita Družbeni nauk Cerkve in cerkveno učiteljstvo?

Odgovor povzemimo z navedkom iz Kompendija družbenega nauka Cerkve: »Ljudje, ki jih je prenovila Božja ljubezen, so sposobni spreminjati pravila in kakovost odnosov ter celo družbene strukture: sposobni so prinašati mir, kjer divjajo spopadi, vzpostavljati in krepiti bratske odnose, kjer vlada sovraštvo, iskati pravičnost, kjer se šopiri izkoriščanje človeka po človeku. Samo ljubezen lahko temeljito spremeni odnose, ki vladajo med ljudmi ... Veliko bratov v pomanjkanju pričakuje pomoč, tolikeri zatirani pričakujejo pravico, številni brezposelni čakajo delo, mnogi narodi čakajo spoštovanje.« (št. 4 in 5)

Kaj pomenita in kako se dopolnjujeta pojma diakonija in Karitas?

Z diakonijo (služenjem) označujemo enega izmed treh področij temeljnega delovanja Cerkve (ostala dva sta oznanjevanje in bogoslužje). Vsak kristjan je poklican, da v okviru svoje skupnosti živi te tri razsežnosti krščanskega življenja. S karitas navadno označujemo dobrodelno dejavnost Cerkve, ki spada na njeno diakonijsko področje. »Karitas« z veliko začetnico je ime cerkvene organizacije za dobrodelno dejavnost, ki je organizirana na različnih nivojih organiziranosti Cerkve.

Opredelitev »biti za« uboge v teologiji in zgodovini Cerkve?

Izraz »biti za« je najprej utemeljen v Jezusu Kristusu, ki je sam sebe opredelil kot tistega, ki je prišel, da bi »bil za« druge, predvsem za uboge. In je »bil za« druge radikalno do konca, vse do križa. Od tod izhaja tudi opredelitev, da je Cerkev najprej poklicana, da izbira uboge in je zanje; za uboge v vseh pomenih besede. To postane po Jezusovem vzgledu in naročilu, to je prednostna izbira celotne Cerkve. Zaradi človeške slabosti pa je kdaj v zgodovini ali v kakšnem predelu Cerkev bila tudi nezvesta tej osnovni in Jezusovi izbiri. A v glavnem je

bila kot skupnost vedno med prvimi, ki je stiske in potrebe zaznala ter poskušala nanje z organiziranim delom tudi čim prej odgovoriti.

Ali lahko govorimo tudi o politični Karitas, ko deluje na vzroke revščine in bede, si prizadeva za socialno pravičnost in mir, za celosten razvoj človeka?

Prednostna odločitev za uboge vsekakor predpostavlja tudi delovanje za odpravo vzrokov, ki privedejo do nepoštenih razlik med ljudmi ter do izkoriščanja človeka po človeku, in posledično do revščine ali drugih oblik zaposlavljanja, zatiranja in izrivanja na bivanjski rob. Kdor si prizadeva za odpravo revščine in tudi za odpravo njenih vzrokov, zagotovo deluje politično v širšem pomenu besede. Sicer pa smo kristjani poklicani tudi k temu, da s pomočjo politike v ožjem pomenu besede, ko se kot verniki-laiki vanjo vključujemo, v njej ravnamo po principih evangelija in tako tudi aktivno spreminjamo politično delovanje v resnično delovanje za pravo skupno dobro.

Papež Frančišek stalno poziva, naj gre Cerkev na obrobja ljudi ...

Papež Frančišek nedvomno od prvega dne usmerja pogled vesoljne Cerkve prav v to evangeljsko smer. Tudi sam omenja ta obrobja, ki so zelo različna, ter se na svojih potovanjih vanje tudi podaja. V mislih pa nima samo gmotne revščine, kot enega izmed rastočih obrobij sodobnega sveta, ampak tudi vsa druga obrobja, ki jih zasedajo sodobni sužnji. V poslanici za dan miru 2014 jih je tudi konkretno naštel v vseh oblikah, ki še danes zajemajo milijone ljudi – otrok, moških in žensk vseh starosti – prikrajšanih za svobodo in prisiljenih živeti v pogojih, primerljivih s suženjstvom: delavci in delavke, tudi mladoletni, zasušnjeni na formalni ali neformalni ravni na različnih področjih, od gospodinskega do kmečkega dela in od rokodelske industrije do rudarstva; mnogi migranti, ki na svojem dramatičnem potovanju, oropani lastnine ter fizično in spolno zlorabljeni, trpijo lakoto in izgubljajo svobodo – praktično večkrat opravljajo »suženjsko delo«; osebe, prisiljene v prostitucijo, med katerimi je mnogo mladoletnih; mladoletni in odrasli, ki so postali predmet prometa in trgovine z organi, rekrutiranja za vojaško službo ali beračenje, za nezakonite dejavnosti, kot je proizvodnja ali prodaja mamil, ali za prikrite oblike mednarodnih posvojitvev; mnogi, ki jih teroristične skupine ugrabijo, zadržujejo v jetništvu in zasušnjujejo za svoje cilje kot borce, dekleta in žene kot spolne sužnje. Poziv papeža nas pošilja prav k tem, vsakega na njemu lasten in mogoč način. Nihče pa ni in ne more biti izvzet iz soodgovornosti za sodobno suženjstvo.

Jože Potrpin

Dobrohotna, prijazna in odgovorna Ana

Ko vstopiš v šišensko cerkev, ne moreš spregledati dobrohotne in prijazne Ane Stepančič, ki skrbi za verski tisk, najde za vsakogar lepo besedo, že 25. leto pa je dejavna članica in voditeljica župnijske Karitas (ŽK). Ko so v Šiški februarja 1991 na pobudo p. Pavleta Jakopa ustanovili ŽK, je v želji, da naredi nekaj dobrega za druge, v njej takoj prepoznala svoje mesto. Upokojena knjigovodja je vešča urejanja dokumentov in računov, kar mi še posebej pade v oči, ko listava skrbno in vzorno urejene dnevnik ŽK, ki so izraz njene hvaležnosti za zaupanje in darove župljanov. Poleg materialne pomoči, ki jo deli med potrebne, pa v svoji dobrohotnosti vedno pridene še nasmeh ali prijazno besedo, ki vedno dobro dene.

Ob poplavah v Savinjski dolini in prihodu beguncev v Slovenijo so začeli z zbiranjem oblek, župnijska pisarna, kjer je ŽK delovala, pa je kmalu postala premajhna, zato so se selili najprej v garažo, ki jo je podarila dobrotnica župnije, kasneje so dobili prostore v Frančiškovem študentskem domu.

Počasi so od zbiranja oblačil prešli na posamezna področja dela, ki se oblikujejo na osnovi potreb in ponudb. Z nasveti in učenjem ter konkretno pomočjo (hrana in finančna pomoč) pomagajo prosilcem reševati situacije, v katerih so se znašli, zaživele so tudi akcije, kot so »En dinar za srečo«, »Križev pot za uboge« v postu, »Kaj lahko naredim za Karitas?«, »Postna odpoved za pomoč bližnjemu«, od leta 1999 še akcija »Dar od velikonočnega žegna«, ki je

Lik karitativnega delavca

Na prvem mestu je požrtvovalnost, pripravljenost z dobro voljo in iz pravih nagibov pomagati drugim. Jezus pravi, naj ne delamo dobro zato, da bi nas ljudje videli in hvalili, kajti svoje plačilo smo že prejeli. To velja za vsa dobra dela, od molitve pa do zadnjega dobrega dejanja, ki ga opravimo za kogar koli. Seveda ni mogoče, da bi vse ostalo neopazno in skrito. Včasih tisti, ki doživijo dobroto, to razglašajo ali o tem javno poročajo. To je njihova zadeva. A naš namen ne sme biti, da bi iskali kaj takega, ampak da bi čim bolj skrito delali vse, kar nam je mogoče in kar vidimo, da potrebujejo ljudje okrog nas in tudi daleč od nas.

nadškof Alojzij Šuštar

odmevna tako s strani darovalcev kot prosilcev. Darove, ki jih pri vseh blagoslovih nabirajo v jerbase, na velikonočni ponedeljek razdelijo med prosilce, ki so tako deležni velikonočne pisanke.

Ana se zaveda svoje majhnosti in pove, da si vedno znova prizadeva, da bi bila pri delu za Karitas dobrohotna in bi se na daleč izognila ocenjevanjem situacije, kar ni vedno samoumevno. Vedno znova je to tudi odločitev, ki terja resnično ljubezen. Odlikuje jo izredna natančnost pri urejanju zapiskov in kartotek vsega, kar so prejeli ali razdelili. »Če smo nekaj dobili, smo za to odgovorni,« poudari. Dobrotniki nakazujejo darove na tekoči račun, zelo veliko pa jih darove izroči kar osebno; s tem ji pokažejo, da ji zaupajo.

Preko sodelovanja pri Karitas sem kot prvo želela pomagati sočloveku v stiski.

Spomnim se predvsem svoje neboljnosti. Moja skrb naj bi bilo socialno področje, toda ves čas sem vedela, da človek potrebuje neprimerno več od tistega, kar mu nudijo tovrstne državne institucije. K delu v Karitas me tako ne zavezuje le etični kodeks, ampak veliko več: evangelij in življenje po njem.

Človeka je potrebno videti iz Božje perspektive. Potrebuje namreč veliko več kot le paket hrane in obleko – da, tudi to! – ampak še bolj potrebuje spoštovanje, dostojanstvo, ki mu ga daje Bog, a mu ga jemljejo ljudje. Jezus hoče, da se njegova ljubezen preliva v svet, še posebej k njim, ki trpijo, ki so ogoljufani, izrinjeni na rob in poteptani; k njim, ki se jim godi krivica. Prav s temi se je Jezus poistovetil. In kako bi si ob tem še mogel zatiskati oči!?

Mija Zajec, Slovenska karitas

Ob številnih težavah, s katerimi se ljudje srečujejo, ne morejo vselej pomagati, kar je za Ano vedno znova velika bolečina. Prosilcev je vedno več, sredstev pa žal ne.

Ana je odrasčala v veliki družini, kjer rasteš s tem, da vse deliš z drugimi, veliko o odnosu do soljudi pa se je naučila na predavanjih Marjana Šefa, Metke Klevišar in drugih, ki sta jih organizirali Škofijska in Slovenska karitas.

Veliko svojega časa velikodušno nameni delu v ŽK, hvaležna pa je tudi za vse, kar je prejela za osebno duhovno rast. Vsako sredo dežuranje začnejo z molitvijo, Ana pa ga zaključi z rožnim vencem pred večerno mašo, med drugim tudi s prošnjo, da bi ostala odprta za potrebe, ki se s časom spreminjajo, in sočutna do vseh, ki so potrebni pomoči.

Hvaležna je za sodelavce v ŽK, brez katerih ne bi bilo toliko narejenega. Radi stopijo skupaj, ko je treba kaj narediti, in se družijo tudi v prostem času.

Jana Podjavoršek

Karitativno delo je služenje

*Pogovor s škofom Metodom Pirihom,
predsednikom Slovenske karitas 2012–2015*

Gospod škof, kako vidite Slovensko karitas (SK) ob 25. obletnici?

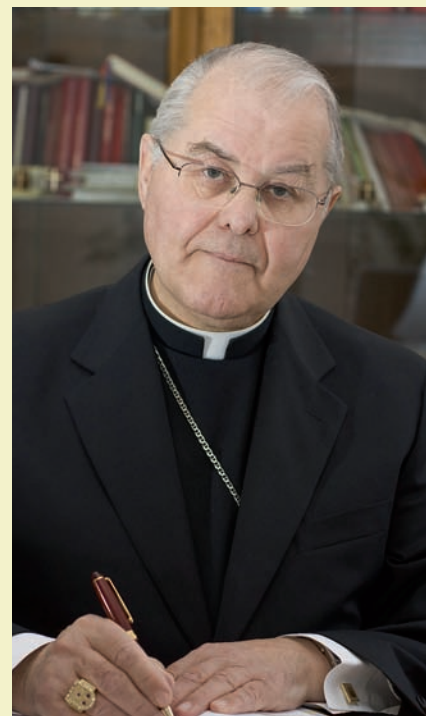
SK se je pred 25 leti rodila skupaj s Slovensko pomladjo, čeprav je bila karitativna dejavnost tudi poprej prisotna v našem prostoru. Ko smo slovenski škofje ustanovili Slovensko in škofijske Karitas, se je začela tkati mreža med pomoči potrebnimi, darovalci in sodelavci. Danes je Karitas sogovornik države in upanje mnogih ljudi. Veseli smo, da je karitativno delo spoštovano in cenjeno, tudi zaradi vestnih in nesebičnih sodelavcev. Mreža župnijskih Karitas je sposobna zaznati stiske ljudi in nanje hitro ter učinkovito odgovarjati. Prav tako je Karitas med prvimi humanitarnimi organizacijami pri nas odgovorila na posebne stiske tako, da je ustanavljala materinske domove, varne hiše, skupnosti za zasvojene, brezdomce.

Ob številnih stiskah doma Karitas ni pozabila na stiske po svetu in se je s preventivnimi programi in konkretno pomočjo odzvala na naravne nesreče tudi drugod. SK ostaja zvesta svoji prvotni usmeritvi, to je nesebični ljubezni do bližnjega, ki pričuje, da je Bog ljubezen.

Na kaj bi posebej spomnili v teh letih, ko ste bili njen predsednik?

Predsednik sem bil le kratek čas, slabi dve leti. Obiskal sem vse škofijske Karitas. V nekaterih škofijah sem za člane vodil duhovno obnovo. Udeleževal sem se škofijskih občnih zborov, kadar je bilo to mogoče; hodil sem na sestanke. Pripravili smo dve bogoslužni praznovanji ob Tednu Karitas na Ponikvi in prav tako dve prireditvi Klic dobrote v Celju. Naglašal sem, da je karitativno delo služenje in da je treba pritegniti čim več prostovoljcev. Zelo pomembno je, da člani Karitas skrbijo za urejeno in globoko duhovno življenje.

Jože Potrpin

1. maj 1990: Slovenska pokrajinska škofovska konferenca ustanovi **Slovensko karitas** kot samostojno cerkvenopravno ustanovo; predsednik postane nadškof **Franc Kramberger**, direktor **Franc Bole**
- ▷ 29. junij 1990: ustanovitev **Škofijske karitas Ljubljana**, direktor postane p. Marijan Šef
- ▷ 6. september 1990: ustanovitev **Škofijske karitas Koper**, ravnatelj postane Albert Štrancar
- ▷ 12. oktober 1990: ustanovitev **Škofijske karitas Maribor**, direktor postane Branko Maček
- ▷ december 1990: izdaja prvega **Biltena** – glasila Karitas
- ▷ 15. junij 1991: vsaka škofijska Karitas organizira DAN KARITAS
- ▷ 6. november: sprejeta sprememba vodstvenih struktur Slovenske karitas – mesto direktorja se preimenuje v predsednika sveta Slovenske karitas
- ▷ november 1992: prvo praznovanje Tedna karitas
- ▷ leto 1994: predsednik RS podeli p. Marijanu Šefu Častni znak svobode Republike Slovenije za človekoljubno dejavnost pri reševanju človeških stisk
- ▷ leto 1995: poteka priprava in sprejem statuta Slovenske karitas in drugih pravilnikov, ki so potrebni za delovanje Slovenske karitas; **Imre Jerebic** postane generalni tajnik Slovenske karitas
- ▷ leto 1997: izhajati začne glasilo **Zrcalo**
- ▷ leto 1995: predsednik RS podeli Slovenski karitas Častni znak svobode Republike Slovenije za človekoljubno dejavnost pri reševanju človeških stisk
- ▷ leto 1997: Slovenska karitas ustanovi **Zavod Pelikan - Karitas** za izvajanje socialno-varstvenih programov
- ▷ leto 1998: Slovenska karitas se prvič pojavi na internetu v okviru www.rkc.si
- ▷ 11. februar 1998: Škofijska karitas Maribor ustanovi **Zavod Čebela**; oktobra istega leta s strani MDDSZ pridobijo koncesijo za vodenje in varstvo odraslih oseb z motnjami v duševnem in telesnem razvoju

- ▷ pomlad 2000: Škofijska karitas Koper ustanovi **Zavod Karitas Samarijan**
- ▷ januar 2002: tajništvo Slovenske karitas se preseli v nove prostore na Kristanovo 1
- ▷ avgust 2002: sprejet je nov statut Slovenske karitas
- ▷ september 2002: mesečno začne izhajati informativno glasilo **Žarek dobrote**
- ▷ november 2002: novi generalni tajnik Slovenske karitas postane **Alojzij Štefan**
- ▷ leto 2006: sprejet je strateški načrt Slovenske karitas: Močni v službenju – dejavni v ljubezni

- ▷ 15. september 2006: ustanovitev **Škofijske karitas Novo mesto**, za prvega direktorja je imenovan Stane Kerin, naslednje leto Igor Luzar
- ▷ 1. januar 2007: ustanovitev **Škofijske karitas Murska Sobota**, predsednik postane Jože Hozjan, generalni tajnik Jožef Kociper
- ▷ januar 2007: Slovenska karitas dobi novo vodstvo, predsednik postane nadškof **Marjan Turnšek**
- ▷ 2. februar 2007: ustanovitev **Škofijske karitas Celje**, predsednik postane Rok Metličar, generalni tajnik Matej Pirnat

- ▷ junij 2008: za generalnega tajnika Slovenske karitas je imenovan **Imre Jerebic**
- ▷ december 2012: Jožica Roglič, voditeljica Župnijske karitas Zagorje ob Savi, prejme državno nagrado za prostovoljstvo za prostovoljno delo na področju socialne dejavnosti
- ▷ september 2012: predsednik RS podeli Imretu Jerebicu Red za zasluge, za požrtvovalno in uspešno delo pri uresničevanju človekoljubnega poslanstva Slovenske karitas
- ▷ 2012: novi predsednik postane škof **Metod Pirih**
- ▷ maj 2015: novi predsednik Slovenske karitas postane nadškof **Alojzij Cvikel**

Že v začetku 90-ih let ob demokratizaciji Slovenije in ob prihodu številnih beguncev iz republik nekdanje Jugoslavije so nastale prve ŽUPNIJSKE KARITAS, ki so se množično razširile po župnijah. Tako je v prvih desetih letih nastalo več kot 300 župnijskih Karitas, v katerih je delovalo preko 4000 prostovoljcev. Širjenje se je nadaljevalo tudi v naslednjih letih, s povprečno hitrostjo 10 novih župnijskih Karitas na leto. Danes v mreži Karitas deluje **459 župnijskih Karitas**, v katerih **10.000 prostovoljcev** vsako leto opravi več kot pol milijona prostovoljnih ur.

Ob nesrečah

Naravne nesreče v zadnjih petindvajsetih letih Sloveniji niso prizanašale, prizadeti so bili mnogi ljudje. Kljub hudim stiskam, ki so jih doživljali na prizadetih področjih, smo bili priče tudi veliki solidarnosti. Ljudje so pomagali, kolikor so le mogli. Tudi v Karitas smo odgovarjali na stiske ljudi. Ob poplavah leta 1990 smo se učili stopiti skupaj in organizirati delo, kasneje sodelovati med organizacijami, predvsem pa so bili naši prostovoljci na terenu blizu ljudem v stiski. Včasih le kot nemi poslušalci, drugič kot koordinatorji pomoči, tretjič kot organizatorji dobrodelnih akcij in podobno. Njihov namen je bil vedno: pomagati.

nismo sami

Spomini na november 1990

Česar se najprej spomnim, je groza nemočnih prebivalcev, ko je hudournava Savinja spodjedala temelje mostu v Parižljah, ko je voda vsak kamion navoženega kamena odnesla s seboj, še preden se je vsulo do dna. Spomnim se razlitega blatnega vodovja, ki je hrumelo z veliko hitrostjo, koder si človek ne bi nikdar mislil. Odnášalo je vse, od predmetov in orodja do rastlin in živali. Reševalci so se po razburkanih valovih poskušali dokopati do ljudi, ki so ostali ujeti v hišah sredi naraščajoče reke, in nekatere so s čolnom lahko odpeljali na varno. Tu in tam se je videla kakšna krošnja upogibajočega se drevesa. Pripovedovali so, da so koga komaj zadržali, da se ni vrnil v hišo, v vedno hujšo nevarnost. Pri eni hiši je iz svinjaka odneslo nekaj živali, vsaj dva prašiča so dobri ljudje rešili živa iz vode in ju vrnili.

Po povodnji se je vsak dan videla večja škoda. Saj mokrota niti ni najhujša – najtežje je očistiti umazanijo in se braniti okužb. Veliko hrane, ki je bila sicer konzervirana

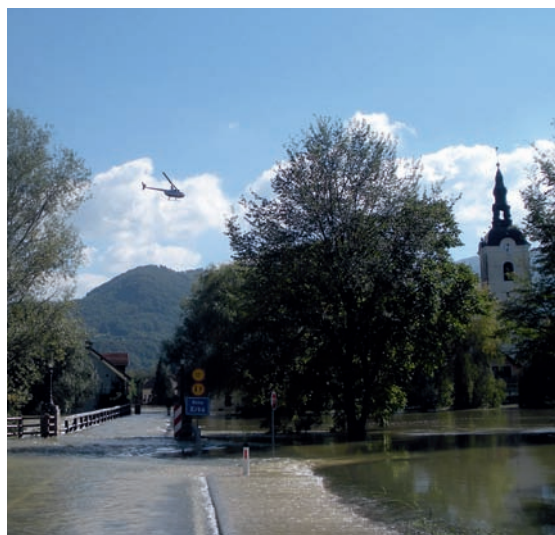
za ozimnico, je bilo popolnoma neužitne. Z blatom prepojena mokra drva in premog so tudi neuporabni. Vse hiše ob strugi Savinje so imele vodo vsaj v kletih, nekatere še skoraj meter visoko v stanovanjskem delu.

Ko sem si šel naslednji dan ogledat opustošenje, nisem kaj prida spraševal. Tam, kjer sem videl, da se je zbralo nekaj ljudi, sem pristopil in poprijel za delo kot oni. Katastrofa se je s solidarnostjo počasi ublažila in ljudje so počasi zaživeli normalno življenje.

Našla se je dobra duša, ki je organizirala humanitarno pomoč dobrodelne ženske organizacije Katastrophenhilfe iz Avstrije. Dve njhovi humanitarni delavki sta na Polzelo prinesli finančno pomoč (takrat so bili šilingi) in domači prostovoljci smo jo pomagali razdeljevati upravičencem. Pol leta po poplavi, aprila 1991, smo tudi mi uradno ustanovili svojo Župnijsko karitas Polzela.

Blaž Jelen, Župnijska karitas Polzela

Sodelavci Karitas
pri razdeljevanju
pomoči ob
poplavih,
novembra 1990

Plaz v Logu pod Mangartom, 2000

Tla so se tresla

Velika noč 1998. Zasliši se presenetljivo močno bobnenje in tla se tresejo. Strah, tisti elementarni, se ob vsakem sunku bolj prebujata v nas. Starejši še pomnimo drhtenje zemlje majskega večera leta 1976, ki je v italijanski Furlaniji, nedaleč od nas, terjalo tisoč žrtev. Sedaj se to dogaja pri nas, v Posočju ... Bolj kot porušene hiše, stene in dimniki, nas straši nemoč; strah je zarezal v našo notranjost in se tam naselil ...

Ker sem bila kot sodelavka Karitas poklicana biti blizu ljudem, sem z vso odgovornostjo obiskovala tiste najšibkeje in jih opogumljala. V kratkem času smo se v Župnijski karitas Bovec s pomočjo duhovnikov in dodatnih ekip organizirali in šli na teren. Pomoč je bila hitra, pričela se je obnova.

Čas celi rane ... Sveto leto 2000 se je nagibalo h kraju, vendar je v noči 17. novembra

Psihosocialna pomoč otrokom po potresu v Posočju leta 2004

prebivalce zdramila sirena, ki je napovedala novo katastrofo. Izpod Mangarta je plaz prihrumel do Loga pod Mangartom in pod seboj odnašal vse – hiše, živino, pokopal je tudi sedem ljudi. Takrat sem s psalmistom tožila: »Doklej, Gospod!« Potem smo morali sprejeti vse, kar nam je bilo naloženo: trpeti in upati, ljubiti in verovati ... in zaupati.

Pa vendar smo se drug za drugim zopet sesuli kot domine, ko je julijskega

popoldneva 2004 zopet treslo, butalo med zidovje in premikalo znotraj in zunaj. Stiske so se ponovile. Le kako bomo še obvladovali rane, ki so povzročale bolečino od znotraj?

Na Škofijski karitas Koper so takoj zaznali, da bo poleg materialne in finančne pomoči tokrat potrebna tudi psihološka. Na tajništvu so se dogovorili z Bogdanom Žoržem, psihoterapevtom, da bo za Karitas v Bovcu vodil psihološke delavnice za otroke. V prostorih osnovne šole so se pod Bogdanovim vodstvom izvajale delavnice, ki so trajale do konca počitnic. Udeležilo se jih je 75 otrok. Sledil je pogovor s starši o tem, kako pomagati otroku pri odpravljanju popotresnih stisk. Pri delavnicah nas je pomagalo do 15 animatork iz vse Primorske, ki smo zaključile 120-urni seminar za svetovanje ljudem v stiskah.

Ob pogovorih, ki jih je imel s starši otrok, je bilo vedno več prošenj krajanov, ki so za osebni pogovor in svetovanje želeli prav psihologa in psihoterapevta Bogdana Žorža. Kot kontaktna oseba sem po privoljenju svetovalca za pogovor naročila okrog 50 ljudi. V Bovec je Bogdan prihajal v

pomoč preizkušnim ljudem tudi dvakrat tedensko. Marsikatero stisko je omilil, veliko jih je potolažil. V tisto popotresno stanje nemoči je ljudem prinašal vedrino in mir.

Ljudem je veliko pomenilo, da nas je obiskal in med mašo nagovoril škof ordinarij Metod Pirih, da je bil ravnatelj Škofijske karitas Matej Kobal stalno na zvezi in Jožica Ličen vedno informirana o dogajanju ter je tako lahko obveščala širšo javnost ... Z nami je bil Bogdan Žorž in tudi naš duhovnik Viljem Čušin, ki je nosil breme poškodovanih cerkva in drugih objektov v vseh štirih župnijah na Bovškem, nam je zvesto stal ob strani, nosil naša bremena in nas obenem hranil s kruhom močnih.

Hvaležni smo Bogu za vse, ki so za nas molili, ki so bili do nas sočutni. Bili smo deležni veliko materialne in duhovne pomoči. Sodelavci bovške Karitas smo bili vsem iskreno hvaležni. Med nami – sodelavci Karitas iz vse Slovenije, pa tudi med drugimi, se je stkala plemenita, prijateljska vez, ki ostaja naprej. Tudi v večnosti ...

*Dana Ivančič,
Medžupnijska karitas Bovec*

Bovec, 1998

Biti blizu ljudem

V zadnjih letih smo se v naših krajih soočili s kar nekaj naravnimi nesrečami, ki so prizadele veliko ljudi. Od močnega vetra, ki je poškodoval gozdove, do plaz, ki je vzel življenja mladih ljudi, in obsežnih poplav. Iz izkušenj, ki smo jih sodelavci Karitas dobili ob teh nesrečah, se mi zdi najbolj pomemben prvi stik s prizadetimi ljudmi. Ni pomembno, kaj jim takrat prinesemo, pomembno je to, da pridemo, smo z njimi in jih poslušamo, da lahko komu pripovedujejo svoje doživljanje, izrazijo grozo, ki so jo doživeli, strah in podobno.

V spominu imam družino, ki jim je plaz odnesel hišo in pod njo pokopal sina in bodočo snaho. Njim je bilo v tistem trenutku najbolj pomembno, da so nam lahko pripovedovali, kako so se trudili, da bi rešili svojo bodočo snaho in je niso mogli, kaj so doživljali, ko so gledali, kako jo zaliva voda itd. To so morali podeliti z nekom, ki jih je sočutno poslušal. Prav tako je bilo pomembno, da smo jim pomagali pri vselitvi v nadomestno stanovanje, ki je bilo popolnoma prazno. Sodelavke Karitas smo jim uredile posteljo, v shrambo prinesle živila, v kuhinjo posodo in še marsikaj. Celo šopek smo jim naredili, da so ob prihodu začutili vsaj malo domačnosti, ki so jo izgubili v noči groze.

Podobno se spominjajo tudi tisti, ki smo jih obiskali takoj po obsežnih poplavah. V začetku teh poplav leta 2012 še same sodelavke Karitas nismo vedele, kaj naj storimo, po usmeritvah s Škofijske karitas Celje pa smo odšle na teren. Na majhne listke smo pisale, kaj potrebujejo, jih poslušale in usmerjale, kako naj se lotijo čiščenja. Bile smo z njimi v njihovi stiski. Vsi podatki, ki smo jih dobili ob prvih kontaktih, so nam pomagali kasneje, ko smo razdeljevali pomoč.

Ko se razmere nekoliko umirijo, je pomoč Karitas potrebna predvsem v koordinaciji pomoči. Pri družini, ki jim je plaz odnesel hišo, smo sodelovali v gradbenem odboru, povezovali donatorje, dajali informacije in se dogovarjali tudi za konkretna dela, kajti družina je bila še vedno v šoku in ni zmogla vsega tega. Tudi drugje je bilo pomembno, da smo sodelovali v komisijah in se dogovorili za način pomoči. Zdi se mi zelo dobro, da so upravičenci do pomoči dobili naročilnice in so lahko sami kupovali, kar so potrebovali. Ljudje ogromno naredijo sami in prav je, da so samostojni.

Čeprav se mi zdi, da imamo že kar nekaj izkušenj, bi si v prihodnosti želela dodatna izobraževanja za ukrepanje v primeru naravnih nesreč in s tem navodil, kako dezinficirati hišo, čistiti pohištvo in podobno. V teh nesrečah sem ta znanja zelo pogrešala. Morda tudi to, da bi lahko ljudem v mini brošuri taka navodila izročala ob prvih obiskih. Seveda pa je naša največja želja, da se kaj takega ne bi ponovilo.

Milena Vodlak,
Župnijska karitas Braslovče

Železniki, 2007

Prihrumela je voda in odnašala vse

Mineva osem let, odkar so Železnike prizadele grozovite poplave. Tistega dneva ne moreš pozabiti. Razdejanje, smrt, obupani obrazi in vprašanje: Kje začeti?

Naslednji dan je posijalo sonce. Vse skupaj je bilo še manj razumljivo kot prejšnji dan in realnost je postala še bolj boleča. Popsod polno blata, umazanega pohištva, ki so ga ljudje prali sredi ceste, sorodnikov in prijateljev, ki so prišli pomagat. Pitne vode ni bilo, mnogi niso imeli več štedilnika, da bi si kaj skuhal, niti časa niti volje, da bi šli v trgovino po kruh.

Vzpostavil se je krizni štab, kamor so drug za drugim začeli prihajati prostovoljni gasilci iz cele Slovenije, vojaki, humanitarni delavci in prostovoljci. Želimo pomagati!

Mreža pomoči je bila takoj vzpostavljena. Gasilci in vojaki so začeli odstranjevati blato in vodo, drugi smo s kombijem Škofijske karitas Ljubljana pričeli razvažati vodo, kruh, mleko, s kombiji lokalnih prevoznikov in drugih prostovoljcev pa tople obroke, ki so jih kuhali v kriznem štabu. Hkrati s fizično hrano smo prinašali tudi upanje, da, preprosto, bo! In poslušali, četudi se nam je mudilo naprej. In bodrili, četudi se je zdelo skoraj brezupno.

Veliko ljudi z vseh koncev Slovenije je želelo pomagati – nekateri so podarili obleke, drugi so podarjali opremo, tretji prispevali denar. Kako torej organizirati humanitarne akcije? Slovenska karitas nas je po svojih bogatih izkušnjah usmerila. Na skupnih

sestankih Župnijske karitas, Rdečega križa, Občine Železniki in Centra za socialno delo smo se dogovorili, kako bomo začeli. Sestanki so bili vedno kratki in jedrnat, saj je bilo naše glavno delo vsekakor biti med ljudmi. Tam smo bolj zaznavali njihove potrebe in se nanje takoj odzivali.

Tudi kakšen spor je nastal, pa smo ga rešili. Kdaj smo se tudi zmotili in narobe odločili, pa smo se opravičili in drug drugemu segli v roke. V celoti gledano smo dobljeno pomoč razdelili pregledno, pravilno in pošteno, zato se še danes s ponosom spominjamo hvaležnosti, s katero so ljudje sprejemali nas in naše delo. Bilo je naporno, odgovorno, pa vseeno lepo in izpolnjeno.

*Urška Jelenc in Špela Bertoncelj,
Župnijska karitas Železniki*

Železniki,
2007

Ledena ujma

Župnija Knežak se razprostira na območju Pivške planote pod snežniškim hribovjem. Vasi Knežak, Bač in Koritnice je februarja 2014 prizadel velik žledolom. Katastrofe v takem obsegu ne pomnijo niti najstarejši ljudje.

Stemnilo se je in noč je bila pred nami. Vas je bila v temi, po vasi in okolici je začelo pokati in hreščati kot na fronti. Bila je huda ura. Vse se je lomilo. Ko se je začelo daniti, smo ostali brez besed. Pogled na naše vrtove in sadno drevje je bil več kot žalosten. Vzdihi: »Bog nam pomagaj! Tako majhni in nemočni smo!« Same odprte rane, ki so štrlele v zrak. Lomljenje in pokanje dreves se je slišalo še kar naprej. Pod težo ledu so se lomili elektrovi. Doletela nas je tudi

vodna ujma. Narasle vode so zalile kar nekaj stanovanjskih hiš v vaseh Koritnice in Bač. Poplavljenе so bile tudi vse njive in polja, ki so se spremenila v velika kraška jezera. Prizadeti so bili gozdovi, kjer je nastala največja škoda. Pod težo ledu so se vdala tudi mogočna drevesa, ki so kljubovala več kot sto let. Daljnovodi, polni ledu in ledenih sveč, so padali kot domine; temu žledenju ni bilo videti konca.

Svetla točka v nesreči so bili naši gasilci, prostovoljci in članice župnijske Karitas, pa tudi medsebojna sosedska pomoč. Od četrтка do nedelje popoldne smo bili brez električne energije, toda sredi vasi so se naši mladi gasilci hitro organizirali. Hiteli so na pomoč s prižganimi modrimi lučmi in pomagali tam, kjer so se pojavile največje potrebe. Pomagali so nam z agregati, da so delovale hladilne skrinje in so živila v njih ostala uporabna. Reševali so daljnovode in drevesa po vaseh in črpali vodo iz stanovanjskih hiš. Brez naših gasilcev bi bila strah in škoda veliko večja. Življenje z njimi v naši vasi je veliko lažje, ker ob njih

čutimo večjo varnost. Prostovoljci Karitas smo kuhali čaj in pripravljali prigrizke za premražene gasilce in prestrašene vaščane ter delili toploto srca med seboj.

V dneh po žledolomu nas je obiskal naš škof Jurij Bizjak. Namenil nam je nekaj toplih besed, pohvalil delo vseh prostovoljcev in nam zaželel Božjega blagoslova in moči za naprej. Odjuga v naravi, predvsem pa pomoč mnogih, sta stopili led in upanje je naraslo ...

Do novembra istega leta, ko smo bili zopet postavljeni pred preizkušnjo. Izpod snežniškega hribovja so se vline vode in nastale so velike poplave, ki so na novo prizadele iste vasi. Voda je kot reka tekla po cesti sredi vasi Bač in zalila veliko kleti in stanovanjskih hiš. Iz hlevov so reševali živali. Župnijska karitas Knežak je priskočila ljudem na pomoč z denarnimi prispevki, hrano in čistili. Razdelili smo 20 razvlažilnikov. Kljub vsem težavam in hudim ujmam se je življenje počasi vrnilo v ustaljene tirnice.

Majda Turk, Župnijska karitas Knežak

Knežak,
februar 2014

Uničujoča moč vode

Leta 2010 se nas prizadele hude poplave. Presenetile so nas. Ko smo dolgo mislili, da imamo naravo tako rekoč že pod nadzorom, je ta zopet pokazala svojo moč, ki zna tudi uničevati. Za poplave leta 2010 so nekateri govorili, da gre za »stoletne poplave«, ki se v tako velikem in uničujočem obsegu pač ciklično pojavljajo na dolgi rok. Morda samo celo pomislili: »Hvala Bogu, sedaj je to za nami. Vsaj za sto let imamo mir.« Pa je narava zopet presenetila in z vso silovitostjo udarila tudi v letu 2014.

Če pogledamo samo leto 2010 in 2014, je reka Krka v zadnjem času dvakrat obilno prestopila bregove ter zalila številna stanovanjska in gospodarska območja. Prizadeti so bili tako stanovanjski objekti kakor kmetijska in gospodarska poslopja. Ko se je vodna stihija nekoliko umirila, so kot prvi v primeru naravnih nesreč najprej priskočili na pomoč gasilci in civilna zaščita ter v nekaterih delih tudi pripadniki Slovenske vojske. To dokazuje zapletenost vse situacije, kajti humanitarne organizacije, kot je Karitas, nimajo na voljo reševalno-tehničnih sredstev za to vrsto naravnih nesreč. V pomoč se lahko dejavneje vključijo v naslednji fazi pomoči, to je razdeljevanje živilskih potrebščin, vode, oblačil.

Po prejemu prvih obvestil, kje na terenu je bilo najhuje, se je Škofijska karitas Novo mesto takoj povezala z župnijskimi Karitas, da bi lahko ocenili stanje in predvsem našli način, kako pomagati, da bi bila pomoč najbolj učinkovita. Tajnik Škofijske karitas Novo mesto je prevzel koordinacijo obveščanja in razvažanja pomoči – pitne vode in hrane. To je bilo tisto, kar so prizadeti v prvi fazi najbolj potrebovali. Hitra in korektna informacija o dejanskem stanju je zlata vredna. Druga faza je bila povezovanje z organi Slovenske karitas. Ta je kot prvi ukrep za vse prizadete nakazala prvo denarno pomoč. To ima tudi velik simbolni pomen, skozi katerega lahko prizadeti vidijo, da se je akcija pomoči res začela in da ni ostalo vse samo pri obljubah. Naslednji važen korak je oditi na teren in videti konkretno situacijo, biti z ljudmi, nuditi psihosocialno pomoč v obliki pogovorov, svetovanj.

Ključnega pomena pri nujenju primerne pomoči je povezanost med župnijskimi Karitas na prizadetem območju, ki doživljajo situacijo naravne nesreče od blizu, in Škofijsko ter Slovensko karitas, ki potem lahko sproži širše ukrepe odziva. Izkušnja kaže, da je tam, kjer so ustanovljene župnijske Karitas, pomoč najhitrejša in najbolj primerna. Ustrezna koordinacija pomoči med župnijskimi in Škofijsko ter Slovensko karitas je omilila veliko materialnih in osebnih stisk ljudi na prizadetih območjih.

Igor Luzar, Škofijska karitas Novo mesto

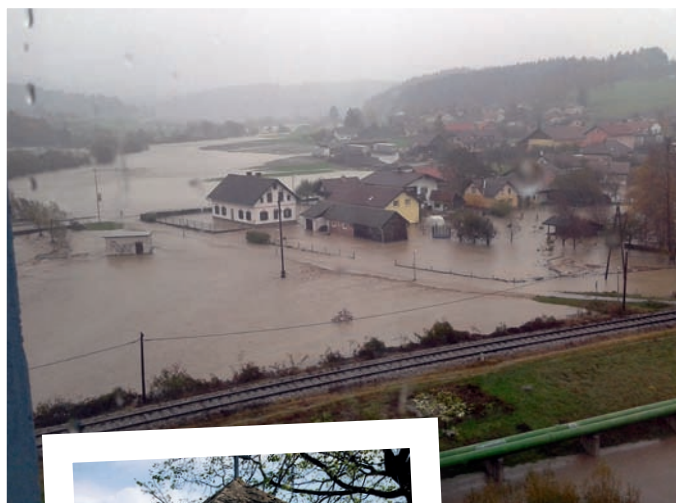

Kostanjevica
na Krki, 2010

V 25 letih je Karitas z zbranimi sredstvi za namen naravnih nesreč pomagala v višini **5.610.700 evrov**, od tega je bilo 2.000.000 evrov javnih sredstev namenjenih za pomoč po neurjih v letu 2008.

- ▷ 1. november 1990: **poplave**. Prizadele so celotno zahodno in severno Slovenijo, v manjši meri tudi osrednjo in južno, najhuje je bilo v Savinjski dolini. Karitas je pomagala 326 družinam, za prizadete opremila učilnico v Celju in zgradila dva mostova čez Savinjo v vrednosti 25.020.900 DIN (104.410 EUR).
- ▷ 12. april 1998 (Velika noč): **potres v Posočju**. Največja škoda je nastala v vaseh nad Kobaridom in Tolminom, v spodnjih Drežniških Ravnah, Magozdu, v Tolminskih Ravnah, na planini Polog in na Javorci. Nekoliko manjše učinke je potres dosegel v Bovcu in okolici; poškodovanih je bilo 4055 različnih objektov, Karitas je pomagala v višini 76.686.502 SIT (320.007 EUR). Pomoč je prejelo 197 družin.
- ▷ 17. november 2000: **plaz v Logu pod Mangartom**. Življenje je izgubilo 7 ljudi, porušeni so bili 6 stanovanjskih in gospodarskih objektov, bolj ali manj poškodovanih pa še 23 drugih objektov. Za pomoč je bilo zbranih več kot 70.000.000 SIT (292.105 EUR).
- ▷ 12. julij 2004: **potres v zgornjem Posočju**. Poškodovanih je bilo preko 1800 objektov, od tega 685 naseljenih. Karitas je zbrala 15.641.721 SIT (65.271 EUR). Poleg materialne pomoči so v okviru Škofijske karitas Koper pomagali s psihosocialnimi delavnicami za otroke in družine.
- ▷ September 2007: **poplave**. Prizadele so Cerkljansko, Gorenjsko, Savinjsko in Ptujsko polje, najhuje je bilo na območju Železnikov. Karitas je do konca leta namenila pomoč v višini 978.000 EUR in pomagala 679 gospodinjstvom.
- ▷ Julij 2008: **neurja s točo in vetrom**. Največ škode je bilo na Trnovski planoti, na območju Črnavca, Gornjega Grada in Slovenskih goric ter Pomurja. Karitas je pomagala v višini 735.500 EUR in razdelila dodatna 2.000.000 EUR pomoči iz javnih sredstev.
- ▷ 16. junij 2009: **neurje s točo**. Prizadelo je večji del Prekmurja, Pomurja, okolico Maribora, Ptuja ter dele Koroške. Karitas je pomagala v višini 70.000 EUR.
- ▷ September 2010: **poplave**. Prizadele so porečja Vipave, Idrije, Poljanske Sore, Savinje v spodnjem toku, Krke, Save v spodnjem toku, kraška polja Notranjskega in Dolenjskega krasa ter Ljubljansko barje. Karitas je zbrala sredstva v višini 437.287 EUR.
- ▷ 11. julij 2011: **neurje s točo**. Povzročilo je škodo na Kozjanskem in v Obsotelju. Karitas je pomagala v višini 10.000 EUR.
- ▷ November 2012: **poplave in plazovi**. Prizadete so Severno-primorska, Gorenjska, Koroška, Ljubljanska, Zahodnoštajerska, Vzhodnoštajerska, Podravska, Posavska in Zasavska regija. Karitas je zbrala sredstva v višini 311.122 EUR.
- ▷ 30. januar do 10. februar 2014: **žledolom**. Prizadeti so bili na območju Gorenjske, Koroške, Notranjske, Ljubljanske, Podravske, Posavske, Severnoprimske, Vzhodno- in Zahodnoštajerske ter Zasavske regije; najhuje je bilo na območju občin Pivka, Loški Potok, Logatec in Vrhnika, v delu občine Postojna ter na cerkljansko-idrijskem območju. Prizadetih je bilo 51 % gozdov po vsej Sloveniji. Karitas je razdelila sredstva v višini 50.000 EUR in razdelili bone, ki jih je darovala trgovina Hofer v vrednosti 5.000 EUR.
- ▷ Jesen 2014: **poplave**. Septembra je bilo najhuje na območju Dolenjske, Posavja, Zasavja, Štajerske, Koroške in Prekmurja, novembra pa na Primorskem, na širšem ljubljanskem območju in štajerskem; dve osebi sta izgubili življenje, nastala je velika gmotna škoda. Karitas je pomagala v višini 232.000 EUR.

Materinski

Stiska nosečnic in mater, ki jim njihova družina ni mogla ali hotela pomagati in jih je, ko je izvedel za nosečnost, običajno zapustil tudi partner, je dobila odgovor v prvem materinskem domu v Sloveniji, ki ga je Karitas odprla na Škofljici.

Skupaj z varno hišo in materinskimi domovi, ki so se pridružili kasneje, nudi varen prostor ženskam in otrokom, ki so v svojih družinah doživljali nasilje in so za urejanje svojega življenja potrebovali strokovno pomoč in možnost začasne namestitve.

Predvsem pa jim nudi čuteč materinski objem, ki jim pomaga na poti osamosvajanja.

objem

V šoli življenja in pogovora, kjer je človečnost na prvem mestu

Materinski dom je mnogo več kot le streha nad glavo. Ženskam vrača dostojanstvo in samozaupanje, opolnomoči jih za spopad z življenjem, nauči jih živeti v polnem pomenu besede, daje jim varen prostor za pogovor, za odložitev vseh čustvenih bremen, ki jih nosijo s seboj morda že od otroštva. Materinski dom je nova priložnost in pomembna postaja na poti v dostojanstveno življenje.

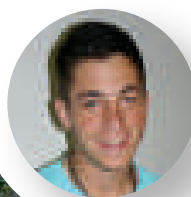
ŽIVLJENJSKO POSLANSTVO

Lidija Jerebic je z ženskami, ki se zatečejo po pomoč oziroma potrebujejo umik, z vsem srcem. Ko je odhajala iz službe na centru za socialno delo, so se mnogi čudili, zakaj bo delala »s temi« ženskami. A vedela

je, da se odloča prav, čemur pritrjuje tudi njenih 25 let izkušenj. Ženske, ki pridejo v materinski dom, Lidija spoštuje in občuduje, kar slednje začutijo. Vedo, da so naletele na nekoga, ki ne opravlja le službe, ampak svoje življenjsko poslanstvo, zaradi česar se ji lažje odprejo.

Če ne bi tako čutila, se za sprejem prvih (bodočih) mater ne bi odločila v trenutku, ko se je. Visoko noseča, nekaj tednov pred četrtim porodom, je zmogla odpreti vrata in srce za mame v stiski. Hiša je bila sredi zime še brez fasade, marsikaj je še manjkalo v materialnem pogledu, a imela je obilo toplote. Lidija Jerebic je bila sprva za vse sama, celo porodniško je skupaj z otročkom postavljala temelje programa. A kdo

bi razumel te trpeče ženske, če ne ona, ki ve, kaj pomenijo pogoste selitve in iskanje strehe nad glavo.

Vmes je študirala, opravljala specializaciji, nadgrajevala izobrazbo in še petič postala mama. Zaveda se, da brez izjemnega moža Imreta, ki jo spoštuje kot ženo in mater, ki jo razume v njenih potrebah in poslanstvu, ne bi zmogla. Hvaležna je za milost njune povezanosti, dopolnjevanja, razumevanja.

ZA MOŽNOST PREOBRATA V ŽIVLJENJU

Tudi zato razume praznino, ki jo v duši največkrat občutijo tiste, ki pridejo potrkati na njihova vrata. Ob sprejemu dobijo svojo sobo, nato spoznajo souporabnice, s katerimi skušajo zgraditi neke vrste družinsko skupnost. Uradno lahko v domu ostanejo leto dni, a če je treba, jim gostoljubje nudijo tudi dalj časa. Smisel tega leta je, da se naučijo, kako naprej po preobratu v svojem življenju, ki ga želijo narediti in za katerega so končno zbrale pogum. V tem obdobju dobijo toliko znanja, da po odhodu lahko pokličejo drugam in si organizirajo, kar potrebujejo. To namreč ni vedno lahko. Ženska, ki že od otroštva pozna le zlorabo, udarce

Kot otrok sem v prometni nesreči izgubil očeta, kar me je seveda prizadelo, vendar se danes zavedam, da je to še toliko bolj prizadelo mojo mater. Zanj to ni bila le izguba ljubljene osebe, morala je na novo poiskati cilje in prioritete v svojem življenju. Za naju je to pomenilo veliko selitev, saj je bila z invalidsko upokojitvijo in polovičnim delovnim časom temu primerna tudi plača, posluha za njene težave pa je bilo s strani lastnikov stanovanj zelo malo. Našla je novega partnerja, ki pa je sčasoma pokazal, da ni takšen, kot se je predstavljal na začetku. Po letih fizičnih in psihičnih obračunavanj se je odločila, da ima tega dovolj in pomoč poiskala v Materinskem domu Škofljica. Po uvodnem sestanku in opravljenih formalnostih sva bila sprejeta v Višnjo Goro, kjer je imel Materinski dom Škofljica takrat eno od svojih enot.

Sprva sem se bal nove selitve, ker sem bil prepričan, da me spet čaka nova neprijetna izkušnja, vendar sem že ob toplih pozdravih in ljubečem sprejemu stanovalcev in zaposlenih začutil, da je bil strah odveč. Po letih selitev, naporov, razočaranj in negotovosti sem se prvič počutil sprejetega in – kar je najpomembnejše – razumljenega. Za dve leti je to postal moj dom v pravem pomenu besede. Z vrstniki, ki so doživeli podobne stvari, sem se lahko odkrito pogovarjal o temah, ki jih pred tem ravno zaradi nerazumljenosti nisem delil z nikomer. Tudi matere se bile ena drugi podpora; vlivale so si moči za nadaljnje življenje. Terapevti so se vedno trudili, da so nam z dejavnostmi zapolnili popoldneve ter nam kazali, da življenje kljub vsem preizkušnjam teče dalje. Naučili so nas, da se iz vsake izkušnje, dobre ali slabe, nekaj naučimo in da to znanje uporabimo v življenju, ki je še pred nami in v katerem nas čaka še veliko lepih stvari.

Materinskega doma se spominjam kot kraja, kjer sem imel vedno na voljo koga, ki mi je prisluhnil, mi svetoval in me usmerjal. Zato ga še danes hranim v lepem spominu.

Luka Oven

in druga ponižanja, si je verjetno izbrala tudi partnerja, s katerim vzorec nadaljuje. Včasih je leto dni še premalo, da bi zadila in se osvobodila vse krivde. Tudi tiste, ki sploh ni njena, a jo nosi v svojem srcu še za druge in namesto njih.

TOLAŽEČI STISK ROKE

Med bivanjem v materinskem domu ženskam veliko pomeni stalna navzočnost socialnih delavk. Da imajo vselej na voljo koga za tolažeči stisk roke, predvsem pa koga, ki jih posluša in razume, koga, s katerim lahko spregovorijo tudi o občutkih, o katerih je najtežje govoriti: o jezi, nemoči, sramu, krivdi, želji po maščevanju ... Takrat pridejo tudi do postavljanja meja drugim.

Med bivanjem se učijo tudi praktičnega življenja in solidarnosti: vsak dan ena od njih ves dan kuha za vse. Pa saj ne gre le za kuhanje! Mnoge imajo nizko samopodobo, izkušnjo verbalnega poniževanja

in zaničevanja in potrebujejo potrditev, da nekaj znajo. Da končno dobijo pohvalo za trud, ki so ga vložile v pripravo jedi ... Delajo na vrtu, v socialnih delavnicah se učijo koristnega preživljanja prostega časa, saj urijo ročne spretnosti in razvijajo domišljijo ob ustvarjanju raznih izdelkov, največkrat vezanih na letne oziroma praznične čase. Druga drugo opogumljajo, si izmenjujejo izkušnje ... Skupaj z Lidijo Jerebic pa so najbolj vesele, ko v njihovo hišo odprtega tipa pride na obisk katera izmed deklet in žena, ki se je že osamosvojila. Objamejo se kot stare prijateljice, srečne, da se spet vidijo, predvsem pa so opogumljene: tiste, ki so že odšle, vidijo, kako so uspele tudi druge in kako si tudi one urejajo življenje, tiste, ki so še v domu, pa vidijo, da pot v novo življenje zares obstaja.

Struktura žena, ki prihajajo v materinske domove, se z leti spreminja. Med njimi se najdejo tudi take, ki imajo že osamosvojene otroke, ob čemer so končno zbrale pogum in odšle iz nasilnega odnosa, ki mu pogosto botruje alkohol, pa tudi droga. Po besedah Lidije Jerebic ženske pridejo v materinski dom tudi zato, da se spočijejo, da imajo priložnost poiskati svoj notranji mir.

Nekatere imajo kaj s seboj, druge čisto nič. Te potrebujejo vse: od osnovnih higienskih pripomočkov zase do vseh oblačil in druge opreme za prihajajočega ali že rojene otroke.

Pogoj za sprejem v materinski dom je sprejem njihovega programa. To pomeni, da je ženska pripravljena delati na sebi, na spreminjanju starih vzorcev in osebni rasti. Če bi jim za neko obdobje nudili »le« streho nad glavo, namreč ne bi naredili dovolj, meni sogovornica. Najbrž bi se večina vrnila k starim vzorcem življenja, ki se je zanje izkazal kot izjemno škodljiv in usoden.

Karolina Vrtačnik

Varna hiša Karitas

Ko sem se zaposlila v Zavodu Karitas Samarijan, je bil to zame velik izziv, saj mi je bilo področje dela z ženskami v stiski kljub dolgoletnim izkušnjam v socialnem delu še malo poznano. Vendar sem hitro ugotovila, da je bila moja odločitev pravilna, saj sem se dnevno srečevala z družinsko, osebno, materialno stisko in drugo problematiko, z ženskami in otroki, ki so iskali svetlo točko za izhod iz težke situacije, v katero jih je privedlo življenje. Osebni stik in nudenje upanja, osebne in strokovne pomoči mi je bil v neizmerno zadovoljstvo, najbolj pa so se me dotaknili primeri nasilja v družini. Te ženske in njihovi otroci so se razlikovali od drugih uporabnikov predvsem v potrebi po varnem prostoru in drugačnem pristopu, potrebovali so veliko več miru, individualnega dela, dela na sebi. Drugačna je bila skupinska dinamika. Nujno je bilo več prilagojenega dela z otroki-žrtvami nasilja.

Program Varna hiša Karitas za Primorsko je bil odprt prav z namenom omogočiti ženskam in materam z otroki, da se umaknejo iz nasilja, se umirijo, pridobijo novih moči za premagovanje vseh težavnih postopkov, ki sledijo: policija, sodišča, dodelitev stikov ... Težka je tudi njihova osebna pot naprej. Morajo se soočati z dejstvom, da so žrtve nasilja, da potrebujejo podporo in potrditev pri ozaveščanju tega, da so storile prav, ko so pričele pot spreminjanja tega vzorca. Potrebujejo več individualnih pogovorov o dosedanjem življenju, o preživetih travmatičnih dogodkih, o njihovem dosedanjem pogledu na življenje, o vplivu nasilja v družini na otroke ...

Veliko strokovnega in osebnega dela je potrebnega pri žrtvah nasilja na začetku prekinitve kroga nasilja, ko pa to storijo, se velikokrat odpre še druga bojna črta. Premagati je potrebno še vse uradne postopke, ki so včasih, kljub naši razmeroma urejeni zakonodaji na tem področju, naravnost katastrofalni. Velikokrat sem bila priča razočaranjem v sodnih postopkih, saj je bilo nasilnežu nemogoče dokazati krivdo. Še posebej boleči so primeri ugotavljanja krivde pri spolni zlorabi otrok. Dogaja se na primer, da mora otrok po nalogu sodišča hoditi na stike z očetom, čeprav je v postopku potrditev suma spolne zlorabe.

Velikokrat so obravnave predolge in mučne; žrtve morajo podoživljati svoje travme. Vendar zmoremo z veliko podpore in opolnomočenja ter z mislijo, da je to še zadnje dejanje, s katerim končujejo del življenja, ki ga ne bi hoteli ponoviti, skupaj prebroditi tudi te ovire. Ženskam je lahko v veliko pomoč tudi duhovna podpora, da zmorejo, zaupajo in verujejo v dober in boljši jutri.

Milena Brumat,
Zavod Karitas Samarijan

Še malo in lahko bo poljubila obrazek ...

Fotografija je ilustrativna.

Še malo in lahko bo poljubila obrazek, ob katerem se ji ulijejo solze vsakič, ko ga ugleda na ultrazvoku in ko zasliši utrip njegovega srca. Močno ga ljubi od trenutka, ko je spoznala, da bo postala mama.

Ampak ne, to ni bil lep in osrečujoč trenutek. Bil je šok, ki jo je pretresel in ji obrnil življenje v povsem drugo smer. Mlada je, po merilih te družbe čisto premlada za otroka. Ima jih 23. Celo nekateri kristjani pa njena družina, njena mama ... Prav vsi so pričakovali, da bo naredila splav. Da ne bo imela »problema«. Kako preprosto bi bilo ... Trebušček še ni bil zaobljen, lahko bi še naprej delila podnajemniško sobico s kolegico, lahko bi občasno delala. Morda je celo partner ne bi zapustil? Strahopetno je pobegnil, ko je izvedel za njeno nosečnost in odločitev za življenje.

V tistem trenutku ni imela nikogar, ki bi ji stal ob strani, zdelo se ji je, da se je vse obrnilo proti njej. A trdno odločena, da bo otroku omogočila največ, kar mu kot mamica lahko: ljubezen, ki se lahko splete le med mamó in otrokom, ki raste pod njenim srcem.

Šla se je pozanimat na CSD, šla je na internet in našla materinski dom. Vedela je, da je vredno poskusiti in pol leta po prihodu je notranje mirna in izžareva tisto posebno umirjenost in milino, ki sta dani le ženam v blaženem pričakovanju.

Še preden je vedela za otrokov spol, ga je videla v sanjah. Poklicala ga je celo po imenu. Ko se je zbudila, se je odločila, da mu bo ime tako, kot se je slišala reči v sanjah. Naslednji ultrazvok je potrdil spol otroka, kot ga je sanjala, kar razume kot znamenje več, da se je odločila prav.

Medtem so njeno odločitev sprejeli tudi njeni starši, z mamó sta se zbližali in v njeni nekdanji otroški sobi je že vse pripravljeno za vikende, ko bo z vnukom prihajala na obisk. Tudi zibelka.

Oprostila jim je, čeprav rane še niso povsem zaceljene. Stare zamere niso več pomembne. So del preteklosti, ta pa je minila in je ni mogoče spremeniti. Sedaj je pomembno to, da lahko vsako jutro pozdravi bitje, ki se zbudi skupaj z njo in ji pobra v pozdrav. Njen obraz spreleti nasmeh, ko pripoveduje o njegovem kolcanju in akrobacijah, ki jih dela v njenem trebuhu. Veseli se ga in veseli se časa, ko se bo rodil. Odločena je, da si bo ob odhodu iz materinskega doma našla primerno nastanitev in delo, da bo zanj skrbela tako, kot si želi mama skrbeti za otroka.

Tako je sedaj. Ko pa je prišla v dom, so bili tudi težki dnevi. In noči. Kajti občutka zavrženosti, nerazumevanja in nemoči ni mogoče pregnati čez noč. Takrat je obupala tudi nad vero in se spraševala, zakaj se vse to dogaja ravno njej. Veliko ji je pomenilo, da so se je druga dekleta iskreno razveselila in ji ponudila pomoč v obliki potrebščin za otroka, predvsem pa je našla obilo notranje opore. Spletle so se trdne in globoke vezi in še sedaj gre s katero od tistih, ki so že iz doma, z veseljem na kavo v Ljubljano.

Skupaj so se naučile pomembne modrosti, da se v življenju ni vredno pre nagliti. Odločitve je treba sprejemati počasi in jih raje stokrat premisliti, da bo izbrana pot resnično prava.

Karolina Vrtačnik

Vliti vsaj malo upanja

Delo strokovnih in drugih zaposlenih v materinskih domovih je večplastno in raznoliko ter v vsej svoji zapleteni strukturiranosti hkrati izredno učinkovito. Odnos z bodočo uporabnico se vzpostavi v trenutku, ko le-ta izrazi željo po naši pomoči. Po navadi so to ženske, matere in nosečnice same. V zadnjem času vse pogosteje prihajajo osebe z duševnimi motnjami, ki so se zaradi različnih življenjskih okoliščin znašle na poti iskanja rešitve. Zanje je bil odločilen trenutek, ko so same začutile potrebo po pomoči. Odziv strokovnega delavca je v tem času izredno pomemben, saj mora pristopiti z veliko mero senzitivnosti in tej dodati kanček spodbude, vliti vsaj malo upanja, da se žena, mati ali nosečnica lahko odloči.

V materinske domove prihajajo različne šibko strukturirane osebnosti z različnimi etičnimi in moralnimi normami, s takšnimi in drugačnimi vedenjskimi vzorci. Skupni imenovalec vseh je, da nimajo moči za življenje, prisotna pa je tudi težja psihična izčrpanost in druge oblike duševnih težav, ki so posledica težkih življenjskih pogojev ali travm iz otroštva.

Žal je veliko žensk, ki ostanejo na obrobju življenja in družbe in so v nevarnosti, da bodo še naprej tavale od institucije do institucije. V takšnih primerih smo velikokrat nemočni, a tolaži nas to, da smo jim dali priložnost ...

Delo v materinskem domu je zame tudi karitativno poslanstvo, ki mi nudi osebno zadovoljstvo.

**Dragica Veček,
Materinski dom Mozirje in Žalec,
Nadškofijska karitas Maribor**

Vredno je živeti!

Ob njeni žalostni pripovedi se človek vpraša, zakaj je križ nekaterih tako težak že tako zgodaj. Kakšnega lepega otroštva nikoli ni imela. Z mamo je odraščala sama, po šoli je že od malih nog odhajala delat, da ji je pomagala pri njenem poslu.

Srečo je iskala v njegovem objemu, a je dobila vse prej kot to. Ko jo je, nosečo, pretepel še tretjič, je zbrala pogum in odšla na CSD. A pot tja je pomenila tudi to, da bo ostala brez strehe nad glavo, saj se v rodno družino ne more vrniti. Seveda se ji je v tistem trenutku po glavi podila tudi misel o splavu, k temu jo je nagovarjal celo partner, a jo je zavrnila. Ne! Bitja, ki ji raste pod srcem, ne bo ubila!

Boleče je, saj se zaveda, da zanj ne bo mogla skrbeti. Vendar je toliko parov, ki hrepenijo po otroku ... V njej je vzknila plemenita odločitev za največje dejanje, ki ga zmore kot mama: otroka bo po porodu oddala v posvojitev, da mu bo omogočila

takšno življenje, kakršno mu od srca privoščim, a mu ga zaradi spleta okoliščin žal nikoli ne bi mogla ponuditi.

Ni bilo le enkrat, da je pomislila, da bi odšla v večnost. Zdravi se in se v materinskem domu uči tudi tega, da je vredno živeti. Da ne sme nikoli obupati, saj se vse zgodi z razlogom, pripoveduje zamišljeno. In nobena napaka ni le napaka, ampak je dobra lekcija za naprej, če se znamo iz nje kaj naučiti.

Karolina Vrtačnik

Moja zgodba, pa čeprav pri šestdesetih, je pomembna

V knjigi *Razodetja* evangelist Janez piše, do so poleg Jezusove požrtvovalne smrti, ki jo je za nas doživel na križu, pomembne tudi naše zgodbe. Posebej tedaj, ko »premagujemo tožnika«, ki želi ubiti našega duha in uničiti naša življenja. V materinskih domovih so za ženske in matere njihove življenjske zgodbe tako dolge kot zimski večeri. Predvsem za tiste, ki pri sebi nimajo otrok, ker so že šli svojo življenjsko pot. Svoje zgodbe pripovedujejo tako kot Mica in Tinca. Prva jih ima 66, druga šteje pet let manj.

Nista me slišali, ko sem vstopila v jedilnico. Mica ravno reče: »Le kaj sem mislila takrat pri dvajsetih, da sem tega vragca poročila.« Tinca jo tolaži: »Kaj ti, tvoj je samo pijanec, moj je imel pa še druge ženske. In vse to sem prenašala v dobri veri, da bo

nekoč boljše. Trije otroci, krediti, oba v službi. Danes pa: jaz tu, on sam. Zdaj si ureja denarno socialno pomoč, ker mu otroci nočejo več pomagati.«

»Svoje preizkušnje zdravim z molitvijo pa z vrečo zdravil,« nadaljuje Mica, ki težko diha. Ravno je prišla od zdravnika. Ni dobro s srcem, peša ji. »Kaj ne bo pešalo srce! Če pešam jaz, bo tudi srce. A vseeno upam, da se nekoč vrnem nazaj domov. Ko sem prišla v materinski dom, sem mislila, da se bom pobrala v enem mesecu, zdaj so pa že štirje mimo. Ne morem verjeti, da sem se s pijancem poročila! No, saj je revež po svoje. Ko je pijan, je za umret pred njim, tako grozen je. Ko pa je trezen, hodi po prstih in je čisto tiho. Nisem ga mogla pripraviti do tega, da bi šel na zdravljenje, ne posluša ne zdravnice ne socialne delavke. Zgodilo se je

Fotografija je ilustrativna.

pa obratno. Jaz sem za več kot pol leta pristala na psihiatriji, a so me dobro postavili na noge! In vrnila sem se nazaj domov. To je bila zame prelomnica v življenju. Sebe sem začela spoštovati. Spet so bili težki trenutki, a sem vedno čutila Božjo navzočnost. Zbolela sem za rakom. On je že naokrog govoril, da bom umrla. A sem bila močnejša od železa, da sem vse zmogla. Koliko sem se mu prilagajala, da le ne bi pil! A preteprov je bilo preveč! Kolikokrat so me reševali sosede, ko sem klicala na pomoč! Še dobro, da sem živa.«

Tinca zelo pogreša svoje otroke, ki so na drugem koncu Slovenije. Tolaži se z malčki v materinskem domu. Radi ji splezajo v naročje. Razvaja jih, kot bi bili njeni vnuki. »Dom je dom, a nikoli se ne bom mogla vrniti. Mojo posteljo je zasedla druga ženska. Dolgo jo je skrival, a ko sem odšla, je že bila na vratih. Nasedla mu je, tako kot sem mu jaz. Moči mu pešajo, tako kot meni. Zato jo potrebuje. Otroci se nočejo vmešavati. Pokličejo njega in pridejo k meni. Starša sva. In

to bova tudi ostala. Moja življenjska zgodba je vijugasta, prvič sem odšla od doma pri petdesetih. Prepozno! K sestrični pa me je prišel iskat, ker so ga otroci prosili.«

Mica je vesela, da jo je socialna delavka vprašala, ali bi šla od doma, ker je tako težko. Odgovorila je: »Seveda, če bi imela kam.« Ponudila ji je materinski dom, kjer zdaj živi človeka vredno življenje.

Pri Tinci je bilo drugače. Sama je poklicala v materinski dom in prišla na razgovor. Takoj se je odločila in to povedala svoji socialni delavki. K njej je namreč hodila na pogovore. Takrat pa: »Kako je možno, da zapustite moža? Ali ne vidite, da se stara? In kdo bo skrbel za tako veliko hišo, kdo bo skuhal?« Tinca v vsej svoji stiski ni bila razumljena. Socialna delavka je od nje pričakovala, da zmore več. Da zmore še potrpeti. Vendar je psihiatrinja rekla: »Ne bom vam dajala močnejših zdravil! Problem je drugje.« Zato se je odločila, da naredi korak v drugačno življenje. Tja, kjer ni nasilja in alkohola.

Lidija Jerebic, Zavod Pelikan Karitas

15. december 1990: pod okriljem Slovenske karitas se na Škofljici odpre **prvi Materinski dom v Sloveniji** (Zavod Pelikan Karitas)

- ▷ 24. maj 1999: odpre se Materinski dom v Višnji Gori; enota se 1. marca 2013 preseli v Ljubljano (Zavod Pelikan Karitas)
- ▷ leto 2000: začetek izvajanja programa **Materinskega doma v Solkanu** (Zavod Karitas Samarijan)
- ▷ leto 2001: začetek izvajanja programa Materinskega doma v Domu Karitas na Cesti (Zavod Karitas Samarijan)
- ▷ leto 2005: začetek izvajanja programa **Varna hiša za Primorsko** (Zavod Karitas Samarijan)
- ▷ 23. septembra 2006: odpre se **Materinski dom Mozirje** (Nadškofijska karitas Maribor)
- ▷ leto 2007: odpre se Materinski dom Žalec (Nadškofijska karitas Maribor)
- ▷ jesen 2015: začetek izvajanja programa Materinskega doma v Šempetru (Zavod Karitas Samarijan)
- ▷ Od leta 1990 do danes je v vseh Materinskih domovih Karitas bivalo **916 žensk** in **863 otrok**. V Varni hiši je bivalo **78 žensk** in **75 otrok**.

Glas, ki kliče

Karitas za pomoč ljudem v stiski potrebuje sredstva, zato na vseh nivojih delovanja organizira različne dobrodelne akcije zbiranja finančnih in materialnih donacij. Načini pridobivanja so zelo različni; nekateri so zelo domiselni in imajo tudi vzgojno noto, najbolj poznan pa je gotovo dobrodelni koncert Klic dobrote. Ob akcijah Karitas obvešča javnost o resničnih potrebah prosilcev za pomoč, prav tako pa darovalcem in širši javnosti poroča o svojem delu in o namenski porabi zaupanih sredstev. Veliko zaupanje darovalcev Karitas omogoča, da pomaga na učinkovit način in v skladu s svojim poslanstvom.

k dobroti

Prvi Klic dobrote,
26. novembra 1991

Klic dobrote

Leta 1990 so Celje prizadele poplave. Škoda je bila precejšnja. Zanimivo je, da je bila prav tistega leta v knežjem mestu ustanovljena Karitas, ki se je že takoj na začetku delovanja vključila v reševanje stisk ljudi. Karitas seveda ni imela dovolj sredstev, da bi lahko pomagala vsem. Tako se je v prvi polovici leta 1991 Franciju Trstenjaku, takratnemu kaplanu v Celju, porodila ideja o dobrodelnem koncertu *Klic dobrote*, na katerem bi glasbeniki igrali in peli v dober namen, zbrana sredstva pa bi namenili za poplavljenе. Zamisel je bila popolnoma nekaj novega v našem prostoru. »Tudi iz tujine se ne spomnim kakšnega podobnega koncerta,« pravi Trstenjak. Razen glasbenikov, ki so imeli nekaj izkušenj z nastopi

na dobrodelnih prireditvah, si takrat nihče ni predstavljal, kaj pomeni organizirati tak projekt, a vendar si je mladi celjski kaplan upal narediti ta korak. Veliko informacij so si izmenjali predvsem s člani zasedbe New Swing Quartet. Oni so tudi napisali prvo pesem z naslovom *Klic dobrote*, ki še danes nosi toplo sporočilo o dobroti.

Franci Trstenjak, ki je bil takrat duhovnik šele dve leti, je moral potrskati na mnoga vrata, nagovoriti veliko ljudi, najprej sodelavce pri celjski Karitas, kasneje glasbenike in organizatorje. Ne spominja se, da bi kdaj naletel na zaprta vrata. Vse se je odvijalo v pravo smer. Morda je bilo treba na začetku nekaj več nagovarjanja in predstavljanja projekta, vendar se je, ko je nagovoril

znanega pevcu, le-ta rade volje odzval. Ko je potreboval ozvočevalca, ga je dobil, ko je potreboval dvorano, se je v Celju na občini uspel dogovoriti za brezplačen najem. Vse to ga je prepričevalo, da je tak koncert nujen. Vsi so razumeli, da gre za nekaj velikega, predvsem pa so vsi odpovedali plačilu. To je bil njihov prispevek za poplavljenke, pa tudi za takrat že prihajajoče begunce iz bivše Jugoslavije, kjer se je začela vojna.

V duhu solidarnosti in prostovoljstva se je 26. novembra 1991 v dvorani Golovec v Celju zgodil prvi koncert *Klic dobrote*. »Dvorana je bila tako polna, da je pokala po šivih; sama prireditev z vrsto nastopajočih je trajala štiri ure,« se spominja Trstenjak. »Na dolžino danes sicer nisem najbolj ponosen, ampak to moram pripisati pomanjkanju izkušenj.« Kljub dolžini je bil koncert popoln uspeh. Zbrali so več sredstev, kot so mislili, kar jim je dalo zagona za naprej.

Dober glas o tem projektu pa je segel tudi v deveto vas. Tako se je projektu prav kmalu pridružila tudi Radiotelevizija Slovenija, ki je potem dobrodelni koncert prinesla pravzaprav v vse slovenske domove, prireditvi pa je dala tudi primernejši časovni okvir.

»Samo ime *Klic dobrote* smo menda prevzeli od nekega obstoječega programa Karitas,« se še spominja Trstenjak. »Vsi smo bili Karitas in smo se s tem identificirali. Zdelo

se nam je, da bistvo sporočata že ti dve besedi. Gre za klic nekomu k dobroti, k dobremu delu, gre za klic k odprtim rokam, k odprtemu srcu!» Še nekaj je pomembno: da Karitas s tema dvema besedama nagovarja vse, da nikogar ne izloča. Z njima se lahko prepoznajo in identificirajo vsi.

Franci Trstenjak, zdaj glavni in odgovorni urednik Radia Ognjišče, je izjemno ponosen na *Klic dobrote*. »Brez pretiravanja lahko rečem, da je to še danes največja dobrodelna prireditev v naši državi. V tistem času smo postavili standard, kakšna naj bo taka prireditev, kajti do takrat jih pri nas ni bilo. Še posebej si štejem v čast, da smo uspeli nagovoriti glasbenike, da so na našem koncertu nastopali v živo, brez pomoči posnetkov. Moram povedati, da je bilo takrat zelo na pohodu posneto igranje in petje na odru. Glasbeniki so samo odpirali usta. Že od vsega začetka sem vztrajal, da mora nastop na odru potekati v živo. Lahko je v ozadju potekala glasbena matrica, ampak pevci morajo dati nekaj od sebe. To je konec koncev tudi njihov prispevek k dobroti!»

Idejni avtor *Klica dobrote* se spominja, da so potem tudi na drugih koncertih povzemali to prakso petja v živo, kar samo priča, da so se odločili prav. »Ne smemo pozabiti, da mora biti dobrodelni koncert doživetje, da mora biti nekaj najboljšega. Gledalec pred televizijskim sprejemnikom hitro začuti, ali je pevec na odru iskren ali ne. In zato si oba zaslužita najboljši. Pevec, ker mu je omogočeno, da tudi sam na dobrodelnem koncertu daruje svoj talent, in gledalec, ki za svoj dar ljudem v stiski dobi najboljši glasbeni doživetje.«

Jože Bartolj

Pred leti sem bil zelo vesel in hkrati počaščen, ko so me povabili k realizaciji prenosa Karitasovega dobrodelnega koncerta iz celjske dvorane Golovec. Vedel sem, da bo to velika odgovornost, ker je ta oddaja vedno imela širok krog gledalcev. Zdaj pri tem projektu sodelujem že kar nekaj let in to mi je v veliko čast!

Tomaž Švigelj, režiser

Živimo v času, ko vse preveč gledamo nase in se premalo oziramo naokoli, po soljudeh. Zato sem še posebej vesela in ponosna, da lahko sodelujem pri organizaciji TV-prenosa dobrodelne prireditve, ki je veliko več kot le delovna obveznost. Je sodelovanje in ustvarjanje z ljudmi – za ljudi. Edino, kar šteje.

Ana Jazbec, producentka v uredništvu verskih oddaj

Sodelovanje z ekipo Karitas je bilo profesionalno in vedno smo našli skupni jezik, saj nas je vodil isti cilj – kvalitetno speljati projekt do konca. Vedno sem občutila njihovo skrb in prizadevanje za pomoč potrebnim, njihovo spoštovanje do nemočnih in voljo, motivacijo in neizmerno željo pomagati vsem. V tem duhu sodelujejo tudi z nami pri pripravi koncerta.

Anuška Horjak, tajnica režije

Klic dobrote. Z velikim veseljem in zadovoljstvom vsako leto pričakujem novo prireditev. Mogoče je moje delo tehnično malce že »rutinsko«, včasih tudi s kakšnimi tehničnimi težavami. Toda to ni pomembno. Pomemben je občutek, da kot posameznik s svojim delom pripomoreš k skupnemu cilju: pomagati pomoči potrebnim.

Zlatko Gregorinčič,
tehnični vodja reportažnega avtomobila

Vsakoletni Klic dobrote, ki ga letos že petindvajseto leto pripravlja RTV Slovenija skupaj s Slovensko Karitas, predstavlja tehnično in organizacijsko kar obsežen projekt, vendar ga zaradi angažiranosti vseh sodelavcev, tako s strani RTV Slovenija, predvsem pa s strani Slovenske Karitas, vselej izpeljemo z velikim zadovoljstvom in uspehom. Štejem si v čast, da sem kot producent TV Slovenija sodeloval pri tem projektu.

Andrej Otovčevič,
nekdanji producent v uredništvu verskih oddaj

Že vrsto let skrbim za zvočno podobo televizijskega in radijskega prenosa Klica dobrote. Projekt izvedemo v dveh dneh, kar je glede na tehnično zahtevnost in siceršnji obseg izjemno skromen časovni okvir. Člani ekipe za zvok se trudimo, da gledalce in poslušalce vedno doseže jasna in prijetna zvočna slika, in naš trud je ob odzivu Slovencev, ki potrdijo svojo izjemno solidarnost, vedno nagrajen z notranjim zadovoljstvom.

Aleš Koman, skupina za zvok

Za odrom, skrito pred kamerami

V zadnjih letih za vsebinsko plat *Klica dobrote* skrbi Tadej Sadar, sicer urednik za resno in sakralno glasbo na Radiu Ognjišče. »Priprave na nov koncert se začnejo takrat, ko pade zastor prejšnjega koncerta,« plastično oriše snovanje koncerta. Sicer pri načrtovanju sodeluje več ljudi s Slovenske karitas, pa tudi tisti, ki skrbijo za oder in razsvetljavo, ne nazadnje se tudi Radiotelevizija Slovenija aktivno udeleži pri vsakem posameznem koncertu.

»Nabor glasbenikov poteka vse leto. Nekateri pokličejo sami, ker so pripravljani sodelovati, druge, predvsem prepoznavnejše glasbenike, pokličemo organizatorji,« pove Sadar. »Vsaj pol leta pred koncertom se dogovorimo za sodelovanje in potem vzdržujemo kontakte vse do koncerta. Seveda se včasih zgodi, da kdo tudi zboli ali zaradi višje sile odpove sodelovanje. S tem nam sicer povzroči nekaj sivih las, vendar se potrudimo najti zamenjavo ali kako drugače rešiti situacijo.«

Ker gre za dobrodelni koncert, vsi nastopajoči nastopajo brez honorarjev. Organizator jim pokrije le potne stroške. »Prav tako smo previdni pri tistih, ki bi na vsak način želeli sodelovati na koncertu. Če namreč v prvi plan stopi lastna promocija, potem ni več dobrodelnosti. Ta koncert pa ima svojo nedvomno humanitarno noto, ki mora biti v ospredju!« razmišlja Tadej Sadar.

»Scenarij prireditve mora biti končan vsaj kak mesec pred prireditvijo, saj to zahteva televizijski medij. Televizija mora vnaprej vedeti, koliko kamer bo v Celju, kje jih bodo postavili, koliko napovedovalcev bo in podobno,« razlaga Sadar. »Pri zadnjih pripravah precej pomaga ozvočevalec Jože Pirman, ki praktično poskrbi za celoten oder. Za osvetlitev je zadolžen osvetljevalec Črt Birsar, ki ima velik občutek za to, kaj se da doseči s svetlobnimi efekti. Scena oziroma ideja zanjo nastaja vse leto, jo je pa včasih treba doreči v zadnjem trenutku. Včasih se moramo tudi čemu odpovedati, ker ne gre skupaj s celoto. Potrebno je biti zelo potrpežljiv in fleksibilen.« Priprava koncerta je dinamična vse do sklepnega dela, ki se začne s koncertom oziroma prvim nastopajočim na odru.

»Moje delo je scensko-scenarijsko. Zamislim si rdečo nit, ki bi ji želeli na koncertu slediti, in jo potem vtکم v samo prireditev. Pri končnem izdelku pa je seveda veliko sodelujočih!« opiše svoje delo Tadej Sadar. »Ker z nami sodeluje TV Slovenija, si seveda ne moremo več privoščiti štiriurnega koncerta,« se naveže na prvi koncert Tadej Sadar. »Zadnjih nekaj let imamo vedno na voljo enak čas med enim in drugim televizijskim Dnevnikom, kar zneso sto pet minut. Pozna pa se tudi, da nam pri končni podobi koncerta zelo pomaga tudi režiser nacionalne televizije Tomaž Švigelj, ki poskrbi, da je koncert tudi videti lepo.«

Organizatorji skupaj s Tadejem Sadarjem so zelo ponosni, da je koncert postal tudi vizualno sodoben in primerljiv današnjim evropskim trendom. Kljub temu pa koncert še naprej ohranja svoj izvirni namen in dušo dobrodelnosti.

Ob tem ni nepomembno pripomniti, da se koncert odpira tudi navzven v Evropo. Tako kot enega velikih uspehov izpostavljajo lanskoletni nastop skupine iz Nemčije, ki je bila isto leto tudi nemška predstavnica v tekmovanju za pesem Evrovizije. Kot je povedala Elaiza, pevka skupine, je bila nad odrom in vzdušjem navdušena. In takih odmevov si organizatorji, po besedah Tadeja Sadarja, seveda želijo še naprej.

Jože Bartolj

Neposredni prenos humanitarne prireditve Klic dobrote je eden izmed večjih in pomembnejših projektov, ki jih pripravljamo v uredništvu verskih oddaj Televizije Slovenija. Poročila o dobrodelnih akcijah, razmišljanja o dobrodelnosti in pomoči, da se ljudje postavijo na lastne noge, ter portreti prostovoljcev so kot rdeča nit vtkani v oddaje, ki jih pripravljamo. Klic dobrote pa seveda presega okvire našega uredništva. Tako ali drugače pri pripravi in izvedbi sodeluje 40 televizijev. Čeprav je koncert že tradicionalen, zaradi skupnega prizadevanja snovalcev izvedba ni šablonska. Vsi si prizadevamo, da bi bil koncert vsako leto boljši. Z jasnim sporočilom in v »slovesni obleki«, saj gre za praznik dobrote.

Vid Stanovnik,
urednik uredništva verskih oddaj pri RTV Slovenija

Stojimo za tem, kar povemo in obljubimo

Zbiranje sredstev je izjemno pomembno področje delovanja Karitas, saj najprej omogoča neposredno pomoč ljudem v stiski, širši javnosti predstavlja poslanstvo in dejavnosti Karitas, darovalcem pa na enostaven in organiziran način omogoča, da namenijo svoj dar za pomoči potrebne. Dejavnosti v vseh obdobjih 25-letnega delovanja Karitas potekajo intenzivno tako na nivoju Slovenske in škofijskih Karitas, kot tudi na nivoju župnij.

Skoraj polovico sredstev, ki jih Karitas potrebuje za vsakodnevno pomoč in izvajanje različnih socialnih programov po vsej Sloveniji, prispevajo posamezniki. Iz telefonskih klicev lahko razberemo, da gre za preproste ljudi iz naših župnij, ki že leta in leta zvesto podpirajo dobrodelnost. Med njimi je veliko starejših, ki živijo zelo skromno, a so kljub temu z velikim čutom za soljudi pripravljeni pomagati na različnih področjih. Na dobrodelnost se izjemno lepo odzivajo tudi otroci po osnovnih šolah, ki ob spodbudi učiteljev zbirajo predvsem materialno pomoč.

Podpore darovalcev si v današnjih časih ni mogoče zamišljati brez velike podpore medijev, saj ne glede na starost in izobrazbo resničnost dojemamo predvsem preko televizijskih ekranov. Karitas sporoča medijem, kaj zbira in kakšne so resnične potrebe ljudi, ki jim pomagamo. Še bolj pomembno pa je tudi poročanje, kaj smo z zbranimi sredstvi naredili in za kaj smo porabili vsak posamezen evro. Prvi glasnik in »medij« Karitas so zagotovo župniki, ki prinašajo naše sporočilo v cerkvena občestva, podpirajo delo župnijskih Karitas, spodbujajo prostovoljstvo in oblikujejo čut karitativnosti tudi pri otrocih in mladini. Izjemnega pomena so lokalni mediji, ki utrjujejo mesto Karitas v skupnosti in spodbujajo povezovanje različnih dejavnosti za skupno dobro v kraju. Na Slovenski karitas veliko pozornosti in energije namenjamo nacionalnim medijem. Pripravljamo sporočila in skušamo predstavljati dejavnosti celotne mreže. Odzivamo se tudi na številna vprašanja medijev, tudi neljuba, ki so povezana s socialno državo. Delo je izjemno impulzivno, zahteva profesionalen pristop, veliko energije ter hitro odzivnost ob vsakem času in na vsako temo.

Načini zbiranja sredstev so se na Slovenski karitas hitro širili in razvijali v obliki novih akcij, ki so odgovarjale na nove potrebe ob naravnih in drugih nesrečah, beguncih, podpori delu misijonarjev v Afriki, pomoči otrokom, veliki brezposelnosti in drugem. Iz začetnega dobrodelnega koncerta *Klica dobrote* in občasnih namenskih akcij danes samo na Slovenski karitas preko celega leta poteka sedem rednih akcij, v katerih se zbere več kot 1 milijon evrov. Dodatno se vsako leto odzovemo vsaj na eno večjo naravno ali drugo nesrečo doma in po svetu. Enako hitro, kot so rasle potrebe po pomoči, je bilo potrebno razvijati

tudi dobrodelne akcije. Hitro pa se spreminja tudi prostor dobrodelnosti, v katerega vstopa vse več manjših organizacij z izdelanimi marketinškimi orodji, s katerimi je glede na dejanski rezultat in obseg pomoči mogoče doseči nesorazmeren odziv v javnosti. Seveda tudi to od nas zahteva še večjo strokovnost in odzivnost.

Tako majhen prostor, kot je Slovenija, zahteva mrežno sodelovanje tako znotraj Karitas kot tudi navzven z drugimi sorodnimi dobrodelnimi in humanitarnimi organizacijami. Mnoge manjše dobrodelne akcije na škofijskih Karitas so se v zadnjih 15 letih združile in povezale na vseslovenski ravni, saj je izvedba učinkovitejša in bolj uspešna. Prav tako omogočajo izjemno pomembno solidarnost med posameznimi regijami, ki se razlikujejo po socialni ogroženosti njenih prebivalcev in na drugi strani tudi po zmožnostih darovalcev. Predvsem je ob različnih velikih naravnih nesrečah potrebno sodelovanje tudi z drugimi večjimi humanitarnimi organizacijami. Kljub velikim pritiskom medijev, ki v takih primerih organizirajo prireditve zbiranja sredstev, po »stapljanju« organizacij v konzorcije z enim TRR-računom, smo z inovativnostjo dosegli ohranitev identitete Karitas in jasne odgovornosti sodelujoče organizacije za namensko porabo zbranih sredstev. Tako lahko danes darovalci ob skupnih akcijah izberejo organizacijo, ki ji želijo darovati sredstva in od nje tudi pričakujejo rezultate in poročanje.

V teh 25 letih delovanja smo ponosni, da smo v naših dobrodelnih akcijah bolj kot različnim reklamnim prijemom sledili predvsem srcu in resničnim potrebam ljudi. Ves čas se izogibamo populističnim prijemom in pretiravanjem, ki na dolge proge ljudi delajo neodzivne in so v škodo celotni dobrodelnosti. Tudi če na kratke proge nismo dosegli tako velikega odziva, so se v letih lahko mnogi prepričali, da stojimo za tem, kar povemo in obljubimo. Kljub velikim pritiskom medijev in pristopom sorodnih organizacij, ki so v akcijah razgaljale ljudi v stiski, med njimi tudi otroke, smo se ves čas trudili, da zaščitimo ljudi pred javnim izpostavljanjem in ohranimo njihovo dostojanstvo. Izjemno pomembno pa je tudi upoštevanje namena vsakega daru, ki je in mora v Karitas ostati svetinja. Že od leta 2001 na spletnih straneh, v zadnjih letih pa tudi s tiskovno konferenco, predstavimo vse stroške delovanja in dobrodelnih akcij celotne mreže Karitas ter vsa namenska sredstva, ki smo jih porabili za programe. Ob tem smo ponosni, da se stroški dobrodelnih akcij v celotni mreži v povprečju ves čas gibljejo pod 10 %.

Za prihodnost si želimo, da bi Karitas vse, na kar smo ponosni, ohranila, in se tudi na področju zbiranja sredstev uspešno odzivala na številne nove izzive. Glavna naloga vseh nas pa je oblikovanje vedno novih in novih zvestih darovalcev, ki bodo z upravičenim zaupanjem dolgoročno podpirali pomoč Karitas.

Peter Tomažič, Slovenska karitas

Za trajno mesečno darovanje, pomoč družini v Afriki, natančneje na Madagaskarju, sem se odločila, ker sem slišala toliko pretresljivih in tudi lepih zgodb o življenju v Afriki. Veliko sem slišala tudi o dobrem delu misijonarjev po svetu in sem želela podpreti njihova prizadevanja, projekte. Občudujem delo naših misijonarjev in jim zaupam. Na neki točki v življenju sem prišla do spoznanja, da dokler imam prihodke, mi nič ne manjka, če se v mesecu odpovem šest evrom, družini na drugem delu sveta pa ta pomoč lahko pomeni preživetje. Všeč mi je tudi način pomoči. Z delom do dostojnega življenja. Z našim denarjem v bistvu dobijo priložnost za delo, denar zaslužijo sami in ga tako tudi bolj cenijo. V smislu pregovora »Če jim hočeš pomagati, jim ne daj ribe, nauči jih loviti«.

Saša, redna mesečna darovalka v akciji »Z delom do dostojnega življenja«

Na Sinjem vrhu za dobro soljudi

Vsako leto v mesecu avgustu na Sinjem vrhu nad Ajdovščino pet delovnih dni poteka likovna kolonija *Umetniki za Karitas*. To je slikovit hrib, prvi tisočak od morja proti celini, visok 1002 metra, od koder pogled ob jasnem vremenu seže vse do Benetk. Tam se slab teden, od ponedeljka do petka, na pobudo Škofijske karitas Koper, zbirajo umetniki, ki darujejo svoj talent in čas za ljudi v stiski. To delajo brezplačno in dobrodelno. Prihajajo z vseh koncev sveta, vsak s svojo lastno zgodovino, s svojimi problemi in pogledi, a združeni v temeljni humanistični drži. Na svoj način, s svojimi sredstvi in orodji želijo pomagati ljudem v stiski.

To likovno kolonijo od ostalih, ki jih je v tem času veliko, gotovo loči namen. Ne gre za ustvarjanje nekega likovnega fonda organizatorja ali za opremo prostorov, tudi ne za kasnejšo licitacijo, od katere bi umetniku kaj kanilo v mošnjiček. Več umetnikov nam je zaupalo, da bi v zadnjih letih morali pripraviti kakšno kolonijo tudi za likovne umetnike, ki so spričo ekonomske krize sami v eksistencialni stiski, a vendarle tudi taki vsako leto pridejo in darujejo. Kajti kdor ima srce za drugega, ima vedno nekaj, kar lahko podari ...

Pri tej koloniji pa gre še za globljo, skoraj čisto fizično povezavo med delom, ki ga umetnik opravlja, in dobroto. Ko umetnik odide v atelje, se na poseben način približa vsem tistim, ki za preživetje delajo z lastnimi rokami, velikokrat v lastnem potu, tudi ob ustvarjalnih krizah. Umetnik ve, da je svoj talent prejel brezplačno. Ve, da ga je razvil z lastnim delom, in ve, da ga lahko delček zastonjsko povrne. »Povrnem ga tudi s tem, da svoje delo darujem za pomoči potrebne. Saj nikoli ne vem, kdaj lahko

stiska doleti tudi mene,« nam je zaupal Adel Seyoun, eden od udeležencev letošnje že 21. kolonije po vrsti. Akademski slikar Adel Seyoun je bil sicer rojen v Bagdadu, vendar že vrsto let živi v Sloveniji. Rad se je odzval klicu Karitas.

Umetnike na Sinji vrh vodijo različne zgodbe. Nekateri pridejo zaradi družbe, drugi iz notranje potrebe. Zanimiva je zgodba slikarja Janeza Štrosa, ki se je za slikarstvo začel zanimati ob ženini prerani smrti. »Bil sem na smrt žalosten in v tistih težkih trenutkih mi je bilo slikanje kot terapija. Tako sem začel. S slikanjem sem se

ozdravil in zdaj hočem nekaj tega tudi vrniti. Zato Sinji vrh, zato Karitas!» pove Štros.

V zadnjih letih, ko Karitas z razstavo *Umetniki za Karitas* prestopa tudi državne meje in kot primer dobre prakse stopa tudi v Evropo, je tu zanimiva zgodba Marije Efremove, udeleženke kolonije 2015. Efremova je bila med drugim ambasadorica Republike Makedonije v Angliji. Leta 2014, ko je bila razstava *Umetniki za Karitas* na ogled v Rimu, se je z njo spoznala na zanimiv način:

»Lansko leto v Rimu me je ambasadorica Republike Slovenije pri Svetem sedežu povabila, da se udeležim odprtja razstave, ki jo je pripravila Karitas. Takrat sicer nisem bila v Rimu, vendar mi je bila ideja zelo všeč. Želela sem na nek način pristopiti zraven in pomagati. Kljub temu, da sem diplomatinja in pravnica, pa že od otroštva slikam. Vprašala sem veleposlanico, ali lahko podarim eno svoje delo. Povabila me je in v zadnjem trenutku sem uspela podariti delo in priiti na odprtje razstave. To mi je bila velika

.....
Umetnik je po naravi humanist. Ta humana gesta mu je blizu. Zato čuti, kje je potreba. Lahko bi rekel, da mu je to dolžnost. V sebi nosi Božji dar. In če bi vsi ljudje delali in ustvarjali po tem, kar ima v sebi umetnik, bi se približali tistemu idealu, ki mu pravimo idealno pojmovanje eksistence. Duhovno in materialno, v prijetnem proporcu ...
Veseli sem, da sem se udeležil te kolonije, ker ima humanitaren namen. Ker gre za dobroto in blažitev stiske, sem odšel in iztisnil iz sebe, kar je bilo pač mogoče v tako kratkem času. Imam dober občutek in sem vesel, da lahko pomagam. Nikoli si nisem postavil vprašanja: Zakaj Karitas? Natančno vem, da sem storil dobro delo, in to je tisto, kar velja!

Mirsad Begić, akademski kipar iz Ljubljane, nagrajenec Prešernovega sklada

spodbuda, ker sem spoznala ljudi, ki razmišljajo podobno kot jaz in so na stisko soljudi pripravljeni odgovoriti tudi z umetnostjo. Tako sem obljubila, da pridem tudi na Sinji vrh, če bom prosta. In prišla sem!»

Voditeljica projekta, sicer namestnica ravnatelja Škofijske karitas Koper Jožica Ličen poudarja, da organizatorjev nikoli ni zanimalo, kdo od umetnikov je katoličan oziroma kakšno je njihovo versko prepričanje. Z odprtostjo in neposrednim nagovorom, ki vključuje iskanje stičnih točk in prepoznavanje stisk ljudi, so se odločili rušiti predsodke. Dokaz za to je tudi Azad

Karim, sicer musliman, po rodu iz Kurdistan, ki je že od vsega začetka pri tem projektu, saj je tudi ideja za kolonijo dozorela v njihovi dnevni sobi v Ajdovščini. »Dobrota in solidarnost ne poznata nazorskih in verskih razlik. Sta tisto, kar nas združuje na vseh koncih sveta, sta univerzalna,« dodaja Azad Karim, ki vedno poudarja, da smo Slovenci po srcu dobri.

V koloniji za Karitas so sodelovali nekateri najpomembnejši slovenski in tuji akademsko izobraženi umetniki, akademiki, profesorji na likovnih akademijah, dobitniki najvišjih državnih nagrad za svoje ustvarjanje, ob njih pa tudi številni drugi, tudi ljubitelji, ki so se na Sinjem vrhu oglašili s svojim likovnim delom in ga darovali Karitas. Vsem pa je skupna želja, da bi omilili življenjske stiske ljudi okoli nas.

Jože Bartolj

Umetniki za Karitas

Korenine projekta *Umetniki za Karitas* segajo v leto 1994, ko se je ob novembrskem koncertu Škofijske karitas Koper na dvorcu Zemono pri Vipavi pojavila pobuda, da bi ob tem razstavili še likovna dela. Toda kako povezati ustvarjalce, ki bi naredili likovna dela, in javnost? O tem so se v začetku leta 1995 pogovarjali takratni ravnatelj Škofijske karitas Koper Albert Štrancar, Jožica Ličen in zakonca Silva in Azad Karim, oba akademska slikarja, doma iz Ajdovščine. K sodelovanju so povabili še umetnostno zgodovinarico in likovno kritičarko, prav tako domačinko iz Vipavske doline Anamarijo Stibilj Šajn in skupaj postavili temelje tega, kar danes poznamo kot likovno kolonijo *Umetniki za Karitas*.

Vzor ali model je bil v začetku projekt koroške Karitas iz Krive Vrbe ob Vrbskem jezeru, kjer umetniki ustvarjajo za opremo domov ostarelih. Tam se likovniki teden dni družijo in ustvarjajo s konkretnim namenom ustvarjanja lepšega bivanjskega okolja starostnikov. Prvotna ideja je bila, da bi koroška Karitas ta dela kar posodila za odprtje na dvorcu Zemono, a se je postavilo povsem relevantno vprašanje, zakaj podobne kolonije ne bi organizirali sami z domačimi slikarji.

Ravno v tem času je na Sinjem vrhu nad Ajdovščino ledino orala likovna delavnica *Slovenija odprta za umetnost*, ki jo je v novo odprtih ateljejih družine Vidmar pripravil akademski slikar Klavdij Tutta. Zdelo se je kot naročeno, da bi v ateljejih Penziona Sinji vrh svoje domovanje dobila tudi kolonija Karitas. Gospodar Hieronim Vidmar s svojo družino je kolonijo rade volje sprejel in od takrat vsa leta prizadevno skrbi za umetnike, kot bi bili njegovi. To se pozna tudi na njegovi domačiji, ki je postala prava umetniška galerija.

Prve stike z umetniki so organizatorji vzpostavili preko osebnih poznanstev in s pomočjo vabila, ki so ga poslali na Društvo slovenskih likovnih umetnikov. Odziv umetnikov, tako slikarjev kot kiparjev, je bil spodbuden in avgusta 1995 se je začela prva likovna kolonija *Umetniki za Karitas*, ki pa so ji organizatorji vdihnili pomembno spremembo. Ne gre več za umetniški izdelek kot opremo, ne gre torej za nekaj statičnega, ampak gre za dogajanje. Gre za niz dogodkov, razstav in kulturnih večerov, ki se selijo iz kraja v kraj ter širijo sporočilo lepega in dobrega. Na odprtjih razstav, ki so prave kulturne prireditve, sodelujejo znani glasbeni umetniki, ki tako nastalim delom dajo še drugačno noto.

Vsa likovna dela so naprodaj. Izkupiček je vedno namenjen neki ciljni skupini, denimo materam, otrokom, družinam, brezposelnim, brezdomcem, zasvojenim ... In umetniki? Ti prihajajo. Iz leta v leto. Nekateri se vsako leto znova vračajo, ko je na Sinjem vrhu ob četrtkih dan odprtih vrat. Kakor smo si različni ljudje, kakor nas nagovarjajo različne teme, pa se v tej koloniji vse tako univerzalno poenoti. Svet ima prihodnost, dokler ljudi združuje pristna dobrota.

Jože Bartolj

Dobrodelne akcije Slovenske karitas so vedno zrasle iz potreb ljudi v stiski: doma, na bližnjem Balkanu, ob naravnih nesrečah po svetu ter na revnih območjih sveta, kjer delujejo slovenski misijonarji.

1991 – POMOČ DRUŽINAM V STISKI V SLOVENIJI

- ▷ 26. novembra 1991 je v dvorani Golovec v Celju potekal prvi **Klic dobrote**. Na prvem koncertu za družine v stiski se je zbralo okoli 350.000 SIT, zadnja leta se zbere okoli **400.000 EUR**. Tretji koncert je leta 1993 prvič prenašala RTV Slovenija in tako je vsa leta do danes. Na vseh koncertih je skupno sodelovalo okoli 4000 nastopajočih.
- ▷ V letu 2001 je potekala akcija *Dobrota opogumlja*. Zbralo se je 17.132.973 SIT za pomoč ljudem v Sloveniji. V tej akciji je nastal prvi televizijski oglas Slovenske karitas.
- ▷ Od leta 2004 poteka akcija **ZaUpanje** v sodelovanju s tednikom Družina, Tednikom Demokracija in Radiem Ognjišče; namenjena je reševanju večjih stisk za konkretne družine. V vseh letih je bilo zbranih 473.960 EUR.

1993 – POMOČ OTROKOM V SLOVENIJI

- ▷ Že v devetdesetih letih so se pričele prve akcije Škofijskih karitas za pomoč otrokom, ki potrebujejo šolske potrebščine. Najbolj poznana je nosila naslov *Da bo korak v šolo vesel*. V letu 2002 so se vse akcije povezale v skupno akcijo *Ko bom velik*. Dobrodelna akcija se je v letu 2005 preoblikovala v akcijo **Otroci nas potrebujejo**, v kateri se v zadnjih letih vsako leto zbere približno **150.000 EUR**. To je bila prva dobrodelna akcija, v kateri smo sredstva zbiral tudi preko SMS sporočil.

1994 – POMOČ NA OBMOČJIH JUGOVZHODNEGA BALKANA

- ▷ Karitas v Sloveniji je v letih 1992–1994 v BiH posredovala **48 milijonov SIT** materialne pomoči. V letu 1994 je bila izvedena prva dobrodelna akcija v ta namen z naslovom *Zrno upanja za BiH*, v letu 1995 je potekala akcija *Kilogram moke za novo upanje* in v letu 1997 *Streha nad glavo*.
- ▷ Ko se je leta 1999 vojna razplamtel v Srbiji, je Slovenska karitas sodelovala v skupni akciji slovenskih medijev in humanitarnih organizacij: *Roka pregnancem – Slovenska vas*, v kateri se je zbralo zbrali 35 milijonov SIT.

- ▷ V letu 2001 je nadaljevala s pomočjo v Srbiji v Aleksincu v dobrodelni akciji *Srečno otroštvo za vse*. Različne postne akcije Slovenske in Škofijskih karitas so se v letu 2007 združile v dobrodelno akcijo **Ne pozabimo**, ki poteka še danes in je namenjena pomoči v BiH, Srbiji, Makedoniji in Albaniji.

1995 – UMETNIKI ZA KARITAS

- ▷ Leta 1995 je zaživela akcija **Umetniki za Karitas** s prvo likovno kolonijo, ki je potekala tretji vikend v avgustu na Sinjem vrhu nad Ajdovščino. Kolonija je z leti prerasla v gibanje, ki med ljudi prinaša hrano za dušo. V 20 mednarodnih likovnih kolonijah beležimo prisotnost umetnikov z vseh petih celin. V katalogih je zapisanih **1381 imen avtorjev in 235 potujočih prodajnih razstav**. Nastalo je **2.138 likovnih del**, od katerih jih je več kot dve tretjini že prodanih. Izkupiček je vsako leto namenjen blažitvi neke stiske. Poleg številnih razstavišč v Sloveniji razstava redno gostuje v sosednji Gorici in Trstu, obiskala pa je tudi Sarajevo, Dunaj, Bruselj in Rim.

2006 – RAZVOJNA POMOČ V AFRIKI

- ▷ Oktobra 1992 je potekala prva posebna akcija: *Pomoč lačnim v Afriki*, v letu 2000 akcija *Nube*.
- ▷ Spomladi 2006 smo na pobudo takratnega predsednika RS dr. Janeza Drnovška zbirali sredstva za akcijo *Svet za Darfur* skupaj z drugimi humanitarnimi organizacijami. Ob tem se je razvil model sodelovanja med humanitarnimi organizacijami, ki omogoča transparentno porabo in prevzemanje odgovornosti vsake organizacije posebej; Slovenska karitas je svoj del – 209 milijonov SIT realizirala preko ACT Caritas, ki združuje karitativne organizacije krščanskih Cerkva.
- ▷ Leto 2006 velja za začetek akcije **Za srce Afrike**, preko katere podpiramo razvojne projekte v sodelovanju s slovenskimi misijonarji v Afriki. Zadnja leta se zbere okoli **140.000 EUR**. V letu 2010 smo začeli z akcijo

Z delom do dostojnega življenja, preko katere

slovenske družine omogočajo delo družinam v Afriki.

2009 – ZAČETEK GOSPODARSKE KRIZE V SLOVENIJI

- ▷ Ob začetku gospodarske krize in ob prvih večjih stečajih podjetij v Sloveniji je vlada namenila pol milijona evrov za pomoč v hrani, ki jo je Slovenska karitas razdelila brezposelnim. Trgovska družba Mercator je v tem letu namenila 250.000 EUR za pomoč v hrani, kar je največja donacija podjetja v zgodovini delovanja Karitas. Slovenska karitas je v mesecu aprilu prvič organizirala dobrodelno akcijo **Pomagajmo preživeti**, v kateri se je zbralo **343.516 EUR** za pomoč brezposelnim in zaposlenim v podjetjih, ki niso izplačevala plač.

- ▷ Televizija Slovenija je v mesecu novembru organizirala dobrodelni koncert *Stopimo skupaj* za pomoč brezposelnim, na katerem se je na računu Slovenske karitas zbralo 144.000 EUR.

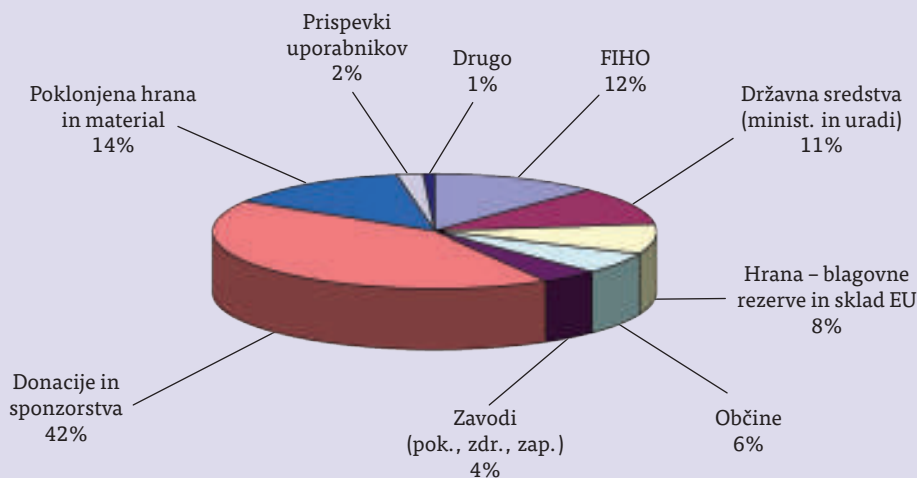
- ▷ Akcija *Pomagajmo preživeti* je v naslednjih letih postala redna dobrodelna akcija, ki se ji pridružujejo tudi različne pobude zbiranja materialne pomoči.

- ▷ V letu 2014 je Karitas na različnih območjih Slovenije v sodelovanju z Radiem Ognjišče zbirala hrano za ljudi v stiski v Mercatorjevih trgovinah v akciji *Dobro delo dobro dene*.

- ▷ Za Veliko noč v letu 2014 so prostovoljci Karitas pred trgovinami zbrali **29 ton hrane**.

V rednih akcijah Slovenske karitas, škofijskih in župnijskih Karitas se v zadnjih letih za pomoč doma in po svetu vsako leto zbere okoli **2.700.000 EUR**.

Viri z realizacijo celotne dejavnosti mreže Karitas v letu 2014

Sprejemanje

Prihod beguncev s Hrvaške in iz Bosne in Hercegovine leta 1991 in 1992 je bil za Karitas velik preizkusni kamen dobrodelnosti in za mnoge spodbuda za ustanovitev župnijskih Karitas.

Ob koncu vojne v sosednjih državah se je pomoč beguncem počasi zmanjševala in skoraj zamrla, dokler ni prišla nova gospodarska kriza, ko so se v težavah znašli tuji delavci.

Istočasno je Karitas odgovorila na sodobne oblike suženjstva in pomoč namenila različnim žrtvam trgovine z ljudmi. Zadnja leta se pomoč namenja predvsem beguncem iz različnih kriznih žarišč Bližnjega in Daljnega vzhoda ter Afrike.

z odprtim srcem

Delo za begunce nas je okrepilo

Župnijska karitas Črnomelj je bila ustanovljena februarja 1991 in kmalu po ustanovitvi so v Črnomelj prišli begunci iz sosednje Hrvaške. Namestili smo jih po naših družinah in v prostore bivšega hotela v Črnomlju. Po nekaj mesecih, ko je bilo vojne na Hrvaškem konec, so se vrnili nazaj. Po dobrem mesecu premora smo sprejeli begunce iz Bosne. V zelo kratkem času jih je prišlo preko 1200, med njimi je bilo kar 81 dojenčkov, starih od tri dni naprej. Zaradi tako velikega števila, predvsem dojenčkov, je bilo težko, ker so potrebovali prilagojeno hrano in plenice. Pomoč smo prejeli s strani Škofijske karitas Ljubljana in Slovenske karitas, veliko sta pomagali pokojna sestra Michelangela iz italijanske Gorice in sestra Edith iz Ljubljane. Slednja je vsak teden pripeljala kombi hrane in oblačil. Poleg omenjene pomoči so nam pomagali tudi iz Italije, Nemčije, Avstrije in celo iz Švice, ki

so v našem begunskem centru opremili dve učilnici za šolo, tako da so se otroci lahko šolali.

Delo ni bilo lahko, vendar nas je 23 prostovoljcev delalo z veseljem. Ob tem se spomnim zelo lepega dogodka, ko smo namestili družino z dojenčkom in majhnimi otroki k družini v sosednji Semič. Kako lepo so ti ljudje skrbeli za te male otroke! Vse so poskrbeli zanje, celo za krst.

*Tončka Stepan, Župnijska karitas
Črnomelj*

Begunci v oskrbi Karitas Beltinci

Župnijska karitas Beltinci je na veliki petek 17. aprila 1992 sprejela begunce iz bosanskega Brčkega in okolice. Zdravnik Mensur Salihović jih je pri sebi doma v Murski Soboti v dvosobnem stanovanju gostil kar 22. Ker še ni bilo begunskih centrov, smo jih sprejeli medse in jim pomagali tri leta in pol. Pod okriljem Župnijske karitas Beltinci ter s podporo takratnega župnika Jožeta Hozjana smo jih najprej sprejeli v župnijski dom, nato pa v staro šolo, ki jo smo preuredili, da je bila primerna za bivanje.

V največjem navalu jih je bilo pri nas 40 naenkrat. Otroci so se pri nas tudi šolali. Večina se jih je nato podala po svetu, v Nemčijo in Ameriko, kjer so si poiskali delo in se po vojni vrnili v Bosno ter obnovili svoje domove.

Med vojno smo navezali stike z Račičem (mestom pri Brčkem), kjer je bila poljska bolnišnica, ter s pomočjo Karitas iz Stuttgarta, mesta Ingolstadt in drugih

dobrotnikov na to področje poslali več kot 35 tovornjakov pomoči.

Za našo Karitas so bila to leta posebnih izkušenj in tudi milosti. Vse smo zmogli z ljubeznijo in Božjim blagoslovom.

Milka Kavaš,
Župnijska karitas Beltinci

Ozreti se po sadovih naporov, ki smo jih v danem trenutku našega življenja usmerili v korist bližnjih, krepiti duha in dušo. Iz otrok, za katere je nekoč v veliki meri skrbela ŽK Beltinci, so v letih zatem zrastle moške in žene, prav vsi s fakultetno izobrazbo: eden je zdravnik specialist, drugi magister farmacije, spet tretja je pred magisterijem iz farmacije, naslednji je doktor pravnih znanosti, pa profesorica nemščine, inženirka elektrotehnike ... Staršem vse čestitke za pogum. Se pa tudi oni spominjajo sprejema odprtih beltinskih src, še posebej tistih pri Župnijski karitas Beltinci, in še bolj odprtega doma družine Kavaš.

Mensur Salihović

Strahotno leto 1992

V noči 9. maja 1992 smo v Ajdovščini sprejeli prvih 400 beguncev, v dobrem mesecu je število sprejetih v zbirnem centru preseglo 1.100. Med begunci je bilo največ otrok, njihovih mater in starejših ljudi. Nikoli ne bom pozabila sprejema vseh teh prestrašenih, utrujenih, nesrečnih in obupanih ljudi. Večina med njimi ni imela s seboj ničesar. Pomoč naših ljudi je bila velika in hitra, tako da smo tiste prve najnujnejše potrebe hitro rešili.

Ob vsakodnevni obiskih in delitvi pomoči sem začela razmišljati, kaj bi lahko te žene počele. Z vodjem zbirnega centra smo se dogovorili, da bi en prostor opremili za ročne delavnice. Begunke so bile navdušene. Res so si želele nekaj početi, skoraj vse so znale kvačkati in plesti, nekaj je bilo tudi izučenih šivilj in frizerk.

Ko smo od dobrega donatorja dobili barvo, so se z veliko vnemo lotile čiščenja in pleskanja. Prav vse so hotele biti del te zgodbe. Organizirala sem jih po skupinah, da so vse prišle na vrsto.

Naša velika dobrotnica sestra Michelangela, ki je bila navdušena nad idejo, je hitro pripeljala dva šivalna stroja, tri sem dobila pri domačih ljudeh v okolici, še več pa so jih darovale žene iz Ferere v Italiji. Nabavili smo pletilke, kvačke, volno, predivo ... V tekstilni tovarni so nam podarili večjo količino metrskega blaga, da so si sešile »dimije«.

Otvoritev »šivalnice« je bila pravi praznik. Veselje ob ustvarjanju lepih ročnih del, oblek in kril, druženju, izmenjavi vzorcev, medsebojni pomoči ... Vse to jim je nekoliko polepšalo težke begunske dni. Ob prilikah, ko so prodale kakšen izdelek in zaslužile nekaj denarja, so se zaiskrile tudi objokane oči. Veselje na obrazih, ko je mama lahko svojemu otroku kupila nekaj malega, čokolado ali sladoled, dedu pa cigarete ... Takšnih prizorov se ne pozabi. Kako malo je kdaj dovolj za veliko srečo.

*Hermina Radinja,
Karitas vipavske dekanije*

Begunci v
begunskem
centru v
Ajdovščini

Tudi preko mene lahko Slovenijo začutijo kot svoj novi dom

S prvimi begunci, ti so takrat prihajali iz držav nekdanje Jugoslavije, sem prišla v stik leta 2003, ko sem začela kot prostovoljka delati na Karitas. Takrat je po pomoč v obliki hrane prihajalo okrog 50 družin ali posameznikov. Večina teh družin se je v naslednjih letih postavila na noge, nekateri so se vrnili na svoje domove, če so se sploh imeli kam vrniti, nekaj jih je umrlo.

Z nastopom finančne krize v svetu in posledično tudi v Sloveniji se je število migrantov, predvsem iz jugozahodnega Balkana, spet povečalo. Pred krizo so zdravi moški razmeroma lahko dobili delo v gradbeništvu, z uničenjem gradbenega sektorja pa jih je kar nekaj ostalo brez rednega zaslužka, med drugim tudi zaradi neizplačila obljubljenih plač. Delavci so bili ujeti v past. Mislili so, da bo plačilo nekoč le izvršeno, in so se bali dokončne izgube dela, če bi se delodajalcu uprli. Ostali so brez dohodka, družine pa je bilo treba na nek način preživeti.

Zadnja leta na vrata trka vse več beguncev iz Bližnjega vzhoda in Afrike (Somalije, Kazahstana, Irana, Jemna, Konga). Razlogi za prihod so različni. Iz Afrike prihajajo iz več razlogov. Navajajo nemire, pomanjkanje hrane, pomanjkljivo šolstvo, slabo zdravstvo. Iščejo boljše življenje. Iz Irana, Kazahstana in še nekaterih drugih držav prihajajo zaradi verskega preganjanja, ker bi izpovedovanje svoje vere lahko plačali z življenjem.

Večina prišlekov je ob prihodu nastanjena v azilnem domu, s pridobitvijo statusa begunca dobijo pravico do stalnega bivanja v Sloveniji in s tem pravico do socialne pomoči, otroških dodatkov ter tudi pomoč pri plačilu stanarine. Seveda imajo težave s sporazumevanjem in z učenjem slovenskega jezika, kar jih ovira tudi pri iskanju dela. So pa bolj optimistični in samozavestni kot migranti z Balkana, mislim da zato, ker so se na odhod lahko pripravili. Poleg tega se tukaj počutijo varne in živijo bolje kot doma.

Zgodbe ljudi, ki so morali toliko prestat, da so prišli k nam, se me vedno dotaknejo, še posebej me pretresejo zgodbe, ko posamezniki govorijo o življenjski nevarnosti, v kateri so se znašli, ali pa so se jim zgodile velike krivice. Včasih se soočim z željo, da bi naredila in dala veliko več, kot je mogoče, vendar se moram soočiti z realnostjo, da lahko pomagam samo glede na razpoložljiva sredstva. Lepa beseda pa je zastonj. Zato se trudim, da se vsi čutijo enako sprejete in da Slovenijo tudi preko mene začutijo kot svoj novi dom.

Ana Kožlin, Škofijska karitas Ljubljana

Vsak dan s strahom čakaš, kakšna bo tvoja usoda

ŽIVLJENJE V KAZAHSTANU

Enaintridesetletna Aisulu je pred desetimi leti živela običajno življenje mlade žene v Kazahstanu. Zaključila je prvo stopnjo študija na fakulteti za naravoslovje v povezavi z nafto, se poročila in imela desetmesečnega sina. Mlada družina je živela v veliki hiši skupaj z moževo mamo. Mož je imel svoje podjetje, tri trgovine za prodajo mobilnih telefonov, imeli so avto in bili materialno preskrbljeni.

Pa vendar njihovo življenje ni bilo varno. Kot muslimani so se odločili, da svoje vere ne bodo živeli mlačno in so se strogo držali navodil korana, kar pomeni, da so nosili posebna oblačila. Zaradi tega so doživljali veliko poniževanj, čeprav je v državi okoli 50 odstotkov muslimanov. Celo pri zdravniku jih niso želeli sprejeti. Posebne pritiska pa so bili deležni s strani policije. Moža so večkrat zasliševali, mu grozili, da mu bodo podtaknili drogo in ga zaprli v zapor, če bo še naprej na tak način izražal svojo vero. Mnogo njihovih prijateljev so že zaprli in jim naprtili razna teroristična

dejanja. Ker jim je vera pomenila vse, so se odločili, da odidejo drugam.

POT V SVOBODO

Pot ni bila lahka. Ko so začeli urejati dokumente, so ugotovili, da so že na seznamu oseb, ki jim država ne dovoljuje, da bi pridobili dovoljenje za izhod iz države. Zato so

iskali možnosti na črnem trgu. Teh sicer ni bilo težko dobiti, če si imel denar. Tako so odšli na pot skupaj še z nekaterimi drugimi družinami. Najprej z najetimi avtomobili v Turčijo, kjer so ostali dva meseca in iskali pot v Evropo. Želeli so iti na Češko, vendar v tistem času to ni bilo mogoče. Takrat so prvič slišali za Slovenijo. O naši državi niso vedeli ničesar, zato so kupili zemljevid, da bi sploh vedeli, kje smo. Zdeli smo se jim čisto majčkена državica.

SLOVENIJA

V Slovenjo so prišli z letalom iz Ankare. Uradno bi morali oditi naprej, v eno izmed zahodnih držav, a so se do odhoda tega letala skrivali v letališki zgradbi, potem pa so se predali policiji, ki jih je po prvem zaslišanju odpeljala v azilni dom v Ljubljano. Tam so ostali dolga tri leta in pol. Aisulu pravi, da se je v tem času postarala za deset let. Deloma zaradi razmer, saj je bilo v tem domu nastanjenih zelo veliko ljudi, imeli so skupne sanitarije in kuhinjo, kar je bilo zanj zelo težko. »Saj veste, ljudje imajo različne navade, različen nivo za higieno in podobno. In tako je bilo dan za dnem. Ker sem imela majhne otroke, sem na koncu dobila svoj hladilnik v sobo, da sem imela mleko vedno na voljo. Takrat je postalo lažje,« se spominja tistih časov. Seveda pa je bil to

čas duševne napetosti in strahu, ko nikoli ne veš, kaj bo. Vsak dan s strahom čakaš, kakšna bo tvoja usoda. Bodo lahko ostali ali bodo deportirani nazaj kot njihovi prijatelji, s katerimi so skupaj prišli v Slovenijo? Prvi mesec je Aisulu samo jokala, potem se je nekoliko umirila. V azilnem domu so obiskovali tečaj slovenščine in druge delavnice, kar jim je pomagalo pri lažjem vključevanju v družbo.

Ko so pridobili status begunca, so za leto dni odšli v integracijsko hišo, nato pa so si morali sami poiskati stanovanje. Mož si je ves ta čas prizadeval za delo. Prvo delo je dobil že, ko so še živeli v azilnem domu, vendar ga je ob začetku krize izgubil. Sedaj dela občasno, kadar ga rabijo za vožnjo taksija, tako da nimajo rednega dohodka. In ravno tukaj Aisulu vidi največji problem. Če bi imeli redne in primerne dohodke, bi nekako lažje zaživeli, tako pa so dnevno odvisni od pomoči države in humanitarnih organizacij.

POMOČ ZA LAŽJE ŽIVLJENJE

Aisulu je za Karitas prvič slišala v azilnem domu od drugih stanovalcev, ki so jo napotili na Škofijsko karitas Ljubljana, kjer so jo lepo sprejeli, kljub razliki v veri. Takrat je dobivala razna oblačila, predvsem za otroke, odkar pa so v svojem stanovanju in se morajo preživljati sami, so hvaležni za mesečne pakete s hrano ter ozimnico, ker tako lahko preživijo preko meseca. Kar nekaj različne hrane se znajde v teh paketih in te pomoči so zelo veseli. Denar gre namreč večinoma za stanarino in stroške stanovanja. Zaprošili so tudi za šolske potrebščine, da bosta najstarejša otroka lahko mirneje odšla v šolo. V olajšanje jim je, da jim ni potrebno plačevati vrtca za tretjega otroka. Upa, da bo tako tudi za najmlajšo dvoletno hčerko Ainur, da bo potem še sama poiskala delo.

Helena Zevnik Rozman

Begunska kriza 2015

Težka preizkušnja za naše karitativno delo. Na tnalu je naša predstava o pomoči in naša želja pomagati vsem, kolikor se le da. V vsem tem valu je potrebno v bližnjem videti človeka, se zavedati svoje nemoči ter skrbeti za sodelovanje vseh, ki so v pomoč vključeni. Največji balzam za dušo pa je takrat, ko vidiš, da še tako neznatna pomoč s strani sodelavcev Karitas pri beguncih sproži veliko solidarnost, ko drug drugemu pomagajo nositi križ, ki ga srečujejo na poti. Takrat veš, da vsa pomoč ni odvisna samo od tebe in tvojih sodelavcev, saj vsa naša prizadevanja spremlja Božja previdnost.

Darko Bračun, Nadškofijska karitas Maribor

Bil je torek popoldne, ko sem se toplo oblekla, poiskala primerno obutev in se odpeljala novim dogodivščinam naproti. Moj cilj je bil begunski center v Brežicah. Da bi pomagala ... da bi izpolnila tisto, kar so me učili.

Potem pa prvo presenečenje: rokavice, masko, vrečke za smeti in gremo. Na misijo »skoraj nemogoče«. Pospravljanje za skupino, ki je menda ravnokar odšla. Še na misel mi ne pride, da bi fotografirala, preveč sem besna ...

Nova skupina čaka na vstop in pokaže se drug obraz beguncev: premočeni, prezeblji, lačni, žejni, jokajoči otroci, bolni, moški, ženske ... Me bo mogoče kdo od teh čez kakšen mesec, leto hotel prisiliti, da sprejem islam? Mogoče ... Misel na to potisnem stran. Mogoče mi bo pa kateri od teh rešil življenje?

Priprava mleka za otroke, iskanje suhih oblačil in obutve. Begunska družina čaka na zdravnika ... Prevajalec Vael jim pove nekaj besed o humanitarni organizaciji, katere simbole nosim, in žena (mati) pokaže križ, ki ga nosi okoli vratu: »Mi smo tudi kristjani.« No, dobro, si mislim, vsaj ti me ne bodo hoteli spraviti v islam ... Čez nekaj mesecev, let ...

Nato so odšli. Čez nekaj ur so pripeljali avtobusi in čutiti je bilo veselje zaradi odhoda. Pogledam proti dvorišču. »Moja« družina mi maha v pozdrav in se mi približa. V polomljeni angleščini se mi oče zahvaljuje in kaže na ženo ... Ta mi nekaj stisne v roko ... rožni venec. Le kaj bom z njim, saj jih imam že toliko, me najprej prešine. A srečava se z očmi, ki povedo vse. Objamem jo. Srečno! Ko sem čez nekaj ur legla v toplo posteljo, sem v rokah držala rožni venec. Njen-moj rožni venec. Je bilo darilo? Znak zahvale? Ali mogoče prošnja? Moli za nas! Bom, obljubim!

Ivanka Zupančič, Župnijska karitas Videm-Krško

Pomoč žrtvam trgovine z ljudmi

Slovenska karitas od leta 2006 aktivno deluje na štirih področjih boja proti trgovini z ljudmi: s pomočjo žrtvam trgovine z ljudmi z namestitvami in celostno oskrbo, s preventivnim delovanjem, z mednarodnim sodelovanjem ter izobraževanjem. Za to smo se odločili, ker smo stiske zaznavali že prej; obravnavali smo jih v okviru socialnih zavodov Karitas. Na pobudo Svetega sedeža in s predhodnim izobraževanjem v tujini pri sosednjih Karitas, predvsem v Italiji, smo pridobili dovolj znanja, da smo kandidirali na razpisu za sredstva in jih tudi dobili.

Program je v prvih začetkih bil težko bitko, da je upravičil smiselnost pomoči žrtvam trgovine z ljudmi. V tistem času je šlo predvsem za ženske, ki so bile prisiljene v prostitucijo. Ne glede na komentarje z različnih strani nam je bilo že takrat vodilo, da je srž Karitas prav pomoč najbolj ubogim med ubogimi. Ko govorimo o osebah, ki se jim je zgodila trgovina z ljudmi, ne gre zgolj za materialno uboštvo, temveč tudi duhovno: razvrednotenje žrtev, duhovno uboštvo trgovcev z ljudmi in uporabnikov storitev, ki izhajajo iz trgovine z ljudmi.

S strokovnostjo, empatijo in celovitim pristopom smo v letih delovanja programa postali enakovreden partner tako pristojnim ministrstvom kot slovenskim in tujim nevladnim organizacijam.

Oskrba žrtev trgovine z ljudmi sloni na celostni pomoči tem osebam in zajema tudi pomembno sodelovanje z organi odkrivanja in pregona, zdravstvenimi službami (tudi Ambulanto za osebe brez zdravstvenega zavarovanja in nekaterimi zasebniki) in tujimi nevladnimi organizacijami. Žrtvam trgovine z ljudmi nudimo namestitve, prehrano in oskrbo, psihosocialno pomoč, pomoč pri zagotavljanju osnovnega zdravstvenega varstva, zagotavljanje varnosti žrtev in zaposlenih, ki sodelujejo pri posameznem primeru, če je to potrebno, 24-urno dosegljivost za nameščene žrtve v krizni namestitvi, prevajalske storitve in tolmačenje, pomoč pri zagotavljanju ustrezne podpore otrokom-žrtvam, svetovanje in nudenje informacij, zlasti v zvezi z njihovimi pravicami, v jeziku, ki ga razumejo, pomoč pri urejanju vrnitve žrtve nazaj v izvorno državo, v kolikor se žrtev želi vrniti, ostale ukrepe v smislu socializacije in reintegracije.

Strokovni delavci v programu tesno sodelujemo s prostovoljci, ki s svojo toplino in pristnostjo vračajo nameščenim osebam upanje in dostojanstvo. Delovna skupina strokovnih delavcev in prostovoljcev, ki se je oblikovala že leta 2006 in se je tekom let tudi spreminjala, deluje tako na strokovni kot na logistični ravni. Pomembno vlogo ima pri načrtovanju praktičnega delovanja (napovedane ga večjega števila namestitvev, preurejanja in selitve lokacije), pri načrtovanju in izvedbi izobraževanj in preventivnih aktivnosti ter konkretnega strokovnega dela z osebami, vključenimi v naše programe pomoči žrtvam trgovine z ljudmi. Delovna skupina nudi stalno refleksijo strokovnosti in etičnosti izvajanih aktivnosti v naših programih.

Nina Primožič Stenko, Slovenska karitas

Kako huda je stiska matere

PROSTOVOLJSTVO NEKOLIKO DRUGAČE

Pri Karitas kot prostovoljka sodelujem že od jeseni leta 1990. Vseh teh letih sem se vključila v zelo različna dela, kjer so me potrebovali, od pisarniških del do sprejemanja ljudi v prvi pomoči. Leta 2006 pa me je Imre povabil, da bi sodelovala pri programu oskrbe žrtev trgovine z ljudmi. Bilo je nekaj novega, drugačnega od tistega, za kar sem imela izkušnje, zato me je bilo tudi strah. Sprejela sem izziv z mislijo, da bo prav gotovo podobna pomoč, kot je bila do sedaj. Pa vendar je bilo delo zelo drugačno.

Ob spremljanju teh oseb sem prišla do spoznanja, da so stiske žrtev trgovine z ljudmi veliko hujše, težje, velikokrat gre za bolj tragične situacije, kot sem jih bila vajena do takrat. Gre za globoko ranjene ljudi. Včasih si kar nisem mogla predstavljati, da je stiska v življenju lahko tako velika, da so

bili ljudje pripravljeni narediti stvari, ki jih v drugačni situaciji zagotovo ne bi. V ozadju je vzrok večinoma preživetje, ne samo lastno, ampak preživetje njihovih družin, predvsem otrok.

BOLEČINE OB SPOZNANJU, DA SO ZAPELJANE

Kako huda je stiska matere, ki se je pripravljena spustiti na pot neznanega in narediti vse, samo da bi zaslužila za osnovno preživetje njenih otrok! Zelo me je prizadela zgodba mlade mamice Sanje, ki je odstotno zaupala svojemu sorodniku v veri, da ji bo pomagal, da bo zaslužila nekaj denarja in otrokom omogočila normalno življenje. Gospa Sanja se je na podlagi sorodnikovega zagotovila podala v tujino, da bi delala kot natakara, tam pa jo je kot strelo z jasnega zadelo dejstvo, da je postala ujetnica tega sorodnika, ki jo je za to, da

bi pridobil denar za drogo, prodajal kot seksualni objekt za male denarje moškim, ki so bili pripravljeni plačati za spolni odnos. Kako veliko je bilo njeno razočaranje in bolečina, ko je spoznala, v kaj je bila zapeljana, ko je ugotovila, da v resnici nima niti svobode niti denarja, s katerim bi pomagala svojim otrokom. Občudujem to mlado žensko, ki je naredila vse, da je pobegnila iz teh okoliščin in prepotovala pol Evrope, da si je izbrila možnost, da se vrne k lastnim otrokom. Ko sva se nekoč pogovarjali, mi je dejala: »Veste, Marija, jaz vem, da nisem posebno lepa, da sem uboga, da mi manjkajo zobje, vendar imam tudi jaz ženski ponos in tukaj v duši zelo boli, ko te silijo v te stvari.« To je mama, ki ve, da mora in more. Njena trdna volja, da se bo borila in naredila vse, da bodo njeni otroci dobili vsaj primeren poklic, če že ne več, je občudovanja vredna. Ob teh zgodbah vidiš, kaj je dobra mati pripravljena narediti za lastne otroke.

Spoznala sem tudi zgodbe posameznikov, ki se, morda v želji po lažjem zaslužku in lepšem življenju, ujamejo na limanice, vendar na koncu spoznavajo, da je to zelo

grenak kruh. Zdi se mi, da so to predvsem dekleta, ki za življenje niso dobila dovolj dobre, dovolj močne popotnice v duhovnem in vzgojnem smislu. Velikokrat se srečujem z dekleti, ki so postale lahek plen izkoriščevalcev, trgovcev z ljudmi zaradi družinskih okoliščin (ostale so brez obeh staršev ali brez mame, doživele zgodnje spolne zlorabe v družini). Dostikrat se mi zdi, da prav zaradi pomanjkanja ljubezni in materinske toplote v ključnih obdobjih odraščanja ali zaradi prezgodnjega vstopa v svet odraslih tvegajo in verjamejo obljubam in lepim besedam, včasih v upanju na košček ljubezni in sprejemanja ali pa za denar, ki naj bi jim prinesel srečo, ki je v njihovem življenju nikoli ni bilo. Vendar pa je, ko se zgodi nekaj tako hudega, da se osebo proda, preprodaja, zlorablja, telesno in psihično trpinči, nujno, da se tej osebi takoj pomaga.

SOČUTJE, KI VRAČA ZAUPANJE

Preko prostovoljnega dela sem spoznala, da je pri teh ljudeh potrebno imeti izreden občutek za njihovo stisko, ker so zelo občutljivi; poleg tega ne smeš imeti predsodkov. Osebe, ki smo jim pomagali in jim še pomagamo, so dostikrat potrebne večje mere človečnosti in toplote, zato jim je v njihovi bolečini potrebno prisluhniti, jih potolažiti, jim stati ob strani, biti sočuten ... Velikokrat občutim velik zid med sabo in njimi, ki ga gradijo, da bi se počutili varne. A ko zgradimo most in se čutijo varne, postanejo zelo zaupljivi, ker so kljub vsemu, kar so morali delati, dobri po duši. Zato vztrajam v tem programu v želji in z mislijo, da vsaka lepa želja in trenutek, ki ga preživim s temi ljudmi, lahko doda košček v mozaik lepšega življenja teh oseb, da jim dvignem samozavest, vlijem upanje in mogoče dam nasvet za njihovo življenjsko pot naprej.

Marija Vrtačnik, Slovenska karitas

- ▷ V času vojne na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini se je v Slovenijo zateklo preko **70.000 beguncev**, Karitas je pri oskrbi pomagala več kot **55.000 ljudem**.
- ▷ Po vojni se je število beguncev iz leta v leto zmanjševalo in v letih 2002 in 2003 smo pomagali le še manjšemu številu begunskih družin. Po letu 2005 se je število migrantov – prejemnikov pomoči začelo dvigati in v času gospodarske krize doseglo največjo število: **4548 oseb**. Šlo je predvsem za pomoč tujim delavcem, ki so ostali brez dela.
- ▷ Od leta 2012 do 2015 je Karitas pomagala **med 2000 in 3000 beguncem in drugim tujcem letno**, večina prihaja iz različnih držav Bližnjega in Daljnega Vzhoda ter Afrike, kjer nastajajo nova krizna žarišča.
- ▷ Jeseni 2015 se je Karitas aktivno vključila v pomoč preko **160.000 beguncem** iz Sirije, Iraka in Afganistana pri prehodu naše države. Karitas skrbi za deljenje hrane, vode in oblačil ter v sodelovanju z državnimi in drugimi nevladnimi organizacijami pomaga pri vodenju in urejanju begunskih centrov.
- ▷ Od leta 2006 izvajamo projekt **Oskrba žrtev trgovine z ljudmi** (krizna in varna namestitvev ter reintegracija oseb, ki se jim je zgodila trgovina z ljudmi). Karitas je v devetih letih pomagala **76 osebam**, ki so bile žrtve prisilne prostitucije, prisilnega beračenja, prisilnega dela, prisilnih porok in prisilnega služabništva. Šlo je predvsem za ženske, vendar je bilo med njimi tudi nekaj moških. V letu 2015 smo imeli prvo namestitvev mladoletne osebe. Vsa leta delovanja programa je aktivna 24-urna dežurna telefonska številka (031 470 151) za policijo in žrtve trgovine z ljudmi.

Skupna pot v svobodo

Karitas pokriva nepokrite stiske, kar je botrovalo začetkom pomoči zasvojenim, ki so bili stigmatizirani, zasramovani, zavrženi. Prvi, ki so iskali pomoč, so bili starši odvisnikov. Potrebno jih je bilo obravnavati celostno, zato je Karitas pričela sodelovati z Don Pierinom Gelminijem (Skupnost Srečanje) in začela odgovarjati na te potrebe. Odprta vrata in srca, pa tudi molitve in žrtve mnogih, so omogočili, da so se razvili programi, ki mladim in tudi starejšim, ki imajo težave z različnimi odvisnostmi, pomagajo stopiti na trdo in strmo pot v življenje.

Očetovska skrb Franca Prelca za uboge današnjega časa

Kdaj ste prepoznali vaše poslanstvo dela z odvisniki?

V tem duhu sem bil vzgajan že devet mesecev pred rojstvom. Moja mama je želela postati misijonarka v Indiji. Ko se je šla posloviti k župniku, ji je ta svetoval, naj ne gre v Indijo, ampak naj se poroči. Mama se je takrat odločila za poroko, imela osem otrok (jaz sem peti), od teh sva dva duhovnika in dve katehistinji. Vzgajala nas je k odprtosti do vseh ljudi. Vedno je bil na voljo en krožnik za brezdomce, popotnike ali turiste, na seniku pa so lahko prespali.

Se še spominjate prvega srečanja z narkomanom? Kako ste navznoter doživljali srečanje z njim?

Bilo je leta 1990, ko je Simon zaprosil pomoč koprskega župnika očeta Bojana, on pa ga je poslal k meni v Portorož. Prvič sem se srečal z zasvojemcem s prepovedanimi drogami in zaznal v njem strahotne posledice na telesnem, duševnem in duhovnem področju. V Sloveniji ni bilo takrat nobenega resnega programa zanje, zato sem poiskal nekaj programov v Italiji in odprte roke našel v Skupnosti Srečanje – v programu Don Pierina Gelminija. Bilo pa je jasno rečeno, da ga ne sprejmejo za manj kot tri leta, ker imajo 30-letno izkušnjo, da je potrebna celostna rehabilitacija, da lahko spremenijo slabe navade v dobre, da se organizem v celoti obnovi, da se prebudi čut za vrednote in da zaživi v njih zavest odgovornosti v življenju. Simon je po zaključku kot prostovoljec za dve leti odšel na Tajsko, kjer je skrbel za 40 otrok in mladincev, ki jim je bil kot očka.

Skupnosti Srečanje, ki slonijo na Don Pierinovem programu, so se razvile tudi v Sloveniji.

Trenutno je v Sloveniji delujočih pet centrov. Dva v samostanu na Kostanjevici pri Gorici in v Sveti Trojici v Slovenskih Goricah, eden pa v župnišču v Vremah. Dve skupnosti sta v opuščenih šolah: v Čadrgu in Razborju. Program sloni na krščanskih vrednotah, fantom in dekletom pa pusti samostojne odločitve na verskem področju, s tem da jim omogoči redno nedeljsko mašo, čas za molitev in duhovno poglobljanje, tedenski pogovor z duhovnikom, če si zaželi, katehumenat. Glavni odgovorni za center so iz njihovih vrst. Zaživeti morajo samostojno življenje, od zunaj jih

kontrolirajo koordinatorji. Živijo v zaprtem sistemu, niso pa sami. Bližnji sorodniki jih lahko obiščejo vsakih 14 dni, da se tudi sami vključijo v ta prenovitveni proces. V centrih živi od 3 do 8 fantov ali deklet. Po treh letih intenzivnega življenja se za božič (nekateri tudi za veliko noč) vračajo v »normalno življenje«.

Simon ni takoj vstopil v skupnost, bila je potrebna priprava.

Predvsem je bilo treba razplamteti malo iskrico upanja v njem in mu dobro predstaviti program Skupnosti Srečanje, da se je potem samostojno odločil za triletni program. Pa ni ostal sam, začeli so prihajati tudi drugi. Velikokrat smo jih sprejeli v hišo v Portorožu. Pri nas so preživel teden dni, deset dni ... Enkrat na teden smo jih vozili v Videm ali Krmin, kjer so se srečevali s tistimi, ki so program že končali, in jim pomagali, da so vstopili brez težke abstinencijske krize.

Pri Simonu smo se izkustveno uvajali v to, da mora biti v tem obdobju vedno nekdo z njimi. Pri tem so mi pomagali vedno

številnejši prostovoljci iz župnije, posebno sestra Kristina, ki je nosila težo dneva, zdravnik dr. Rehar, pozneje brat duhovnik Milan in mnogi drugi.

Kmalu ste se povezali s Karitas.

Že prve mesece je generalni tajnik Slovenske karitas Imre Jerebic zaslutil, kako pomembno bi utegnilo biti to delo, in je program tudi v imenu Karitas sprejel za svoj. Zasvojenim se je s podobnim navdušenjem posvetil Zvone Horvat Žnidaršič, ki je temu delu posvetil velik del življenja in je tudi danes zaposlen na tem področju – je duša vsega dogajanja. Za uspešno delo pri nas je bil pomemben stik z Don Pierinom in italijanskimi centri, tako ob pomembnih praznikih (božič, velika noč, vnebovzetje, dan ustanovitve) kakor tudi na različnih kongresih in študijskih dnevih. Za to je bilo pomembno poznavanje italijanskega jezika in spremljanje Don Pierina, ki je kar pogosto obiskoval naše cerkvene in državne oblasti in hotel od blizu sodelovati pri odpiranju centrov. Na vseh teh poteh sem ga z veseljem spremljal.

Pri vsem tem je dejavno sodelovala Slovenska karitas. V njej se je rodil Zavod Pelikan-Karitas kot odgovor na najtežje rane pri nas – zasvojenosti mladih, stiske mater z otroki, nekaj časa tudi pomoč na domu. Kmalu je zaživel zavod v Mariboru, svoja vrata je odprl Zavod Samarijan na Primorskem, ki je omogočil Materinske domove in končno pod svoje okrilje sprejel tudi Vrtnico, dvoletni intenzivni program za alkoholike, ki je nastal pod streho portoroškega župnišča z junaško odločitvijo težkih alkoholikov Marjana in Toma, ki sta sedaj kot terapevta redno zaposlena v Vrtnici.

Pri tem bolj zahtevnem in organiziranem delu je neprecenljiva opora Slovenske škofovske konference izražena na poseben način s stalno podporo škofov – predsednikov Slovenske karitas.

Odločili ste se za Don Pierinov program in bili z Don Pierinom večkrat v stiku. Kaj vam ostaja v spominu nanj?

Don Pierino je pustil svojo kariero vatikanskega funkcionarja in se na željo papeža Janeza XXIII. posvetil skrbi za narkomane. Bil je odprt za našo deželo in nas je

brez finančnih osnov sprejel take, kot smo bili. Nikoli ni nikogar zavrnil. V ospredje mi stopa njegova odprtost, gorečnost za ta program, njegova odločitev, da poruši vse mostove za seboj, da bo lahko služil najbolj zavrženim. Znan je bil tudi po blagosti do zasvojenih in veliki strogosti do tistih, ki smo mu hoteli pomagati.

25 let delate z odvisniki. Kaj se vam zdi pomembno in potrebno upoštevati pri delu z njimi?

Zakon o drogah jasno pove, da so to zelo strupene in človeškemu organizmu zelo škodljive snovi, ne pove pa dovolj jasno, da so mnoge zelo sladke in da v njihovi omami lahko pozabiš na vse skrbi, da vidiš povsod samo zvezde, da srce otopi in ne vidiš več solza v očeh drugih, da skrbiš le zase in za denar, ki ga potrebuješ za dozo. Zato so zasvojeni prepričani, da so samo oni zdravi in pametni, vsi drugi pa neumni, ker si takega življenja ne privoščijo. Zdravljenja torej ne potrebujejo, posebno ne tako dolgega in zahtevnega. Potreben je torej PRITISK. Če hočemo uspeti, moramo uporabiti PRITISKE, KI JIH ŽE TEŽIJO: pritisk sodišča, zapora, bolezni, izterjevalcev ...

Drugi korak morajo storiti starši, sorodniki in prijatelji, ki tega velikokrat ne razumejo. Večinoma je odločilen NJIHOV PRITISK: največ fantov in deklet, ki vstopajo v naš program, prihaja z ulice. V naše

V Skupnosti se moraš soočiti s samim seboj, s svojim življenjem, s svojimi dolžnostmi, s svobodo, z ljudmi, ki kakor ti prenašajo breme vsakega dne. Moraš se srečati z ljudmi, ki so se kakor ti – in marsikdo pred teboj – igrali z vsemi življenjskimi vrednotami, danes pa so za to pripravljeni plačati visoko ceno in ponovno odkriti zakopane zaklade. Ne bodo ti pomagali ne teoretiki ne profesorji, pomagale ti bodo osebe, ki so na duši in telesu zaznamovane s težkimi izkušnjami.

Don Pierino Gelmini

pripravljalne centre v Bertokih, Novi Gorici, Višnji Gori sprejemamo na pripravo vsakega. Ko se možgani malo razjasnijo, je odločilna NAŠA LJUBEZEN do njih, pa tudi NAŠ PRITISK.

Moramo jih torej vključiti v program priprave, kjer pomagajo tisti, ki so že prehodili to pot, ker jih lahko samo oni postopoma prepričajo, da so bolni, da potrebujejo tako dolgo zdravljenje in da je program uspešen. Ne moremo dovoliti, da umirajo pred našimi očmi. Potrebna je absolutna odločnost, sočutje in pomoč tistih, ki so program končali. Na več mestih bi morali oglaševati te možnosti. V ta namen smo odprli informacijsko pisarno v Ajdovščini, prihajamo v Lazarjev dom Škofijske karitas Murska Sobota, kandidate sprejemamo tudi v naši hiši v Ljubljani-Polje, obiskujemo metadonske ambulate, zapore, šole ... pa še ne pridemo do vseh. Škoda, ker jih kljub temu toliko ostaja doma in ne naredijo koraka naprej.

Mnogi, ki so se srečali z vami, poudarijo vašo očetovsko držo in dejstvo, da so bili vedno sprejeti taki, kakršni so.

Zelo se trudim, da bi bila vrata vedno odprta, da bi čim več ljudi vedelo, da me kadarkoli lahko pokličejo in jih bom z veseljem sprejel. K tej odločitvi mi pomagata posebno dva stavka, ki ju je Jezus iz Nazareta prinesel iz nebes in ju postavil za temelj osebnega in družbenega načina življenja na zemlji. Prvi se glasi: »Karkoli ste storili kateremu izmed mojih najmanjših, ste meni storili.« Preprosto rečeno: ko pomagamo narkomanu, smo pomagali tudi Jezusu. Kot kristjan in duhovnik pa sem na Jezusu že davno zasnoval svoje osebno življenje. In drugi: da bo On sam navzoč med nami, če bomo imeli med seboj ljubezen. Njegova navzočnost pa je vedno učinkovita. Zato verujem, da se v tem programu dogajajo čudeži.

Na koncu ne smem zatajiti, da me je pri tem delu ves čas močno podpirala tudi karizma edinosti, ki jo je v Cerkev za tretje tisočletje vcepila njena ustanoviteljica Chiara Lubich.

Jana Podjavoršek

Šola življenja

Matijeva starša sta se ločila, ko je bil star šest let in s sestro sta ostala z mamo. Vedno je imel vsega v izobilju, v vsakdanjem življenju pa ni bilo prostora za prave vrednote. Bil je pri obhajilu, birmi, kot je v skladu s tradicijo, potem pa se je počasi oddaljeval od vere. K maši je prenehal hoditi, tudi molitev je opustil. V OŠ ni imel težav z učenjem, vendar si ni pridobil delovnih navad. Iskal je svoje mesto v družbi, hotel je biti

»frajer« in pritegovati pozornost. Iskal je varnost, ki jo je pogrešal doma, in jo našel v družbi malo starejših, kjer so se vsi soočali s podobnimi težavami.

POT NAVZDOL

Nova družčina mu je dala občutek varnosti, ki ga doma ni dobil, zato je bil vedno več zdoma. Skupaj so okušali vonj cigaret in popili kaj alkoholnega, pri trinajstih pa

je, kot najstniški eksperiment, poskusil travo. »Na šoli se vedno najde kdo od starejših, ki poskrbi za drogo.« Tako je bilo tudi v Matijevem primeru. Droga potem pride v obtok in postane stalnica. »Pri trinajstih sem poskusil, potem pa sem začel travo uživati vsak dan.« Prvo leto v srednji ekonomski šoli je še zvožil, v drugem letniku pa ni več šlo. Odločil se je, da bo nadaljeval ob delu, kar prav tako ni šlo. Pri šestnajstih je poskusil trdo drogo, pri osemnajstih je že redno užival trdo in težko drogo. Vse je šlo samo še navzdol, tako uspeh v šoli kot psihično in duševno stanje, odnosi so se rušili, z mamo se nista znala več normalno pogovarjati.

Kako si pri teh letih lahko privoščiš drogo, ki je ne dobiš ravno za drobiž? »Nekaj sem dobil doma, pa pri babici ali dedku, tudi pri očetu, in je kar šlo, vendar sem potreboval vedno večjo dozo.« Mama ga je že v OŠ zalotila, da kadi, kmalu je vedela tudi, da kadi travo. Nekajkrat ga je poslala k šolskemu psihologu, poskušala je s pogovorom; ker ni bilo vidnejših učinkov, je začela z ukrepi in ga pri osemnajstih celo vrgla iz stanovanja. Leto in pol je preživel na ulici, pri prijateljih,

kdaj tudi pri očetu. Treba je bilo tudi kaj ukrasti, da je imel za dnevno dozo. S preprodajo pa si je nakopal tudi policijo in sodišče.

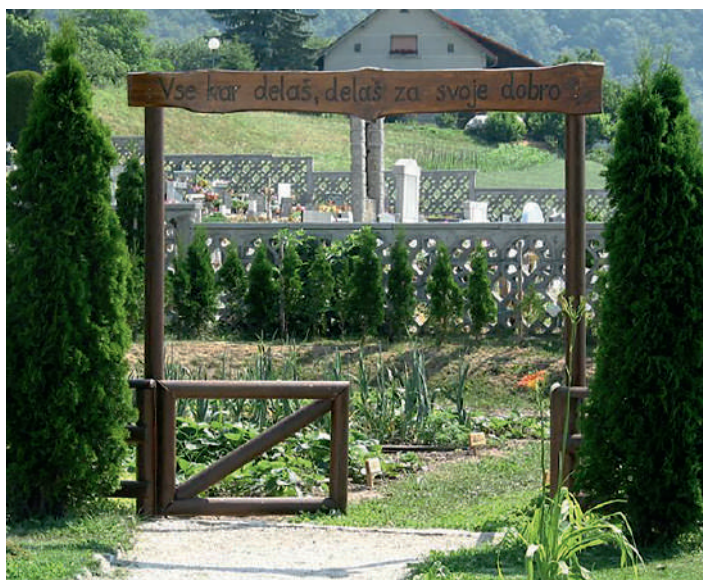
KAJ SPLOH HOČEM?

»Tisti, za katere sem mislil, da so moji prijatelji, so me začeli zapuščati, tudi moje psihično in duhovno stanje je šlo samo še navzdol,« se svojega dna spominja Matija. »Bile so samo še negativne misli. Nekajkrat sem poskusil nehati, pa ni šlo. Lahko sem se vrnil domov, kjer sem se nekaj trudil, ker pa predolgo ni bilo napredka, me je mami postavila pred dejstvo: ali nekaj naredim ali pa grem od doma. Začel sem se spraševati, kaj sploh hočem v življenju in kdo sploh sem. Vprašanja so se kar vrstila in spoznal sem, da je treba začeti drugače.«

Matija je imel kolega, ki je že bil v komuni, a je spet zabredel nazaj. Tudi sam je začel razmišljati o komuni. »Kar čez noč sem nehal s trdo drogo. Začel sem v Kranju, potem pa so me napotili na Pelikan na Litij-ski, kjer sem se pripravljaj na vstop v komuno. Ker ni bilo fizične krize, čiščenje ni bilo potrebno. Po mesecu in pol so me poslali v Skupnost Srečanje v Sveto Trojico, kjer sem bil 15 mesecev.«

NAJTEŽJE JE SPREJETI SEBE TAKEGA KOT SEM

Ko je prišel v komuno v Sveto Trojico, so ga obdajali mešani občutki. Niti ni vedel, v kaj se podaja. Bil je najmlajši v skupini. In treba se je bilo soočiti z redom. Za Matija je bilo to novo poglavje v življenju ... »Nisem bil upornik, imel pa sem težave z opravi, s samim seboj, z osebno higieno, s sprejemanjem odgovornosti, česar nisem bil navajen. Ja, na začetku je bilo kar težko. Težko se je bilo navaditi delati, ker sem bil len, treba pa je bilo zares delati. Najtežje mi je bilo sprejeti sebe takega, kot sem. Mislil sem, kako sem dober človek, pa sem odkril,

kako sem nevoščljiv in jezen, kako ne znam odpuščati, kako obsojam in lažem ... Hitro se je videlo, kdo je kdo, saj smo bili skupaj 24 ur na dan. Skupaj nas je bivalo do pet fantov, eden je bil prvi odgovorni za center. Strokovni sodelavci pa so večkrat na teden z nami preživeli več ur, pripravljali so skupine in osebne pogovore, na katerih so se obravnavali naši osebni problemi in stiske; pomagali so nam razreševati in izboljšati medsebojne odnose. Na skupinskih pogovorih smo spoznavali drugačno življenje, kot smo ga živeli do tedaj.«

POT DO OSVOBODITVE

Matija je bil v sebi trdno odločen, da želi postati boljši, zato je bila to edina pot do osvoboditve. Fantje so se veliko in odkrito pogovarjali in si bili v resnično oporo. Živel so skupnost. Ko je sprejel nov način življenja po načelih Don Pierina, je postal zadovoljen. »Večino del sem prvič opravljal, učil sem se kuhati, pospravljati ... Bal sem se dela z orodjem in počasi začel premagovati tudi ta strah. Ob ljudeh, ki te imajo radi, odkriješ dragocenosti v sebi, talente, ki jih imaš.«

Dan v skupnosti se začne z vstajanjem ob sedmih zjutraj. Potem imajo na voljo 20 minut, da po vojaško posteljejo posteljo, si umijejo zobe in se obrijejo, ostane še deset minut za opravljanje odgovornosti, da se

kaj pospravi in da se odnese smeti. Ob pol osmih je zajtrk, ob osmih pa se začne delati in se dela do dvanajstih. Sledi pol ure, namenjene ročnemu pranju perila. Ob pol enih je kosilo. Po kosilu je ura počitka, ob dveh spet začnejo z delom, ki traja vse do šeste popoldne. Pol ure je namenjene za tuširanje, pol ure za skupinske trenutke ali meditacijo in ena ura za opravljanje odgovornosti, kot imajo razdeljeno (pospravljanje, zalivanje rož, čiščenje, kar je pač potrebno). Ob dvajseti uri je večerja. Po večerji so trikrat na teden različni sestanki glede dela, skupine in odgovornosti, dvakrat na teden gledajo filme, enkrat berejo. Ob pol enajstih gredo spat. Imajo še pol ure za higieno in za to, da kaj preberejo. Ob enajstih ugasnejo luči. Dnevno delo vključuje dela za vzdrževanje hiše, skrb za živali, delo na vrtu, obdelovanje lesa, košnjo, občasno pomoč sovaščanom pa tudi kuhanje marmelade in sokov.

Za vstop v komuno vera ni pogoj, potrebno se je odločiti. Matija je kmalu začel iskati duhovnost, saj je bil njegov prvi odgovorni veren in ga je navdušil, ko pa je ta odšel, je prizadevanja v to smer opustil, le kdaj pa kdaj je kaj zmolil. Ko je prišel na Čadrg, je odrinil na globoko. Duhovnik Damjan, ki jih je spremljal, je bil tako dostopen in tako življenjski, da so ga fantje radi poslušali. Matija se je začel z njim pogovarjati, hoditi k spovedi in več moliti.

Letos za veliko noč je Matija zaključil s programom v Skupnosti in se vrnil domov. S pomočjo sorodnikov je našel zaposlitev, vzpostavil stik s prijateljem, ki ga je poznal že od prej, in začel redno hoditi k maši. Vključil se je v Frančiškovo mladino, se povezal s kapucini, bil v Assisiju. Matija je končal poglavje šole življenja in odprl novo poglavje. Veseli se življenja in si želi ustvariti družino. In še eno veliko željo ima: da bi bil oče, ki se velikodušno daje.

Jana Podjavoršek

Kljub vsemu je ta bolezen ozdravljiva

Osebne in družinske tragedije, povezane z zasvojenostjo, nas pogosto presunejo. Pot iz sveta mamil je velik izziv ne samo za posameznika, ampak tudi za njegove svojce. Na eni strani se pojavlja strah pred prekinitvijo odvisnosti, na drugi pa želja po drugačnem in lepšem življenju. Ob tem se zastavlja vprašanje: Kako motivirati posameznika, da se bo odločil za nekaj, česar ne pozna, v kar ni prepričan, da sploh obstaja, in za kar se globoko v sebi zaveda, da je zahtevno in je pot do tega težavna? Mnogi pravijo, da je to težko, ker je odvisnost po mnenju stroke kronična bolezen. Kljub vsemu mnoge pozitivne izkušnje govorijo, da je ta bolezen ozdravljiva.

Če želimo bolezen zdraviti, moramo vedeti, kakšna je. V prvi vrsti gre za bolezen, ki močno prizadene človekovo telo: možgane, jetra, pljuča, zobe, srce, kri, kožo ... Obenem pa gre tudi za bolezen, ki človeku uničuje družinske in ostale socialne stike, ki uničuje človeka kot inteligentno, duševno, čustveno in moralno bitje, predvsem pa uničuje njegov duhovni potencial z vrednotami in smislom življenja.

V zadnjih desetletjih smo bili priče mnogim družbenim spremembam, ki so vplivale tudi na vedenje in življenja posameznikov. Zaradi mnogih znanstvenih raziskav se je spremenil tudi pogled na zasvojenost. Ko posameznik poseže po drogah, ustavi ali pa vsaj upočasni svoj osebno-psihološki razvoj, zato po večletni zgodovini zasvojenosti izredno težko vzpostavi ravnotežje med lastnimi besedami, željami in pozitivnim življenjskim izkustvom. Potrebuje nekoga, ki mu pomaga pri vzpostavitvi notranje osebne motivacije, pozitivnega izkustva sprejetosti, ljubezni in varnosti.

Ko govorimo o odvisnosti kot o telesni bolezni, je jasno, da se zdravljenja in urejanja lotimo z zdravstvenimi sredstvi in načini. Ko pa govorimo o odvisnosti kot bolezni srca, duševnosti in duše, se je problema morda modro lotiti z vedenjskim zdravljenjem, ki temelji na osebni potrebi po spoznavanju in spreminjanju samega sebe.

Če ostanemo pri izrazu vedenjsko zdravljenje, je treba poudariti, da je pri tem upoštevamo izkušnje tistih, ki so to pot že prehodili in lahko s svojim izkustvom, znanjem in zgledom veliko pomagajo. Toda njihov delež je nezadosten, če se pri tem vedenjskem zdravljenju ne uporabijo strokovna dognanja poklicnih sodelavcev. S tem smo povečali možnosti pomoči in tako lahko pomagamo v večjem obsegu in veliko bolje, kot če bi izhajali zgolj iz izkustva bivših odvisnikov. Pri tem moramo imeti jasno opredeljeno, kakšne in katere strokovnjake vključujemo v program Skupnosti Srečanje. V prvi vrsti gre za ljudi, ki imajo radi svoje delo in ljudi, ki so strokovnjaki in poglobljajo svoje strokovno znanje. Iz teh razlogov smo pred leti pri Zavodu Pelikan - Karitas samopomočni program Skupnosti Srečanje nadgradili še s strokovnim delom.

Zvone Horvat Žnidaršič, Zavod Pelikan-Karitas

Zavetje je našel v svoji družini

Matevž pri Tobiju ni niti opazil bistvenih sprememb, ki so nastale zaradi uživanja drog. Njegovo nenavadno obnašanje je pripisoval malo čudaški, samosvoji naravi sina, pri njegovih dvajsetih je bilo videti kot zapoznelo pubertetniško obnašanje, ki sta ga z ženo sprejela: »Je pač takšen.«

V želji, da najde pomoč, je Tobija o drogi najprej povedal mami. Vsi iščejo pomoč, ne najdejo pa pravih korakov. Raje si dajo še en »šut«, kot da bi komu povedali, je skozi leta spoznal Matevž. »Ne vem, kdaj bi opazil, če ne bi sam prišel z besedo na dan,« pove odkrito. Ženi ni mogel verjeti in je potreboval še dan ali dva, da je dojel, da Tobija že dve leti uživa heroin.

Prva Matevževa reakcija je bila jeza, da se tako ne dela, vendar je hvaležen ženi, ki je reagirala bistveno bolj trezno in pametno

kot on: aktivirala je prijatelje in iskala pomoč. Čeprav je bolj krhka, je stala trdno in odločila, da bosta poiskala pomoč. Izvedela sta za zdravnika, ki je enega fanta že pospremil v komuno. Matevž je v tem videl edino rešitev.

Čeprav vsi odvisniki skrivajo svoja dejanja, imajo v sebi željo po tem, da bi poiskali pomoč in našli pot iz zasvojenosti. Tobija je ravnal drugače. Povedal je mami. Vpisan je bil v srednjo šolo in je honorarno delal na več mestih, da je zaslužil za drogo. Ko je povedal, je že prihajal v stisko z denarjem. »Midva sva starša odvisnika, ki je imel srečo, da ni zares zabredel v tatvino ali kriminal, čeprav je bil že zelo na meji.« Ko je nastopila krizna situacija, se je izkazalo, da je družinska vzgoja le pustila sled, saj je sin staršem zmogel zaupati svojo stisko.

Zdravnik je Tobija sprejel in ga pripravljaj na vstop v Skupnost Srečanje. Priprava na vstop v komuno je bila za starše velika preizkušnja: »To je res mučenje. Svojega otroka moraš imeti tako rad, da mu prepo-veš vse ... Morali smo hoditi po robu. Dolgo sem bil pod stalnim pritiskom, da Tobija ne bi prišel v stik s tem ali onim.«

Oče Prelec je posredoval za sprejem pri Don Pierinu. Po prvem preizkusu v Vidmu sta izvedela za skupino staršev, ki se srečuje in si pomaga. »Čeprav se nama je najprej uprlo in sva menila, da tega na potrebujeva, sva začela hoditi, vztrajala in se učila svojega odnosa do sinove zasvojenosti. Poslušala sva strašne zgodbe staršev (mamo pretepel, očeta oropal ... groza!) in videla, da imava v bistvu srečo.« S sinovim vstopom v komuno se je staršem odvalil velik kamen od srca, nastopil pa je drug problem, ker sta

se naenkrat imela čas ukvarjati s seboj. Srečevanja z drugimi starši so jima pomagala, da sta se na konstruktiven način soočila z občutkom krivde.

Po enem mesecu sta s sinom prvič govorila po telefonu. Pri vsakem naslednjem klicu je govoril, da bo šel domov. Ko sta se po dveh mesecih najavila na obisk, jima je celo naročil, naj za nazaj kupita letalsko karto še zanj. Zelo sta se bala, da ne bo zdržal. Ko sta prišla na obisk, jima je s ponosom razkazoval komuno in ni niti omenil, da hoče domov. Kasneje jima je povedal, da je imel dva dni pred njunim obiskom štiri pogovore pri prvem odgovornem, kar je spremenilo njegovo stališče.

Do velike prelomnice v odnosu med očetom in sinom je prišlo, ko je oče šel za en teden k sinu. »Prej sva imela odnos oče-sin, takrat, ko sva delala skupaj, pa sva se spoprijateljila.« Ko se je Matevž vračal domov, je fantom v skupnosti v slovo dejal: »Prišel sem obiskat sina, odhajam pa od sina in prijatelja.« Tobija je bil čez eno leto premeščen v Novo Gorico, kjer je z naslednjim božičem postal prvi odgovorni. Tam je tudi zaključil svoje triletno obdobje v komuni.

Z vrnitvijo domov se za Tobijo začenja nova pot, učenje samostojnosti, nove vloge staršev ... Tobija je želel pomoč pri iskanju službe, po očetovem nasvetu je naredil vozniški izpit in opravil tečaj italijanščine. Kmalu si je sam poiskal službo in začel živeti svoje življenje. Naslednje leto se je odselil, spoznal dekle ... Matevžu je zdaj v veliko veselje sedeminpolletni vnuk.

V času sinovega bivanja v komuni sta ga starša spoznavala skozi njegovo rast, z veseljem in hvaležnostjo pa spoznavata, da je program skupnosti zvozil tudi zaradi semen, ki sta jih z najboljšim namenom vsejala z vzgojo, in v svoji družini našel zavetje, ki ga mnogi ne morejo.

Jana Podjavoršek

O pomenu komune – šole življenja – za kraj in njegovo okolico

Pogosto slišim vprašanje: »Kaj pomeni komuna za kraj?«

Odgovor je kratek: »Privilegij, vreden zavidanja!« Osebnostno verjamem, da je prisotnost komune – šole življenja – najboljša preventiva za mlade. Zakaj? Mladostnika lahko pred svetom omame svariš na toliko različnih načinov, a težko premagaš njegovo željo po izkustvu. Droga kliče sama po sebi. Samo izkustvo posledic uživanja droge je tisti možni šok, ki ga ustavi pred korakom v omamo. Pogosto se sliši pobuda o legalizaciji lahkih drog, ki skuša legalizirati mišljenje, da »pokaditi travico pa res ni nič takega«. Na Razborju so mladostniki sobivali s fantom, ki je bil samo zaradi nedolžne travice v komuni štiri leta!

Karel Gržan

Celosten pristop obravnave zasvojenosti

Program Terapevtske skupnosti za zasvojene s pridruženimi težavami v duševnem zdravju je na prvem mestu odgovor na potrebe specifične populacije zasvojenih z drogami, ki imajo hkrati težave v duševnem zdravju in veljajo za eno najbolj ranljivih skupin.

Sopojavnost duševne bolezni in motenj, povezanih z zlorabo psihoaktivnih snovi, ki jo običajno imenujemo komorbidnost ali dvojna diagnoza, sicer ni povsem nov pojav, vendar se šele v zadnjih letih, tudi zaradi vse več raziskav na tem področju, ki kažejo potrebo po tovrstnem pristopu, razvijajo primerni programi za t. i. dvojne diagnoze.

Posebnost našega programa je v holističnem (celostnem) pristopu obravnave zasvojenosti, kar pomeni, da se vzporedno z zdravljenjem na področju duševnega zdravja odvija tudi zdravljenje zasvojenosti. To pomeni, da so uporabniki vključeni v psihiatrično obravnavo (redni obiski pri izbranem psihiatru), v skupnosti pa jim nudimo celostno psihosocialno obravnavo, ki vključuje individualno in skupinsko terapevtsko delo, družinske terapije, po potrebi tudi poglobljene terapevtske obravnave (v primeru postravmatske stresne motnje, spolnih zlorab in podobno).

Drago Sukič, Zavod Pelikan-Karitas

Karitas mi je povrnil vse tisto, česar mi dom ni dal – samospoštovanje, dostojanstvo in občutek sprejetosti

ŽIVLJENJE V ALKOHOLNI OMAMI

Vzorec nasilnega očeta alkoholika je prenesel tudi v svojo družino. Vso mladost so ga spremljali občutki ničvrednosti, nezaželenosti in strahu pred nasiljem. Pravi moški se je počutil le takrat, ko je bil alkoholno omamljen. V šoli je veliko obetal, a kjer je začel, je šolanje predčasno prekinil, saj alkohol za pogum ob zaključnih izpitih pač ni bil dobra popotnica. Do žene je bil nasilen in nesramen dvajset let, nato mu je zaprla vrata. Zatekel se je na prijateljevo kmetijo, kjer so ga preživljali v zameno za pomoč. Dokler je šlo. Sčasoma je namreč moral nenehno piti, če je hotel delati. A prišlo je tako daleč, da se je tresel, kadar ni pil, tresel pa se je tudi, ker je pil. Ničesar več ni mogel narediti; še z dvema prijateljema je začel živeti kot brezdomec v opustelem portoroškem hotelu. Brez sanitarij, brez česar koli, kar bi vsaj malo spominjalo na človeka vredno življenje. Izuril se je v »žicanju« in

za pijačo je vedno nabral. A želodec je začel protestirati, predolgo je bil brez poštenega obroka in izkoristil je možnost, za katero je izvedel: v portoroškem župnišču se je menda dalo zastonj do sitega najesti.

Dobrote je bil deležen več kot dva meseca, potem pa je bilo župniku tudi dovolj, da hodita s prijateljem le jest, zase pa ne naredita nič. Predlagal jima je, da se udeležita srečanja anonimnih alkoholikov (AA), ki je potekalo v veroučni učilnici.

MARJAN, DANES NE PIJEMO

Na prvo srečanje je prišel pijan in s steklenico, saj ni bil sposoben ostati »suh« niti dve uri. Doživel je šok, ko ga sprejel možakar, ki mu je trezen na vratih dejal, da je pred letom dni tudi on prišel s steklenico. V možganih je doživel preblisk, da ni mogoče, da kdo tako dolgo ne bi pil. A je še istega dne nehal piti, vsem drugačnim teorijam navkljub. Navzel se je pravila AA, ki pravi: »24 ur ne

PRVIČ ZAČUTIL OBČUTEK PRIPADNOSTI

Prelomen trenutek se je zgodil, ko so ga, še zmeraj brezdomca in v očeh ljudi alkoholika, povabili v župnišče na božično kosilo. Pretreslo ga je spoznanje, da v družbi teh ljudi ni izobčenec, da mu nihče ne daje vedeti, da ga čuti kot drugačnega od sebe. Prvič je začutil občutek pripadnosti, ki mu ga še nikoli ni bilo dano doživeti.

Kmalu zatem je moral oče Franc Prelec v Italijo in je Marjanu izročil šop ključev, da bi medtem čuval župnišče. Njemu? Odpadniku, ki je kdaj tudi kradel, da je le imel za pijačo? To mu je spet dalo moči, vero vase. Če drugi zaupajo vanj, si lahko počasi spet zaupa tudi sam ...

Po letu dni je šlo le še navzgor, čeprav z veliko trpljenja in truda. V Portorožu si je našel stanovanje, se oziral za priložnostnimi deli, obenem sta s prijateljem zasnovala program, s katerim bi lahko pomagala tudi drugim brezdomcem. Ko sta ga predstavila župniku, sta ga prepričala.

VRTNICA

Zasnovana je bila skupina za samopomoč in program ponovnega vstopa v običajno življenje. Prva je vstopila ženska, mama treh otrok, ki si je vračala dostojanstvo s pomočjo v župnijski kuhinji. Sledili so še

Pripravljalni
center v Truškah
nad Koprom

pij.« Ponavljal si je: »Marjan, danes ne pijemo« in se naučil živeti v sedanjosti.

Odvajanje je bilo težko, tri tedne se je tresel in se slabo počutil. Bilo je tako hudo, da ni mogel niti jesti, saj sta se mu tresli brada in roka. S kolegom je bilo še huje, zelo se je bal, da bo ponovno padel v delirij in ga bodo odpeljali na psihiatrijo. Marjan ga je spremljal med tridnevno agonijo, ko je bil na robu norosti, a sta uspela. Peklenska preizkušnja odvajanja ju je povezala in ju utrjevala ob vseh skušnjavah, ki jih en sam ne bi zdržal. Na primer med silvestrovanjem na prostem, ko so vsi nazdravljali, ponoči odprta trgovina pa je vabila. A šibkost enega je premagala prijateljska gesta drugega. Vselej.

Sodelavci v programu Vrtnica

mnogi, in vse več jih je, ki trkajo na vrata po pomoč. Program je med tem prerasel samega sebe, saj poteka pod škofijskim vodstvom v okviru Zavoda Karitas Samarijan. Nadeli so mu ime Vrtnica. Ker se na njenih trnih zbodeš do krvi, na koncu pa ima vendar tako lep cvet ...

Vrtnica je danes sopomenka za rehabilitacijo oseb s težavami z odvisnostjo od alkohola. V njenem okviru poteka dvoletni program, saj Marjan iz lastnih izkušenj ve, da človek potrebuje prvo leto samo za to, da se razkadi alkoholna megla. Dve leti skupaj sta potrebni za vrnitev v normalno življenje. Gre za odvisnost, ki ni nikoli ozdravljena, ampak je zazdravljena. Kdo ve, kaj bi se zgodilo po enem samem požirku alkohola?

Odvisniki, ki si želijo vstopiti in končati program, morajo skozi več faz: prvo fazo predstavlja pripravljalni center v vasi Truške nad Kopro in traja tri mesece. V tem času ni prostega izhoda, le v nujnih primerih v spremstvu člana z daljšim stažem. Toliko časa je potrebnega za povrnitev notranjega miru. Po treh mesecih, ko program preide v drugo fazo, ima udeleženec ponovno pravico iti na redno ali priložnostno delo, pravico ima tudi do občasnih vikend izhodov. Pogodba se sklepa za vsako

trimesečje posebej, je pa med udeleženci mnogo povratnikov, ki so okusili radost življenja brez steklenice, a ga v prvih korakih na žalost vseh niso zmogli v polnosti zaživeti. Po devetih mesecih programa udeleženec prestopi v drugo stanovanjsko skupnost v Bertokih, kjer ima več odgovornosti, a tudi več svobode. Poleg dela program vključuje še biblioterapijo, osebne pogovore, srečanja s svojci. Zadnji trije meseci so namenjeni reintegraciji.

Marjanov telefon je prižgan dan in noč. Vselej je na razpolago uporabnikom Vrtnice. Če si kaj zares želi, je to, da bi bilo neopisljivo novo rojstvo, ki je bilo dano njemu, omogočeno še komu. Resnično je drug človek. Dela na sebi, trudi se, da bi bil kot človek vsak dan boljši. Ob tem poudarja, da mu je ravno portoroški Karitas, kjer se je sprva vse skupaj odvijalo, povrnil dostojanstvo, samopodobo, samospoštovanje ... Vse tisto, kar bi moral dobiti že v otroštvu, pa ni.

Njegove iskrene in dobrodušne oči potrjujejo, da je bila pot preko trnja do zvezd, ki jo je mukoma prehodil, vredna vsega vloženega truda.

Karolina Vrtačnik

- ▷ Že leta 1990 sta oče Franc Prelec in Bojan Ravbar pospremila prvega fanta v Skupnost Srečanje. Od takrat do danes je program v Skupnosti Srečanje opravljalo več kot **1500 mladih**, od tega okoli 900 v slovenskih komunah. Leta 2000 je bilo v komunah naenkrat kar 107 mladih iz Slovenije.
- ▷ **Centri Skupnosti Srečanje** v Sloveniji so bili ustanovljeni:
 - 8. januarja 1995 v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici pri Novi Gorici
 - 18. maja 1999 v opuščeni šoli na Čadrgu
 - 20. julija 2000 v župnišču v Vremah
 - 23. julija 2000 v opuščeni šoli na Razborju
 - 26. maja 2004 v frančiškanskem samostanu na Sveti Trojici v Slovenskih Goricah
 - 17. oktobra 2004 v vojašnici v Kobiljah
- ▷ Septembra 1996 je začel z delovanjem **Pripravljalni center Ljubljana** na Litijski cesti 24, ki se je marca 2013 preselil v Višnjo Goro. **Sprejemni centri za vstop v komuno** so: v Bertokih, Novi Gorici, Višnji Gori in Mariboru. **Informacijske pisarne** so v Ajdovščini, Murski Soboti in Ljubljani-Polje.
- ▷ Aprila 2010 je začela z delovanjem **Terapevtska skupnost za zasvojene s pridruženimi težavami v duševnem zdravju**, trenutno nastanjena v župnišču Ljubljana Sostro.
- ▷ Leta 2006 je začel z delovanjem **program Vrtnica** za rehabilitacijo oseb s težavami z odvisnostjo od alkohola v okviru Zavoda Karitas Samarijan. V vseh letih je bilo vključenih 339 uporabnikov.

S srčnostjo

»Pri služenju trpečim je najprej potrebna strokovna pristojnost in pristop. Sodelavci morajo biti tako izobraženi, da morejo na pravilen način storiti to, kar je potrebno, in nato poskrbeti za nadaljnjo oskrbo. Poklicna pristojnost je prva in osnovna nujnost, vendar sama ne zadošča.

Gre namreč za ljudi, ki potrebujejo veliko več kakor zgolj strokovno pravilno oskrbo. Potrebujejo človeški pristop; potrebujejo namreč pozornost srca,« je zapisal zaslužni papež Benedikt XVI. v svoji okrožnici: Bog je ljubezen.

Od prvih dni delovanja do današnjih dni so si sodelavci Karitas prizadevali za oboje: za oblikovanje srca in za izobraževanje za različna področja dela.

in znanjem na pomoč

Izobraževanja v prvih letih delovanja Karitas

Po ustanovitvi Slovenske karitas smo vsi delali z velikim navdušenjem in nikoli nam ni bilo škoda časa in naporov, ki smo jih porabili za to. Začenjali smo tako rekoč iz nič. Brez denarja, brez določenih struktur, brez izdelanih programov in še marsičesa. Imeli pa smo bistveno: vero, da je karitativna dejavnost nujen del našega krščanskega življenja. Ta je bila v času po drugi svetovni vojni uradno sicer prepovedana, vendar je v mnogih oblikah ves čas delovala naprej.

Že ob ustanovitvi Slovenske karitas nam je bilo jasno, da se bo glavno karitativno delo odvijalo na področju župnijskih Karitas, torej med ljudmi, zato smo si zelo prizadevali, da bi v Sloveniji zaživel čim več župnijskih Karitas. Hkrati smo se zavedali, da je treba poskrbeti, da bodo ljudje, ki so

pripravljeni pri tem sodelovati, ustrezno izobraženi. V ta namen smo takrat organizirali kar nekaj izobraževanj za sodelavce župnijskih Karitas po vsej Sloveniji. Težko je naštet, kje vse se je to dogajalo, vem samo, da smo skušali zajeti vso Slovenijo. Pri tem smo bili precej izvirni in smo izhajali iz potreb, ki so se pojavljale pri nas.

Še danes se mnogi spominjajo neke vrste tečajev za sodelavce župnijskih Karitas, ko smo v štirih srečanjih, s štirimi različnimi predavatelji, osvetlili delovanje župnijske Karitas, največkrat na dekanjski ravni. Tako smo pregledali kar precejšen del Slovenije in hkrati tudi začutili, kakšni so problemi v različnih župnijah.

Pri našem delu nam je zelo veliko pomagal Fridolin Kissling iz Švice, ki je bil dolga

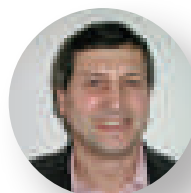
Skupina sodelavcev Karitas na komunikacijskem treningu pod vodstvom Iztoka Kržiča, 2000

Delo po skupinah na seminarju Karitas

Levo spodaj: Mladi na pripravah za animatorje

Najljubši so mi spomini na seminarje, ki jih je za voditelje škofijskih in župnijskih Karitas vodil Fridolin Kissling, bivši direktor Karitas Švice in predsednik Caritas Evrope. Na teh srečanjih smo rasli, se drug ob drugem brusili in rasli v skupni viziji o Slovenski karitas. Izobraževanje, usposabljanje in iskanje načinov pomoči ljudem v stiski je bila stalnica, ki nas je prva leta vse združevala v skupni viziji.

Albert Štrancar, Škofijska karitas Koper

leta direktor Švicarske karitas, potem pa predsednik Evropske karitas. Za nas je vodil tri seminarje: v Nazarjah, Stični in na Mirenskem gradu. Vseh treh seminarjev so se udeležili sodelavci župnijskih Karitas iz vse Slovenije. Skupaj smo razmišljali in ustvarjali Temeljno usmeritev (vizijo) Karitas, nekakšno ustavo, ki bi jo moral poznati vsak, ki pri Karitas dela: Kdo smo? Kaj hočemo? Na čem gradimo? Izdelali smo osnutek in želeli, da se o tem pogovarjajo še na

župnijskih Karitas ter nam potem pošljejo pripombe in spodbude. Gospod Kissling nam je večkrat rekel: »Na ta vprašanja mora znati odgovoriti vsak, ki dela pri Karitas, tudi če ga zbudimo sredi noči.«

Poleg gospoda Kisslinga smo v prvi letih v Slovenijo povabili še kar nekaj referentov iz Nemčije in Avstrije. Vsak nam je na svoj način osvetlil delo Karitas. Mislim, da je razmišljanje o temeljni usmeritvi Karitas sedaj enako aktualno kot v začetku, če ne

Pričevanjska
delavnica na
seminarju
Karitas

celo še bolj. Ko neko delo postane rutina, je velika nevarnost, da se na to pozabi. Bistveno delo Karitas niso razni programi, čeprav so tudi ti dragoceni, ampak ljudje, ki v sebi nosijo zavest temeljnega poslanstva Karitas.

Izobraževalna srečanja in seminarje za sodelavce Karitas jemljem kot družinsko srečanje, kjer se po dolgem času vidimo, si povemo, kako smo, in si izmenjamo mnenja. Drug drugemu svetujemo z iskreno željo pomagati sodelavcem, da lažje in boljše pomagamo naprej.

Ker Karitas ni le majhna skupina ljudi, ampak velika družina, ki skuša delati dobro in pomagati soljudem, potrebujemo taka srečanja, da se spodbujamo in se nenehno učimo, kako po svojih močeh v svojem okolju širiti zaupanje v lepoto življenja. Na seminarjih se vedno dobro počutim in prinesem domov nahrbtnik dobrih misli, novih spoznanj in idej, ki jih nato raztrosim naprej med naše sodelavcev, med ljudi, ki jih srečujem in jim pomagam.

Sonja Mance, Župnijska karitas Breznica

Na naših tečajih in seminarjih smo srečali ogromno ljudi in se z njimi pogovarjali. Začutili smo tudi, kaj na župnijah potrebujejo in na čem je treba graditi naprej. Iz vsega tega je leta 1992 nastal *Priročnik za župnijske Karitas*. Takrat smo se zavedli, da je to prvi priročnik in ga bo treba vedno znova izpopolnjevati. Ljudje po župnijah so ga bili veseli. Ne vem, kako se je potem razvijalo naprej. Zelo bi bila vesela, če bi ta priročnik v naslednjih letih nadgrajevali in bi v Karitas tudi naprej živelo čim več tega prvotnega duha in veselja.

Metka Klevišar,
Slovenska karitas

Praktična znanja

Izobraževanja so bila od začetka delovanja Slovenske karitas (SK) pa vse do danes sestavni del udejstvovanja sodelavcev Karitas na vseh ravneh. Vsebina različnih oblik in načinov se je prilagajala potrebam, ki so jih izražali sodelavci na terenu. Po prvih seminarjih v izvedbi strokovnjakov iz tujine, kjer so razpravljali o temeljnih vrednotah v Karitas, so se kmalu razširila izobraževanja o svetovanju in komunikaciji z ljudmi, ki so potekala na nacionalni ravni oziroma so jih organizirale posamezne škofijske Karitas. Tako ne moremo mimo usposabljanja za življenjsko svetovanje ter tečaja za neprofesionalno svetovanje. Niti ne mimo komunikacijskih treningov in kasneje tečajev za prvi socialni pogovor ter supervizije. Ob tem smo sodelavci Karitas pridobivali dragocena praktična znanja za delo z ljudmi v stiski.

V drugi polovici devetdesetih so se začeli oblikovati redni letni seminarji Karitas v organizaciji SK, sprva v sodelovanju s Teološko fakulteto, Oddelkom za zdravstveno pastoralo, kasneje je SK seminarje pripravljala samostojno. Vsebina se je smiselno povezala z geslom Tedna Karitas in tako so seminarji sčasoma postajali vedno bolj vsebinska priprava na nanj.

Seveda so se v vseh teh letih do danes spremembe dogajale tudi pri organizaciji samega seminarja. Iz tridnevnega simpozija je nastal dvodnevni seminar in se tako približal tudi tistim, ki so bili zaposleni. Iz Celja se je razširil najprej v Postojno, kasneje na Mirenski grad in v Veržej in postal dostopen širšemu krogu slušateljev iz vse Slovenije. Spreminjale so se metode prenašanja vsebin, od predavanj do različnih okroglih miz, pričevanjskih in interaktivnih delavnic, kjer so z izmenjavo izkušenj in znanj aktivno vlogo prevzemali udeleženci seminarjev.

Pri pripravi vsebin seminarjev Karitas mi je bilo vedno prijetno sodelovati. Že takoj ob oblikovanju gesla Tedna Karitas smo si postavili vprašanje, kako bi vsebine pomagale sodelavcem Karitas pri njihovem delu. To vprašanje nas je spremljalo vedno, ko je bilo treba pripraviti navodila predavateljem ali oblikovati vsebine delavnic. Vodila nas je predvsem želja, da seminarji ostanejo podpora za delo v Karitas. Še lepše je bilo na seminarju sodelovati. Kako ljubo se je bilo vsako leto srečati s tolikimi sodelavci z različnih koncev, se po letu dni pozdraviti, poslušati njihove izkušnje pri delu, se z njimi veseliti uspehov in včasih morda dati kakšen nasvet ali spodbudo za vztrajanje.

Poleg seminarjev Karitas smo na SK pripravljali tudi druga, bolj specifična izobraževanja. Tako smo leta 2003 začeli s 40-urnim usposabljanjem za delo s starejšimi, ki smo ga za sodelavce Karitas izvedli širom po Sloveniji. V Vipavi smo vključili tudi brezposelne osebe in ga razširili na 72 ur, tako do so mnogi lahko pridobili poklicno kvalifikacijo za socialnega oskrbovalca na domu in preko tega službo. Prav tako smo organizirali tudi nekaj seminarjev v povezavi s trgovino z ljudmi.

Helena Zevnik Rozman, Slovenska karitas

Ideje in moč za vztrajanje

Ko sem dolgoletno prostovoljko Ivanko Šušteršič povprašala o spominih na strokovno ekskurzijo v Francijo, se mi zdelo, da se je v trenutku spomnila vsega, kar se je dogajalo.

»To je bilo marca leta 1991. Bilo nas je 24 sodelavcev Karitas in tja smo šli kar z avtomobili. Dva tedna smo bili v Lurdu, en teden pa na delovnih obiskih po različnih ustanovah *Secours Catholique*, to je Karitas Francije,« začne s pripovedovanjem. V tistih letih se ji je zdelo, da je vse drugače kot pri nas. Prvič se je srečala z mnogimi programi, kot so materinski domovi, programi za zdravljenje odvisnosti, vrtci za otroke v organizaciji Karitas, centri za brezdomce s civilnim služenjem vojaškega roka in še kaj.

»Takrat mi je bilo vse to novo in si nisem mogla niti zamisliti, da je to potreba v neki družbi, še manj pa, da bomo vse te programe nekoč imeli tudi mi,« nadaljuje in pove, da jo je presenetila tudi centralna

organiziranost *Secours Catholique* ter red, ki je vel iz te organiziranosti. »Zaposlene so iz enega kraja v drugega predstavljali kar z dekretom. To je pri nas v navadi le za duhovnike, ne pa za zaposlene, ki imajo svoje družine. Prav tako mi je bil zanimiv njihov način pristopa k ljudem, predvsem pa resne priprave na to, kako se lotiti nekega projekta,« pripoveduje.

V spominu so ji ostali programi za otroke. Počitnice za otroke iz socialno ogroženih družin so organizirali tudi tako, da so otroka za teden ali dva prevzeli v eni družini ter ga skupaj s svojimi otroki peljali na počitnice. Prav tako so imeli ti otroci v njihovih vrtcih brezplačno varstvo, če pa je kakšna družina sporočila, da potrebuje varstvo dalj časa, morda celo čez noč, so za te otroke organizirali družino, ki jih je prevzela za ta čas. »V enem centru se spomnim starejšega gospoda,« nadaljuje s pripovedovanjem, »ki je meseca marca z lepo kaligrafsko pisavo na kuverte pisal naslove vseh dobrotnikov, ki so jim nato decembra poslali voščilo za božične praznike in zahvalo za njihove

Desno:

Seminar

Karitas z

naslovom

Srce, ki vidi,

2011

Spodaj:

Mladi na

pripravah za

animatorje

darove. To me je res presenetilo. Meseca marca je pisal naslove za december. Pisal je počasi, vsak teden nekaj naslovov, in s tem prispeval k dobremu.«

Zanimivi so se ji zdeli tudi načini zbiranja sredstev, od javne dražbe zbranih predmetov do male svečke z znakom Karitas. Še marsikaj se je našlo v njenem pripovedovanju, zaključila pa je, kako milostno je

bilo tudi bivanje v Lurdu, kjer so dnevno obiskovali votlino prikazovanj. Po 25 letih Ivanka še danes črpa iz teh izkušenj ideje in moč za vztrajanje pri Karitas.

Helena Zevnik Rozman

Bogdan nas je učil tako

Na dan seminarja je bila megla in vse nas je bilo strah, kako bomo prišli na Sinji vrh. Tisti, ki smo bili v avtu po dva, smo se dogovorili, da je eden gledal na levo, drugi pa na desno, da nismo zapeljali s ceste. Po številnih zapletih smo vsi prišli srečno na cilj, manjkal je le Bogdan. Prišel je pol ure za nami, s traktorjem. Povedal je, da se je na poti ustavil pri hiši ob cesti in vprašal, ali lahko pri njih počaka, da se megla razkadi. Prijazen kmet, ki je cesto dobro poznal, se mu je ponudil, da ga pelje. Potem smo skozi celotno srečanje analizirali različne situacije, ko mi sami ali človek v stiski ne vidimo poti naprej. Takrat se je potrebno ustaviti in poiskati roko sočloveka. Še sedaj, ko je kakšna zadeva preveč zapletena, se spogledamo in si rečemo: »Bogdan nas je učil tako«. Hvala, Bogdan.

Jožica Ličen, Škofijska karitas Koper

Seminar za neprofesionalno svetovanje

Avgusta 1997 so sodelavci Karitas v koprski škofiji prejeli obvestilo: »Začenjamo z izvedbo 120-urnega seminarja za neprofesionalno svetovanje. Vodila ga bosta psiholog in psihoterapevt Bogdan Žorž in duhovnik Matej Kobal. Stroške seminarja, kot tudi Vaše bivanje in prehrano, bomo ob pomoči Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pokrili iz sredstev Karitas. K udeležbi

na tem seminarju smo najprej povabili vse, ki v Karitas že delujete, in seveda pričakujemo, da boste tudi po končanem seminarju po svojih močeh delovali v Karitas in boste pridobljeno znanje uporabili predvsem za pomoč ljudem v stiski. Zavedamo se, da je za Vas, ki Karitas namenite že veliko svojega časa, to dodatna obremenitev. Seminar bo predvidoma potekal od septembra 1997 do

Desno zgoraj:

Delo po skupinah pri oblikovanju strateškega načrta

junija 1998, vsak tretji vikend v mesecu, in sicer od 16. ure v petek do 14. ure v soboto na Sinjem vrhu nad Ajdovščino.«

In tako se je začelo izobraževanje za svetovanje ljudem v stiski. Na prvem seminarju je bilo prisotnih 18 sodelavcev. Pridobljeno znanje, izmenjava izkušenj in moč skupine so nagovorili še druge, tako da se je v nadaljevanju seminar ponovil kar dvakrat na Mirenskem gradu. Sledila sta Klanec pri Kozini in Kobarid. Vseh udeležencev je bilo 155 in prav ti so dragoceno srce programov pomoči ljudem v stiski.

Desno v sredini:

Podelitev diplom ob zaključku seminarja za neprofesionalno svetovanje, 1998

Bogdan Žorž je vseskozi bedel nad udeleženci seminarja in drugimi sodelavci, ki so se po župnijskih in dekanijskih Karitas neposredno srečevali z ljudmi v stiski. Prvič smo se kot skupnost izkazali ob potresu v Posočju, kjer smo načrtno izvajali delavnice za družine in otroke. Težje primere je prevzel Bogdan. Vsako leto se je skupina srečala, obnovila znanje in izmenjala primere dobre prakse. Iz teh srečanj je nastal načrt za piramidalno svetovanje, ki pa ga je prekinila smrt voditelja Bogdana Žorža.

Jožica Ličen, Škofijska karitas Koper

Seminar na Sinjem vrhu, 1997

Potrebe po raziskovanju in izobraževanju v Karitas

Karitas v prizadevanju za čim višjo kakovost delovanja redno in na različne načine usposablja svoje člane in prostovoljce, obenem pa raziskuje socialno problematiko in jo skuša razumeti in reševati na njej lasten način.

Tako je Karitas leta 2010 v sodelovanju s Teološko fakulteto Univerze v Ljubljani izvedla obširno raziskavo med iskalci in uporabniki pomoči Karitas. Zanimalo jo je, katere težave jih najbolj težijo oziroma katere težave so tiste, zaradi katerih trkajo na vrata Karitas, kakšna so pri tem njihova občutja in pričakovanja in kako so zadovoljni s pomočjo, ki jo prejemajo od Karitas. Terenski del raziskave je bil izveden na področju vseh šestih slovenskih škofij in je zajel 710 naključnih iskalcev pomoči. Rezultati so bili objavljeni v knjižni obliki z naslovom *Nič revščine* (2011) in obravnavani na več izobraževanjih članov Karitas.

Potreba po raziskavi se je porodila iz zavedanja vodstva in prostovoljcev, da prosilcev pomoči nikoli ne poznamo dovolj. Tudi škodljive predsodke in stereotipe o revnih in pomoči potrebnih je potrebno premagovati, v vrstah sodelavcev Karitas pa se je treba zoperstaviti napačni miselnosti, da »mi vemo«, kaj prosilci potrebujejo. Zato je takšna raziskava dejansko oblika sistematičnega poslušanja teh ljudi in upoštevanja njihovih potreb. Ne nazadnje k temu vabi tudi Jezusov zgled, ki je tiste, ki so se nanj obračali po pomoč, navadno najprej povabil, da mu povedo, kaj želijo. Jezus nas še danes uči spoštovati dostojanstvo pomoči potrebnih.

Tako raziskava ni le pomemben primer stalnega spremljanja in proučevanja socialne problematike, ki je stalen izziv za karitativno poslanstvo. Predstavlja tudi način izobraževanja njenih članov. Ob 25-letnici Slovenske karitas se tako na Teološki fakulteti začne nova oblika karitativnega izobraževanja (Karitativno delo – enoletni program za izpopolnjevanje), ki bo v obliki podiplomskega študija udeležencem omogočila pridobiti tako splošna teoretična kot tudi praktična znanja in kompetence zlasti karitativnega, nekaj pa tudi svetovalnega in širšega socialnega dela.

Vinko Potočnik, Teološka fakulteta

- ▷ Oktobra 1990: **prvi seminar** na Teološki fakulteti z naslovom **Nova družbena stvarnost – izziv za Karitas**. V prvih letih so seminarji nato potekali tako na Teološki fakulteti kot drugod (Stična, Nazarje, Mirenski grad). Vodili so jih različni strokovnjaki iz tujine (prof. dr. Heinrich Pompey iz Freiburga, Fridolin Kissling iz Švice in drugi predavatelji, predvsem sosednjih Karitas). Vsebine so bile večinoma vezane na organiziranje dela v Karitas, iskanje vloge in identitete Karitas.
- ▷ Leta 1992: začetek triletnega **izobraževanja za življenjsko svetovanje** pod okriljem pastoralnega inštituta Teološke fakultete in koroške Karitas pod vodstvom Francke Kropivnik in Štefana Balažica. Program je zaključilo **13 slušateljev**.
- ▷ Avgusta 1997: začetek **seminarjev za neprofesionalno svetovanje** (120-urni tečaj) pod vodstvom Bogdana Žorža na Škofijski karitas Koper. V petih ponovitvah na različnih lokacijah je program zaključilo **155 sodelavcev Karitas**, ki so se nato dvakrat letno srečevali na supervizijskih srečanjih.
- ▷ Leta 1997: izvedeni so bili **seminarji za tajnike Župnijskih karitas** o pomembnosti dobrega komuniciranja z ljudmi na različnih lokacijah.
- ▷ Leta 1997: začetek rednih letnih **seminarjev Karitas** za sodelavce Karitas v organizaciji Slovenske karitas. Prvi seminar v povezavi z geslom Tedna Karitas: Mladi na razpotju. Od leta 1998: v sodelovanju z zdravstveno pastoralno Teološke fakultete in Slovenske karitas se je oblikoval tako imenovani **simpozij zdravstvene pastorale** v Celju. Leta 2004: simpozij se je preimenoval v **seminarje Karitas**, ki so se nato leta 2004 razširili še v Postojno (Mirenski grad) in leta 2007 v Veržej. Zadnja leta se seminarjev letno udeleži **preko 300 slušateljev**.
- ▷ Leta 1999: začeli smo s tečaji: **Komunikacijski trening I in II** (Škofijska karitas Ljubljana, Iztok Kržič); udeležilo se jih je preko **520 sodelavcev Župnijskih karitas**.
- ▷ Oktobra 2003: na Škofijski karitas Koper so začeli s **seminarji za vodenje šole za starše**, imenovanimi **Znanja za Karitas** (v Vipavskem Križu in na Krasu), ki jih je vodila dr. Nives Ličen. Udeležilo se jih je **45 slušateljev**, ki sedaj pridobljeno znanje prenašajo med družine v svojem okolju.

- ▷ Od leta 2003 do 2008: potekala so 40-urna **usposabljanja za delo s starejšimi** (Slovenska karitas) po Sloveniji: Vipava, Nova Gorica, Železniki, Logatec, Jarše, Ljubljana Moste, Moravče, Novo mesto, Murska Sobota. V Vipavi in Novi Gorici so vsebine razširili na 72 ur, tako da so mnogi lahko pridobili poklicno kvalifikacijo za socialnega oskrbovalca na domu in preko tega tudi službo. Skupno število je bilo **314 udeležencev**.
- ▷ Leta 2004: so v organizaciji Škofijske karitas Ljubljana začeli z 20-urnimi tečaji **Domača nega**. Udeležilo se jih je **1007 sodelavcev Karitas** iz **51 župnijskih Karitas**, v nekaterih ŽK je tečaj potekal tudi dvakrat.
- ▷ Leta 2004: na področju Škofijske karitas Ljubljana so v štirih zaporednih srečanjih začeli s tečaji z naslovom **Prvi socialni pogovor** (Magda Škerl). Za skupine, ki so obiskovale Prvi socialni pogovor, so nadaljevali s **Supervizijo** (Magda Škerl in Dubravka Dunčič). Vključenih je bilo **473 sodelavcev Karitas s 43 župnijskih Karitas**, v nekaterih je Prvi socialni pogovor potekal dvakrat.
- ▷ Od leta 2007 do 2015: ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi so potekali štirje dvodnevni mednarodni seminarji o pojavu trgovine z ljudmi in dobro prakso (Slovenska karitas)
- ▷ Leta 2010: Škofijska karitas Celje je začela s tečaji **Za osebno pripravljenost in liturgično pravilno prinašanje sv. obhajila bolnikom na dom**. Do sedaj je bilo na štirih tečajih **preko 100 udeležencev**.
- ▷ Leta 2010: na Škofijski karitas Koper so začeli s procesom strateškega načrtovanja; ob spremljanju Mateja Cepina so voditelji območnih in dekanijskih Karitas, voditelji odborov ter zaposleni sodelavci pridobivali znanje za načrtno in usklajeno delo.
- ▷ Od leta 2013: Škofijska karitas Ljubljana organizira izobraževalne vikende: **Svetovalna pomoč** ter **Sporočilo staršev in odnosi v družini**. Vodi jih dr. Stanko Gerjolj. V petih vikendih je bilo udeležjenih **preko 100 slušateljev**. Od leta 2012 organizirajo izobraževalni dan kot enodnevni seminar (osrednja tema z delavnicami) za sodelavce župnijskih Karitas.
- ▷ Leta 2013 in 2014: v sedmih zaporednih srečanjih je potekal tečaj za **voditelje skupin za žalujoče** (Škofijska karitas Celje), ki se ga je udeležilo **20 slušateljev**.
- ▷ Leta 2014: na Škofijski karitas Celje so začeli s tečaji **Nega in oskrba bolnika na domu**. Potekali so na dveh lokacijah, udeležilo pa se jih je **64 slušateljev**.
- ▷ Leta 2014: 20-urni tečaj **Nega na domu** v Kančevcih (Škofijska karitas Murska Sobota); udeležilo se ga je **25 sodelavcev Karitas**.

Toplina čutečega srca

Že pred ustanovitvijo Karitas so mnoga župnijska občestva namenjala posebno skrb in pozornost starejšim in bolnim ter zanje skrbela na različne načine. Z ustanovitvijo Karitas se je ta skrb in pomoč še razmahnila. Danes ni župnijske Karitas, ki ne bi namenjala časa tej skupini ljudi, naj gre za obiskovanje na domu ali za konkretno pomoč pri negi, urejanju bivalnih pogojev, pri skupnih druženjih in romanjih. Karitas je v teh letih prepoznavala tudi potrebo družbe po programih institucionalnega varstva, medgeneracijskih skupin in programih za osebe s posebnimi potrebami.

Potrebujem še kaj za danes?

Četrtek je. Ura se bliža drugi popoldne. Francka se ozira, ali ima vse ali je kaj pozabila. »Harmonika je, pa šopek za Marijo ... Potrebujem še kaj za danes? ... Ne, to bo vse.«

Tako kot vsak četrtek Francka tudi danes odhaja v Dom počitka, kjer jo na demenčnem oddelku čaka 15 stanovalcev. Ko odpre vrata na oddelek, se obrazi čakajočih razvedrijo in zasliši vesele klice. Odloži harmoniko, šopek postavi na mizo in hiti objemat vse zbrane v skupnem prostoru. Nato hitro vzame harmoniko v roke in že začnejo s prvo pesmijo, saj prav to čakajo ves teden. Prvi pesmi sledi druga in tako naprej, od slovenskih ljudskih in ponarodelih pa vse tja do Marijinih. Za konec bo na vrsti še Angel gospodov.

Danes je še posebej veselo, pridruži se jim tudi osebje in skupaj zapojejo. Proti koncu se nekateri opogumijo in z negovalko celo zaplešejo. V trenutku je pet popoldan, ko se je potrebno pripraviti za večerjo.

Tudi Polona danes ni brez dela. To popoldne si je vzela čas, da poišče in pripravi različne igre, miselne kvize in uganke, da jih bo lahko uporabila ob torkih naslednje tedne, ko odhaja v Dom počitka – med svoje prijatelje, kot imenuje stanovalce demenčnega oddelka. Poišče še kakšno domiselno šalo in zgodbo ter preveri vaje za telovadbo. Po obisku v Domu počitka namreč vsak teden odhaja še v Dom sv. Katarine, ki ga vodijo sestre usmiljenke. Tam včasih s stanovalci tudi kaj potelovadijo. Naslednji torek bodo skupaj pekli piškote, zato mora danes preizkusiti še recept, da bo v torek šlo vse tako, kot je treba.

Marija pa je tisti lep junijski dan izkoristila za nabiranje borovnic. Letos jih je še posebej veliko in posoda se hitro polni. Ob tem, da polno izkoristi čas, razmišlja, kaj bo v ponedeljek pripravila za svojo skupino stanovalcev iz tretjega nadstropja v Domu počitka. Vsak ponedeljek se srečujejo v pogovorni skupini. Ker ve, da jo zelo radi poslušajo, ko jim pripoveduje o svojih potepanjih po Sloveniji, bo najbolje, da bo tudi ta ponedeljek kakšna taka tema. »Prejšnji teden sem bila v Tunjicah. Najbolje bo, da bi tekla beseda o tem kraju, ker je gospod Tone od tam doma. Se bo lažje vključil,« razmišlja Marija med nabiranjem. »Namesto rož lahko vsakemu prinesem lonček borovnic. Nekaj jih bom povezala v šopek, da se bodo spomnili na čase, ko so jih lahko sami nabirali.«

Francka, Polona in Marija so kot sodelavke Župnijske karitas Mengeš sprejele izziv, da bodo tedensko obiskovale najbolj potrebne v domu za starejše, ki je v njihovem kraju. »Kar nekaj časa porabim za pripravo, še več je tedenska obveznost v obeh ustanovah, vendar je povrnjen vsak trud, ko stopim v njihov skupni prostor in vidim, kako se obrazi razvedrijo, ko me zagledajo. Tudi meni se razvedri obraz in pozabim na

vse skrbi,« ponosno pove Polona. Pri njenem delu se ji zdi posebej pomembno, da prihaja na obisk k vsem, ne le k enemu, in jim s tem, ko si vzame čas zanje, da možnost, da so slišani. Včasih se ji zdi, da se ob obiskih dogajajo pravi mali čudeži.

Tako meni tudi Francka, ko se spomni na gospo Terezijo, ki sicer ne more govoriti, kadar pa zapojejo, se jim pridruži s svojim močnim glasom. Spominja se tudi srečanja z gospodom Karlom, ki je vedno sedel ob njej, kadar so peli. Kako v začetku ni želel sodelovati pri petju pesmi Angel gospodov z izgovorom, da ne zna moliti. Sčasoma se je vključil tudi v to pesem in ji priznal, da je začel moliti, tudi zanjo. To je Francki dalo še večjo potrditev, kako pesem odpira srca. Marija ob tem doda, da so včasih pomembne tiste drobne pozornosti, pa naj bo skromen cvet ali stisk roke. Seveda je pomembno tudi redno prihajanje. Zahvala »Polepšala si nam dan«, ki jo izrekajo ob koncu, pa je kot novi zagon za vztrajanje pri tem delu.

Helena Zevnik Rozman

Ni več strahu, da bi se našli slepote

Tabori slepih so od leta 1990, ko jih je prvič organiziral učitelj zgodovine in zemljepisa Jurij Svoljšak (leta 1994 so prešli pod okrilje Škofijske karitas Ljubljana), pa do danes namenjeni spoznavanju kraja in okolice na način, ki je bližju slepim in slabovidnim. Marsikdo nima druge možnosti za počitnice, spomini na tabor pa ga spremljajo skozi vse leto.

Poudarek programa je na tipanju, poslušanju, vonjanju; okolico spoznavamo opisno, reliefno, čutno, glasovno ... Skozi tabor si udeleženci tako nabirajo veliko znanj. Povabimo znane osebnosti iz bližnje in daljne okolice. Veliko je poudarka na gibanju in na ostalih športnih aktivnostih, na plavanju, kolesarjenju, hoji, plezanju, čolnarjenju, igranju namiznega tenisa za slepe ... Pomemben del predstavljajo tudi duhovne vsebine, ki se prepletajo med dne-

vom. Udeležencem in spremljevalcem veliko pomeni tudi druženje. Spletejo se prijateljstva in znanstva, iz teh taborov je izšlo tudi že kar nekaj zakonskih zvez.

Tabor slepih ima tudi poseben pomen v ozaveščanju okolice o slepoti. Podirajo se strahovi o drugačnosti, ljudje pridejo v stik s slepoto, spoznavati začno svet slepih in slabovidnih, postajajo strpnejši do drugačnih in bolj odprti za sočloveka v stiski. Ni več strahu, da bi se lahko »našli slepote«. Ljudje ne sprašujejo več, ali bo slepi lahko šel po stopnicah, ker ga sami vidijo hoditi po njih. Ni jih strah stopiti k slepemu in ga nagovoriti, ga pospremiti čez cesto in od njega sprejeti drugačno gledanje sveta. Ljudem se slepe osebe ne smilijo več.

Na taborih poskušamo odkriti enkratnost vsakega posebej. Spoznavamo, da je vsak dar za drugega in potreben za ta svet. Med nami se ustvari vzdušje pristnega prijateljstva, ker zares postanemo tisto, kar smo v resnici. Vsak izmed nas, naj bo udeleženec ali spremljevalec, začuti, da je sprejet.

Glavni smisel taborov se mi zdi v tem, da slepi, spremljevalci in okolica spoznavajo, da je drugačnost, ki je v posamezniku, tisto bogastvo, ki dela svet zanimiv. »Drugačni« ljudje so potrebni za ta svet, saj nas vedno znova nagovarjajo k hvaležnosti in pomoči drugim. Le v enkratnosti vsakega posebej lahko svet stremi k popolnosti.

Primož Ogrin,
Škofijska karitas Ljubljana

Pečat topline

Pavle Demšar je bil nepogrešljiv član skupine prostovoljcev Škofijske karitas Ljubljana, ki je s patrom Marjanom Šefom na čelu postavila temelje za njeno delo in programe pomoči, ki potekajo še danes. Kot takega smo ga začutili tudi vsi tisti, ki smo na Karitas prišli kasneje. Bil je aktiven prostovoljec vse od leta 1991 pa do takrat, ko mu je bolezen preprečila prihajati med nas.

Pod njegovim vodstvom je potekal program pomoči ostarelim in bolnim na domu. Njegov namen je bil zagotoviti oziroma ohraniti kakovostnejše bivanje za ostarele, bolne in invalide – v domačem okolju. Vključeval je celostno pomoč in nego

nepokretnih bolnikov ter splošno pomoč ostarelim – od osebne nege do pomoči pri gibanju v stanovanju, pomoč v gospodinjstvu, pri kuhanju, nabavi in sprehodih. Pavle je vse poklicno življenje delal na ortopedski kliniki, kjer je bil zaradi svoje požrtvovalnosti, strokovnosti in pozornosti do bolnikov zelo cenjen tako med zdravniki kot med ostalim osebjem. Ortopedija, kot je kliniko imenoval sam, in skrb za bolnike sta ostali v njegovem srcu tudi po upokojitvi. K sodelovanju s Karitas je pritegnil prostovoljke z izkušnjami v zdravstvu. Julija leta 1993 so se prostovoljcem pridružili fantje na civilnem služenju vojaškega roka. Ker je bilo po tovrstni pomoči veliko

povpraševanje, so organizirali dežurstva, med katerimi so nudili informacije o poteku pomoči, ter seminarje in tečaje za usposabljanje prostovoljcev. Redno so potekala tudi srečanja za vse sodelavce pomoči na domu. Namenjena so bila izmenjavi izkušenj, idej in pobud. Skupine prostovoljcev so se organizirale tudi na posameznih župnijskih Karitas. Dobro je potekalo sodelovanje z zdravstvenimi domovi in domovi starejših občanov.

V letu 1992 je število oskrbovancev z začasnih 26 naraslo na več kot 100. Sčasoma je pomoč poleg nege in oskrbe na domu vključevala tudi izposojno bolniških postelj in ostalih pripomočkov, ki so jih dobri ljudje podarili Karitas. V obdobju, ko so k nam prihajali begunci iz bivše Jugoslavije, je Škofijska karitas Ljubljana precej bolniških pripomočkov dobila v dar iz Nemčije, kasneje sta jih veliko podarila Zavod za zdravstveno zavarovanje in Onkološki inštitut. V letu 1995 je bilo za pomoč na domu na voljo okoli 80 prostovoljcev, od tega 13 medicinskih sester. Tega leta so pomagali v 392 primerih; 129 bolnikov si je izposodilo bolniški pripomoček.

Številka je v naslednjih letih še naraščala predvsem pri izposoji pripomočkov (letno so zabeležili tudi preko 200 izposoj), saj je bilo mnogo bolnikov, ki niso bili upravičeni do pripomočka preko Zavoda za zdravstveno zavarovanje, njihovo finančno stanje pa jim ni dopuščalo nakupa ali visoke izposojevalnine. V letu 1997 smo v zavodu sv. Stanislava dobili prostore za shranjevanje, čiščenje in razkuževanje vrnjenih pripomočkov. Pavle je skrbel za urejenost skladišča. S sredstvi, zbranimi v ta namen, je dopolnjeval naš inventar z nakupi novih modernejših pripomočkov, ki so svojem olajšali nego. Zbiral je tudi sanitetni material, pripomočke za nego (plenice, posteljne podloge ipd.), očala in zdravila. Ta je

večkrat pošiljal sestri Mirjam v Albanijo, s katero je dobro sodeloval.

Pavle se je zavedal, da so ljudje, ki so se obrnili nanj, prizadeti zaradi bolezni svojca in so se znašli v težkem položaju, zato se je trudil, da bi bila pomoč hitra. Mnogi od njih se ga še danes s hvaležnostjo spominjajo. S svojim delom in človeško toplino je pustil velik pečat ne le pri tistih, ki jim je pomagal, temveč pri vseh, ki smo ga poznali.

Polona Miklič,
Škofijska karitas Ljubljana

Drugi dom »večnih otrok«

Ideje o lokalnem domu za posebne potrebe oseb z motnjami v razvoju so se pojavile takoj po osamosvojitvi Slovenije. Starši smo se srečevali s perečim problemom staranja svojih otrok in seveda tudi staranja nas staršev-skrbnikov. Želeli smo si, da bi naši »večni otroci« bivali v domu, kjer bi se počutili varne, sprejete, predvsem pa bi bili v bližini svojega sedanjega doma in svojcev, ko sami ne bomo več zmogli skrbeti zanje. Mariborski nadškof je dobrosrčno prisluhnul veliki želji in potrebi nas staršev in s svojo dobroto in modrostjo idejo sprejel brez pomislekov.

Investicijo in program je prevzela Škofijska karitas Maribor, ki je že bila delna solastnica zemljišča na sedanji lokaciji ob Žički cesti. Zemljišče je bilo Škofijski karitas Maribor takrat delno podarjeno s strani konjiške družine Kvasovih, delno pa odkupljeno. Za izvajanje programa so posebej ustanovili Zavod Čebela, ki je 21. maja 1997 začel z rednim dnevnim varstvom. Državna koncesija je bila pridobljena leta 1998. V tistem času je bil Zavod Čebela ena izmed prvih tovrstnih ustanov v novi državi. Karitas in Konjice sta bila upravičeno ponosna na ta primat.

Za drugo fazo objekta – prizidek celodnevne bivalne skupnosti – je leta 2006, ob deseti obletnici delovanja Čebele, nadškof dr. Kramberger blagoslovil polaganje temeljnega kamna. Začetek delovanja bivalne skupnosti sega v leto 2008. 10. januar 2010 si je dobro zapomnilo vseh osem varovancev, saj so svoj prvi dom v lastnih družinah zamenjali za svoj drugi dom v zavodu bivalne skupnosti Čebela, ki v celoti ustreza specifičnim potrebam širšega okolja na tem posebnem področju socialnega delovanja, kjer so ob strokovnem delu upoštevana načela etičnih in moralnih vrednot življenja.

Objekt krasi spominska tabla iz granitnega cezlaktita, ki jo je ob prvem obisku v Sloveniji blagoslovil papež Janez Pavel II. Na njej je z zlatimi črkami vklesano: »Karkoli ste storili enemu teh najmanjših, ste meni storili.«

Pri izgradnji Zavoda Čebela zaslužijo poleg nadškofa Krambergerja posebno zahvalo tudi predsednik Nadškofijske karitas Branko Maček, generalni tajnik Slovenske karitas Imre Jerebic, bivši direktor zavoda Zlatko Gričnik, konjiški župan Janez Jazbec in mnogi neimenovani zaslužni sodelavci. S svojimi darovi so k temu veliko pripomogli tudi domačini: družine, še posebej družina Pavrič in posamezniki ter lokalna podjetja in celotna lokalna skupnost.

Stane Pavrič, Zavod Čebela

V ospredju je spoštovanje življenja

Nadškofijska karitas Maribor je z vidika celovite pomoči posameznikom in družinam že pred 20 leti spoznala, da je potrebno aktivno vstopiti tudi na področje institucionalnega in drugega varstva starejših, saj takratna javna mreža institucionalnega varstva starejših ni mogla zadostno odgovoriti na naraščajoče povpraševanje po tovrstnih storitvah.

Na potrebe starejših smo odgovarjali na lokalnih območjih z izgradnjo domov za starejše, ki so obenem postali tudi medgeneracijski centri oz. učni centri za prostovoljce in ostale skupine, ki se pri svojem delu srečujejo s starejšimi ljudmi. Hitro in aktivno udejstvovanje v tej smeri je bila priložnost za rast in razvoj ter prepoznavnost Karitas na področju mariborske nadškofije ter posredno tudi v slovenskem prostoru. Domovi, ki so v upravljanju Karitas, pričujejo, da smo aktivni tudi na tem področju, in da smo takrat, ko je bila v družbi tovrstna pomoč potrebna, pravočasno in ustrezno odgovorili nanjo. Danes lahko trdimo, da je bila odločitev pravilna.

Vsi domovi se trudijo, da bi odgovarjali na celostne potrebe stanovalcev. Naša dodana vrednost je predvsem v razumevanju občestva, kot ga zagovarja Cerkev, in na vrednotah, na katerih sloni poslanstvo Karitas. Ne moremo trditi, da bi izstopali v smislu duhovne oskrbe, saj je duhovna oskrba dobro prisotna tudi že v ostalih domovih. Sledimo sodobnim pristopom in trendom v stroki. Zaradi tega se nenehno povezujemo in sodelujemo z vsemi, ki si sodelovanja želijo. Na tak način želimo pristopiti k celoviti skrbi za starejše, ne zgolj skozi stroškovni vidik, temveč tako, da bi bili v ospredju vidiki etike in obče družbene kategorije, kot npr. solidarnost, sožitje in spoštovanje življenja, ki so tudi del poslanstva Karitas.

Zlatko Gričnik, Dom sv. Lenart

Negovalka s srcem

Kristina Učakar je doma iz Jeronima pri Vranskem. Po OŠ je ostala doma na kmetiji, tri leta po sinovem rojstvu pa je začela iskati zaposlitev in se prijavila na zavod za zaposlovanje, kjer je bilo več ponudb za različna izobraževanja. Odločila se je, da se izšola za šiviljo, tekstilno konfektionarko, potem pa je v Preboldu, kjer so jo zaposlili, delala štiri leta in pol.

PRI TEH LETIH!

Pa ji je takrat prišlo na uho, da bodo na Vranskem gradili dom za ostarele. Začela je razmišljati, da bi bilo lepo, če bi lahko dobila službo bližje doma, bila je pripravljena delati tudi kot čistilka. Predstavnica Karitas na Vranskem jo je spodbudila, da bi se še česa priučila. »Pri teh letih!« je najprej pomislila. Kljub temu se je odločila za nadaljnje šolanje in se izučila za socialno oskrbovalko. Nudila je pomoč na domu, ki jo je od leta 2001 na Vranskem izvajal Zavod Pelikan Karitas, kasneje pa Zavod sv. Rafaela. Pri delu na terenu je Kristina v sebi prepoznala željo po še več znanja in se vpisala na srednjo zdravstveno šolo, triletni program odraslih, smer bolničar-negovallec. Pred petimi leti se ji je izpolnila skrita želja – v domu sv. Rafaela so jo zaposlili kot bolničarko-negovalko.

NEKAJ ŠE ZA DRUGE

Na delo z ostarelimi in bolnimi se je Kristina pripravljala že v mladosti. Ima namreč sestro, ki je duševni bolnik, in je ves čas spremljala, kako je odraščala s pomočjo domačih. Kasneje je zbolel oče. Negovala ga je ter skrbela zanj do smrti. Potem si je rekla, da bi lahko naredila nekaj še za druge. »Dobri Jezus nama je po sedmih letih

Fotografija je ilustrativna.

dal samo enega, tako težko pričakovanega otroka, zakaj ne bi skrbela tudi za druge in še komu ponudila pomoč, kolikor zmorem.« Še vedno skrbi za sestro, pa tudi za mamo, ki je že ostarela. Ni ji težko. »Lepo nam je, vedno potrebujemo drug drugega,« pravi.

Tista ura, ki jo preživimo z otroki, hitro mine, saj nam nikoli ni dolgčas. Mi smo jih zelo lepo sprejeli in tudi oni nas. Zelo sem vesela, kadar pridejo. So zelo pogumni, pridni. Z njimi se pogovarjamo in tudi pomagajo nam, če jih za kaj prosimo.

Stanovalka Helena, Dom sv. Lenart

Ko je nudila pomoč na domu, je Kristina videla, da ljudje potrebujejo poštenega in dobrega človeka, da se mu bodo lahko počasi odprli in mu zaupali. »Ko sem začela svojo pot, sem na svoj način iskala besede in poti do ljudi in vzpostavila stik.«

Devet let je Kristina nudila pomoč na domu starejšim osebam in se na poseben način uvajala za delo v domu sv. Rafaela, kjer je treba večkrat veliko vložiti za majhen napredek. Pa si zaposleni delo razdelijo in je vse lažje. Toplina in prijaznost pa odpirata pot k vsakemu oskrbovancu v domu.

VSAK, H KOMUR PRISTOPIM, JE OSEBA

Starejši ljudje težko sprejmejo, da morajo preživeti jesen življenja v domu ali pa živijo z občutkom, da so domači nanje pozabili. »Ko je nekdo že prej pripravljen na sprejem v domu, je lažje, ko pa je premeščen k nam kar iz bolnice, je veliko težje.« Zaposleni v domu si prizadevajo, da so do stanovalcev prijazni. »Vendar pa nikoli ne moremo nadomestiti svojcev, naj se še tako trudimo,« doda Kristina, ki ji je pri delu v domu v veselje vsak uspeh, naj bo še tako majhen, in vsak pogovor. »Veseli me, da smo drug do drugega lahko ljudje in da zmorem nekomu pomagati.«

Fotografija je ilustrativna.

Stanovalci se kdaj tudi zaprejo sami vase, v svojo bolečino. Takrat Kristina postopoma prihaja v stik z njimi. »Nekaj časa tako, da samo pozdravim, pobožam po obrazu ... Počasi se odprejo in začnejo govoriti o sebi, nekateri pa ne govorijo in to pokažejo z mimiko na obrazu. Spet drugič kdo joka, pa vprašam: »Zakaj ste pa danes tako žalostni?« Pomembno je, da je vsak, h komur pristopim, oseba, ne samo številka. Vsak ima svoje ime, svoj priimek in je unikaten s svojim življenjem.« Pri tem je Kristini v veliko pomoč tudi povezanost in odprtost v kolektivu doma sv. Rafaela.

LJUBI BOG, NAREDIVA TO SKUPAJ

Kristina je poleg dela v Karitasovem domu na Vranskem prostovoljka pri Župnijski karitas na Vranskem. Ob besedi Karitas najprej pomisli: »Bog je ljubezen!« Zato, kadar gre na Karitas, Boga cuka za rokav in ga prosi: »Ljubi Bog, narediva to skupaj. Pomagaj mi najti ljudi, ki res potrebujejo pomoč, in naj mi bo dano človeka, ki potrebuje pomoč, spoznati takega, kot je, ne da mi o njem povedo drugi.«

Po izkušnji nemoči, ko je pred štirimi leti doma pogorelo gospodarsko poslopje,

Vsem zagotavljam, da dom ni nikakršen bavljav, vsaj »logaški« ne. Res je, da sem iz teh krajev doma, veliko ljudi me pozna in k meni prihajajo domačini, je pa tudi tukajšnje osebje dostopno in človeško. Dom je medgeneracijsko grajen, zato je v tretjem nadstropju vrtec. V tem domu ni dolgočasno. Ob torkih imamo skupino Karitas, ob sredah telovadbo, ob četrtnih pečejo piškote, večkrat so razne prireditve in zanimiva predavanja.

Stanovalka Julijana, Dom Marije in Marte, Logatec

in ob ganjenosti ob velikodušni pomoči tolikih Kristina dela še z večjo srčnostjo. Vse, kar dela, je v dobro drugih. Ob vsakodnevnem delu z ljudmi, z ostarelimi in bolnimi, pa ji je jasno: »Če ne bi imela vere, upanja in ljubezni, tega ne bi delala. Sama lahko delam marsikaj, ljudje pa so na tolikih področjih močni, krhki, dobri, prijetni, manj prijetni, občutljivi. Tega brez Božje pomoči preprosto ne zmoreš.«

Kristinino delo ni samo razdajanje, zato s hvaležnostjo pove, da tudi veliko prejema, ko se iz njihovih življenjskih zgodb in

izkušenj uči modrosti življenja. »Vsak človek me kaj nauči. Nekoč, ko je s seje ŽPS odhajala na nočno delo, je župnik rekel: »Kristina gre pa Jezusu streč.« Zato se Kristina, ko se v domu srečuje z ubogimi, velikokrat spomni, da se srečuje s trpečim Jezusom. Po opravljenem delu se vrača domov, kjer je vedno kaj za postoriti, na poti pa moli: »Jezus, čuvaj stanovalce v domu, meni pa pomagaj, da bom doma dobra žena, mama, hči in sestra.«

Jana Podjavoršek

Polde

Prvič sem ga srečala ob obiskovanju starejših po njihovih domovih v oddaljeni vasi, daleč od središča naše župnije. Živel je sam, v hiši, ki ji je bilo težko reči hiša. Ta se mu je napol podrla, od nje je ostal le še del, podoben »črni kuhinji«. Ni imel vode, odтока, bil je brez stranišča, da o kopalnici ne govorim. Ko je pritisnila zima, se je revež

ogreval z likalnikom, ki ga je prej pogrel na štedilniku, čeprav ta ni imel niti prave vleke, saj dimnika tudi ni bilo. »Postelja« – ležišče je bilo v takem stanju, da o teh stvarih raje ne bi govorila. Miza je bila zbita z dveh desk, stol pa je bil kar sadni zaboj. Kozica je bila le ena in v njej so se običajno kuhali le makaroni. Ta naš »Poldi« je bil res

Nekega dne so se pojavile bolečine. Nenadoma. Ponoči so se stopnjevale in proti jutru postale neznosne. Sledili so dogodki kot v nočni mori: operacija, okrevanje, nova operacija in dolgotrajno okrevanje ...

Ko sem bila odpuščena v domačo oskrbo, so se mi začela porajati vprašanja, kako bom zmogla, vendar so mi pomagali domači, spremljale pa so me tudi molitve mojih najdražjih, vseh prijateljev in znancev, za kar sem jim zelo hvaležna. Posebno hvaležnost čutim do ljudi iz moje župnije sv. Duh, zlasti do delivcev sv. obhajila. Njihovi obiski na domu so mi greli srce in prinašali tolažbo. Njihovo samarijansko poslanstvo je zdravilo tudi mojo duševnost, da nisem zapadla v obup, zagrenjenost, naveličanost in še v kaj ... Prinašali pa so mi še enega Samarijana – Kristusa, ki je lajšal mojo dušo.

Naj za vse velja Jezusova beseda, da je bil bolan ali kakorkoli potreben, pa ste ga postregli, ga obiskali in razveselili. Vem, da to delate z veliko mero dobrote in ljubezni do sočloveka, posebej do bolnega in trpečega.

Angelca Tome

posebnež – ni se znal vključiti v družbo, vse bolj je tonil v samoto in revščino.

Po obisku nisem imela več miru. Paket s hrano in vljudnostni klepet je bil zame kot posmeh v taki situaciji in padla je odločitev: potrebno mu je urediti primerno bivališče. Ker sami v Karitas tega nismo zmogli, sem k sodelovanju povabila še druge organizacije in posameznike. Po dveh mesecih je imel naš Polde s pomočjo Karitas, Rdečega križa in Krajevne skupnosti, predvsem pa s pomočjo raznih okoliških podjetnikov, urejeno sobico s kopalnico in straniščem, kanalizacijo, vodo, elektriko in dovozno cesto.

To je rodilo zadovoljstvo v dušah vseh sodelujočih, predvsem pa neizmerno zadovoljstvo našega Poldeta. Končno je začel živeti v človeka vrednih bivalnih pogojih, čeprav jih šteje precej preko 70 let. Da, dolga leta v starosti je moral preživeti v pomanjkanju in zaničevanju okolice, danes gre med ljudi ponosno urejen, predvsem pa umit in sit. Velikokrat se mi zahvali in mi kdaj tudi potoži o težavah, ki ga spremljajo v njegovi starosti.

Terezija Novak,
Župnijska karitas Slovenske Konjice

Prinašanje Kristusa

Vemo in čutimo, da je med nami vsak dan več starejših in onemoglih. V njihovem trpljenju jim je duhovnikov obisk ob prvih petkih posebna tolažba in veselje, nedvomno pa jim uteho in pogum daje tudi prejem sv. obhajila. Mnogi od njih so radi prihajali k sveti maši ob nedeljah, nekateri tudi vsak dan, zato je za starejše in bolne prejem obhajila na dom močna duhovna obogatitev njihovega življenja. Na drugi strani to krepi naša krščanska občestva, da postajamo in ostajamo žive priče medsebojne solidarnosti, razdajanja in medgeneracijskega sožitja.

Zato se je leta 2010, ko se je leto evharistije »prevaililo« v leto krščanske dobrotelčnosti in solidarnosti, oblikovala zamisel o usposabljanju izrednih delivcev za prinašanje sv. obhajila starejšim, bolnim in trpečim na dom. Namero smo razložili tudi na pastoralnem tečaju v Celju, saj je prinašanje sv. obhajila namenjeno tistim, ki jih duhovnik obišče za prvi petek oziroma tako pogosto, da tedaj lahko opravijo tudi spoved.

Na Škofijski karitas Celje se zavedamo, da je prinašanje Kristusa pod podobo kruha vsem bolnim in trpečim, ki si ga želijo, častitljiva in zelo potrebna oblika pomoči ubogim, zato se trudimo nuditi vso podporo delivcem pri uvajanju v to službo. Sodelujemo tako pri strokovnem usposabljanju kandidatov, ki kot prostovoljci sodelujejo pri Karitas, kot tudi pri drugih delivcih obhajila, ki kot izredni delivci pomagajo pri obredih v cerkvi.

S sodelovanjem pastoralne službe smo izdali prirejen Mali obrednik za izredne delivce obhajila in pripravili program priprave, ki vsebuje štiri srečanja, na katerih duhovniki in magister psihologije spregovorijo o sveti evharistiji, liturgičnem obhajanju evharistije, psihologiji bolezni in srečevanju s temi osebami in pastoralnem delu z bolnimi, ostarelimi in trpečimi. Pri organiziranju in povezovanju izrednih delivcev obhajila na domu moramo biti pozorni na njihovo duhovno formacijo. Zanje vsako leto v bližini adventa pripravimo duhovne vaje.

Rok Metličar,
Škofijska karitas Celje

Pri osemdesetih prvič na morju

V svojih osemdesetih letih sem doživel marsikaj, povabilo s strani Škofijske karitas Novo mesto pa je bilo posebno presenečenje. Na to sem se moral še posebej pripraviti, si kupiti kopalke, brisačo, ker teh stvari doma res nisem potreboval. Pred odhodom je bilo kar nekaj nervoze, ker nisem vedel, kako bo.

Za nekatere, ki smo bili prvikrat na morju, je bilo to enkratno doživetje. Res ni bilo še dovolj toplo, da bi se kopali in se sončili na plaži, kljub temu pa nam je bilo lepo. Nastanjeni smo bili v udobni Sončni hiši Karitas v Portorožu.

V naši skupini smo imeli duhovnika in smo vsako jutro dan začeli s sv. mašo, med

katero smo tudi zapeli. Tako razpoloženi smo prišli že na zajtrk in nato v hotelski bazen na kopanje, kjer se je čutila morska voda. Mlajši so šli peš, starejše pa nas je naš šofer Peter tja odpeljal s kombijem.

Zelo doživeti so bili tudi izleti po okolici Portoroža, od Sečoveljskih solin do Strunjana, kjer smo spoznavali ta lepi košček naše domovine. En dan smo se vkrcali celo na barko in se vozili po morju, tako smo si lahko ogledali obalo tudi z druge strani. Zanimiv je bil tudi obisk programa Vrtnica, v kateri živi nekaj mož in fantov, ki so se odpovedali omami alkohola. Imajo zelo lepo urejeno hišo, spodaj pa delavnico. Lepo urejen je tudi vrt in njive. Toliko je bilo novega v tem tednu, da sem si komaj vse zapomnil.

Da je vse lepo teklo, sta skrbeli dve brhki, veseli in dobro razpoloženi dekleti Urška in Monika. Bili sta naši mentorici, voditeljici, naša angela varuha in še kaj. Bili sta vedno z nami, še posebej pa sta bdeli nad nami v bazenu, saj smo bili kar trije stari nad 80 let.

Da ne bi zaradi vode in izletov zgubili kakšnega kilograma, je skrbela dobrovoljna in vedno nasmejana kuharica Ančka. Odlično hrano nam je pripravljala trikrat na dan, vedno z dobro voljo, za kar ji gre posebna zahvala.

V imenu vseh se najlepše, iskreno in pristrčno zahvaljujem Slovenski karitas, ki nam je omogočila to bivanje na morju in nam obenem dodelila tako sijajno spremljevalno ekipo, ki se je posebej potrudila, da smo se vsi dobro počutili. Še posebej sem hvaležen, da sem se mogel v svojem življenju vsaj enkrat podati na morje.

Anton

Leto 2014: V programe pomoči smo vključili **46.185 starejših oseb**. 10.819 jih je prejelo materialno pomoč (hrana, higienski pripomočki, obleka), 1.593 pomoč pri plačilu najnujnejših položnic. 350 osebam smo pomagali pri najemu ortopedskih pripomočkov, kot so bolniške postelje, invalidski vozički, sobna stranišča in podobno. Za 17.258 oseb so v Župnijskih karitas pripravili različne družabne dogodke, kar 29.020 so jih obiskali na njihovih domovih, v domovih za starejše in po bolnišnicah. V različne skupine za samopomoč je bilo vključenih več kot 1.189 starejših oseb.

- ▷ Leto 1991: ustanovljen je bil prvi cerkveni dom za starejše – Zavod Dom Marije in Marte v Logatcu, ki je leta 2000 z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve sklenil koncesijsko pogodbo za izvajanje institucionalnega varstva starejših. Po letu 2000 se je zaradi potreb v državi začelo odpirati več cerkvenih domov za starejše. Na Slovenski karitas se je oblikovala delovna skupina kot podpora za pridobivanje koncesij in pripravo programov, v letu 2004 in 2005 pa je deloval osemčlanski **Odbor za socialne zavode pri Slovenski karitas**, imenovan s strani Slovenske škofovske konference z namenom koordinacije področja. Trenutno v Sloveniji deluje **deset cerkvenih domov za starejše** (Dom sv. Jožef - Celje, Zavod sv. Rafaela Vransko, Dom sv. Martina v Srednji vasi v Bohinju, Dom Marije in Marte v Dolnjem Logatcu, Zavod sv. Terezije Videm Dobropolje, Dom Janeza Krstnika,

Ljubljana Trnovo, Dom sv. Eme, Šentjanž pri Dravogradu, Dom sv. Lenarta, Zavod svetega Cirila in Metoda Beltinci, in Dom Danijela Halasa Velika Polana) ki imajo koncesijo s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ter trije brez koncesije (Duhovniški dom v Ljubljani, Dom za ostarele salezijance in Dom svete Katarine v Mengšu). Ustanovitelji so večinoma župnije ali redovne skupnosti, trije delujejo pod okriljem organizacij Karitas.

- ▷ Od leta 1994: potekajo **Tabori slepih in slabovidnih** v organizaciji Škofijske karitas Ljubljana. Do sedaj je bilo organiziranih skupno **41 taborov** (22 poletnih in 19 zimskih), ki se jih v povprečju udeležuje 55 slepih in slabovidnih ter njihovih spremljevalcev na poletnih in 35 na zimskih taborih.
- ▷ Leto 1998: takratna Škofijska karitas Maribor je v Slovenskih Konjicah ustanovila **Zavod Čebela** za izvajanje programa dnevnega centra za osebe z motnjami v duševnem in telesnem razvoju (za osem oseb). Program so poskusno izvajali od leta 1996, leta 1998 so s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pridobili koncesijo za vodenje in varstvo odraslih oseb z motnjami v duševnem in telesnem razvoju. Pod okrilje Zavoda Čebela je bil v letu 2007 sprejet tudi dom v Staršah, enota Murenčki, ki je prav tako namenjen dnevnemu varstvu osmih odraslih z motnjami

v duševnem in telesnem razvoju. V letu 2008 so v Slovenskih Konjicah program z dnevnega varstva za osem oseb razširili na celodnevno varstvo za devet oseb.

- ▷ Leto 2001: Zavod Pelikan Karitas je začel z izvajanjem socialnovarstvenih storitev **Pomoč družini na domu** na Vranskem in Taboru. Storitve je kasneje v dogovoru prevzel lokalni Zavod sv. Rafaela. Kasneje je nekaj let izvajal še storitev v Cerkljah na Gorenjskem in Dolu pri Ljubljani.
- ▷ Od leta 2007: Slovenska karitas organizira posebna **letovanja za starejše** v Sončni hiši v Portorožu. V teh letih je letovalo **844 starejših oseb**.
- ▷ Leto 2008: začel je delovati program **Medgeneracijske skupine** (Zavod Samarijan Karitas). Trenutno deluje **17 skupin** na področju Škofijske karitas Koper, ki jih vodi 44 voditeljev. V skupine je vključenih **553 uporabnikov** in 95 prostovoljcev.

Bližina

Zaradi slabših družbenih razmer, brezposelnosti, nerednih ali prenizkih dohodkov se pogloblja stiska ljudi, še posebej enostarševskih družin in posameznikov. Posledično so temu pridružene bolezni, različne duševne motnje, zadolženost ... Karitas preko svoje mreže pomaga družinam in posameznikom, ki kljub prejemanju denarnih socialnih pomoči ne morejo samostojno preživeti. Na pomoč priskoči s hrano, plačilom osnovnih položnic, z obleko ... Družinam in posameznikom se pomaga tudi v primeru večjih nesreč z večjo pomočjo pri obnovi bivalnih prostorov. Pomembna pa je tudi bližina z vsako družino ali posameznikom v stiski.

za sočloveka

Bolj kot paket potrebujeta pogovor in upanje

Majda in Tone sta se spoznala, zaljubila in tudi poročila kot delavca tovarne pohištva Lipa iz Ajdovščine. Rada sta delala v tej tovarni, ponosna sta bila na njihove izdelke, predvsem na kuhinje, ki so bile želja številnih gospodinj. Tudi v njihovem domu je še vedno kuhinja, ki sta jo skupaj spravila iz odpadnih kosov. Potem pa se je skozi proizvodne hale počasi začela plaziti slutnja, da s tovarno ni vse v redu. Slišalo se je, da so prodajali salone in hiše, da so lahko izplačali plače. In nekega dne ni bilo več kaj prodati ... Menjavalo se je vodstvo, vsi so obljubljali nov, boljši začetek, toda vsi so odšli, ostal je le stečajni upravitelj in delavci na zavodu za zaposlovanje.

Tako nekako sta začela pripoved Majda in Tone, ki sta bila za pomoč prisiljena

prositi Karitas. Neprestano sta ponavljala, kako pridna delavca sta bila, da ne bi kdo slučajno mislil, da sta izgubila delo zaradi lenobe. V njuni pripovedi se je vse pogostej pojavljala skrb za hčerko in sina ter strah, da jima ne bosta mogla nuditi niti najnujnejših stvari. Redno sta prihajala po paket hrane, oblačila, obutev, vendar je sodelavka, ki je postala njuna zaupnica, čutila, da bolj kot paket potrebujeta pogovor in upanje. Tone je na številnih naslovih iskal novo službo, toda povsod je bil odklonjen, češ da je prestar. Tudi za Majdo, ki je kar desetletje mlajša, ni bilo dela.

Nekega dne, ko sta prišla po paket, je prišla novinarka, da bi posnela zgodbe ljudi, ki prihajajo na Karitas po pomoč. Med njimi sta bila tudi Tone in Majda, vedno skupaj, prav tako, kot sta vedno skupaj hodila na delo. Privolila sta v snemanje in ob domači mizi pripovedovala svojo zgodbo, ki je še danes ne moreta razumeti. Zaključila sta z besedami: »K sreči imamo vrt in njivo, da si pridelamo vsaj zelenjavo in krompir, pa tudi dobre vaščane, ki nam v zameno za pomoč dajo kmečke pridelke.«

Že dan po oddaji me je poklical gospod, ki se mu je družina zasmilila. Vprašal me je, ali je zgodba resnična. Ko sem pritrdila, se je odločil, da jim bo eno leto plačeval položnice za elektriko in vodo. »Hvala Bogu,« je rekla sodelavka, ki je družino spremljala. »To je resnična Božja previdnost, prav včeraj mi je gospa Majda zaupala, da je noseča, noseča za tretjega otroka. Pri zdravniku ji je bilo jasno nakazano, da je še čas za splav, vendar z možem nisita na to niti pomislila.« Z mislijo Kjer Bog

ustvari usta, poskrbi tudi za žlico, se jima je rodila deklica.

Službe še vedno nimata, otroci rastejo v skromnosti, vendar v ljubezni. Poprimeta za vsako delo, vrt je skrbno obdelan, prav tako imajo v najemu nekaj zemlje in življenje teče dalje. Gospod, ki jima je pred tremi leti pomagal, vsaj enkrat letno vpraša, kako je z družino, in nakaže na Karitas dar prav

zanje. Šele ko pogledam položnice za elektriko, vidim, kako so varčni. Od takih ljudi se lahko veliko naučimo.

Ta kriza je resnično težka, toda ima tudi svetlo plat, ki se ji reče ljubezen do bližnjega.

Jožica Ličen,
Karitas vipavske dekanije

Avto z dvizžno rampo jim je odprl nov svet

»Radi se imamo in nič nam ne manjka,« z osupljivim stavkom sklence pripoved očel mlade družine, ki je po merilih tega sveta v globoki stiski. Prebijajo se z eno plačo, mama je nedavno izgubila delo, poskrbeti morajo za tri otroke, od katerih je eden težek invalid. A kjer je ljubezen, je stiska pol manjša, dokazuje ta štajersko-ljubljanska družina.

Dom sta si ustvarila v štajerski prestolnici, kjer sta dobila prvega otroka. Star le nekaj tednov je obolel za meningitisom in komaj preživel; hkrati je dobil težke doživljenjske posledice. Star je devet let, je slep in ne more hoditi ali samostojno sedeti, sporazumeva se z jokom, ki pa ga njegova ljubeča družina vselej razume. Ravno sinova težka bolezen je bila razlog, da sta starša zapustila domače okolje in se iz praktičnih razlogov preselila v Ljubljano, saj so morali v prvih letih v bolnišnico tudi nekajkrat tedensko, pa tudi razne terapije so tukaj dostopnejše. Žal jim tudi letošnje leto (2015) ni prizaneslo, fantek je preživel več težkih pljučnic in dobil stomo, oče pa si prizadeva, da posledice bolezni, med njimi tudi epilepsijo, blažijo še na druge načine. Vse to pa stane.

Ko so pred štirimi leti krstili najmlajšega od treh otrok, je padla pobuda, da bi skušali zbrati sredstva za avto. Starša prej o tem nista niti razmišljala, saj se jima je zbrati nekaj tisoč evrov zdelo povsem nedosegljivo. Oče se je odločil, da bo sam zbiral donacije in pošiljal dopise podjetjem, ki bi bila morda pripravljena kaj primakniti.

Ker je vedel, da mora biti verodostojen, je za pomoč zaprosil Karitas; denar se je zbiral na njihovem računu, kar je pri ljudeh zbudilo zaupanje, saj sta bila dotok in poraba sredstev povsem pregledna in namenska. Oče je v projekt vložil štiri leta truda, a se mu je ta obrestoval, saj so le zbrali dovolj sredstev za nakup avta. Potreba po dvizni rampi, kamor je lažje zapeljati invalidski voziček in posesti otroka, se je pojavila kasneje. To jim je pomagala kupiti Karitas s sredstvi iz programa Zaupanja.

Avto z dvizno rampo se jim je obrestoval tudi drugače: nekdanji prevoznik, ki je bil veliko zdoma, je zavodu, kjer dnevno čuvajo sina, ponudil, da bi zanje opravljal prevoze gibalno oviranih. Vmes med eno in drugo vožnjo pa nudi nekakšno taksi službo za gibalno ovirane, ki so veseli, ko jih na pregled zapelje človek, ki mu že na obrazu sijeta dobrota in potrpežljivost. Družina je zadovoljna, ker oče ni toliko zdoma in ima čas zanje. Tako je za gibalno oviranega sina celo predelal sobno kolo do te mere, da

lahko na njem vrti pedala in se zadovoljno razgibava.

Družina je pomoči Karitas zelo vesela in denar zbirajo še naprej, saj je nujnih izdatkov še vedno precej. Veliko jim pomeni, da so se odzvali tudi posamezniki; tako se je neki gospod ob svoji 80-letnici odpovedal darilom v njihovo korist.

Družina se tako nekako prebija, edina plača je zelo nizka, pa še kredit za stanovanje imajo. A kot pravijo in kot je razbrati z njihovih sijočih obrazov, se imajo »radi in fajn«; sedaj ko imajo avto, ki jim to omogoča, gredo s sinom povsod. Sodelovanje s Karitas v okviru projekta Zaupanje se jim zdi super, saj so jim dali vso potrebno pomoč in informacije. Od darovalcev, ki so jim namenili sredstva za nakup avta, so jim posredovali imena in naslove, da se jim družina tudi osebno zahvali za prejete darove. Prejeta pomoč jim predstavlja neznansko olajšanje, saj si niti predstavljati ne moremo, kako je dvigati takega invalida večkrat na dan iz vozička v avto in zlagati zelo težak invalidski voziček, kar je že načenjalo tudi zdravje staršev.

A oče, ki vse vzame za dobro, hudomušno pripomni, da še dobro, da je bil pred sinovim rojstvom resen športnik, saj mu je, preden jim je na pomoč priskočila Karitas, ravno to prihranilo kakšno poškodbo ob dvigovanju bremen.

Karolina Vrtačnik

Na vrata trka vse več ljudi

V zadnjih desetletjih smo bili priča poglobljenemu prepadu med bogatimi in revnimi, razvitimi in nerazvitimi. Vse to se je dogajalo po svetu in se seveda dogaja tudi pri nas v Sloveniji. O revščini in stiskah danes govorimo dosti bolj kot smo pred leti. Mogoče tudi zato, ker so nam dosti bolj blizu, ker se z njimi srečujemo vsak dan. Pred desetletji smo pomanjkanje poznali samo tam daleč v Afriki. Mi smo bili iz tega izvzeti. Prepričani smo bili, da nas kaj takega ne bo nikoli doletelo. Včasih so bile v Sloveniji zaposlitve za vse, ki so lahko delali, in bile so trajne. Ko si jo enkrat imel, si jo zelo težko izgubil. Preko nje so imeli ljudje dostop do drugih virov (stanovanje, počitnice, varstvo otrok, štipendije, brezplačne zdravstvene storitve).

Sredi devetdesetih se je marsikaj spremenilo. V stečaj so šla prva podjetja in na cesti je ostalo več tisoč ljudi. Ljudje so se naenkrat znašli v zanje novi situaciji. Nove službe je bilo težko najti, še posebej za ljudi, ki so delali v tekstilni ali gradbeni industriji in so imeli nižjo stopnjo izobrazbe ali pa samo končano OŠ. Pojavilo se je razočaranje, malodušje, jeza, bes, obup, ponižanje, žalost ...

Na začetku jim je bilo zelo težko. Na Karitas so po pomoč prihajali le redki. Bilo jih je sram. Še posebej zato, ker so mislili, da so naše pomoči deležni le ljudje ob izrednih situacijah in naravnih nesrečah (vojna, poplave, begunci). Predvsem so bili prizadeti in užaljeni, da so po tolikih letih ostali brez službe in sredstev za preživetje.

Naša pomoč je bila sprva v naročilnicah za hrano, ki smo jih ljudem izdajali za določeno trgovino. Potem se je razvila pomoč v obliki prehrabnih paketov, kaj kmalu pa smo začeli pomagati tudi že s plačilom položnic, z ozimnico, s pomočjo pri nakupu kurjave ...

V zadnjih letih so se razmere v Sloveniji spremenile. Stiske ljudi so veliko bolj kompleksne, ne gre le za kratkotrajno brezposelnost, v ozadju so velikokrat tudi prezadolženost, slaba samopodoba, depresija in druge motnje duševnega zdravja. Na vrata Karitas trka vse več ljudi. Še posebej se je potreba po pomoči pokazala v času gospodarske krize, ko so mnoga podjetja šla v stečaj in se je zamenjala zakonodaja o socialnovarstvenih prejemkih. Spremenili so se cenzusi in upoštevajo se premoženje in dohodki, ki se do tedaj niso. Ljudem, ki so bili do tedaj upravičeni do socialnih transferjev, se je pomoč precej zmanjšala, dohodki pa niso bili nič večji; treba je bilo preživeti. V tem obdobju smo opozarjali na krivice, ki se bodo dogajale določenim prejemnikom.

Če so se ljudje prva leta na Karitas težko obračali po pomoč, je danes situacija drugačna. Ljudje so nas sprejeli. Na nas ne gledajo več samo kot na organizacijo, ki zbira obleko in pomaga brezdomcem in beguncem. Zaupajo nam in verjamejo, da bomo skupaj z njimi iskali rešitev za njihove stiske. Bolj so nam pripravljeni zaupati svoje težave. Ne skrivajo jih več tako kot pred leti. Vse več je ljudi, ki se na našo svetovalnico obračajo tudi, ko nastopijo težave v partnerskem odnosu in v primerih večjih materialnih stisk, katerim je vzrok dolgotrajna brezposelnost in zadolženost.

Alenka Petek, Škofijska karitas Ljubljana

Fotografija je ilustrativna.

Priložnost za »novo« življenje

Z Marjano že kar nekaj časa sodelujeva pri delu, saj prihaja k nam vsak dan kot prostovoljka in prijateljica. Ob tem se je našel čas tudi za kavo in pogovor. Počasi se odpre in iz nje spregovorijo spomini, tisti grenki, ki so še danes živi.

»Ni mi težko govoriti o tem,« pravi, »prežvečila sem že vse, sedaj je bolje, lažje.«

Njena zgodba je dobila vzorec, ki jo je spremljal vse življenje, že v otroštvu. Oče in mati sta bila alkoholika in tako sta se s sestro že v otroštvu srečali z različnimi oblikami nasilja. Fizično nasilje med staršema, zloraba alkohola in še kaj ... Mati je zaradi posledic alkoholizma umrla, očetu pa se je kmalu zatem pripetila delovna nesreča in je postal invalid.

Marjana je zgodaj spoznala sedaj že bivšega moža. Po poroki so si jima rodili trije otroci. Najmlajša hči je pri treh letih umrla za levkemijo. Z možem sta jezo, žalost in samoobtoževanje utapljala v alkoholu. Seveda, tudi moževi starši so imeli težave z alkoholom! Brezposelnost in finančne težave so stvari peljale samo še navzdol. Po vseh težavah se je Marjana odločila, da se bo ločila. Po ločitvi je iskala različne varne hiše po Sloveniji, kamor je odhajala s hčerjo, medtem ko je sin ostal pri očetu. Po naporih bivanjih v varni hiši se je nastanila pri svojem očetu, spoznala novega partnerja in z njim začela skupno življenje. Življenje je nekaj časa teklo mirno, dokler ni partner začel z nasiljem pod vplivom alkohola, ki

je kasneje postalo vsakodnevno. Partner je izkoriščal njeno nemoč in neznanje ter jo telesno in tudi ekonomsko zlorabljal. Po smrti očeta sta se s partnerjem preselila v njegovo okolje. Težave z alkoholom, nasilje in izkoriščanje so odnos pripeljale tako daleč, da se je zopet znašla v varni hiši, v različnih materinskih domovih, kriznih centrih. A vedno znova se je vračala v okolje, ki ni bilo varno. Vztrajala je v starem odnosu, čeprav so bile razmere neugodne. Pomanjkanje spoštovanja, nezaupanje vase, ekonomska odvisnost, obljube, da bo boljše, drugače – vse to jo je vleкло nazaj. Hči je medtem pretrgala stike z njo. Sledila je prepoved približevanja partnerja, a vojno z alkoholom je bila dalje, vse do skrajnosti, ko je posredovala policija. Neurejeno okolje in zloraba alkohola nista bila več obvladljiva. Stvari so ušle iz rok.

Po vsem tem se je Marjana ustalila na okoliški kmetiji, kjer je za bivanje plačevala najemnino. Z malo prejetimi sredstvi se ni znašla, zato je pomoč poiskala na Karitas. Z vsakim njenim obiskom smo spoznavali pot, po kateri hodi Marjana. Stopili smo v kontakt z državnimi institucijami in Marjani pomagali pri ponovni vzpostavitvi socialne mreže. Odločitev za delo na Karitas preko programa Družbeno koristno delo je Marjano vključila v Karitas in ji dala, takrat tega še ni vedela, priložnost za »novo«, dostojno življenje. Vmes se je vključila tudi v program rehabilitacijskega centra v Celju. Sedaj je prostovoljka Karitas, kjer je našla tudi svoj novi dom. »Tukaj se počutim dobro in varno, med vami sem sprejeta,« zaključi pogovor Marjana, ki si je pot v ponovno samostojnost zaslužila in jo z veseljem uživa.

Barbara Godler, Škofijska karitas Celje

V naši Župnijski karitas s paketi s hrano mesečno pomagamo družinam.

Poleg rednih artiklov v paket dodamo tudi kakšne dobrote za otroke. V zadnjem času je vse več prošenj za plačilo najosnovnejših položnic. Po pomoč prihajajo večinoma tuje družine in posamezniki, ki so v naše kraje prišli na delo. Te družine so številčnejše kot slovenske, velikokrat je zaposlen le oče in dela v gradbeništvu, kjer je dohodek zelo nizek. Veseli so vsake pomoči in se ne pritožujejo. Žene so zelo iznajdljive. Obleke, ki jih dobijo pri nas, preuredijo, da so tudi lepo urejeni. To se mi zdi zelo pomembno, saj jim to dviga samozavest, boljše se počutijo in se tako lažje prilagodijo okolju.

Pri delu z ljudmi v stiski se počutim izpolnjeno, rada jim pomagam, prav tako kot ostale sodelavke. Ker ljudje v stiski čutijo, da so pri nas sprejeti, tudi radi prihajajo k nam.

Mihaela Zadravec, Župnijska karitas Ravne na Koroškem

Hrana EU

Leta 2006 sem ob začetku izvajanja ukrepa Dobava hrane iz intervencijskih zalog v korist najbolj ogroženih oseb v Skupnosti, na kratko Hrana EU, zapisala: »Za Karitas je to velik izziv, ne samo zaradi količine, temveč tudi zaradi želje, da bi znali zaupano nalogo izpeljati v skladu z našo identiteto, našimi pravili in etičnimi načeli. Ob prvih informacijah smo morda zaskrbljeni in se nam pojavljajo številna vprašanja: Kdo, kje, komu ... in ne nazadnje tudi zakaj moramo zaradi tega Ukrepa spreminjati naš dosednji način dela. Resnično bo potrebno iskati najboljšo pot med dosednjo prakso pri materialni pomoči družinam in posameznikom v stiski ter razširjenimi kriteriji in bolj založenimi skladišči. Predvsem pa se moramo zavedati, da so škofijske Karitas tiste, ki bodo ukrep koordinirale, župnijske in dekanijske Karitas, ali bolje njihovi prostovoljci, pa so tisti, ki morajo v sleherni župniji naše domovine poskrbeti za pomoči potrebne. Tudi to bo preizkušnja naši mreži Karitas, ki ima tudi sive lise, vendar delajmo na tem, da jih bo čim manj. Edini način je »Karitas v vsako župnijo«. Ni pomembno, niti potrebno, da imamo v vsaki župniji skladišče, dovolj je, da imamo sodelavce, ki bodo znali znotraj mreže Karitas poiskati pomoč za revne v svoji župniji.

Na nas je, da si že od samega začetka zastavimo predpisano evidenco, da bomo lahko v vsakem trenutku povedali, koliko ljudem smo pomagali, koliko hrane smo prejeli, koliko razdelili in kakšne so zaloge.

Pri usklajevanju razdeljevanja pomoči želim obilo dobre volje in medsebojne podpore, predvsem pa bi rada spomnila na razveseljivo dejstvo, da tudi EU ni brezbrizna do socialno ogroženih ljudi, na nesebično in zastonjsko pomoč družinam in posameznikom, pri čemer ni najbolj pomembno, koliko, temveč, kako, in na spoštljiv odnos do hrane, kajti za vsak kos kruha, ki ga uživamo, je nekdo položil žitno zrno v zemljo.«

In tako se je začela dobava, razdelitev, pomoč in tudi krepitev mreže Karitas. Ustanovitev novih škofij je to še bolj približala prostovoljcem in ljudem v stiski. Prav takrat so začela širom naše domovine podjetja padati kot domine, mi pa – tudi zaradi hrane EU – pred ljudmi v stiski nismo ostali praznih rok. V prvem poročilu za leto 2006 je zapisanih 62.229 prejemnikov pomoči, ob koncu izvajanja tega ukrepa je ta številka še enkrat višja. V letih 2006–2013 je preko rok sodelavcev Karitas v roke pomoči potrebnih šlo 13.699.000 kilogramov oziroma litrov hrane.

Ob tem je potrebno povedati, da smo postali sogovorniki z Ministrstvom za kmetijstvo, konkretno z Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) ter Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ). Od začetnih težav smo kaj kmalu eni, drugi in tretji ugotovili, da govorimo skupen jezik, to je jezik pregledne in kvalitetne pomoči socialno ogroženim. Veliko je ljudi, katerih imena bi lahko zapisala iz teh kontaktov, pa vendar: skupaj s

Snežano Dolenc in Ano Ferjančič z ARSKTRP sem leta 2006 v Rimu na podobni agenciji v živo spoznala, da to ni noben bav-bav, temveč pomoč, ki jo EU namenja svojim revnim. Mesečno smo se sestajali na ARSKTRP in tu je odločilno vlogo odigral Marjan Dvornik, ki je v izvajanju ukrepa spodbujal krepitev mreže Karitas. Za dodano vrednost pomoči, to je pogovor in spremljanje prejemnikov, je bila najboljša sogovornica Danica Ošlaj z MDDSZ. Res smo skupaj, korak za korakom, kot je večkrat rekel Marjan Dvornik, naša skladišča iz »skladišč z dvema zvezdicama spreminjali v sprejemne prostore s petimi zvezdicami«. Ponekod je to uspelo tudi s pomočjo lokalne skupnosti, drugje so poti še odprte. Pa še to – z načrtnim in modrim razdeljevanjem smo ohranjali spoštljivost do prejemnikov pomoči in poskrbeli, da naša skladišča niso bila nikoli prazna.

V veselje in ponos mi je bila koordinacija pomoči s hrano EU na slovenski ravni in v lastni škofiji. Lahko rečem, da so bila e-sporočila in izmenjava mnenj s predstavniki vseh škofijskih Karitas stalnica v komunikaciji; če smo se v začetku veliko fizično srečevali in drug drugemu pomagali iskati pot, ki bo najboljša, smo ob koncu ukrepa začeli govoriti isti jezik, jezik ljubezni do bližnjega. Pa čeprav je bila teža dneva za več kot 4000 sodelavcev izražena v milijonih kilogramov hrane in je bila teža noči in nešteti večerov ob knjiženju in zbiranju podatkov izražena le v številki, ki je povedala to, kar smo si zastavili na začetku: komu in koliko smo pomagali.

Ko je kazalo, da bo ta ukrep izginil iz evropskih ukrepov, se ni nihče med nami oddahnil v smislu, da bo zdaj dela manj. Vsi smo zaskrbljeni spremljali dogodke v evropskem parlamentu ter po vseh kanalih ter tudi preko Caritas Evropa odgovornim dopovedovali, da je prav hrana EU vstopna točka za pomoč ljudem v tiski. Januarja 2013 sem bila s strani odgovornih naprošena, da napišem svoj pogled v zvezi s hrano EU. Med drugim sem zapisala: »Nujno so potrebni spremljevalni ukrepi. To je nadgradnja dosedanjega dela; obsega laično in strokovno svetovanje, ki ga v zadnjem času razvijamo še v smislu, kako preživeti z dohodki, ki jih družina ali posameznik ima.«

Dolgo je trajalo, koordinacijo ukrepa je prevzelo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti z novimi obrazi, novimi pogledi, novimi obrazci, novimi navodili ... le zgodbe ljudi v tiski ostajajo podobne.

Jožica Ličen,
Škofijska karitas Koper

Morje brez napake

Svoje vtise bom začela z opisom svojih strahov. Priznam, ni jih bilo malo. Seveda je nastal glavni problem, kje bomo dobili denar za gorivo, da bomo sploh lahko prišli v Portorož. A smo si sposodili denar, kje drugje kot od tete Mete, čeprav me je že pošteno sram, da jo kar naprej za nekaj prosimo.

A s tem so se strahovi šele začeli ... Najprej sem si v glavi narisala klavno jedilnico, snažno, a žalostno, polno trpečih, socialno ogroženih družin, ki niso sposobne niti klavnega nasmeška, kaj šele sprostitev. Potem sem videla bdečega priganjača, ki skrbi, da dosledno upoštevamo vsa nešteta pravila. A rekla sem si: Bo, kar bo. Morje je morje in otroka ga nujno

potrebujeta. Pri tem pa sem živčno tapkala moža vso noč.

Ko smo prispeli na cilj, so strahovi votlo popadali na tla. Hiša je bila lepa, rumena, od tod ime Sončna hiša, nova, jedli smo na čudoviti vrtni terasi, obraščeni s trto. Ne duha ne sluha o kakšnem priganjaču iz mojih strahov! Da o hrani ne govorim! Enkratna profesionalna kuharica, ki je uspela kuhati odlično tako za odrasle kot za otroke, na voljo smo imeli juhe, glavne jedi, sladice in kompote, zadnji dan pa je mož pomagal pri peki na žaru v roza predpasniku! Bilo je smešno in sproščeno in seveda tudi okusno.

Družine so bile prijetne in odlične za družbo. Svoji hčerki sem neštetokrat poskušala razložiti, kakšen je pravi prijatelj, a zaman. Tu pa so se otroci družili, kot da se poznajo že dolgo časa. Vrhunec je bil, ko je hčerka izjavila, da so tu v redu celo fantje. Pa še prav je imela. Res so bili v redu ti mali možje, iz katerih še nekaj bo. Povrhu vsega smo imeli za hitrejšo prepuščanje in spoznavanje v pomoč animatorke, pridne in prizadevne punce, ki so poskrbele, da so otroci ob večerih gledali risanke, in jih naučile nešteto spretnosti, kot je na primer izdelava cofkov in zapestnic, izdelovanje čestitk in še in še.

Zaključim naj z mislijo, da je bilo to morje brez napake, spomini na letovanje so popolni. Hvala, Karitas, za to lepo izkušnjo in hvala vsem prostovoljcem, ki so se potrudili, da je bil za nas ta teden resnično popolna pozaba tegob in nesreč, ki prežijo na nas doma.

Hm. Seveda so zrasli novi strahci. In sicer: Ali je to sploh ponovljivo?!

Urška

Prvič na morju

»Mam'ca, veš, da je morje res osoljeno, kot si rekla,« je v ponedeljek zvečer klicala desetletna Valentina iz Sončne hiše v Portorožu svojo babico v daljne Odrance. Valentina je bila namreč, tako kot njene tri mlajše sestrice, prvič na morju in bilo ji je res enkratno videti »to veliko vodo«. Še bolje pa se je bilo kopati v njej, čisto drugače kot doma na bazenu. Še mamici se je zdelo posebno prvič se kopati v morju in biti z družino prvič v dvanajstih letih zakona na dopustu, brez skrbi za kmečko delo. Najboljše od vsega pa je bilo, da je imel ati cel dan čas zanje in so lahko spali vsi skupaj v isti sobi.

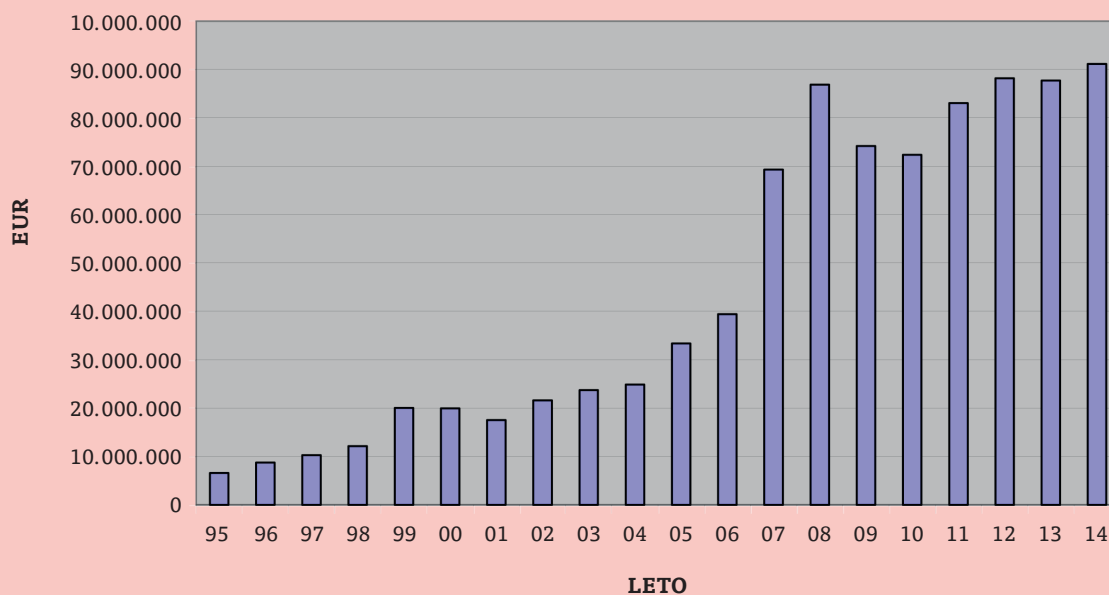
▷ V letu 2014 smo pomagali **91.410 družinskim članom**, od tega 91.111 osebam z materialno pomočjo (hrana, higienski pripomočki, obleka) in 16.060 osebam pri plačilu najnujnejših položnic. Pomagali smo tudi pri večjih stiskah, in sicer 2.966 osebam. 16.715 jih je bilo deležnih krajših svetovanj, 2.617 pa individualnih svetovanj in spremljanj. Najobsežnejša pomoč je bila realizirana v letu 2012, ko je pomoč v hrani prejelo **114.723 družinskih članov** oziroma smo pomagali 21.000 družinam.

▷ Slovenska karitas od leta 1995 organizira **letovanja** za socialno ogrožene družine v Sončni hiši v Portorožu. V 20 letih je letovalo **1056 družin**.

▷ V programu **Zaupanje**, s katerim pomagamo družinam pri reševanju večjih stisk, ki jim olajšajo bivanje in življenje, smo od leta 2004 pomagali rešiti **217 stisk** v skupni višini 447.146 EUR.

Skupna realizacija pomoči organizacij Karitas v letih 1995-2014

Skupaj

Slovenska karitas je že takoj v začetku osvojila najpomembnejšo lekcijo učinkovitega delovanja: naučila se je sodelovati tako doma kot v svetu. Le učinkovito medsebojno sodelovanje pripelje do resničnega napredka in razvoja. Sodelovanje med ljudmi v isti skupnosti, organizaciji in družbi, ki tako postaja prostor miru (»shalom«) za vse: za otroke in mladino, za odrasle in starejše, za žene in može, za isto in drugače misleče, za vse ljudi dobre volje. Tak pristop privlači, ustvarja edinost in sožitje, omogoča sinergije in vključuje. Sadovi te odprtosti za sodelovanje, ki jo ima Karitas, so vidni povsod.

zmoremo več

Slovenska karitas je večkrat prehitevala državo

V novi državi Sloveniji se je ponudila možnost ponovnega delovanja Karitas v Cerkvi in družbi in ta je s pomočjo gorečih prostovoljcev in usposobljenih strokovnjakov za posebna socialna področja začela s polno paro in velikim navdušenjem pomagati ljudem v stiski. Državne strukture so le počasi odpirale vrata. Nekateri so imeli

pogum, da so »državna vrata« odpirali v korist ubogih v svoji sredi. Mišljenje se je počasi začelo spreminjati, pogumni so se upali lotiti sprememb zakonodaje ali jo v njeni neživljenjskosti preskočiti. Znan je zgodba s. Michelangele iz Trsta, ki je znala karitativno razumeti carinske predpise in je bil za carinski postopek največkrat dovolj že žig Slovenske karitas in osebna garancija, da je pošiljka za begunske centre oziroma da gre pomoč za Hrvaško preko Slovenske karitas.

S. Michelangela je organizirala, da so prostovoljci v Italiji zbirali pomoč za hrvaške begunce v Sloveniji. Vendar se je na slovenski carini kdaj tudi zataknilo. Skozi prste so pogledali za majhne količine, sicer pa sem moral večkrat romati na isto carino z žigom in izjavo, da blago sprejema Slovenska karitas. Šef carine me je enkrat povabil v pisarno na klepet. Med drugim je dejal: »Veste, to sestro so čisto obsedli begunci in skoraj vedno doseže, da jo moji sodelavci spustijo naprej, ampak morajo se vseeno držati predpisov.« In oba sva se strinjala, da je s. Michelangela sestra z velikim srcem, ki jo oba spoštujeva.

5. Spoštovanje in sprejemanje različnosti

Posameznik, družina in skupina imajo pravico do pomoči ne glede na biološke, osebnostne, statusne, etnične, verske, ideološke in politične razlike ali druge okoliščine. Vse osebe, potrebne socialne ali materialne pomoči, delavci sprejemajo takšne, kot so, pri delu z njimi pa upoštevajo pozitivne dejavnike njihove življenjske situacije.

Iz kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu

ODPIRANJE POTI

Zakaj so me povabili v delovno skupino, ki je pripravljala Zakon o socialnem varstvu, ne vem. Med strokovnjaki iz državnih ustanov, Višje šole za socialno delo in Fakultete za družbene vede sem edini predstavljaj nevladne in dobrodelne organizacije. Pozneje se je pridružil še predstavnik invalidskih organizacij.

Novi zakon o socialnem varstvu, ki je bil sprejet leta 1992, je odprl vrata dobrodelnim, invalidskim in zasebnim organizacijam

Urejanje pravnega statusa

– sedaj so smele delovati na področju socialnega varstva (Karitas so imenovali poimensko), kot osrednjo strokovno institucijo vladnih, nevladnih in invalidskih organizacij so umestili Socialno zbornico.

V sociali, zdravstvu in šolstvu so bili nosilci stroke in pomembnejših področij dela le javne službe, na primer Centri za socialno delo, in tega niso želeli spustiti iz rok. Na srečo smo se bili pripravljeni učiti v tujini, kjer so bili izvajalci programov na področju socialnega varstva tako vladne kot nevladne in zasebne organizacije. Domovi za starejše v Avstriji in Nemčiji so bili zaupani Karitas ali evangeličanski diakoniji, pa tudi svetovalno delo za različne ljudi v stiski so dobro opravljale zasebne in nevladne organizacije. Pri nas so nevladne organizacije lahko prevzele nepokrita področja (ženske stiske, pomoč na domu, delo z odvisniki).

Slabi dve leti je trajalo, da smo pripravili strategijo dela Socialne zbornice in zapisali osnovne akte. Preizkusni kamen, ali je Socialna zbornica že zrela in deluje kot avtonomno strokovno telo, je bil razpis s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za koncesijo za »državni materinski dom«. Na razpis se je prijavil le Materinski dom Karitas, ki je že nekaj let dobro deloval in postal tudi prepoznaven v javnosti. Takratni minister me je osebno poklical in preverjal, ali razpisni podatki držijo! Pozval sem ga: »Pridite in pogledjte, srečajte se s kadrom, uporabnicami, prostovoljci, preverite druge pogoje ... Preverite, ali smo primerljivi s tujino!« Odgovoril mi je, da tega ministrstvo ne bo delalo, da se mora za to usposobiti Socialna zbornica ter da bodo razveljavili razpis, ker je bil ta namenjen za državni materinski dom. Moj veliki protest je zbudil sočutje pri ministru, ki mi je na naslednjem pogovoru obljubil sofinanciranje nevladnih socialnih programov ter

Naša ustanovitev ni bila v skladu s takratno zakonodajo, kar je predstavljalo največjo oviro pri finančnem poslovanju. Brez vpisa na statističnem uradu nismo mogli pridobiti računa na banki. Pri pridobivanju teh dokumentov nam je veliko pomagal g. Rajko Pirnat, takratni minister za pravosodje. Osebno se je zavzel, da nas je statistični urad priznal in registriral za opravljanje dobrodelne dejavnosti v okviru verskih skupnosti. Za banke bi morali dobiti še odločbo s sodišča, ki je nikoli nismo dobili, vendar so nam že na podlagi izpisa s statističnega urada odprli račune na bankah. Nihče se ni pritožil in tako smo bili sprejeti.

S pomočjo g. Lojzeta Peterleta, takratnega predsednika vlade, smo uspeli, da se je iz Zakona o verskih skupnostih izbrisal člen, ki je prepovedoval izvajati dobrodelno in socialno dejavnost Cerkve oziroma verskih skupnosti. Več se takrat žal ni dalo narediti, ker še ni bilo dogovora med Cerkvijo in državo. Vprašanje pravne oblike Karitas bo ostalo nedorečeno vse do dokončnega dogovora med Cerkvijo in državo. Nekatere Župnijske karitas so to poskušale urediti tako, da so se organizirale kot društva in si tako pridobile obliko pravne osebe po veljavni zakonodaji.

p. Marijan Šef

seveda tudi materinskega doma. In besedo je držal, ko je Socialna zbornica opravila svojo nalogo in verificirala prvi program materinskega doma kot nevladne organizacije.

V mnogih strokovnih skupinah in organih danes sodelujejo strokovni delavci iz vrst Karitas, npr. za materinski dom, za odvisnike, za trgovino z ljudmi, za etična vprašanja ... in tam žarijo poslanstvo Karitas.

Drugo zelo odprto vprašanje so bila etična načela v socialnem varstvu, ki bodo strokovnim in drugim zaposlenim v oporo, kot je npr. nam vernim deset zapovedi. Predlagal sem, naj jih sprejmemo kot neko častno zavezo za vsakega sodelavca. Oblikovala se je pestra delovna skupina (nekdanji politični funkcionarji, profesorja Teološke

fakultete ter Visoke šole za socialno delo, predstavniki Centra za socialno delo, domov za starejše, predstavnik nevladnih organizacij), ki se je dve leti vrtela v začaranem krogu in ni dala od sebe ničesar. Kot vodja delovne skupine sem dal predlog, da se zapremo v klavzuro v samostan Stična za dva dni in nekaj ustvarimo ali pa se razidemo. Pobuda je bila enoglasno sprejeta, kar je bilo zame neverjetno presenečenje. Samostanska tišina, blagost opata, oaza miru, samostanski vrt, dobra postrežba in tista duhovna energija sta nas prebudila, združila, navdala z ustvarjalno energijo, da smo kot usklajen orkester rodili etična načela ter jih oddali organom za sprejem. Opravljeno je bilo veliko delo za pluralno socialo.

TLAKOVANJE POTI DOBRODELNIM ORGANIZACIJAM

Kot mlada Slovenska karitas in tri škofijske Karitas smo se prva leta ukvarjali z begunci, dobivali velike donacije iz tujine. Tudi Mestna občina Ljubljana je podprla naše delovanje za tri leta ter začasno financirala tri strokovne delavce (dva za materinski dom, enega za delo z odvisniki). Potem je nastopila suša in postaviti se je bilo treba na svoje noge.

Sanje nekaterih prostovoljcev Slovenske karitas, da bi lahko poslanstvo Karitas v Sloveniji gradili le na prostovoljcih in župnijskih Karitas ter zaposlovali le nekaj strokovnih delavcev za specifične socialne programe, smo morali dopolniti tudi s pomočjo strokovnjakov iz tujine. Potrebno je bilo razviti tajništvo Slovenske in škofijskih Karitas, zapisati programe, jih spremljati, promovirati. Iskanje donatorjev iz tujine in doma, prijava na razpise na ravni občin, države, tujine je postajala stalna skrb dela tajništva Slovenske karitas oziroma škofijskih in župnijskih Karitas. Hitro smo dojeli, da skupna državna ali občinska »socialna«

pogača pripada tudi nam in da se bo treba zanjo boriti.

Taka skupna »socialna« pogača so bila tudi loterijska sredstva, ki so si jih v 90 % lastile invalidske organizacije in v 10 % organizacija Rdeči križ. Voditelj loterijske komisije nas je opozoril na to možnost in nas spodbudil, naj vložimo vlogo za sredstva. Z nekoliko zadržanim blagoslovom sveta smo pripravili osnutek vloge za pridobitev sredstev. S prepoznavnostjo in sposobnostjo pogajanja smo kmalu postali aktivni člani sveta za loterijska sredstva in nato aktivno sodelovali pri reorganizaciji sveta in sredstev v prid dobrodelnim organizacijam. Sprejet je bil namreč odlok o reorganizaciji s strani državnega zbora, ki se na novo imenuje Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO), kjer so Karitas, Rdeči križ in Gorska reševalna služba poimensko imenovani, da imajo svojega člana v Svetu FIHA in tako je še danes.

V FIHU smo zelo pridobivali na teži, po naših programih za družine, starejše, otroke, po specifičnih programih za materinske domove, odvisnike, brezdomce in tudi za preventivo, in zato tudi dobivamo največ sredstev od vseh dobrodelnih organizacij. Ne samo, da smo bili pobudniki spremembe delitvenega ključa in pri pogajanjih znotraj sveta dosegli delitveni ključ 35 % za humanitarne organizacije proti 65 % za invalidske organizacije in ga za 25 % izboljšali v prid dobrodelnim organizacijam. Dobrodelne organizacije so postale enakovreden partner v svetu FIHA. Karitas po svojem predstavniku igra pomembno vlogo in zna uveljavljati svojo vizijo, poslanstvo, da je tudi v tako pestrem mozaiku predstavnikov vlade, invalidskih in dobrodelnih organizacij zares zagovornik in v službi vseh vrst ubogih v naši družbi ter zna zrcaliti, da je v službi človekovega dostojanstva ljubeč obraz Cerkve v svetu.

Imre Jerebic, Slovenska karitas

Vzgoja mladih za življenje

Od leta 1994 do 2003 je v Slovenski karitas nadomestno civilno služenje vojaškega roka (NCS) opravljalo preko 880 mladih iz vse Slovenije. Spoznali so Karitas, koristno porabili sedem mesecev za pomoč bližnjim in se marsikaj dobrega in koristnega naučili za življenje. Za vsako generacijo, ki je prihajala na služenje, smo pripravili kvalitetna uvodna usposabljanja ter jim z besedo, pričevanjem in praktičnim delom predstavili poslanstvo in delovanje Karitas. To so za mnoge nepozabna druženja. Delo civilnikov je vodil referent za NCS pri Slovenski karitas, spremljala in usmerjala pa ga je množica mentorjev, ki so skrbeli, da se je program kvalitetno izvajal. Služenje so lahko opravljali na škofijskih in župnijskih Karitas, v naših zavodih in drugod. Večkrat smo sodelovali tudi z zunanjimi ustanovami (domovi za ostarele, šolami, vrtci, zavodi za otroke s posebnimi potrebami) in z organizacijami, ki niso imele te možnosti. Na služenje so prihajali zelo različni ljudje, vsi pa so odhajali obogateni z izkušnjo bližine ljudem v stiski, z zgledi karitativnih sodelavcev in s podobo Cerkve, ki je blizu ljudem. »Če ne bi opravljal NCS v Karitas, nikdar ne bi vedel, da imajo ljudje lahko takšne probleme v življenju,« so dejali mnogi, ko so zaključevali služenje. Na mnogih delovnih mestih je lažje steklo stalno dežurstvo, uredili smo skladišča; znanje računalništva in druge spretnosti mladih pa so prispevali k še boljšemu delu župnijskih Karitas. Marsikje so se razvile nove oblike pomoči ali utrdile obstoječe. Prostovoljci so skupaj z »vojaki« lažje opravljali delo in

vodili projekte. Civilniki sami so v raziskavi* izrazili mnenje, da so na služenju v Karitas veliko pridobili za osebnostno rast in nadaljnje življenje. Civilno služenje je bilo tudi usposabljanje za naloge zaščite in reševanja v primeru vojne, naravnih in drugih nesreč. S svojim delom so fantje prispevali k boljši družbi z manj revščine in socialne izključenosti. Marsikomu je še danes žal, da tega ni več.

Alojzij Štefan, Slovenska karitas

** Nedič, B.,
Nadomestno
civilno služenje
v humanitarnih
organizacijah
(Karitas in Rdeči
križ), diplomsko
delo, FDV, 2003.*

Civilnik pri obiskovanju starejših na domu

Karlo

Mentorica mi je naročila, naj grem obiskat 85-letnega Karla, ki je po kapi obležal in ni kaj dosti govoril. Domačim naj bi ga pomagal dvigniti in posesti na invalidski voziček, ker je bil močnejše postave in težak.

Ko sem prvič prišel na obisk, me je žena predstavila svojemu Karlu, ki je ležal na postelji. Rekla je, da sem mlad fant in jim bom hodil pomagat, ker tako služim vojsko. Na obrazu mu nisem razbral, ali je bil vesel ali ne, niti ni nič poskušal spregovoriti. Ko sem mu dal roko, pa me je čakalo preseñenje. Stisnil mi jo je močno kot najbolj zdrav možakar, ne pa kot bolnik. Poleg tega mi roke kar ni hotel spustiti in sva se nekaj časa tako krepko rokovala. Najprej mi je bilo malo odveč, čeprav sem podobne stvari že prej doživel pri starih starših. Potem pa sem, mislim, da drugi dan, spoznal, da tako komunicira z mano, da mu s tem jaz lahko polepšam dan in mu vlijem nekaj svoje mladostne energije. Vsa odvečnost je izginila in z veseljem sem se rokoval z njim, kot bi bila dolgoletna prijateljca ...

Matjaž Bajc, civilnik

Moč za tako delo dobiš pri ljudeh, ki jih obiskuješ. Res se razdajaš, ampak tudi polniš, polniš se z drugačnostjo, z voljo do življenja, ki ga ti trpeči ljudje zajemajo s polno žlico. Do sedaj sem na življenje gledal z ene strani, sedaj ga vidim tudi z druge perspektive. Hvaležen sem, da mi je bila dana možnost spoznati tudi to drugo plat. Zavedam se, da je veliko lažje dajati kot sprejemati, zato še toliko bolj spoštujem tiste, ki so pripravljeni sprejeti pomoč. Mislim, da lahko delo na Karitas opravljajo le značajni in vztrajni ljudje, ki imajo dovolj veliko srce in resnično radi pomagajo sočloveku. In take ljudi Karitas, hvala Bogu, ima.

Metod, civilnik

Sodelovanje v Caritas Europa in Caritas Internationalis

Identiteta *Caritas Internationalis* (CI) in tudi *Caritas Europa* (CE), katere del je od 1993 tudi Slovenska karitas, je, da je konfederacija nacionalnih Karitas, ki jih – spletene v mrežnem sodelovanju – navdihujejo evangelij, praktične izkušnje pri delu z ljudmi in zanje ter za skupnost v stiski. Kot srce, ki vidi, je resničen izraz diakonije katoliške Cerkve in zato nujen sestavni del njenega pastoralnega delovanja. Vizijo, ki je civilizacija ljubezni, v kateri pravičnost objema ljubezen, poskuša na svoj krajevni način udejanjati vse od ustanovitve tudi Slovenska karitas.

Posebej je mednarodna dejavnost Karitas v Sloveniji zaživela po osamosvojitvi Slovenije ter v času njenega vstopanja v EU, saj je bila v tem obdobju deležna veliko možnosti za usposabljanja in izobraževanja tako s strani Karitas kot tudi države in EU. Prijavljali so se prvi evropski projekti. Slovenska karitas je vse bolj prevzemala tudi odgovornost za skupno dobro v družini Karitas in iz prejemnice pomoči postajala vse bolj tudi darovalec in izvajalec mednarodne pomoči in sodelovanja (zahodni Balkan, sodelovanje bratskih Karitas v PSM, pomoč in razvojno sodelovanje v misijonskih deželah Afrike). Aktivno se uči vodenja, upravljanja (SODA) in partnerstva v pomoči pri odpravi posledic oboroženih konfliktov, naravnih nesreč in lakote. Posebej odmevni so bili projekti pomoči in obnove v deželah, prizadetih po cunamiju 2005 (predvsem na Šrilanki), in leto kasneje v Darfurju, kjer smo v sodelovanju z državo in drugimi humanitarnimi organizacijami ter s pomočjo CI pomagali

Prepričan sem, da je bila tokratna Regionalna konferenca CE izjemna duhovna in vsebinska obogatitev tako za prihodnost Karitas v Evropi kot tudi za Slovensko karitas, ki je s tem pokazala neverjetno živost. Upam si trditi, da si je Slovenska karitas s tem utrdila že tako prepoznaven in uveljavljen prostor v Cerkvi in družbi.

Erny Gillen, predsednik Caritas Europa

pri oskrbi taborišč za begunce. Dva mandata (2007 do 2015) je bila Slovenska karitas članica izvršilnega odbora CE, en mandat tudi članica izvršilnega odbora CI. Vse to je pomenilo veliko prepoznavnost Slovenske karitas v svetovni družini Karitas.

Prelomni dogodek je v tem smislu vsekakor Regionalna konferenca CE, ki je v času predsedovanja Slovenije EU, s preko 100 udeleženci iz 40 evropskih držav potekala od 21. do 24. maja 2008 na Bledu. Še danes velja za eno najboljših tovrstnih srečanj in po zaslugi izjemnega duhovnega programa za doslej najbolj duhovno bogato srečanje Karitas v Evropi (odvilo se je srečanje vseh sodelavcev Karitas na Brezjah, sv. maša na praznik svetega Rešnjega telesa na Blejskem otoku in celodnevna prisotnost Najsvetejšega v duhovnem šotoru v kongresni dvorani).

Naše mednarodne izkušnje so bile dobrodošle tako za naše domače delo in rast (strateški načrti, zaupanje donatorjev, sodelovanje s šolami, pozornost medijev) kot za sodelovanje v evropskem in svetovnem prostoru (uspešni partnerski EU projekti razvoja pomoči in učenja ter sodelovanje v mreži CI). Ne nazadnje je po zaslugi večletnega članstva v CI Slovenska karitas leta 2004 dobila status humanitarne organizacije.

O mednarodnem sodelovanju in povezovanju Slovenske karitas bi lahko povedali še mnogo stvari. Z eno besedo pa vsemu temu lahko rečemo učenje, bratsko sodelovanje Karitas, ki naj vsem ljudem posreduje Božjo ljubezen, je glas revnih v družbi in v službi človekovega dostojanstva.

Alojzij Štefan, Slovenska karitas

Hvala vsem vam, ki ste nas toplo sprejeli in skrbeli za nas: od trenutka prihoda do odhoda domov. Za odlično pripravo in organizacijo, za izjemno liturgično dogajanje in duhovno razsežnost dogodka ter za čudovit slovenski večer. Hvala, da ste tako uspešno pridobili sredstva, s katerimi smo omogočili sodelovanje na konferenci mnogim organizacijam članicam. Hvala, ker ste učinkovito in uspešno reševali majhne in večje probleme, ki jih tako velik dogodek, kot je ta, vedno prinese s seboj. Hvala tebi, Lojze, in vsem tvojim sodelavkam in sodelavcem, da ste vedno vse naredili z nasmehom in zaupanjem.

Marius Wanders, generalni tajnik Caritas Europa

Sodelavke Karitas pri spremljanju gostov na Regionalni konferenci CE na Bledu, 2008

Vodstvo Caritas Internationalis na generalni skupščini, 2015

Stiki z drugimi organizacijami Caritas

Danes je Slovenska karitas velika organizacija in ima tudi veliko stikov s tujino. Tako kot povsod pri tem gotovo prevladuje angleški jezik. V začetku je bilo drugače. Stike s tujino smo v glavnem navezovali z nemško in avstrijsko Karitas, ki sta nam bili najbližji tudi po svoji mentaliteti in načinu dela. Takrat še nismo imeli zaposlenih sodelavcev in smo vsi delali kot prostovoljci; vsak je delal to, kar je znal in zmogel. K sreči smo takrat že imeli na razpolago računalnik, ki nam je delo precej olajšal.

Ker sem do neke mere kar dobro obvladala nemščino, je velik del tega dela padel name. Priznam, da sem to delala tudi z velikim veseljem. Vedno znova smo imeli tudi obiske iz tujine in je bilo potrebno prevajanje. V veliko veselje nam je bilo, da nas je prišel obiskat takratni generalni tajnik

Caritas Europa dr. Meyer, po rodu Švicar, pa še veliko drugih.

Pri tem je treba posebej omeniti našo povezanost s celovško Karitas, katere direktor je bil dr. Viktor Omelko, koroški Slovenec. S svojimi izkušnjami so nam veliko pomagali najprej ob poplavih novembra 1990, pa seveda še z marsičim drugim.

Veliko je bilo teh naših stikov in od vsakega človeka smo se kaj naučili. Tudi sodelavci Slovenske karitas smo šli na obiske v tujino. Od teh bi omenila samo dva, ki sta bila za nas zelo dragocena.

Ne spominjam se več datumov, a zdi se mi, da je bilo jeseni 1990 na Dunaju srečanje sodelavcev Caritas Europa, ki ga je vodil gospod Fridolin Kissling, takrat še predsednik Caritas Europa. Tam sem poročala o naših začetkih, kar je vse zelo prevzelo. Sklenili so,

Regionalna
konferenca CE,
Vršava 2013

Srečanje
sodelavcev
Karitas na
Brezjah v času
regionalne
konference na
Bledu, maj 2008

da nam za dve leti zagotovijo finance za enega zaposlenega sodelavca. Prvo leto je denar prispevala Italija, drugo leto Švica.

Kakšno leto dni pozneje smo sodelavci Škofijske karitas Ljubljana obiskali Škofijsko karitas v Linzu, kjer smo tudi poročali o svojem delu. Takrat so nam podarili kombi. Tudi oni so bili navdušeni nad tem, kako smo se lotili dela.

Na svoje delo v prvem obdobju po ustanovitvi Slovenske karitas imam zelo lepe spomine. Mislim, da smo bili takrat zelo dragoceni tudi za naše sosede, Avstrijce, Nemce in Švicarje, pa še za marsikoga. Mi smo se od njih učili že ustaljenega dela, organizacije, oni pa so pri nas cenili tisto »prvo ljubezen« in navdušenje, našo pripravljenost, da se ne menimo za priznanje in plačilo. Zato smo se ob njih vedno počutili kot enakovredni partnerji.

Metka Klevišar, Slovenska karitas

Sodelovanje na področju razvoja župnijskih Karitas na območju jugovzhodne Evrope

Sodelovanje se je začelo leta 2003 na pobudo nadškofa in metropolita Stanislava Hočevarja in nekaterih odgovornih za Karitas iz jugovzhodne evropske regije. Želja po sodelovanju se je kmalu konkretizirala v sodelovanje pri razvoju župnijskih Karitas. Pri projektu sodelujejo Karitas Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije, Črne gore, Makedonije, Albanije, Kosova in Bolgarije ter CRS (ZDA) in Karitas Italije kot financerki posameznih dejavnosti. Pripravili smo več izobraževalnih srečanj na temo vodenja župnijske Karitas, opazovanja in prepoznavanja stisk, razvoja mreže, načrtovanja in spremljanja dela, ki so se jih udeleževali tudi prostovoljci in zaposleni iz Karitas v Sloveniji. Organizirala so se tudi izobraževanja za duhovnike na temo identitete Karitas ter poletne šole prostovoljstva za mlade. Ena je potekala tudi v Vipavskem križu.

Pripravili smo Priročnik za župnijske Karitas *Ljubi svojega bližnjega*, ki je preveden tudi v slovenščino. Za izmenjavo izkušenj je bilo pripravljenih več študijskih obiskov v različne dežele, za boljše poznavanje in krepitev duhovne dimenzije smo leta 2010 pripravili mednarodno romanje na Ponikvo.

Kot pomoč pri razvoju župnijskih Karitas tečejo »mini financiranja« posameznih razvojnih projektov, ki jih predložijo župnijske Karitas iz regije. Slovenska karitas je sodelovala samo pri spremljanju in vrednotenju teh projektov, sredstva smo pustili »revnejšim« Karitas.

Načrtuje se razvoj observatorijev revščine, v teku je »mapiranje« pokritosti teritorija s karitativnimi dejavnostmi in ustanovami. V načrtih je tudi priprava »paketa dobrodošlice«, v katerem bo zbrano vse, kar posameznik potrebuje za uspešno delo v Karitas – najprej za tiste, ki prevzemajo vodilne vloge, pa tudi za vse ostale sodelavce Karitas.

Matej Kobal,
Škofijska karitas Koper

Sodelavci Karitas so sodelovali v različnih delovnih skupinah (DS) pri:

► **Vladi RS in ministrstvih:**

- DS za pripravo Zakona o socialnem varstvu; 1992 (Imre Jerebic)
- Medresorska DS za boj proti trgovini s ljudmi; od 2006 dalje (Imre Jerebic, Nina Primožič Stenko)
- Medresorska DS za izvedbo ukrepa pomoči v hrani iz intervencijskih zalog EU v korist najbolj ogroženih oseb v Skupnosti pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; od 2006 dalje (Jožica Ličen)
- DS za izvedbo ukrepa pomoči v hrani iz intervencijskih zalog EU v korist najbolj ogroženih oseb v Skupnosti pri Agenciji za kmetijske trge in razvoj podeželja; od 2006 do 2013 (Jožica Ličen)
- Svet za solidarno sožitje generacij in za kakovostno staranje prebivalstva v Sloveniji pri Vladi RS; od 2007 do 2010 (Helena Zevnik Rozman)
- Koordinacija za pripravo Evropskega leta boja proti revščini pri Vladi RS; 2009 do 2010 (Alojzij Štefan, Imre Jerebic)
- DS za pripravo Zakona o prostovoljstvu; 2010 do 2011 (Helena Zevnik Rozman)
- DS za varno hrano pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; od 2010 dalje (Jožica Ličen)

- DS za višek hrane pri Inšpektoratu RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo; od 2010 dalje (Jožica Ličen, Imre Jerebic)
- DS za spremembe Zakona o socialnem varstvu; 2013 do 2014 (Zavod Pelikan Karitas, Vključen.si)
- Sodelovanje pri pripravi okvirnih izhodišč RS za proces pogajanj o razvojni agendi po letu 2015 na Ministrstvu za zunanje zadeve; 2014 (Jana Lampe)
- DS za izvedbo ukrepa za pomoč v hrani iz Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim, pri Ministrstvu za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti; od 2014 dalje (Jožica Ličen, Mojca Kepić)
- DS za začasni izredni ukrep na trgu s svežim sadjem in zelenjavo (Ruski embargo) pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; 2014 dalje (Jožica Ličen, Mojca Kepić)
- Nacionalni odbor Evropskega leta za razvoj 2015 v okviru Ministrstva za zunanje zadeve; 2014 do 2015 (Jana Lampe)
- Priprava Smernic RS za delovanje na področju mednarodne humanitarne pomoči za Svetovni humanitarni vrh 2016; 2014 do 2015 (Jana Lampe)

► **Socialni zbornici Slovenije:**

- Komisija za etična vprašanja in pripravo etičnih načel na področju socialnega varstva na Socialni zbornici; 1994 (Imre Jerebic)

- Sekcija za materinske domove pri Socialni zbornici; od leta 1994 (prva leta predsednica Lidija Jerebic)
- Sekcija za materinske domove in varne hiše pri Socialni zbornici; od 2001 dalje (Milena Brumat)
- Komisija za preverjanje znanja pri strokovnem izpitu s področja socialnega varstva na Socialni zbornici Slovenije; od 2007 dalje (Zvone Horvat Žnidaršič)
- Nadzorni odbor Socialne zbornice; 2013 dalje (Alojzij Štefan)
- Častno razsodišča pri Socialni zbornici; od 2014 dalje (Zvone Horvat Žnidaršič, predsednik)

► **Fundaciji za sofinanciranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO):**

- Svet FIHO in komisija za ocenjevanje in pripravo predlogov za razporeditev sredstev FIHO humanitarnim organizacijam; od 1998 do 2008 (Imre Jerebic)
- Komisija za pripravo aktov FIHO; od 2003 do 2008 (Imre Jerebic)
- Nadzorni odbor FIHO; od 2008 do 2012 (Imre Jerebic)
- Svet FIHO in komisija za ocenjevanje in pripravo predlogov za razporeditev sredstev FIHO humanitarnim organizacijam; od 2008 dalje (Peter Tomažič)
- DS za pripravo metodologije FIHO – priprava prenove metodologije FIHO; od 2011 do 2012 (Peter Tomažič)

► **v mrežah nevladnih organizacij:**

- Ustanovitev CNVOS – Centra za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij; 2001 (soustanovitelj Zavod Pelikan Karitas)
- Koordinacijska skupina za področje brezdomstva v Sloveniji (od leta 2002 dalje) in predsednik Društva »Brezdomni – do ključa«, Slovenska mreža organizacij za delo z brezdomnimi osebami (Boštjan Cvetič)
- DS za ustanovitev nacionalne platforme, ki jo je iniciativna skupina poimenovala SLOGA – Slovenian Global Action; 2005 do 2006 (člani smo od leta 2015 dalje: Barbara Pirnat, Peter Tomažič)
- Ustanovitelj Nacionalnega foruma humanitarnih organizacij Slovenije (NFHOS); od 2008 dalje (Alojzij Štefan, od 2008 do 2011 podpredsednik Upravnega odbora)
- DS za globalno učenje pri SLOGI; 2010 dalje (Jana Lampe)
- Svet CNVOS; od 2014 dalje (Imre Jerebic)

► Od leta 1993 do 2003 smo izvajali **nadomestno služenje vojaškega roka**. V mreži

Karitas je na 143 delovnih mestih civilno služenje vojaškega roka opravilo **888 civilnikov**, ki jih je spremljalo 246 mentorjev.

► 12. maj 1995: Sprejem Slovenske karitas v **Caritas Internationalis in Caritas Europa**

Sodelavci Karitas smo v vseh letih sodelovali na generalnih skupščinah Caritas Internationalis (CI) in regionalnih konferencah Caritas Europa (CE) ter drugih forumih in mednarodnih projektih, ki so potekali v organizaciji CE in CI:

- DS za razvoj zmogljivosti pri Caritas Europa; od 1999 do 2007 (Alojzij Štefan)
- DS za izdelavo dokumenta o širitvi EU: »TOWARDS AN EQUITABLE EUROPE«; 2002 do 2003 (Alojzij Štefan, predsednik)
- Sodelovanje v COATNET za področje preprečevanja trgovine z ljudmi; od 2005 dalje (Alojzij Štefan, Nina Primožič Stenko)

- Sodelovanje pri pripravi in vodenju mednarodnih projektov CE (SODA, CONCEPT, INCLUSION, PROGRESS); od 2002 do 2013 (Alojzij Štefan)
- Slovenska karitas je bil članica izvršilnega odbora (EXBO) CI; od 2007 do 2011 (Alojzij Štefan)
- Slovenska karitas je bila članica izvršilnega odbora (EXBO) CE; od 2007 do 2015 (Alojzij Štefan in Jana Lampe)
- Sodelovanje pri pripravi poročila o revščini (ZERO POVERTY) in kampanji Karitas v Evropi: *Nič revščine, ukrepajmo zdaj*; od 2008 do 2010 (Alojzij Štefan)

► Slovenska karitas je sodelovala tudi v različnih **komisijah v Cerkvi na Slovenskem**

- Plenarni zbor Cerkve na Slovenskem; (Imre Jerebic imenovan v imenu SK s strani Slovenske škofovske konference)
- Slovenska karitas je stalen član Slovenskega pastoralnega sveta (zastopa jo vsakokratni generalni tajnik in eden izmed predstavnikov škofijskih Karitas)
- Sodelovanje v Slovenski komisiji za karitativno dejavnost (Matej Kobal)
- Sodelovanje v Komisiji pravičnost in mir (Jožica Ličen)
- Vodenje odbora za pripravo načrta Pastoralnega leta krščanske dobrotelosti in solidarnosti; 2010 - 2011 (Alojzij Štefan)

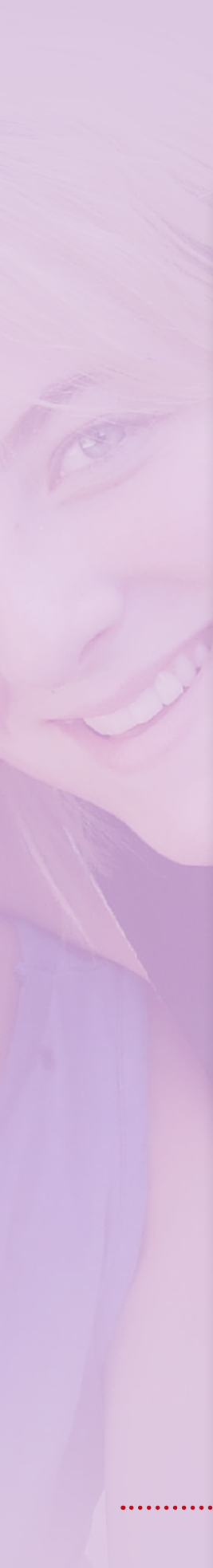

Roka za varen korak

Kadar se zalomi v družini, to občutijo tudi otroci. Stiske družin so tako raznolike, da je Karitas že od samega začetka oblikovala program pomoči otrokom. Ta pomoč je prilagojena njihovim potrebam, obenem pa podpira družine, da lažje poskrbijo za njihov vsestranski razvoj. Od otroške prehrane, oblačil, letovanja, šolskih potrebščin in šolske prehrane do učne pomoči in preživljanja časa izven šole. Posebna skrb je namenjena njihovemu zdravju in lajšanju težav v bolezni in invalidnosti. Blaginja in zdravje otrok so kot lakmusov papir za ustrezno in učinkovito pomoč družini.

En sam trenutek je za vedno spremenil njihova življenja

Otroci, pet jih je, se še spominjajo tistih posebnih sobot: atijev službeni kombi se je spremenil v družinskega in vriskali so od veselja, ko so šli skupaj z njim nakupovat hrano in druge reči, ki jih potrebuje sedemčlanska družina. Bil je steber družine, družinski skrbnik, zato je lahko mama ostala doma in mu po svojih močeh pomagala pri

poslu, predvsem pa se je posvečala četici odraščajočih otrok. Bili so običajna, ljubeča krščanska družina, kjer sta starša po desetletjih odrekanja le zgradila topel dom in je očetu posel stekel ravno toliko, da so lahko zaživel, kot sta sanjala med trdim delom.

Tistega dne so komaj dobro odložili kovčke in torbe na enem od dalmatinskih otokov, ko jih je dohitela nedoumljiva vest, da je ati utonil. Pa komaj so se malo pobrali po preizkušnjah v zadnjem obdobju! Malo prej jih je doletela težka mamina bolezen, nato očetova delovna nesreča, pa njegova depresija, ko dolgo ni mogel delati ... Ko so s pomočjo spojenega in od staršev podarjenega denarja ravno dobro zagnali obrt in upali, da bodo končno spet zadihali kot v dobrih starih časih, je en sam trenutek za vedno spremenil njihova življenja.

Vse se je odvijalo kot v transu, najhujše pa je prišlo po pogrebu: otroci, ki so se zvrstili od štiriletne malčice do občutljivih najstnikov, mama brez službe, družina nenadoma brez vsakega dohodka ... Saj je bilo veliko dobrih ljudi in so še – sorodniki, prijatelji in neznanci – a šest let pozneje družina še zmeraj trpi v vseh pogledih. Praznine, ki je nastala s smrtjo, ne more nič nadomestiti, skromnost, ki je odlika peterice otrok, ni dovolj, da bi osušila vse solze in pregnala vse mamine skrbi in bolečine. Službe, ki bi potekala le dopoldne, ne dobi nikjer, in čeprav je prodala stroje iz moževe delavnice, denarja ni dovolj niti za sproti. Vsakega obrtnika, ki je prišel po kakšen stroj, je blagoslovila in mu voščila vse dobro ter se obenem spominjala njunih začetkov in sanj. Saj bi morda lahko našla izmensko

delo, a ve, da je njena dolžnost biti z otroki. Dovolj hudo je, da so brez očeta, naj odrasčajo v povsem prazni hiši? Poleg tega ima eden od otrok težave z depresijo, ki je posledica očetove smrti, in čuti se dolžna, da ga obvaruje v največji možni meri.

Mama je pokončna, močna, prava borka. Zmogla je poplačati velike dolgove, ki so ostali, in prestopiti vrata Župnijske karitas, le da tokrat z druge strani: kjer je nekoč sama darovala po svojih močeh za ljudi v stiski, so sedaj prostovoljci v njej prepoznali ženo, ki potrebuje pomoč. Boni za nakup šolskih potrebščin, do katerih je upravičena njena družina, ji olajšajo prenekatero skrb. Boni pomenijo, da ji ne bo treba od pomladi do jeseni tuhtati, ali sme sesti za volan, da ne bi morebiti porabila preveč bencina in ne bi ostalo za vse zvezke. Boni pomenijo, da bo tu in tam otrokom lahko kupila čokoladni namaz, da ne bodo tudi zajtrki le z domačega vrta.

Boni za šolske potrebščine pa pomenijo še mnogo več: da na tem svetu ni sama, da so okoli nje ljudje s čutom za solidarnost ... Ve, da je ne pomilujejo in da denar darujejo ljudje, ki verjamejo v poštenost Karitas. Za njihove darove jim je globoko hvaležna. Moli, da bi lahko, ko otroke spravi do kruha, tudi sama povrnila prejeto dobroto. Če ne tem darovalcem, pa tistim, ki bodo tedaj pomoči potrebni. Vsem izreka velik hvala; tudi v imenu tistih, ki se morda (še) ne zmorejo zahvaliti.

Ta mama ve, da je tudi zaradi dobrih ljudi spet zbrala moč za vse, kar jo še čaka. Zbrala je pogum, da bo znanje, ki ga je v mladosti dobivala preko hobija, nekaj ur na dan delila naprej proti plačilu in tako spet stopila med ljudi in čutila, da se postavlja na lastne noge. »Hvala,« še enkrat zašepeče solznih oči.

Karolina Vrtačnik

Šolske potrebščine

Spominjam se šestčlanske družine, ki se je oglašila po pomoč za šolske potrebščine. Potrebovali so tudi šolsko torbo za najmlajšega. Našli smo jo med darovanimi torbami. Mama se je oddahnila, otrok pa je ni sprejel, ker ni bila dovolj moderna. Začutila sem materino stisko, ko je želela ustreči otroku, a tega finančno ni zmogla. Otroci in starši se soočajo tudi z družbenimi pričakovanji, modo in kriteriji ustreznosti. Da bi se izognili tem problemom in da njihov otrok ne bi bil zaznamovan s pomanjkanjem, starši pogosto nudijo več, kot finančno zmorejo. Zato ne potrebujejo le pomoči pri nakupu šolskih potrebščin, pač pa tudi oporo, da zmorejo predelati vse te strahove in občutke krivde ter se znajo o tem odkrito pogovariti z otroki. Revščina zaznamuje in le ljubeča skrb, potrpežljivo služenje in veliko iznajdljive ljubezni jim lahko pomaga, da zmorejo sprejeti solidarnost drugih in se tudi sami vzgajajo za solidarnost do bližnjega v stiski.

Andreja Kastelic, Škofijska karitas Novo mesto

Botrstvo

Vemo, da so otroci nedolžni, ranljivi in popolnoma odvisni od odraslih ter da so po naravi radovedni, živahni, radoživi in polni upanja. Njihovo življenje bi moralo potekati v sreči, miru, igri in učenju, toda mnogi otroci že v zgodnjem otroštvu občutijo posledice revščine, ki je prisotna pri mnogih slovenskih družinah. Veliko otrok je lačnih, revščina trka na marsikatera vrata, veliko jih je prikrajšanih za srečno otroštvo.

Tovrstni razlogi, ki so danes podobni kot pred 22 leti, so vplivali, da smo leta 1993 sprejeli odločitev o ustanovitvi programa Botrstvo. Le-ta je namenjen spodbujanju zavesti in osebne zavzetosti darovalcev za pomoč otrokom, da bi jim vsaj delno omogočili brezskrbno šolanje in otroštvo.

Program želi povečati občutek darovalcev, ki običajno darujejo za splošne namene in akcije, da s svojim darom pomagajo konkretni osebi. Odločitev, da darovalec postane boter, pomeni, da le-ta redno (mesečno) nakazuje pomoč (25 €) za enega ali več otrok. Boter torej daruje za konkretnega otroka. Program omogoča tudi sodelovanje vseh, ki želijo v programu sodelovati le občasno. Vsi ti postanejo »skupni botri« in kot takšni nimajo nikakršnih mesečnih obveznosti do določenega otroka (prejemnika pomoči). Lastni presoji darovalca je prepuščena tudi višina prispevka. Iz sklada Skupnega botra pomagamo tistim otrokom, ki so potrebni pomoči in še čakajo na rednega botra.

Otroci so na svetu zato, da se jih razvaja z veliko ljubezni, s pozornostjo in časom, ki jim ga namenimo. Pravico imajo, da preživljajo brezskrbno otroštvo in jih ne ogroža revščina. Ob vsem tem pa odrasli in darovalci ne smemo pozabiti, da morajo otroci vedno imeti pred očmi zgled solidarnosti, poštenosti in medsebojne pomoči, posebej takrat, ko bližnji zaide v stisko.

Kako prijetno je že več kot 22 let s pomočjo neštetihih rednih in skupnih botrov programa Botrstvo uresničevati upe, prošnje in tihe želje v otroških očeh. Iskrena hvala vsem. Naj nam bodo solzne oči otrok, ki prejmejo darilo, ki si ga želijo, spodbuda, da bi bile v otroških očeh vedno le solze zahvale in ne solze lakote, nasilja, zlorabe, revščine ...

Zlatko Gričnik, Nadškofijska karitas Maribor

Srečanje
botrov

Skupina
animatorjev
Počitnic
biserov

Tata, bilo je super

Pisalo se je leto 2005. V našo lepo Vipavsko dolino sta se preselili deklici Janja in Tjaša. Dan, ki ga ne bosta nikoli pozabili, je bil ravno 15. avgust, ko praznujemo Marijino vnebovzetje. Za njiju je bil to dan, ko sta se po težki ločitvi staršev lahko za vedno preselili k očetu. Oče, samohranilec, je za hčerki zelo lepo skrbel, a moral je tudi delati in tako sta deklici večino časa ostajali sami. Ker nista iz naših krajev, je bilo tudi navezovanje novih stikov zanju težko. Septembra se je začela šola in deklici sta z grenkim okusom prestopili vrata osnovne šole v Ajdovščini. Počasi sta se začeli privajati na novo, predvsem umirjeno življenje. Kmalu po začetku šole je Tjaša dobila zgibanko, ki jo je vabila na program Popoldan na cesti. Pokazala jo je očetu. »Želiš, da te vpišem?« jo je vprašal. Tjaša je odgovorila: »Mogoče bo pa lepo.«

Prisrčno in iskreno se vam s hčerkama zahvaljujem za vašo pomoč. To nam daje vsaj malo veselja. Z vašo pomočjo lahko tudi jaz doživljam, kako lepo je gledati vesele iskrice v očeh otrok, ko skupaj vidimo, da so še dobri ljudje, da nam ni potrebno stradati, da nismo lačni. Zahvaljujem se, da osrečujete moja otroka in s tem tudi mene, saj vaša nesebična pomoč vedno pride ob pravem času, takrat, ko je najhuje preživeti mesec ... Zahvalila bi se rada tudi tistim, ki darujejo, ki dajejo od svojega, ki delijo svoje imetje. Hvala jim ...«

Milena, mama deklic, ki sta bili vključeni v program Botrstvo

Sestrica Janja je bila za vključitev v program še premajhna in tako se je Tjaša skupaj z očetom odpravila v Dom Karitas na Cesti. Tam so jih pričakali socialna delavka Tanja, idejni vodja programa Bogdan Žorž ter ostali starši in otroci. Na kratko so jima predstavili, kaj se na programu počne, in Tjaša se je odločila, da bi hodila.

Naslednji teden je Tjaša na Cesto prišla sama. Stopila je skozi vrata v Mavrično garažo. »Kar naprej, Tjaša, kar naprej,« jo je lepo povabila Tanja. Tjaša je s strahom čakala, kaj se bo zgodilo, saj ni vedela, kako vse skupaj poteka. »No, Tjaša,« je rekla Tanja, »kaj želiš, da bi se danes učili?« Tjaša jo je pogledala, se zazrla po sobi in videla, da ima vsak otrok svojega »učitelja«. To so bili prostovoljci, ki svoj prosti čas nesebično namenjajo njim, otrokom. S tihim glasom je rekla: »Slovenščina mi gre bolj slabo.« »Potem se bomo učili slovenščino,« je rekla Tanja in k sebi poklicala prostovoljko Melito. »Jaz sem Melita, sem srednješolka in rada bi ti pomagala pri učenju. Kako je pa tebi ime?« »Tjaša sem,« je rekla. »No, sedaj ko se poznata, je najbolje, da se začneta učiti. Ta urica bo zelo hitro minila,« je rekla Tanja in jima pokazala, kje je njuna miza.

Po uri učenja so bile na vrsti socialne delavnice. Ker je bilo prvič, so se skozi različne igre vsi skupaj spoznavali, razvijali socialne veščine in se, kar je bilo najbolj pomembno, zabavali. Dve uri sta hitro minili in Tjaša je vsa navdušena prišla domov. »Tata, bilo je super, ti prostovoljci so tako ,fajn', moji je ime Melita in je srednješolka. A veš, da sem spoznala novo prijateljico Mojco, pa

socialna delavka Tanja je tako super, veš, me je vprašala, če potrebujemo kaj pomoči v obliki hrane. V torek gremo lahko na Karitas,« je Tjaša, polna lepih vtisov, razlagala očetu. Ob enem staršu in majhnem mesečnemu dohodku bi jim bila ponujena pomoč v obliki paketa hrane res v veliko pomoč, da bi lažje prehodili mesec. Oče se je nasmešnil: »Zelo sem vesel, da ti je všeč. Ko bo Janja večja, se ti bo pridružila, ti pa lepo redno in pridno obiskuj program. V torek bomo skupaj odšli na Karitas.«

Meseci so tekli, skozi program je Tjaša spoznala veliko novih metod učenja, stkala veliko novih prijateljskih vezi, predvsem pa je pridobivala občutek za pomoč sočloveku.

Videla je, kako lažje ji je bilo v določenih trenutkih, da ima ob sebi koga, da se z njim pogovori, da ji pomaga, da si vzame čas samo zanjo. Želela si je, da bi tudi sama nekoč postala prostovoljka in pomagala otrokom, ki so potrebni pomoči. Tudi oče je bil zelo aktiven prostovoljec; vedno, ko si ga prosil za pomoč, je bil pripravljen pomagati. Ukvarjal se z elektriko, tako da je pomagal tudi pri napeljavi. In tako se je lastnost pomoči sočloveku prenesla tudi na njegovi hčerki. Program jima je nudil učno pomoč in socialne veščine, pa tudi kvalitetno preživljanje prostega časa. Skupaj so hodili na izlete, pripravljali zanimive delavnice, tako ustvarjalne kot socialne in športne. Višek vsega je bil šestdnevni poletni tabor v vasi Soča pri Bovcu ob koncu šolskega leta.

Leta so minevala, Tjaša je redno obiskovala program, kmalu se ji je pridružila tudi sestra Janja. Obe sta postajali samozavestnejši, bolj odrasli. V tem času se je zamenjala vodja programa. Za Tanjo je prišla Klementina, za njo zopet Tanja in potem Alenka. Menjavali so se tudi prostovoljci, a Tjaša in Janja sta z veseljem hodili na program. Ko je Tjaša zaključila osnovno šolo, ji je socialna delavka predlagala: »Tjaša, bi želela ostati v programu in pomagati otrokom kot prostovoljka?« Tjaša je brez razmisleka odgovorila: »Seveda, to je bila moja želja že nekaj let.« Doma je očetu povedala o svoji odločitvi in oče se je takoj strinjal z njo: »Tako kot so prostovoljci pomagali vama, tako boš sedaj ti dajala svoje znanje otrokom, ki so pomoči potrebni.«

Ko sem kot vodja programa spoznala Tjašo, je bila to oseba, ki je vedela, kaj želi v življenju doseči. Gotovo ji je pri tem pomagal tudi naš program. Tjaša je prostovoljka še danes. Zelo uspešno je zaključila srednjo elektrotehnično šolo in se podala naprej v študijske vode v isti smeri.

Tatjana Rupnik, Škofijska karitas Koper

.....
Glavno poslanstvo in vizija Družinskega in mladinskega centra v Cerkljah na Gorenjskem je, da vsakega otroka sprejemamo v njegovi enkratnosti in neponovljivosti. Vsakdo izmed njih v sebi skriva neprecenljiv zaklad. Poslanstvo nas prostovoljcev je, da te bisere odkrivamo, jih po najboljših močeh pomagamo razvijati ter otrokom hkrati pomagamo krepiti njihove šibke točke. K vsakemu otroku se trudimo pristopiti s ponižnostjo in hvaležnostjo, da nam je bil poslan na pot. Zavedamo se, da se od njih lahko veliko naučimo in da imajo tudi oni darove, s katerimi lahko pomagajo drugim. Pomembno pa se mi zdi tudi to, da na to pot spoznavanja otroka vzamemo Jezusa in k otroku pristopimo z njegovo pomočjo ter z ljubeznijo, ki jo črpamo pri njem.

Nataša Hanuna, Župnijska karitas Cerklje na Gorenjskem

Popoldan na Cesti

Program je nastal pred štirinajstimi leti na podlagi ugotavljanja potreb lokalne skupnosti in sodelavcev Karitas. Že od samega začetka je bil v lokalni skupnosti zelo dobro sprejet, saj ga le-ta tudi podpira. Potrebe, s katerimi se srečujejo otroci in mladostniki, so pokazale, da mladim v popoldanskem času primanjkuje organiziranih aktivnosti, saj so zaradi vse večjega individualizma prikrajšani za zadovoljevanje potreb po druženju z vrstniki. Vse več je otrok, ki doma iz različnih razlogov ne morejo učiti in narediti domačih nalog. Tisti, ki jim v šoli ne gre dobro, si zaradi nizkega socialno-ekonomskega statusa ne morejo priskrbiti dodatne učne pomoči. Program se je z začetne lokacije razširil na 11 lokacij in se delno prilagodil potrebam lokalnih skupnosti, v katerih je deloval.

S programom želimo izboljšati in oplemenititi kakovost življenja osnovnošolskih otrok, jim v največji možni meri zagotoviti možnosti za brezplačno udejstvovanje in kakovostno preživljanje prostega časa ter jim nuditi brezplačno učno pomoč.

Vsebine programa vključujejo otroke in mladostnike težnje in potrebe po socialnih, izobraževalnih, kulturnih, umetnostnih, športnih in prostovoljnih dejavnostih. Otrokom in mladim nudimo pomoč pri učenju v obliki brezplačnih inštrukcij. Zanje organiziramo tudi družabne in športne dejavnosti ter socialne igre, ustvarjalne in pogovorne delavnice, ekskurzije, letovanja, taborne in izlete. Z dejavnostmi program spodbuja ustvarjalnost otrok in mladih.

V program so vključeni osnovnošolski otroci, ki izrazijo željo, da bi se vključili vanj. Pri ugotavljanju socialne ogroženosti imamo postavljene jasne kriterije, ki stremijo k temu, da ne prihaja do segregacije med otroki. Na nekaterih lokacijah so uporabniki programa pretežno otroci, ki prihajajo iz socialno in ekonomsko ogroženih družin ter iz družin z neurejenimi družinskimi odnosi in so prikrajšani za normalno družinsko življenje. Pretežno so to otroci in mladi, ki imajo učne težave, vedenjske težave, socialne težave, pomanjkanje socialnih veščin. Spet drugje so v programu otroci, ki si želijo novih znanj, novih spoznanj socialnih veščin in širjenja socialne mreže.

V program so kot animatorji-sodelavci Karitas kontinuirano in aktivno vključeni prostovoljci, dijaki različnih srednjih šol, pa tudi odrasli, ki so že zaposleni. Mlade prostovoljke in prostovoljci so otrokom starostno bližje, imajo podobne interese in tako veliko možnosti ugodnega vplivanja na otroke.

Za boljše delo seveda sodelujemo tudi s starši, s šolskimi svetovalnimi službami in po potrebi tudi s Centrom za socialno delo.

Tatjana Rupnik, Škofijska karitas Koper

Dobro je, da zaupam tudi drugim

Začelo se je leta 1998 z nagrado, ko je Janez Žabot mlade, ki so dejavno pomagali v župniji Kranjska Gora, med počitnicami peljal na morje, kjer je od leta 1994 do leta 2003 za Slovensko karitas vodil program *Smeh* za otroke iz družin, ki sicer niso mogli na morje. Pridružili so se jim lahko bratje in sestre animatorjev. Pet mladih iz župnije je takoj začelo hoditi na priprave za animatorje za naslednje poletje, med njimi tudi Petra Grzetič.

IZZIV ANIMATORSTVA

Prijateljstvo in povezanost animatorjev sta jo pritegnili, vseh ji je bil program in prepoznala se je v animatorstvu. »Če takrat ne bi postala animatorka, ne vem, če bi še hodila v cerkev,« se s hvaležnostjo spominja začetkov. »Imela sem veliko prijateljev, ki niso hodili v cerkev, animatorstvo pa mi je pomagalo, da sem vztrajala na tej strani in rasla v veri.«

Leta 2004 je program vodila Skala, animatorji in z njimi Petra pa so ostali in nadaljevali svoje poslanstvo tudi leta 2005, ko

je vodenje letovanja za otroke prevzela Slovenska karitas. Za *Počitnice biserov*, kot so jih poimenovali, je bila najprej odgovorna Helena Zevnik Rozman, kasneje jo je nasledila Mojca Kepic, letos pa je vodenje počitnic prevzela Andreja Urh.

Petra Grzetič je kot prostovoljka sodelovala v vseh programih letovanj za otroke in je na *Počitnicah biserov* že od samega začetka. Začela je kot študentka, zdaj dela v Kranjski Gori kot vzgojiteljica in vodja vrtca, teden dopusta pa še vedno nameni za *Počitnice biserov*. Prostovoljstvo je zanj način življenja, veselje, ki ga izvabi iz otrok in animatorjev, pa neprecenljivi dar.

OTROKOM ŽELIM STATI OB STRANI

»Otroke želim obdariti s srčnostjo in dobroto in dati težo vsemu, kar počnemo. Ob tem pa ne pozabim, da so to tudi počitnice,« navdušeno pripoveduje Petra v pogovoru, preden si tudi sama privošči osvežitev v morju. Staršem ob prihodu pove, da bodo otroci morda jokali, a doda, da je tudi to del

poti osamosvajanja. Otroci so tukaj deležni izkušenj, ki jih doma ne morejo dobiti.

Vsako leto znova me na Počitnicah bise-rov prevzame gorečnost animatorjev in voditeljev. Petra poudari, da želi stati otrokom ob strani, jih spodbujati in jim nekaj dati na drugačen način. Animatorjev je veliko prav zato, da se lahko posvetijo vsakemu otroku, kot voditeljica pa budno bdi nad vsem. Pa ne igra »šefice«, poprime tudi za najmanjše delo, če je potrebno, in priskoči na pomoč s konkretnim nasvetom ali dejanjem, 24 ur na dan. To poleg animatorjev vedo tudi otroci. »Vzpostavljamo zaupanje in želimo, da doživijo, da so sprejeti taki, kot so,« poudari Petra. »Ko vidijo, da jim zaupamo, nam začnejo zaupati tudi oni. Počutijo se varne. Vrednost teh počitnic je prav v tem, da lahko zaupajo in se odprejo.« Ko se otroci vrnejo domov, ostaja nekje nekdo, ki

ga lahko pokličejo kadarkoli. Nekateri med njimi stike tudi ohranijo.

Petra je bila letos voditeljica tretjega tedna. Ko sem prišla naokoli, so me prevzeli zavzetost otrok v delavnicah, pozornost animatorjev in Petrin suveren pristop, začinjen s srčnostjo. Videlo se je, da se doma dobro pripravi in da se vsega loteva z veliko odgovornostjo, kot voditeljica pa je fleksibilna, vidi, kaj je treba narediti, hitro odredira in najde pravega človeka, ki zna narediti, kar je potrebno. Kot voditeljico je ne sme nič presenetiti, zato ima pripravljena dva načrta: »Plan A: speljem, kot sem načrtovala, navezujem stike z otroki, animatorji ... Plan B je stresen, uporabim ga, ko se moram na hitro prilagoditi ...«

UMETNOST PREPLETANJA

Zgodi se, da tudi Petra obnemore, takrat sede, da se zbere, potem pa stvar izpelje do konca. Hvaležna je bila, da je imela sovoditelja, ki pri vodenju veliko odtehta: »Skozi

Dragi soanimatorji!

Hvala vsem, s katerimi smo se nasmejali na pripravah, vsem, s katerimi smo skupaj preživeli dragocene trenutke z otroki in mladostniki ob večerih, nočeh, ob evalvaciji in tudi kasneje, ko smo se srečali. Ta čas z vami mi bo za vedno ostal drag spomin, saj sem imela čast srečati toliko različnih ljudi, ki ste vsak zase krasne osebe. Hvala vam za vse. Dali ste mi ogromno novih pogledov na svet in na stvari, toliko topline, prijateljske ljubezni, potrditve in samozavesti, česar si ob odločitvi, da se pridružim Biserom, nisem predstavljala niti v sanjah in so se mi pripovedi starejših animatorjev zdele pretirano lepe in vzhicene. Poglejte me, postala sem ravno taka. Biseri so mi pomagali postati boljša oseba in lažje stopati skozi življenje.

Darja Mihelčič, animatorka

vsa ta leta sem se naučila, da mi ni treba sami narediti vsega in da je dobro, da zaupam tudi drugim.«

Delo voditelja je prava umetnost prepletanja in usklajevanja odraslih in otrok, teden v sožitju in prijateljskem vzdušju pa najlepši sad počitniškega tedna. Kako lepo je prijateljstvo, ki ni namenjeno samemu sebi, ampak je predvsem v drži darovanja. »Komur koli, ki me vpraša, rada povem, da hodim v Ljubljano in delam za Karitas,« Petra ponosno pove. »Prijatelji, ki sem jih spoznala na Počitnicah biserov, so svet v malem. Ni se mi težko peljati v Ljubljano, če je treba, tudi vsak dan. Ni vse samo lepo, se pa naredi veliko dobrega. Veliko je ljudi, ki delajo potih.«

Petra kot prostovoljka na Počitnicah biserov vztraja že 17 let, čeprav ji kot vodji vrtca ne manjka obveznosti. »Rada prihajam na Počitnice biserov, darujem svoj čas, še več pa prejemam.« Vsako leto znova sodeluje že pri pripravah animatorjev, ki se srečujejo

pol leta pred počitnicami, in napiše igro, ki je potem rdeča nit počitnic. Kaj je tisto, kar jo žene, da vsako leto znova prihaja? »Greš, ker to enostavno rad počneš.«

Jana Podjavoršek

Naši Biseri

Ko pride mesec julij, se mi utrnejo spomini na tiste lepe poletne dni v Portorožu, na Počitnice biserov, na otroke ...

...Na malega Danija iz Posočja. Komaj šest let je imel, ko je prvič prišel, skupaj z devetletno sestrico Lucijo. Pred časom ju je zapustila mamica, zanju pa je skrbel le oče, sam s težavami z alkoholom. Dani mi je ves objokan zlezal v naročje. Čisto počasi se je vključil v skupino in v dejavnosti, ki so potekale, ko pa je prišla noč, se je zopet zapletlo. »Ne bom spal pri fantih,« je zatrmaril in

iskali smo posteljo, da sta lahko v sobi spala skupaj s sestrico. Ves teden mi je sledil kot senca, če pa je bilo hudo, je tiho zlezal v naročje ...

... Na osemletnega Janeza. Do petega leta je živel v svoji matični družini, velikokrat zlorabljen, predvsem pa zanemarjen. Zadnja tri leta je preživel pri dveh rejniških družinah, večinoma v obravnavi psihiatrov. Že na poti ga je bil poln avtobus. Zgovoren, živahen, hiter. Povsod je bil prvi, če je bilo treba, je tudi udaril ... In začela se

je šola učenja potrpežljivosti, postavljanja meja, pogovorov. »Ne vem, če bomo zmogli,« je prvi večer komentiral eden izmed animatorjev. »Bomo,« sem verjela. In smo. Domov je odšel vesel, prišel še dvakrat, vedno bolj umirjen je bil in poln notranjega zadovoljstva.

... Na sedemletno Nino. Z mamico sta se pred časom vrnili iz Varne hiše zaradi očetovega nasilja. Bila je tiha, pozornost so iskale le njene oči. Cele dneve je na plaži skupaj s kaplanom Davidom sedela v mivki in gradila gradove, skupaj sta čofotala po vodi in kramljala. Iz dneva v dan je bila bolj nasmejana ... Ob odhodu je objela kaplana Davida okoli vratu in zajokala: »Ne grem domov.«

... Na osemnajstletnega Dejana. Dva dni pred prihodom je postal polnoleten. Prišel je s cigareto v rokah, v pričakovanju žura in popivanja na plaži. Dobil je skupino navdušenih animatorjev, ki so se veliko smejali brez alkohola. In soočil se je z mejami, ki jih v življenju morda nikoli ni imel.

S petnajstih cigaret dnevno smo prišli na šest, spat smo hodili ob enajsti uri in ob koncu tedna je bilo že zanimivo sodelovati v ustvarjalnih delavnicah. Predvsem pa je z veseljem kramljal z duhovnikom Alešem. Na koncu mu je bilo zelo všeč in bi počitnice kar podaljšal.

.... Na petnajstletnega Edina. Že kar velik in razvit fant, ki pa ga je cerebralna paraliza priklenila na invalidski voziček. Poln želja, da bi bil enak drugim. In je bil. Kljub vozičku smo skupaj plesali, premagovali vse portoroške klance in stopnice ter premagali zadnjo oviro: slavni portoroški tobogan. Aleš, Boštjan, Matej in Tadej so ga nosili po strmih stopnicah. Enkrat, dvakrat ... desetkrat ... dokler niso omagali. »Tako lepo je med vami,« je dejal ob slovesu.

Spominjam se še veliko drugih otrok in dogodivščin ... In animatorjev, mladih in zagnanih, brez katerih Počitnic biserov ne bi bilo.

Helena Zevnik Rozman, Slovenska karitas

V letu 2014 je bilo v programe pomoči Karitas v Sloveniji vključenih **26.688 otrok**.

12.612 otrok je prejelo pomoč v obliki plačila šolskih potrebščin, 1239 otrok je prejelo pomoč v obliki kritja kosil, obšolskih dejavnosti in prevozov.

19.297 otrok je bilo vključenih v programe druženj in obdarovanj, 537 jih je obiskovalo centre za mlade, 7.084 jih je bilo vključenih v različne skupine.

- ▷ Slovenska karitas od leta 1994 organizira **letovanja otrok iz socialno ogroženih družin** v Portorožu. Do leta 2003 je tam potekal program SMEH pod vodstvom Janeza Žabota, leta 2004 je program izvajala Skala, od leta 2005 potekajo POČITNICE BISEROV. V vseh letih je z nami letovalo **2563 otrok** iz vse Slovenije, v programu pa je sodelovalo preko **450 animatorjev**.

- ▷ Škofijske karitas izvajajo posebne programe BOTRSTVA:
 - Leta 1993 so začeli s **programom Botrstvo** (Nadškofijska karitas Maribor); v teh letih so pomagali **4.194 otrokom**; zbrali in razdelili so 1.006.505,00 evrov pomoči.
 - Leta 1993 so začeli s programom **Posvojitev na razdaljo** (Škofijska karitas Koper); v »posvojitev« so vključili **390 otrok iz Slovenije**, ki so bili v program vključeni od 5 do 7 let, ter **131 otrok iz Bosne in Hercegovine**, ki so bili v program vključeni od

10 do 13 let. V programu je sodelovalo preko **500 posvojiteljev**. Otroci mesečno dobivajo dar v višini 25 evrov, skupno so razdelili 978.000 evrov pomoči.

- Leta 2013 so začeli s **programom Botrstvo** (Škofijska karitas Ljubljana).
- ▷ Škofijska karitas Koper je decembra 2001 začela izvajati **program Popoldan na Cesti**. Trenutno ima program 11 lokacij: Pivka (2003), Slap (2004), Trnovo (2006), Ajdovščina (2012), Kamenje (2013), Vrhopolje (2013), Vipava (2013), Šempeter (2014), Postojna (2014) in Budanje (2015). V vseh letih je bilo vključenih **1172 otrok in 802 prostovoljca**.
- ▷ Aktivnosti za otroke v Župnijskih karitas
 - Od leta 1992 do 2012 so potekale Sončkove počitnice v Radovljici, v vseh letih vključenih preko 700 otrok (Župnijska karitas Radovljica)
 - Aprila 1993 je z dejavnostjo varstva otrok začel **Zavod**

vrtec Dominik

Savio – Karitas Domžale

(Župnijska karitas Domžale in tedanji župnik Anton Perčič). Kasneje so se odpirali še drugi katoliški vrtci, vendar so ustanovitev prevzele župnije.

- Leta 1994 so ustanovili **Mladinski informacijski center MIC Luka v Domžalah** (Župnijska karitas Domžale), ki je leta 2004 prenehal z delovanjem.
- Od leta 1997 potekajo letovanja za otroke iz Beltinc v Ankaranu; v vseh letih letovalo preko 990 otrok (Župnijska karitas Beltinci)
- Oktobra 2005 je pričel delovati **Mladinski center Cerklje na Gorenjskem**, ki se je leta 2010 razširil v Družinski in mladinski center Cerklje (Župnijska karitas Cerklje).
- Zadnja leta v mnogih župnijskih Karitas izvajajo program učne pomoči in druge občanske počitniške dejavnosti za otroke.

Dostojanstvo sprejetosti

V času velikih družbenih sprememb je brezdomstvo vse pogostejša oblika življenja. Zaradi različnih življenjskih situacijah se mnogi kaj hitro znajdejo na robu, kmalu tudi brez strehe nad glavo. Vse več je ljudi, ki nimajo urejenega osnovnega zdravstvenega zavarovanja.

Karitas je že v začetkih svojega delovanja začela odgovarjati na potrebe teh ljudi. Ne le, da jim je nudila hrano in obleko, iskala je tudi možnosti, da jim je preko svojih programov prihajala blizu, predvsem pa jim je omogočala domačnost in sprejetost, ki je na cesti niso našli.

pod streho

France

Bil sem zaposlen v večjem gradbenem podjetju in leta 1991 sem izgubil službo. Zaradi načina dela sem imel neurejeno prehrano, skupaj s sodelavci pa sem začel tudi piti, kar je bilo poleg nestabilnosti podjetja vzrok, da sem izgubil službo. Žena je bila sicer zaposlena, vendar je kot čistilka prejela zelo nizko plačo. Zaradi tega smo težko živeli. Skoraj v istem času so ustanovili Župnijsko karitas Štepanja vas, kjer so nam prijazni prostovoljci pomagali pri preživetju. Tako sva z ženo nekaj let vsako sredo romala tja po pakete s hrano. Ker smo bili štiričlanska družina, nam je pripadal A paket. Slovenskih družin je bilo v tem času tam bolj malo, srečevali pa smo veliko beguncev.

Nekako bi shajali z dohodki in s pomočjo, ki smo jo dobivali, vendar sem vse bolj popival in se nikakor nisem odvadil alkohola. Vse to je pripeljalo do ločitve in tako sem čez noč ostal na cesti. Zimo sem preživel v domači kleti, poleti pa sem se naselil pod mostom Ljubljance.

V vseh letih brezdomstva sem se navedil preživeti. Dnevno sem prihajal k bratom kapucinom ali Marijinim sestrám na kosi-
lo, ob torkih pa v prostore Župnijske karitas Štepanja vas, kjer sem se lahko umil, obri-
l, preoblekel in še kaj. V spominu mi ostajajo gospa Martina, gospa Marija in gospod Lojze, ki so mi nešteto-
krat strigli lase. Spomnim se gospe Vere, Magde in Marije, ki so mi pomagale izbirati obleke, in seveda
gospoda Mirota, ki je skrbel, da smo imeli dobre čevlje. Pogosto smo bili deležni tudi
kakšnih posladkov, torte in še marsičesa. Vendar vzrok mojih obiskov ni bil le to, da sem
dobil obleko in se uredil. Spoznal sem ljudi, ki so mi znali prisluhniti tudi v

Fotografija je ilustrativna.

najtežjih trenutkih. Prav zaradi tega mi ob torkih ni bilo težko ostati trezen, da sem se lahko družil »z dekleti in fanti v Štepancu«.

Mojih tegob kljub temu še ni bilo konec. Življenje na cesti, popivanje in nezdrav način prehranjevanja so vodili v različne bolezni. Ker sem bil nezavaran in nisem obiskoval zdravnika, nisem vedel, da imam sladkorno bolezen. Nekega dne sem med kopanjem opazil pordelo, napeto kožo. V nekaj dneh je na tem delu nastala rana. Nekoliko sem se ustrašil. Ker so v tistem času

(leta 1997) v »Štepancu« začeli z brezplačno ambulanto, sem obiskal zdravnico, ki mi je oskrbela rano. Pogoji za celjenje je bila vsakodnevna higiena, vendar zaradi že omejenega načina življenja tega nisem zmožgel. Rana je bila čedalje večja in tudi boleča. Žal je bila ambulanta v »Štepancu« odprta le enkrat tedensko in zato mi je prijazna zdravnica iz »Štepanca« uredila, da sem rano dnevno hodil previjati v bližnji dom za starejše, dokler se ni zacelila.

Pa vendar se je problem v nekaj letih ponovil. Ker ga nisem več vzel tako resno kot prvič, sem poiskal pomoč šele, ko je bilo prepozno. Hudo vnetje in črvi, ki so lezli iz rane, so me prisilili, da sem leta

2002 ponovno obiskal zdravnika, tokrat v brezplačni ambulanti na Misljevi ulici. Sledila je amputacija leve noge. Kljub berglam sem ostal zvest cesti, pijači in obiskom v »Štepancu.« Gostoljubnost in sprejetost v domačem okolju sta mi dajala občutek, da sem, kljub invalidnosti, še vedno človek. Pa vendar nisem zmožgel spremeniti načina življenja, zato sem ponovno zbolel, najprej za tuberkulozo. Zdravili so mi jo v bolnišnici na Golniku, kasneje so mi amputirali še desno nogo.

Zadnje, kar me je doletelo, me je tudi streznilo. Življenje na invalidskem vozičku je bila dokončna šola življenja. S pomočjo socialne službe v brezplačni ambulanti na Misljevi v Ljubljani ter s pomočjo sodelavcev Karitas sem si uredil zdravstveno zavarovanje, pokojnino in bivanje v domu za starejše.

Naj ob tem povem, da sem hvaležen sodelavcem Karitas, ker so mi pomagali v najtežjih trenutkih. Tudi če sami niso mogli pomagati, so mi poiskali ljudi, ki so znali pomagati. Lahko rečem, da so mi ostali zvesti, saj me obiskujejo tudi sedaj, ko sem v domu. Noben človek v življenju ni zame naredil več kot oni, niti lastna mama niti žena in otroci. Ko sem bil na dnu, so se mi domači odpovedali, našel pa sem pomoč in podporo v takrat neznanih ljudeh. Danes so moji prijatelji. Ne vem, zakaj vztrajajo pri delu z ljudmi, kot sem jaz, pa vendar je bila to zame edina rešitev, da sem se spremenil. Nekaterim mojim prijateljem to ni uspelo. Spominjam se mladega dekleta, ki je prav tako hodila v »Štepanca«. Uživala je trdo drogo in kljub številnim prizadevanjem vseh dobrih ljudi žal ni uspela. Umrla je zaradi prevelike količine mamil. Tudi meni bi se lahko zgodilo podobno, zato hvala za vso pomoč.

Iva Žnidaršič,
Župnijska karitas Štepanja vas

Fotografija je ilustrativna.

Prišel je malo pomagat

Boštjan Cvetič, neformalni predsednik sindikata nevidnih in socialno ogroženih

Leta 1997 je kot mlad pravnik prišel na Nadškofijsko karitas Maribor »malo pomagat urejat papirje«, a je preprosto ostal. Z njegovim prihodom se je začel razvijati tudi programski del, ki je dopolnil humanitarnega. Boštjan Cvetič, danes koordinator socialnih programov Nadškofijske karitas Maribor, ima izredno razvit čut za pravičnost in elementarno poštenost. Je neuklonljiv, neizpros, z uporabniki gre do konca, ima svoje principe in se ne pusti odgnati, kadar ve, da ima prav in je nekaj v korist brezdomcev.

V svoji delovni karieri je delal z odvisniki, brezdomci ... z ljudmi z družbenega roba, ki običajno v življenju naletijo na malo takih, ki so pripravljeni zanje povzdigniti glas in jih zagovarjati, se zanje boriti materialno in si hkrati prizadevati tudi za vrnitev njihovega dostojanstva.

»Če hočeš to delati, moraš tak biti ali pa te odnesejo,« svojo filozofijo preprosto razloži Boštjan Cvetič, ki za svoja stališča tudi »stopi v koprive«. A zna biti tudi drugačen; kolikor mora biti trd v pogajanjih za pravice uporabnikov, je doma z družino povsem drugačen človek. Od vsega hudega, kar dnevno sliši in vidi, se zna tudi odklopiti. Seveda miselno, kajti njegov telefon je prižgan dan in noč.

Razvoj Nadškofijske karitas Maribor se je začel leta 1996 z razdeljevanjem hrane in nekaj malega pomoči otrokom. Leto zatem so pridobili evropska sredstva in z njimi postavili temelje programu pomoči brezdomcem.

Za uporabnike so sprva iskali podnajemniške sobe, nato so osnovali dnevni center, zatem pa začeli razmišljati še o ambulantni za brezdomce, ki sedaj deluje že deseto leto. Prelomna je bila tudi odločitev za zavetišče odprtega tipa.

Za ljudi brez doma imajo danes v mestu eno stanovanjsko enoto, namenjeno družinam, v Zavetišču za brezdomce pa je na voljo kar štirideset postelj, kar ga uvršča med največje bivalne centre v Sloveniji.

Boštjan Cvetič s pretanjenim občutkom za človeka goji prepričanje, da ni dovolj le streha nad glavo, da človek potrebuje tudi občutek koristnosti. Zato uporabnike tudi »vzgajajo«. To poteka preko skrbi za lasten vrt in preko drugih aktivnosti, ki jih ne beleži nobena uradna statistika, a ljudem pomenijo več kot vse drugo. Ker mu ni mar za bleščeče grafikone in številke, je za Boštjana Cvetiča z logiko, ki je ta svet ne razume, cilj, da uporabniki čim prej zapustijo zavetišče. Ko ima človek kam iti in si zgradi temelje, pa čeprav krhke, na katerih lahko znova previdno gradi svoje življenje, je to največja zmaga.

Vse, kar delajo na Nadškofijski karitas Maribor, delajo tako, da izhajajo iz potreb posameznika. »Če človek nima hrane, nima zdravnika in nima kje spati, je za to pač treba poskrbeti,« je stvaren sobesednik. »In če imamo enega samega brezdomca, jih imamo preveč,« še podkrepi razmišljanje. Zato so tudi ustanovili mobilni servis, ki po Mariboru in okolici išče brezdomce. Njegovo prednost vidi v tem, da pri Karitas dobro poznajo mesto in vedo, kje jih najti, pa tudi s policijo in carino je sodelovanje že dobro utečeno. Neredko se zgodi, da celo z njihove strani dobijo prošnjo za prevzem katerega od ljudi, ki potrebujejo streho nad glavo.

Prav vsak brezdomec gre preko Boštjana Cvetiča, ki se z vsakim osebno sreča. Letno jih je 200. Kadar ni neposredno v stikih z uporabniki, Boštjan pripravlja kilometre in kilograme razpisne dokumentacije, se bori z birokratskimi nesmisli, na Zavodu za zaposlovanje dokazuje, da se preko javnih del pri njih sme zaposliti tudi Romkinjo, in se trudi, da ostajajo v špici, kajti brez tega ni denarja za pomoč. To ponazori z besedami: »Na Triglav je lahko priti, a težko je biti vsak dan na vrhu.«

Boštjan Cvetič žonglira z različnimi vlogami; od koordinatorske vseh socialnih programov do terapevtskega centra za odvisnike, organizira logistično pomoč za materinske domove in skrbi za zaposlitveni center za invalide. Je mediator, specialist za mednarodna sredstva, družinsko mediacijo, standarde kakovosti ... Na ministrstvih, kjer vedo, da ne bo lahek sogovornik, mu pravijo kar multipraktik. Predvsem pa je Boštjan človek z velikim srcem in neformalni predsednik sindikata nevidnih in socialno ogroženih, za katere se običajno nihče ne potegne.

Karolina Vrtačnik

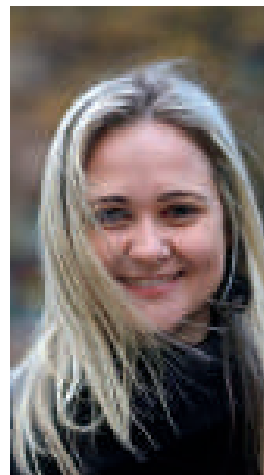
Ambulanta za brezdomce

Prvič je prišla v ambulanto za brezdomce še kot študentka, danes je njena vodja. Čeprav jih ima komaj 30, je najbolj prepoznavno žensko ime med slovenskimi zdravniki-prostovoljci, ki delajo z ljudmi brez zdravstvenega zavarovanja. Njena požrtovalnost ni ostala neopažena; lani je dobila laskavi naziv Ona 365, ki ga podeljuje uredništvo revije Ona. **Ninna Kozorog.**

A o tem ne govori, iskreno ji ni mar za medijske žaromete, skrbi pa jo naraščajoči delež ljudi, ki potrebujejo pomoč njihove ambulante. Žal so med njimi že cele družine, tudi otroci, saj je v mariborskem okolišu socialna stiska hujša kot kje drugje v državi.

Pravi, da se delo v Karitasovi ambulanti načeloma ne bi smelo razlikovati od dela drugod. Veseli jo, da so s pomočjo donatorjev ambulanto opremili bolje od marsikatero druge; imajo EKG, ultrazvočni aparat, laboratorij ... In imajo še nekaj, česar drugi zdravniki žal največkrat nimajo: čas za pogovor s pacientom, ki pri njih ne dobi le medicinske obravnave in zdravil za telo, ampak tudi za dušo. Sočutje in razumevanje zdravnikov-prostovoljcev, ki včasih že z nasmehom in toplo besedo pomagajo k izboljšanju zdravja.

Karolina Vrtačnik

Ninna Kozorog

Ljudska kuhinja Betlehem

Ljudska kuhinja Betlehem (Hiša kruha) je bila pod okriljem Nadškofijske karitas Maribor predana name-nu v začetku maja 2010. Po vzoru podobnega progra-ma, ki ga izvaja graška Karitas »Marienstüberl«, je nas-tala kot odgovor na pereče in vse večje stiske, vezane na prehrambno problematiko socialno najbolj ogrože-nih med nami. Danes ugotavljamo, da redna in uravno-težena prehrana – topel obrok – pomembno vpliva tako na krepitev zdravja kot tudi na širitev socialne mreže vključenih.

Ljudska kuhinja deluje kot razdelilna kuhinja. Vsak dan v letu je, glede na finančne zmožnosti, razdeljenih do 75 toplih obrokov dnevno. Sicer je optimalna načrtovana zmogljivost do 150 oseb/dnevno. V petih letih delovanja je bilo v 1.784 delovnih dneh razdeljenih kar 99.199 kosil. Kaže se progresivna rast števila tistih, ki so vsaj enkrat prejeli kosilo v naši Ljudski kuhinji Betlehem. Več kot polovica je takšnih, ki tovrstno pomoč potrebujejo vsakodnevno, tukaj gre za najnižjo socialno strukturo, os-tale vključujemo določeno obdobje, glede na njihovo stisko.

Ljudska kuhinja Betlehem danes v lokalnem okolju poleg drugih humani-tarnih in socialnih programov pomoči Nadškofijske karitas Maribor predsta-avlja enega izmed temeljev pomoči socialno najbolj ogroženim. Zagotavlja to-pel obrok tistim, ki so zaradi takšnih in drugačnih okoliščin lačni.

Mirno in varno okolje uporabnike spodbuja in neguje socialno mrežo. Ne-prekinjeno delovanje, brezplačnost, uravnoveženost prehrane, ustrezna po-nudba brezalkoholnih napitkov in hladne prehrane uporabnikom zagotavljajo dvig prehrabnih navad, s tem pa zmanjšanje lakote na geografskem podro-čju mesta Maribor.

Vsa prizadevanja mreže sodelavcev in prostovoljcev mariborske Karitas pa v svojem drugačnem karitativnem pristopu iščejo možnosti in storitve, ki uporabniku zagotavljajo človečnost in ohranjajo njegovo dostojanstvo: če kdo nima kje prespati, mu lahko ponudijo prenočišče, če kdo v svoji stiski nima možnosti, da bi se stuširal in uredil, mu lahko ponudijo higienske storitve in oblačila, če je kdo bolan in nima zavarovanja, so mu odprta vrata ambulan-te Karitas za nezavarovane, če potrebuje topel obrok, je tukaj Ljudska kuhinja Betlehem, če mati išče zatočišče s svojimi otroki, je sprejeta v Karitasovem materinskem domu. Vse našete aktivnosti povezuje sprejemna, informacij-ska in svetovalna pisarna.

Darko Bračun,
Nadškofijska karitas Maribor

»Naj me rešilec pelje kar v Karitasov dom, tam sem doma.«

Ko je doživel razočaranje še v drugem zakonu oziroma družini, je začel tolažbo iskati v steklenici. Danes se zaveda, da je bila to največja možna napaka, zaradi katere je celo pustil službo in dosegel dno v vseh pomenih besede, a kaj, ko sam ni zmožgal nositi bremen razočaranj. Na skromni prleški kmetiji, kjer je odraščal, se je utrdil za garaško delo, kako se dvigniti iz brezna čustvenih in osebnih težav, pa ni nikoli vedel.

Na koncu je pristal na mariborski avtobusni postaji, kjer je živel kar dve leti. Spal je zunaj, na klopih, ne glede na letni čas in vreme. Njegova edina lastnina je bila obleka, ki jo je imel na sebi in je zaudarjala in razpadala skupaj z njim. Velikokrat je bil resnično lačen in spominja se dobrote zlasti

starejših ženic, ki so ob nakupih v bližnji trgovinici včasih vzele še zanj kakšno žemljo. Za pijačo je pa že nekako »napehtal«, vsaj za tisto vino v tetrapakih. Danes ve, da je pil bolj kemijo kot vino, a tudi to je bilo dobro, da se je le malo pogrel, da po dveh kozarcih ni več čutil lakote in da je ubežal pred samim seboj.

Ko so ga neke noči z mariborske Karitas prišli iskat s kombijem, s katerim pobirajo brezdomce, so mu rešili življenje, se spominja dogodka izpred osmih let. Temperature so bile ponoči daleč pod lediščem, zeblo ga je in bil je bolan, a zanj se ni zmenil nihče. Prišel je tako daleč, da ni mogel več niti stopiti na noge. Ti ljudje pa so ga odpeljali v zavetišče za brezdomce, z njihovo pomočjo

se je okrepil telesno in duševno, zato se še danes, po toliko letih, vsak dan zahvaljuje Bogu, da še obstajajo tako dobri ljudje ...

Po oskrbi v zavetišču, ko je okusil dobroto sočloveka in dobil občutek, da je komu dragocen, se je v trenutku odločil, da ne bo več poskusil niti kapljice alkohola. Ker je ostal odločitvi zvest, mu ni bilo treba na zdravljenje, je pa moral najprej v bolnišnico, pa potem še nekajkrat, saj so se vrstile pljučnice. Če ne bi bilo prizadevnih nočnih dežurnih, ki vsako uro preverjajo, kako je z nastanjenimi v bivalnih zabojnikih, bi neke noči umrl, tako pa so pravočasno opazili, da je padel v komo. Po enem od okrepanj mu je bolnišnični zdravnik predlagal bivanje v domu in mu že uredil vse potrebno.

Ljudska kuhinja Betlehem

Ko ura odbije poldne, začno prihajati. Posedejo se po mizah, gospodje si z glav spoštljivo umikajo pokrivala. Prisluhnejo duhovni misli, saj človek vendarle ne živi samo od kruha, nato pa dobijo obrok. Topel obrok, ki nahrani telo in duha. Med jedjo ali pred njo lahko na stenah Betlehema z očmi preletijo prenekatero spodbudno misel, ki dviga duha.

Mene pa spreleti, kako pravšnje ime so nadeli mariborski ljudski kuhinji, kjer dnevno razdelijo do 75 obrokov. Še več bi jih lahko, če bi le bilo več denarja. Z dvigalom se v kletne prostore, ki jih zaznamujejo široki obokani stropi, pripeljejo tudi ljudje, ki na pogled ne spominjajo na nekoga, ki nima kaj dati v usta. A videz vara. Iz dneva v dan je več takih, ki s hvaležnostjo pridejo v prostor, kjer se rojeva Ljubezen do bližnjega.

Karolina Vrtačnik

A uprl se je, rekoč: »Naj me rešilec pelje v Karitasov dom, tam sem doma.«

Tako se je tudi zgodilo. Čeprav bo za razliko od večine, ki ostanejo le noč ali dve, v zavetišču že skoraj desetletje, ne mine dan, da se ne bi zavedal, kaj vse ima: vsak dan

Miklavževanje za brezdomce, Bertoki 2007

lahko dobi svežo posteljnino, že zjutraj ga čaka topel obrok, lahko imajo hišne ljubljence, od nedavnega se v hiši lahko zadržujejo tudi ob koncih tedna, brezdomci so zadolženi za svoj ekološki vrt, imajo urejen piknik prostor in kup družabnih iger ... Imajo pa tudi zadolžitve, saj imajo pravico izraziti svoje mnenje, odločati o programih (naš sogovornik je predsednik uporabniškega sosveta brezdomcev). Kar se mu zdi »na stara leta« posebej »fino«, pa je dejstvo, da bivajo kot družina. Všeč mu je, da je postal tako rekoč glavni kuhar, ki pripravlja prave dobrote, ni mu tuj niti domač »štrudelj«. Sogovorniku se ob pripovedi svetijo oči in pravi, da je v zavetišču preprosto »1 A« in da takega standarda marsikdo nima niti doma.

Bivanje v zavetišču vpliva nanj še drugače. Tako se je nedavno, po dolгих letih, srečal z bratom, s katerim nista govorila vrsto

let. Pa »penzijo« ima. Nizko, a jo ima. In tudi pri urejanju te so mu pomagali ravno v zavetišču. »Gospod Boštjan in gospod Vilko delata čudeže,« pribije sogovornik.

Malo še pomodruje o svoji življenjski poti in pristavi, da je v trenutku, ko je prijel za steklenico, zavrgel samega sebe. Tega tedaj še ni vedel, a pot navzdol je bila hitra in brezno globoko. Še danes ne more verjeti, kako ga je uničila pijača.

V isti sapi pristavi, da lepšega življenja, kot ga ima sedaj, ne bi mogel imeti. Celo na morju so bili. Ves teden v Portorožu! In niso smeli nič delati, Boštjan ni pustil, saj so bili vendar na dopustu in so bili teden dni kot kralji.

Karolina Vrtačnik

Delo je za uporabnike ljudske kuhinje v Lazarjevem domu skorajda nedosegljiva dobrina, zaposlitev pa je za nekatere samo še lep spomin na dobre stare čase. Kakšno krivico lahko povzročimo z opazkami, ko govorimo, naj si ljudje v stiski poiščejo delo. Naše ugotovitve so, da so ljudje željni delati v okviru svojih telesnih in drugih danosti. Ljudje v stiski nas ves čas sprašujejo po delu, zato smo se usmerili v »iskanje« dela.

Tudi prostovoljno delo, ki ga opravljajo, je za ljudi v stiski, za njihovo človeškost, nadvse pomembno. Povrne se jim občutek vrednosti. Dobijo občutek, da so sposobni podariti se drugemu, da so za druge koristni, da niso delomrzneži.

Jožef Kociper, Škofijska karitas Murska Sobota

Tako lepe so te rože

Zdravka sem srečala pri pometanju dvorišča pred prostori Karitas. Pogovor je stekel in ob vprašanju, zakaj vsakodnevno hodi sem in skrbi za okolico hiše, se nasmehe in reče: »Da mine čas. Drugače bi sedel v parku in pil ...«

56-letni Zdravko ni imel lepega otroštva. Mama ga je zapustila, ko je imel tri leta, in otroštvo je preživel pri različnih rejniških družinah, kjer ni bilo vedno lepo, predvsem pa se ni počutil sprejetega in ljubljenega. Pri zadnji družini se je našel, dolga leta je delal na kmetiji, vlagal je vanjo svoj denar ... nazadnje je prišel sorodnik in dobil hišo, Zdravko pa je moral oditi. Zaposlil se je v Muri in kasneje v drugih podjetjih, dobil najemno stanovanje, vendar se ni ustalil.

Z alkoholom se je srečal že zelo zgodaj. »V puberteti?« ga vprašam. »Mislim, da še veliko prej,« odgovori. In to ga spremlja vse življenje. Kadar veliko popije, se spremeni in je hitro agresiven. Se je enkrat že zdravil, da je ušel zaporu, potem pa je s pitjem nadaljeval. Sredi devetdesetih se je zapletel v neko kriminalno gospodarsko združbo in izgubil vse. Od takrat mu nad glavo visijo krediti, zapor in še kaj.

Najlepši del njegovega življenja, se spominja, je bil, ko je imel prijateljico, vendar sta se razšla. Sicer mu je žal za ta lepa leta, vendar meni, da je tako že prav, da ne bo kdo trpel zaradi njegovih dolgov. In tako živi iz dneva v dan, v majhni leseni baraki brez kopalnice, ogrevanja, kuhinje ... »In kje se umijete in opravite ostalo?« nakažem vprašanje. »Se že znajdem,« je bil kratek.

Na Karitas je prišel prvič, ko so odprli ljudsko kuhinjo v Lazarjevem domu, da bi videl, kaj je to, ker se je veliko govorilo. »In ste bili zadovoljni?« sem vprašala. Malo se

je namrdnil in rekel: »Jih je vse preveč takih kot jaz, pa takih na drogi. Raje si vzamem hrano za s seboj.« Pa je vseeno hodil, večkrat zapored. Včasih je malo godrnjal, dokler ni prijel za metlo. In je steklo, počasi si vzpostavil odnos ... in prevzel skrb za urejanje dvorišča, košnjo trave, zalivanje rož, obrezovanje drevja, sadovnjak na Domačiji ...

»Ste zadovoljni, ker tukaj tudi delate? Kako pa drugi vidijo vaše delo?« sem povprašala. »Saj lahko neham, delam prostovoljno, če bi kdo kaj rekel,« se malo namrgodi kot majhen otrok. »No ja, saj ni važno, kaj menijo drugi. Kaj pa vi, ste zadovoljni, ko to naredite?« nadaljujem. In izdajo ga oči, ki se zasvetijo, obraz pa se kar razvedri. »Ja, to pa, zato vztrajam,« zagodrnja. »Tako lepe so te rože. Pa še škof me je pohvalil in je zadovoljen,« doda in že hiti k svojim drobnim opravilom.

Helena Zevnik Rozman

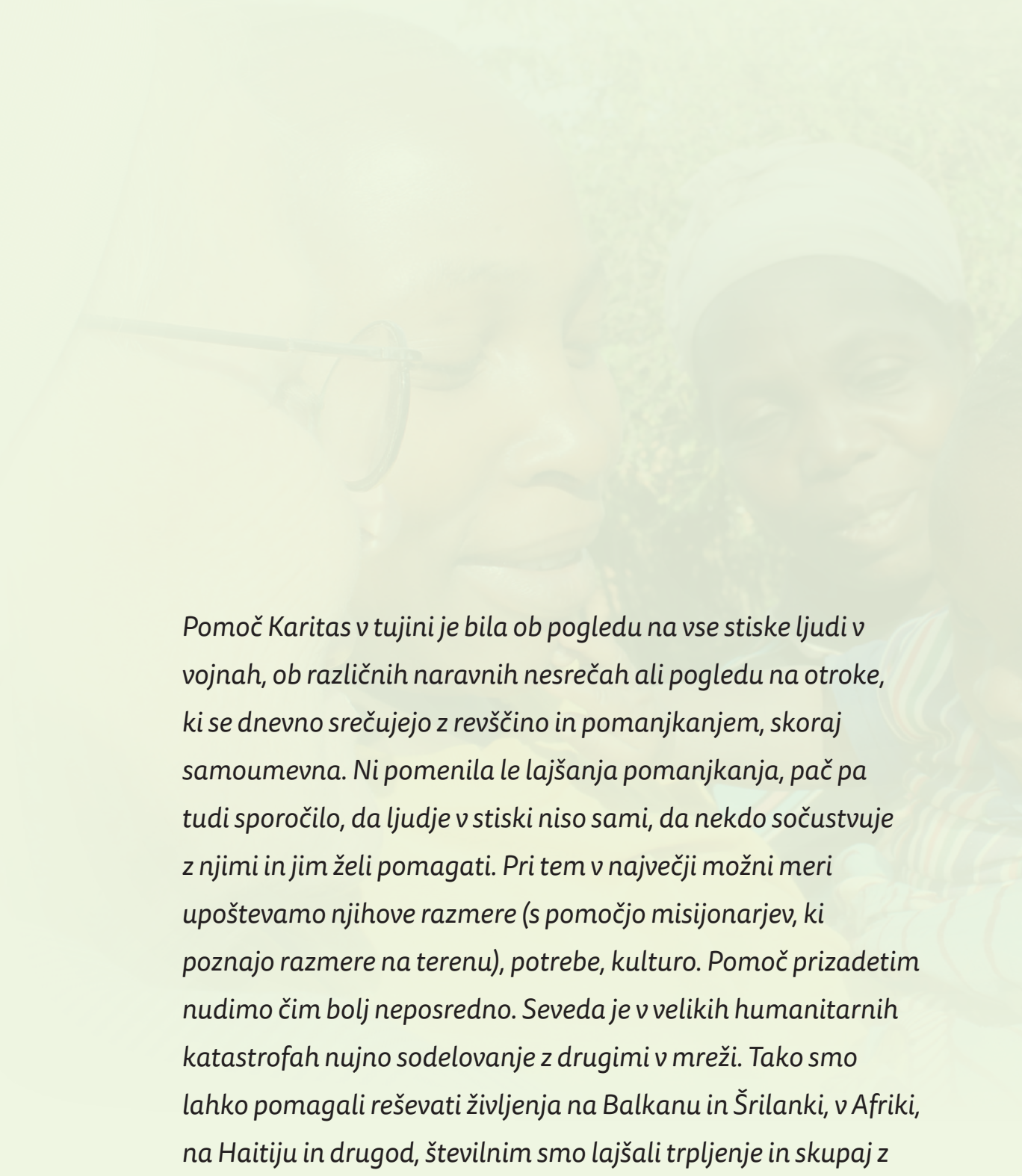
V letu 2014 je bilo v program pomoči brezdomcem vključenih **1.355 brezdomcev**. Od tega jih je bilo v zavetišču v Mariboru 68, 1128 jih je prejelo materialno pomoč, 276 jih je bilo v dnevnih centrih po Sloveniji, 677 pa jih je bilo deležnih krajših svetovanj. 538 se jih je obrnilo po pomoč v Ambulanto za osebe brez zdravstvenega zavarovanja.

- ▷ leto 1991: z delovanjem in s pomočjo brezdomcem v Ljubljani začnejo Župnijska karitas Štepanja vas, Župnijska karitas Ljubljana Sveta Trojica in Župnijska karitas Ljubljana Marijino oznanjenje, ki prevzame tradicijo frančiškanskih cerkva – **delitev kruha za brezdomce**. Z delovanjem in s pomočjo brezdomcem začne tudi Župnijska karitas Kranj.
- ▷ junij 1994: otvoritev **Zavetišča za brezdomce v Domžalah** (soba s štirimi posteljami in kopalnico, Župnijska karitas Domžale)
- ▷ leto 1996: brezdomcem ponudijo **svetovanje in brezplačno zdravstveno pomoč**; v Ambulanti s posvetovalnico Karitas je tedaj delovalo 7 zdravnikov, višja medicinska sestra in zdravstveni tehnik (Župnijska karitas Štepanja vas)
- ▷ november 1998: začetek delovanja programa »Pomoč brezdomcem« – **Sprejemališče za brezdomce** v Mariboru (Škofijska karitas Maribor)

- ▷ začetek leta 2002: v Ljubljani na Mislejevi ulici 3 za Bežigradom se odpre **Zdravstvena ambulanta za osebe brez zdravstvenega zavarovanja**, ki jo ustanovijo Župnijska karitas Štepanja vas, MOL – Oddelek za zdravje in socialno varstvo, Slovenska filantropija in Zdravstveni dom Ljubljana; v ambulanti deluje od **35 do 40 zdravnikov**-specialistov raznih usmeritev, poleg njih medicinske sestre, magistri farmacije in prostovoljci Karitas, v okviru ambulante deluje tudi socialna služba
- ▷ november 2002: odprtje **Sprejemališča za brezdomce** v Bertokih (Istrska območna karitas in Škofijska karitas Koper)
- ▷ oktober 2005: otvoritev **Ambulante za osebe brez zdravstvenega zavarovanja s svetovalnico v Mariboru** (Škofijska karitas Maribor); v ambulanti deluje 30 zdravnikov-prostovoljcev, specialistov različnih smeri, in medicinska sestra
- ▷ jesen 2005: otvoritev **Pralnice in kopalnice za brezdomce v Kranju** (Župnijska karitas Kranj)
- ▷ pomlad 2007: otvoritev **Dnevnega centra za pomoč brezdomcem** v Centru karitas Bertoki (Škofijska karitas Koper)
- ▷ december 2008: otvoritev **Zavetišča za brezdomce – odprti tip**

v Mariboru (3 bivalne enote + stanovanjska enota za družine); kasneje dodajo nove bivalne enote; trenutno je na voljo 6 bivalnih enot in stanovanjska enota za družine (Nadškofijska karitas Maribor)

- ▷ december 2008: z delom prične **Nočni mobilni servis** (terenski obhodi) v Mariboru (Nadškofijska karitas Maribor)
- ▷ maj 2010: otvoritev **Ljudske kuhinje Betlehem** v Mariboru; razdelilna kuhinja je namenjena marginalnim skupinam, prvenstveno brezdomcem (v povprečju razdelijo 75 obrokov dnevno; Nadškofijska karitas Maribor)
- ▷ januar 2011: povečanje in obnova prostorov **Dnevnega centra za pomoč brezdomcem** v Centru karitas Bertoki (Škofijska karitas Koper)
- ▷ september 2011: otvoritev **Brezdomske knjižnice** v Mariboru (Nadškofijska karitas Maribor)
- ▷ oktober 2012: otvoritev **Zobozdravstvene ordinacije za osebe brez zdravstvenega zavarovanja** v Mariboru (Nadškofijska karitas Maribor); v ordinaciji delujejo štirje zobozdravniki-prostovoljci
- ▷ 4. maj 2014: otvoritev **Lazarjevega doma z ljudsko kuhinjo** v Murski Soboti (Škofijska karitas Murska Sobota)

Pomoč Karitas v tujini je bila ob pogledu na vse stiske ljudi v vojnah, ob različnih naravnih nesrečah ali pogledu na otroke, ki se dnevno srečujejo z revščino in pomanjkanjem, skoraj samoumevna. Ni pomenila le lajšanja pomanjkanja, pač pa tudi sporočilo, da ljudje v stiski niso sami, da nekdo sočustvuje z njimi in jim želi pomagati. Pri tem v največji možni meri upoštevamo njihove razmere (s pomočjo misijonarjev, ki poznajo razmere na terenu), potrebe, kulturo. Pomoč prizadetim nudimo čim bolj neposredno. Seveda je v velikih humanitarnih katastrofah nujno sodelovanje z drugimi v mreži. Tako smo lahko pomagali reševati življenja na Balkanu in Šrilanki, v Afriki, na Haitiju in drugod, številnim smo lajšali trpljenje in skupaj z njimi prižigali luč upanja na poti v dostojno življenje.

Vsem blizu

Ljubezen je močnejša od sovraštva

Pogovor s Stanetom Kerinom, direktorjem
Škofijske karitas Ljubljana 1992–2003

Dejavno ste sodelovali v prvih letih Karitas na Slovenskem. S kakšnim namenom je bila ustanovljena Škofijska karitas Ljubljana (ŠK Ljubljana)?

Osnovno delo na ŠK Ljubljana je bila skrb za ljudi v stiski na področju Škofije Ljubljana. S tem namenom je bila ŠK Ljubljana ustanovljena, sam sem jo vodil v letih 1992 do 2003. Tega dela je bilo veliko, ker je bilo to v letih tako imenovane tranzicije. Ljudje so bili brezposelni, med njimi je bila velika negotovost. Potrebno jim je bilo prisluhniti in najti možnosti, kako bi jim lahko pomagali. To je bil tudi čas, ko smo se trudili najti svoj prostor v javnem življenju. Vedeti je treba, da je bilo v letih po drugi svetovni vojni Cerkev prepovedano delo na socialnem

področju. Ljudem ni bilo tako enostavno dopovedati, da smo del te družbe. Morali smo pokazati in dokazati, da zmoremo tudi mi kot kristjani pomagati ljudem, ki so izrinjeni na rob. Od vsega začetka smo pomagali ljudem v stiski, pomagali smo pri nakupu šolskih potrebščin družinam, ki so se znašle v neprijetni situaciji zaradi brezposelnosti ali drugih življenjskih okoliščin. Poleg naštetega nismo pozabili na ljudi, ki so v tem času v Slovenijo prihajali kot begunci s Hrvaške ter iz Bosne in Hercegovine. V določenem času jih je bilo okoli 70.000 tisoč. Pa vendar smo skupaj z drugimi nevladnimi organizacijami pomagali, kolikor je bilo v naših močeh. Ker je v naši bližini divjala vojna, si nismo smeli zatiskati oči. Ob vseh problemih, s katerimi se srečuješ doma, v svojem okolju, ni prav, da bi pozabili na ljudi, ki so bili v še večji stiski.

Se še spominjate prvega obiska v Bosni? Kakšen je bil njegov namen?

Prvi obisk v Bosni je bil prvo srečanje z vojnim področjem. Ker še ni bilo posebnih dogovorov, je bilo treba izbirati poti, ki so bile kolikor toliko prehodne. Iz Splita čez Prozor so na novo vrezali pot za humanitarno pomoč in po njej smo lahko prišli do njih. Že takrat so omenjali, da poti, po katerih so ljudje bežali, niso poti rešitve, ampak poti uničenja. Z Bosno se je zgodilo prav to, na kar smo opozarjali že na začetku, ko so popolnoma spremenili njeno strukturo.

Ko smo prišli v Bosno, smo šli v Travnik, ki je bil muslimansko področje, ter obiskali Zenico in vasi nad njo, Lašvansko dolino. Čez nekaj dni smo se vrnili nazaj v Split, od tam pa smo po drugi poti odšli v Mostar, ker je bila prvotna cesta porušena in mostovi

Po koncu vojne
v BiH, 1998

Mladi na
delovnih
taborih v BiH

uničeni. Ko sem videl, kaj se dogaja, je bilo jasno, da je treba pomagati. Glavni problem je predstavljalo pomanjkanje hrane in oblačil. Razmišljali smo, kaj lahko naredimo, in prišli do zamisli, da bi vsak daroval 100 takratnih tolarjev, to je bilo približno za 1 kg moke. Iz tega je nastala akcija KILOGRAM MOKE ZA NOVO UPANJE. Začeli smo zbirati darove. Prvo leto smo v te kraje peljali 10 kamionov (240 ton) moke, naslednje leto je bilo enako. Moko smo vozili direktno v kraje, kjer se je pomoč delila med ljudi. Sam sem občasno spremljal pošiljko, da je pomoč res prišla tja, kamor smo želeli. Držali smo se načela, da hočemo vedeti, kam gre ta pomoč. Vojna se je nadaljevala in uspelo nam je priti do Sarajeva po tako imenovani Plavi poti (to je bila pot za dostavo humanitarne pomoči v Sarajevo). Obiskal sem vse župnije v Sarajevu, kar je bilo veliko presenečenje za domače duhovnike. Mislili so, da si ne bom upal, meni pa se je

zdelo pomembno, da si z ljudmi tam, kjer so, v njihovi stiski. Ni bilo kurjave, zelenjave, vse brežine so bile posajene z zelenjavo, veliko dreves so posekali ...

Namen je bil torej, da vidite stisko in prepoznate, kakšna pomoč je potrebna?

Pred vsemi drugimi smo bili v veliki prednosti, ker smo poznali jezik in mentaliteto teh ljudi. Prepoznal sem potrebo, da gremo preko meja. Potem nismo gledali samo domačih stisk in tožili nad tem, kako je pri nas hudo, saj smo videli, da je v Bosni veliko težje. Težko je razumeti od daleč, ko prideš dol, da bi videl in se srečal z ljudmi, ki so izgubili vse, pričneš gledati drugače. Kako veseli so nas bili! Ne samo tega, kar so dobili, veselili so se obiska in veliko jim je pomenilo, da smo poznali njihov jezik; tudi duhovniki in ljudje, ki smo jim prisluhnili. Treba je narediti korak naprej in konkretno

videti, kako lahko človeku pomagaš, treba si je vzeti čas zanj in mu prisluhniti. Večkrat sem jih obiskal, tudi na dva meseca.

Humanitarna
pošiljka
s. Mirjam
Praprotnik v
Albanijo

Stane Kerin
ob predaji
pomoči v
Nubskih
gorah, 2000

Kako pa ste potem nadgradili pomoč z moko?

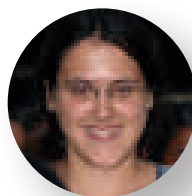
Ko hrana ni bila več tako potrebna, smo razmišljali, kako bi lahko pomagali pri obnovi in se zgledovali po drugih Karitas, še zlasti po avstrijski, ki nam je blizu tudi po mentaliteti. Tako smo začeli zbirati sredstva za pomoč pri obnovi hiš.

S Škofijsko klasično gimnazijo Ljubljana Šentvid smo leta 1997 peljali pomoč za katoliško šolo v Zenico. Tam smo videli, kako pomagajo skavti iz Italije. Dogovoril smo se, da bi lahko pomagali tudi iz Slovenije, in sicer z dijaki s ŠKG Ljubljana Šentvid. Tako smo v letu 1998 del zbranih sredstev za obnovo uničenih hiš namenili za projekt, hišo, ki smo jo izbrali skupaj z dijaki ŠKG, in oni so potem pomagali pri gradnji. Material smo kupili pri nas, ga peljali dol in jih s tem podprli.

Ko prideš na tako območje, se čutiš nemočnega. Moraš si postaviti meje. Toliko lahko naredimo in toliko, kolikor lahko naredimo, smo dolžni narediti. Obnavljali smo s tem, kar smo zbrali. Leta 1998 se je vključila Škofijska gimnazija Šentvid, kasneje Škofijska gimnazija Maribor in tudi skupine študentov. Ljubezen je močnejša od sovraštva, ki uničuje vse, nekje pa se to sovraštvo iztroši. Da vzdržuješ sovraštvo in nasilje, potrebuješ veliko energije in materialnih stvari. Na koncu se pokaže, kako nad vsem zmagujeta ljubezen in dobrotla ljudi, ki so darovali in pomagali v konkretnem življenju.

Šli ste tudi med Nube. Kako je prišlo do tega?

Leta 2000, ko je prišel Tomo Križnar in predstavil položaj v deželi, smo začeli z akcijo, zbrali določena sredstva in šli dol, čeprav ni bilo dovoljeno. Mi pa smo hoteli, malo tudi iz ključovalnosti, pokazati, da se da tako ali drugače priti do ljudi, ki trpijo,

Vtisi ob obisku na Šrilanki deset mesecev po cunamiju

Življenje se je počasi začelo vračati. Vesela sem bila ob pogledu na dokončana začasna bivališča v kampih, v katerih bivajo družine. Pred bivališči so si nekatere družine uredile majhne vrtove, kjer že pridelajo nekaj zelenjave. Tudi ribiči so se vrnili na morje. Dobili so čolne in ribiške mreže. Tako so spet lahko preživljali svoje družine. Ljudje so bili zadovoljni s prejeto pomočjo in zelo hvaležni. Na eni strani torej občutek zadovoljstva, ko vidiš, da se stvari dobro odvijajo, po drugi strani pa vidiš drugo sliko, ki boli. Življenje se je izredno podražilo, narasle so cene gradbenega materiala in goriva. Nekatera pomoč organizacij se podvajala, ljudje so prodajali material, ki so ga dobili, in s tem služili.

In še druga stvar, ki me je zbolela. Prebivalci, ki so bili prizadeti zaradi državljanske vojne. Ostajali so sami, brez kakršne koli podpore, in nemočno opazovali prebivalce, ki jih je prizadel cunami. Ti so dobivali streho nad glavo, življenjske potreščine in vso pozornost, oni pa, ki so bili prav tako v stiski, niso dobili ničesar.

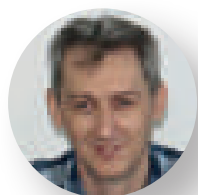
Barbara Pirnat, Slovenska karitas

10 mesecev po cunamiju na Šrilanki, 2005

Mladi, ki so sodelovali v projektu
ozaveščanja o ekologiji, Srbija

Projekt ozaveščanja mladih o ekologiji v Srbiji

S podporo Slovenske karitas in Ministrstva za zunanje zadeve RS je Karitas beograjske nadškofije v Srbiji lahko prvič začela sodelovati s šolami. V šolah izvajamo projekt, ki je za prihodnost našega naroda zelo potreben, imamo namreč velike probleme z onesnaževanjem okolja ter tudi z aktivno vključenostjo mladih v družbo. Projekt je visoko cenjen tako med učitelji in šoloobveznimi otroki kot tudi med njihovimi družinami ter zagotovo pomaga pri rasti civilne družbe in sprejemanju evropskih vrednot v Srbiji.

Miloje Veljić, direktor Karitas beograjske nadškofije

če imaš voljo in željo. Ob teh nesrečah ni najhujše to, kar se zgodi, hudo je, ker imajo prizadeti občutek, da jih nihče ni opazil in se počutijo osamljeni. To je veliko huje. Že to, da nekomu pokažeš: *Videl sem te in sem tu s teboj*, je neprecenljive vrednosti. Res je bilo ilegalno in imeli smo srečo, da se ni nič zgodilo, vendar nas strah ni kar ohromil.

Vmes so prihajali še begunci s Kosova.

Naredili smo akcijo, zbrali sredstva in pošiljali pomoč beguncem, ki so prihajali s Kosova. Večina organizacij je pomagala v Makedoniji, mi smo se odločili pomagati v Črni gori. Našli smo pot in pomoč pripeljali direktno v Podgorico. Pomagali smo tudi v Albaniji, kjer so bili begunci s Kosova.

Kaj je pri humanitarni pomoči po vaše pomembno, da upoštevamo?

Potrebno je, da se zavedamo svojih meja, to pomeni svojih možnosti. Vedno je dobro biti previden. Mi smo dolžni kaj narediti, vedeti pa moramo, koliko lahko naredimo. Mi kot kristjani v Sloveniji moramo pokazati, koliko smo res sposobni pomagati.

Kakšna je vloga Slovenske karitas, ki je majhna, ko govorimo o velikih katastrofah?

Moramo poznati svoje meje. Moje pravilo je bilo vedno: *Našli smo točko, na katero se bomo osredotočili in pomagali*. Pri vseh stiskah je treba tudi realno videti, koliko smo sposobni narediti s svojimi sredstvi, da ne izgubimo svoje identitete. Karitas ima svojo identiteto, svoj vrednostni sistem, ko vidimo človeka v stiski in nam pove, kaj potrebuje. Potrebo preverimo s krajevnim duhovnikom ali škofom, ki pozna situacijo, da ne bi iz nevednosti delali škode.

Jana Podjavoršek

Razvojna pomoč na Balkanu

Na območju Balkana smo začeli s humanitarno pomočjo v Bosni in Hercegovini že v času vojne, ko smo preko beguncev in ljudi v Bosni zaznali veliko stisko in potrebo po humanitarni pomoči. Prav tako so nas vključili v svoje pošiljke tudi druge Karitas zaradi zaupanja in bližine. Že leta 1993 smo prvič peljali pošiljko humanitarne pomoči tudi v Albanijo, kjer je delovala sestra s. Mirjam Praprotnik in potem vsako leto do 2011.

Ob koncu vojne v BiH se je humanitarna pomoč počasi prevesila v razvojno pomoč, prelomno je bilo leto 1998, ko smo začeli s podporo pri obnovi in gradnji porušениh hiš in različnih centrov. Ob tem že od vsega začetka organiziramo prostovoljne tabore za mlade prostovoljce iz Slovenije, ki družinam v BiH med poletnimi počitnicami pomagajo graditi in obnavljati hiše. Na Hrvaškem smo po vojni pomagali pri zagonu sirotišnice. V letu 1999 smo na Kosovem skupaj s slovensko vlado in drugimi nevladnimi organizacijami sodelovali pri gradnji tako imenovane Slovenske vasi.

V 2001 smo v Srbiji v Aleksincu pomagali pri vzpostavitvi socialnih programov, kot je program pomoči in nege na domu (takrat je bilo veliko vojnih invalidov), ter pri vzpostavitvi nujno potrebne pralnice v Aleksincu. Ta program deluje še danes. Zadnja leta v Makedoniji, Srbiji, BiH in Albaniji preko škofijskih Karitas in predvsem v sodelovanju z lokalnimi Karitas podpiramo humanitarno-razvojne projekte, namenjene pomoči družinam, otrokom in posameznikom, ki so v materialnih in drugih stiskah.

Projekte razvojnega sodelovanja v Srbiji smo od leta 2011 dalje nadgradili in usmerili od projektov podpore starejšim in družinam k mladim in novim aktualnim potrebam v srbski družbi. V okviru dveh zaporednih triletnih projektov (2011–2013 ter 2014–2016), ki jih sofinancira Ministrstvo za zunanje zadeve RS, se mlade po šolah na območju centrale Srbije ozavešča in spodbuja k skrbi za čistejše okolje, k medkulturnemu dialogu ter aktivnemu državljanstvu in prostovoljstvu. Materialno pomoč smo v partnerskem sodelovanju s Karitas nadgradili tudi v BiH, in sicer v letih 2014 do 2016 preko projekta *Psihosocialna pomoč otrokom in opolnomočenje žensk v Bosni in Hercegovini*, ki ga sofinancira Ministrstvo za zunanje zadeve RS. Prav tako smo se odzvali z razvojno pomočjo v Srbiji in BiH po poplavih v letu 2014, in sicer z obnovo družinskih hiš in ponovnim zagonom kmetijstva. Obnovo javne infrastrukture, kot so šole in ceste v Srbiji ter zdravstvenega in gasilskega doma v BiH, je v sodelovanju s Karitas financiralo Ministrstvo za zunanje zadeve RS.

Jana Lampe, Slovenska karitas

Razvojna pomoč Karitas v Afriki

Začetki mednarodnega razvojnega delovanja Slovenske karitas v Afriki segajo v leto 2006, ko smo se v sodelovanju s Karitas Avstrije prijavi na razpis avstrijske EU-platforme, preko katere smo v sodelovanju z lokalno Karitas v Kibungu v Ruandi zgradili 40 bivališč za preko 100 otrok-sirot.

Ob prvem terenskem obisku predstavnikov Slovenske karitas v Ruandi, namenjenem spremljanju tega projekta v letu 2006, so se začeli naši stiki in sodelovanje s slovenskimi misijonarji in misijonarkami. Na podeželskih misijonih, kjer so delovali, je bilo ogromno potreb po razvojni pomoči najrevnejšemu prebivalstvu, ki ni imelo primerne dostopa do osnovnih življenjskih dobrin, kot so pitna voda in hrana, zdravstvena oskrba in možnost izobraževanja. Glede na te potrebe lokalnega prebivalstva smo v sodelovanju z misijonarji in revijo Ognjišče v letu 2006 začeli s prvo dobrodelno akcijo za pomoč ljudem v Afriki. Z njo smo pričeli podpirati projekte v Ruandi in Burundiju, tudi v Zambiji, Bocvani, Malaviju, Centralnoafriški republiki in na Madagaskarju.

Ob rednih terenskih obiskih in spremljanju že podprtih projektov smo vedno odkrivali nove potrebe ljudi v Afriki, na katere smo vedno poskušali odgovoriti in tako omogočiti preživetje in dolgoročno boljše osnovne pogoje za dostojnejše življenje ljudem na posameznih lokalnih območjih v Afriki. Srčne misijonarke in misijonarji, ki se od jutra do večera trudijo, da bi omogočili boljše življenje najrevnejšim v Afriki, so vsak projekt dobro premislili in ga trajnostno zastavili. Vsak darovan evro v Sloveniji je preko njih vedno prišel v prave roke. S pomočjo darovalcev projekta *Za srce Afrike* in ob sofinanciranju posameznih projektov s strani Ministrstva za zunanje zadeve RS, ki preko razpisov podpira projekte Karitas od leta 2008 dalje, ter Misijonskega središča Slovenije nam je ob predanem delu naših misijonarjev v devetih letih uspelo zgraditi/obnoviti in/ali opremiti pet šol in vrtec, tri zdravstvene centre in dve porodnišnici; zgradili smo tudi osem večjih vodnjakov. Podprli smo dodatna usposabljanja lokalnih zdravstvenih delavcev in zdravstveno vzgojo prebivalstva ter (z nakupi hrane) delovanje centrov za podhranjene otroke, pri čemer so bila rešena številna življenja. Ta pomoč iz Slovenije danes dnevno lajša življenje preko 250.000 ljudem na posameznih lokalnih območjih v Afriki, med katerimi je več kot polovica otrok.

Posebna vrednost vseh podprtih gradbenih projektov je tudi v tem, da so bili v dela vedno vključeni domačini, ki so s tem dobili priložnost za delo in so tako lažje preživeli svoje družine. Na posameznih lokalnih območjih, kjer smo pri razvoju pomagali več let, je napredek zares viden, ljudje imajo boljše pogoje za življenje in več upanja na prihodnost. V kraju Ruza v Burundiju, kjer smo podprli gradnjo nove porodnišnice s 50 posteljami in dodatnih prostorov

Otvoritev
osnovne šole
v Kigaliju,
Ruanda

zdravstvenega centra za bolnišnično oskrbo otrok in odraslih s 75 posteljami, na obe zgradbi namestili sončne celice in zgradili 7 vodnjakov za potrebe delovanja zdravstvene oskrbe 68.000 prebivalcev, je lokalni zdravstveni delavec Donatien Hakizimana, ki v zdravstvenem centru v Ruzu deluje že 16 let, dejal: »V primerjavi s časom, ko sem začel tu delati, se je zdravstveni center res razvil. Sedaj je na voljo dovolj kapacitet. Ljudje zelo radi hodijo sem po pomoč, ker so lepo sprejeti in dobro oskrbovani. Pogoji za delo so dobri.«

Ob spremljanju razvojnih projektov na revnem podežlju v Afriki smo sodelavci Karitas lahko videli, da ljudje v teh krajih na splošno nimajo priložnosti za kakšno delo in dodaten zaslužek, da bi lažje preživel svoje družine. Živijo na robu preživetja, v veliki revščini, in nimajo na voljo osnovnih potrebščin za preživetje, kot sta pitna voda in hrana. Ob iskanju rešitev se je porodila misel, da bi staršem omogočili, da opravljajo različna dela na misijonih, še posebej v okviru novih centrov, in bi za to delo prejeli plačilo preko dobrotnikov iz Slovenije. Tako smo v letu 2010 v sodelovanju z misijonarko sestro Bogdano Kavčič in revijo Ognjišče začeli z izvedbo akcije *Z delom do dostojnega življenja*.

V petih letih je s pomočjo dobrote 425 trajnih mesečnih darovalcev iz Slovenije priložnost za delo dobilo 279 staršev iz najrevnejših družin v Ruandi, Burundiju, Centralnoafriški republiki in na Madagaskarju. Starši opravljajo različna dela v zdravstvenih centrih in šolah, na primer čiščenje stavb, urejanje okolice, obdelovanje vrtov, kuhanje hrane za podhranjene ali šoloobvezne otroke ter drugo delo za skupno dobro. Z dodatnim zasluženim evrom na dan ti starši družinskim članom lažje zagotovijo hrano, zdravila, otrokom tudi šolanje. Mnogi med njimi so tako že izšli iz najhujše revščine, nekateri so se tudi osamosvojili z zagonom manjše trgovine, z lastno zemljo za obdelovanje ipd. Namesto njih so misijonarji v delo in zaslužek na misijonu vključili nove revne družine, da bi tudi njim pomagali povrniti dostojanstvo.

Da bi bili solidarni z najrevnejšimi družinami sveta, smo program *Z delom do dostojnega življenja* v letu 2014 razširili tudi v Albanijo, kjer na misijonu Gramschu deluje misijonarka s. Vida Gerkman. Leta 2015 smo preko lokalne Karitas začeli tudi s pomočjo najrevnejšim družinam na Šrilanki.

Jana Lampe, Slovenska karitas

Dobrota povezuje

Kot 26-letno dekle, doma iz Koprivnika pri Žireh, je usmiljenka s. Bogdana Kavčič pred 44 leti začela misijonsko pot v Burundiju. Pri enajstih letih je kot sedma od osmih otrok doživela smrt staršev, pa tudi dobroto in skrb stricev, tet in bratov. Rasla je v dobroti in z mislijo, da je treba pomagati vsem, ki potrebujejo pomoč, v misijonskem delu pa prepoznala svoje poslanstvo, kjer bo to konkretno tudi uresničevala. S. Bogdana kljub letom izžareva mladost in veselje ter nagovarja mlade in stare, bogate in revne, črne in bele. Vsem se daje v ljubezni, pri tem pa ne dela razlik. Zadnjih deset let je v akciji *Za srce Afrike* povezana s Slovensko karitas, šesto leto tudi v akciji *Z delom do dostojnega življenja*, v molitvi pa z zaledjem in z vsemi darovalci, ki so se velikodušno odzvali.

Po 16 letih misijonskega dela v Burundiju so sestre morale oditi, ker je predsednik države izgnal misijonarje. Sestra Bogdana je svoje delo nadaljevala v Ruandi in se po 12 letih vrnila v Burundi. Njen misijon je ostal razpet med Burundijem in Ruando; v Burundiju je nato delala kot medicinska sestra in socialna delavka. V skromnih razmerah, ki so bile v zdravstvenih domovih in

.....
Naše sodelovanje s Slovensko karitas in z Misijonskim središčem je postavljeno na povsem drugačne temelje kot pri drugih organizacijah. Projekt zraste iz konkretnih potreb in se prilagaja vsestranskim trenutnim izzivom. Izbirajo se prioritete med prioritetami. Skupaj iščemo pravilne rešitve – tako mi na terenu kot vi v ozadju si zastavljamo trajnejše cilje, ki bodo dolgoročno zdržali in obrodili sadove. S temi projekti ljudi nagovarjamo k sodelovanju, zbujaemo zavest soodgovornosti ter prepričanje, da je vse, kar se gradi zaradi njih in zanje, za njihovo boljšo prihodnost. Vsi projekti, do zdaj uresničeni v Ruandi in Burundiju, so bistvenega pomena za razvoj in eksistenco naroda. Rada bi izrazila iskreno hvaležnost vsem na Slovenski karitas in vsem dobrotnikom, ki imajo posluh za konkretne potrebe ljudi in znajo med številnimi izzivi iskati tisto, kar je bistveno.

S. Vesna Hiti, misijonarka v Ruandi

Novozgrajena porodnišnica v kraju Ruzo (Burundi)

bolnišnicah, so sestre začele razmišljati o projektu gradnje nove porodnišnice v kraju Ruzo, leto kasneje, ko je stekla akcija *Za srce Afrike*, je želja postala resničnost. Pred gradnjo porodnišnice je bilo treba najprej narediti cisterno za vodo in s tem zagotoviti vodo tudi za gradnjo, ker je v teh krajih pol leta sušno obdobje. Vzpostavili so stik s Karitas in z Misijonskim središčem Slovenije ter začeli z gradnjo porodnišnice, ki je v štirih letih zrasla v veliko zadovoljstvo vseh, še posebej pa vseh mam, ki se tako lahko po porodu vsaj malo spočijejo.

S pomočjo, ki prihaja z akcijo *Za srce Afrike*, so naredili bolnišnice, šolo, dispanzer, porodnišnice, omogočili hospitalizacijo, v Kigaliju naredili vrtino za vodo ... »Ko bi vi vedeli, kolikokrat so bila s pomočjo iz Slovenije rešena življenja! Vaša pomoč vedno pride v pravem času,« živo doda ob tem.

Budno oko sestre Bogdane vidi stisko med domačini, tudi med dekleti, ki so s podeželja prišle iskat delo v mesto. Pri bogatih ljudeh so delale kot dekletke, pestunje, čistilke in bile večkrat izkoriščene, ker jim niso pošteno plačali. Zasluzek so iskale še drugje in pristale na cesti. Tiste, ki so zanosile, se niso mogle vrniti domov, v mestu dela niso dobile in prisiljene so bile beračiti. Pa se je na Karitas porodila ideja, da bi slovenske družine pomagale tem družinam, da jim ne bi bilo treba beračiti, vendar morajo za to tudi kaj narediti. In so začeli z akcijo

Zdravstveni center v kraju Ruzo (Burundi)

Ostala sem sama s štirimi šoloobveznimi otroci. Nisem imela nobene možnosti za preživetje. Potem pa so mi sestre dale možnost za delo. Zelo sem vesela, da lahko čistim v zdravstvenem centru in s tem preživim svoje otroke.

Véronique Nibogora iz Ruza v Burundiju

Neka žena je prihajala po pomoč s podhranjenim otrokom. Vsakič, ko je prišla, sem ji v roke dala metlo ali motiko. Počasi je začela delati in ko sem jo prvič videla z novo jopico, ki si jo je kupila za denar, ki ga je sama zaslužila, je bilo to zame veliko veselje. Tudi otroci teh mam so sedaj čisti in lepo oblečeni. Sedaj vidiš drugačen, bolj veder obraz teh žena.

S. Odete, Kigali, Ruanda

Z delom do dostojnega življenja. »Zidali smo šolo in žene so drobile kamne, v Kigaliju obdelujejo zemljo, čistijo skupne prostore, spet druge delajo milo in s tem nekaj prislužijo, da otrokom plačajo šolnino, šolsko uniformo ...«

Sestra Bogdana ima izreden pedagoški čut in zna posredovati praktična znanja mlajšim, celo fantom posreduje znanje s področja mizarstva. To je namreč pridobila

doma ob mizarjih, ki jih v sorodstvu ne manjka.

Neverjetno, kako velika je moč dobrote, če se povežemo. Slovenska karitas opravlja pri organizaciji akcij *Za srce Afrike* in *Z delom do dostojnega življenja* veliko poslanstvo pri povezovanju teh niti dobrote. Jana Lampe ob tem poudari, da brez številnih dobrotnikov vsega tega ne bi mogli izpeljati. Skupaj zmoremo več!

Jana Podjavoršek

Bil sem zelo reven, delal sem pri tujih ljudeh, s težavo sem zaslužil kaj za prehrano in preživetje otrok. Otroci niso mogli v šolo, ker ni bilo sredstev. Odkar mi je omogočeno delo in prejemam zaslužek, se je naše življenje spremenilo: kupil sem kravo, sin hodi v srednjo šolo, nismo zaskrbljeni za preživetje. Zaradi tega sem zelo hvaležen vsem, ki so mi omogočili dostojno delo in življenje.

Ngirabagenzi Félicien, oče sedmih otrok

HUMANITARNA IN RAZVOJNA POMOČ NA BALKANU

- ▷ Humanitarna pomoč v **Bosni in Hercegovini** v času vojne in po vojni.
- ▷ Humanitarna pomoč v **Albaniji**, v sodelovanju s s. Mirjam Praprotnik, od leta 1993 dalje: pomoč v vsakoletni pošiljki hrane, zdravil in oblačil; opremila sta se tudi dva oddelka za intenzivno pomoč v bolnici v Skadarju in Rrënu.
- ▷ Pomoč pri gradnji in obnavljanju hiš v sodelovanju z mladimi s škofijskih gimnazij (Škofijska karitas Ljubljana od leta 1998, Škofijska karitas Koper od leta 2001). Skupno se je v teh letih zgradilo ali dogradilo 40 hiš in pastoralni center, poleg tega se je sofinanciralo vsaj še 15 hiš.
- ▷ Pomoč v **Aleksincu** (Srbija) pri vzpostavitvi socialnih programov, pomoč otrokom z motnjo v razvoju, sofinanciranje centra Karitas od 2000 do 2005.
- ▷ Preko akcije *Ne pozabimo*, ki poteka od leta 2007 dalje, pomagamo v Srbiji, BiH, Makedoniji in Albaniji s pošiljkami in nakupom hrane za ljudske kuhinje, z oblekami, šolskimi potrebščinami, z nakupom sanitetnega in drugega materiala ter s podporo socialnim programom in prostovoljskim taborom.
- ▷ V partnerskem sodelovanju s Caritas Beogradske nadbiskupije smo začeli z izvedbo 3-letnega projekta *Trajnostni razvoj kulture sobivanja in varovanja okolja v krajih Niš, Aleksinac in Leskovac*, sofinanciranega s strani MZZ RS (2011–2013).
- ▷ Izvedba 3-letnega projekta *Psihosocialna pomoč otrokom in opolnomočenje žensk v Bosni in Hercegovini* v partnerskem sodelovanju s Caritas Bosne i Hercegovine, ob sofinanciranju MZZ RS (2014–2016).
- ▷ Začeli z izvedbo 3-letnega projekta *Krepitev okoljske in družbene zavesti med mladimi v krajih J, Z in V regije Centralne Srbije* v partnerskem sodelovanju s Caritas Beogradske nadbiskupije, ob sofinanciranju MZZ RS (2014–2016).
- ▷ Humanitarna pomoč ob katastrofalnih poplavah na območju BIH in Srbije v sodelovanju s Slovensko škofovsko konferenco. Poleg pomoči v finančnih sredstvih smo v sodelovanju s Slovensko vojsko na prizadeta območja poslali 26 kontejnerjev kvalitetne materialne pomoči (2014), ter v večji vsoti pomagali pri obnovi 6 družinskih hiš v **BiH** in 8 hiš v Srbiji ter posameznim družinam pri ponovnem zagonu kmetijstva (2015).
- ▷ Obnovili s poplavami poškodovano telovadnico in kanalizacijsko omrežje osnovne šole v Bariću in obnovili cestne infrastrukture v Krupanju v Srbiji ob financiranju MZZ RS (2015).

- ▷ Obnovili s poplavami poškodovani zdravstveni in gasilski dom v kraju Vidovice v Bosni in Hercegovini ob financiranju MZZ RS (2015).
- ▷ Humanitarna pomoč beguncem z **Bližnjega Vzhoda** in **Afrike** v Srbiji (2015).

HUMANITARNA POMOČ DRUGJE PO SVETU

- ▷ v **Nubskih gorah** (2000–2001),
- ▷ ob izbruhu vulkana v DR Kongo, v Gomi (2002–2006),
- ▷ ob potresu v Iranu (2004),
- ▷ po potresu in cunamiju na **Šrilanki** (2004–2005),
- ▷ ob hudi lakoti v Nigru (2005),
- ▷ ob potresu v Pakistanu (2005),
- ▷ v Sudanu v okviru akcije »**Svet za Darfur**« na pobudo predsednika države RS dr. Janeza Drnovška (2006),
- ▷ ob potresu na **Haitiju** (2010),
- ▷ ob potresu v Čilu (2010),
- ▷ ob poplavah v Pakistanu (2010),
- ▷ ob poplavah v kraju Batticaloa na Šrilanki (2011),
- ▷ ob potresu na **Japonskem** (2011),
- ▷ ob hudi suši v Afriškem Rogu v Somaliji in Keniji (2011),
- ▷ ob potresu v Italiji (2012),
- ▷ ob cunamiju na Filipinih (2013),
- ▷ sirskim beguncem v Turčiji (2013),
- ▷ iraškim in sirskim beguncem v Iraku (2014),

- ▷ prebivalstvu, ki jih je prizadela ebola v Sierra Leone (2015),
- ▷ sirskim beguncem v **Jordaniji** (2015),
- ▷ ob potresu v **Nepalu** ter pri obnovi porušenih bivališč (2015).

RAZVOJNA POMOČ DRUGJE PO SVETU

- ▷ V sodelovanju z MZZ RS in Rdečim križem obnovili šolo **St. Mary's Vidyalaya** v Colombu na Šrilanki (2005–2008).
- ▷ Obnovili/zgradili **105 novih bivališč**/družinskih hiš, obnovili šolo za dekleta ter kupili **40 ribiških čolnov**, namenjenih za preživetje ljudi na Šrilanki po cunamiju in vojni na območju krajev Mullaithivu in Batticaloa v SV **Šrilanki** v sodelovanju s Caritas Šrilanka (2009–2011).
- ▷ Izvedli projekt *Zagotavljanje psihosocialne pomoči otrokom in mladostnikom iz območja kraja Batticaloa na vzhodu Šrilanke* ob sofinanciranju MZZ RS (2012).
- ▷ V sodelovanju s Karitas Slovaške smo po potresu na **Haitiju** v kraju Riviere Froide na območju Port-au-prince pomagali zgraditi **ново sirotišnico** za 30 invalidnih otrok ter zagotovili vodovodno napeljavo in oskrbo z vodo preko projekta sofinanciranja s strani MZZ RS (2010 in 2011).

RAZVOJNA POMOČ V AFRIKI

- ▷ Obnovili smo streho in prostore **zdravstvenega centra** v Mukungu v **Ruandi**, ki oskrbuje 24.000 prebivalcev (2006–2007) ter za potrebe delovanja centra kupili kotel za prekuhavanje perila in sončne celice (2014).
- ▷ Zagotovili smo papir za tiskanje šolskih učbenikov in zvezkov za vaške šole v kraju Ndola v **Zambiji** (2006).
- ▷ Zgradili smo dodatne prostore **rehabilitacijskega centra** Tsidilo za preko 40 invalidnih otrok in mladino v Serowe v **Bocvani** (2007).
- ▷ Zgradili smo **40 bivališč** za 110 otrok-sirot v Kibungu v **Ruandi** ob sofinanciranju Avstrijske razvojne agencije (ADA) in Ministrstva za zunanje zadeve RS (2006–2007).
- ▷ Kupili smo tri enote UPS-sistemov za razsvetljavo v centru za usposabljanje mladih v Kamuliju, kjer nudijo 5 smeri poklicnega usposabljanja 300 učencem iz revnih družin v Kamuliju v **Ugandi** (2007).
- ▷ Zgradili smo **cisterno za vodo** in vodovodno napeljavo (61 m³) za potrebe zdravstvenega centra v kraju Ruzo v **Burundiju** (2007).

- ▷ Izgradili smo kapacitete za preventivo pred malarijo v okrožju Mumbwa v **Zambiji** ob sofinanciranju ADA in MZZ RS (2007–2008).
- ▷ Zgradili in opremili smo **ново dvonadstropno porodnišnico** s 50 posteljami, medicinsko opremo in sončnimi celicam ter zgradili tri vodnjake za potrebe porodnišnice za oskrbo območja s 68.000 prebivalci v kraju Ruzo v Burundiju ob sofin. Ministrstva za zunanje zadeve RS in Misijonskega središča Slovenije (2008–2010).
- ▷ Zgradili smo novo **srednjo šolo** v Mbirizi v **Burundiju** ob sofinanciranju MZZ RS (2008) in naknadno dogradili še 5 dodatnih učilnice te šole za skupaj preko 500 mladih (2013).
- ▷ Dogradili smo dodatne prostore, jih opremili z medicinsko opremo, namestili sončne celice in obnovili obstoječe prostore **zdravstvenega centra in centra za podhranjenost** otroke v kraju Rwisabi v Burundiju, ki oskrbuje 72.000 prebivalcev. Tam smo obnovili tudi vaški vodnjak (2008 in 2011–2012).
- ▷ Podprli smo osveščanje in preventivo pred HIV in AIDS po preko 40 srednjih šolah na območju Copperbelt v Zambiji (2008–2011).

- ▷ Sofinancirali smo projekt *Pomoč na domu za bolnike z AIDSOM* na območju Kasungu v **Malaviju**, ki ga je izvajalo Misijonsko središče Slovenije ob sofinanciranju MZZ RS (2009–2011).
- ▷ Kupili smo hrano in šolske potrebščine za potrebe 400 šoloobveznih otrok-sirot v okrožju Mumbwa v Zambiji (2010).
- ▷ Zgradili smo dodatne **bolnišnične prostore** v zdravstvenem centru v Ruzo v **Burundiju** za bolnišnično oskrbo območja z 68.000 prebivalci in jih opremili s 75 posteljami, zgradili tudi **tri rezervoarje za vodo**, namestili **sončne celice**, dodatno usposobili 40 lokalnih zdravstvenih delavcev ter prebivalstvu nudili zdravstveno vzgojo ob sofinanciranju Ministrstva za zunanje zadeve RS (2010–2012), kupili potreben material in podprli plačilo dela 6 zdravstvenih delavcev (2015).
- ▷ Obnovili smo **osnovno šolo** v kraju Rwisabi v Burundiju, ki jo obiskuje preko 2000 otrok in opremili s šolskim pohištvo tudi obnovljeni vrtec na misijonu pri usmiljenkah v Rwisabiju v Burundiju (2013).
- ▷ Zgradili in opremili smo novo **osnovno šolo za 500 otrok** iz revnih družin v Kigaliju v **Ruandi** ter ob šoli, zvrtili vrtino za črpanje podtalne vode, namestili 2 cisterni in zgradili sanitarije za deklice in dečke ob sofinanciranju Ministrstva za
- zunanje zadeve RS in Misijonskega središča Slovenije (2013–2014).
- ▷ Kupili smo **hrano za preko 700 otrok**, ki so bili zaradi hude podhranjenosti hospitalizirani, ter poskrbeli za redno tedensko pomoč v hrani številnim kronično podhranjenim otrokom, doječim podhranjenim materam, bolnikom z aidsom v okviru zdravstvenih centrov v Mukungu v Ruandi, v Safi v Centralnoafriški republiki in v Rwisabiju v Burundiju (2013–2015).
- ▷ Kupili smo **110 pogradov** za opremo internata za dekleta iz oddaljenih krajev v okviru novozgrajenega srednješolskega centra za izobraževanje 300 mladih v Kasungu v Malaviju (2015).
- ▷ Obnovili smo **porodnišnične prostore** v okviru zdravstvenega centra v Ampitafa na **Madagaskarju**, ki oskrbuje območje s 70.000 prebivalci (2015), v okviru osnovne šole v Ampitafa pa podprli vsakodnevne obroke za 250 šoloobveznih otrok (2011/12 in 2014/15).
- ▷ Kupili smo hrano, higienske pripomočke idr. za pomoč beguncem iz Burundija v begunskem kampu v Ruandi (2015).
- ▷ Začeli smo z izvedbo projekta **Izboljšanje zdravja in pogojev za življenje otrok in žensk** v SV Ruandi (obnova porodniškega dela zdravstvenega centra, osveščanje žensk o reproduktivnem zdravju, pravilni higieni in prehrabni oskrbi otrok, učenje mater izdelave mila, šivanja, razdelitev semen materam podhranjenih otrok ...) ob sofinanciranju Ministrstva za zunanje zadeve RS (2015–2017).
- ▷ Začeli smo z izvedbo projekta **Zagotovitev trajnostnih kapacitet za osnovnošolsko izobraževanje otrok** iz kraja Nyangungu v Burundiju (gradnja in opremljanje nove osnovne šole z 12 učilnicami, sanitarijami, dvema vodnjakoma za zbiranje deževnice) ob sofinanciranju Ministrstva za zunanje zadeve RS (2015–2017).
- ▷ Preko programa **Z delom do dostojnega življenja** je **279 staršev** iz revnih družin v Afriki – iz Ruande (85), Burundija (137), Centralnoafriške republike (10) in Madagaskarja (47) – ter 12 staršev v Albaniji na misijonih, kjer delujejo naši misijonarji, dobilo priložnost za redno delo in plačilo zanj, s čimer dostojnejše preživijo svoje družine – omogočijo jim hrano in zdravstveno oskrbo, otrokom tudi šolanje (2010–2015).

Vzgojiteljica

Preventivno delo je pomemben del poslanstva Karitas v Sloveniji in sad njenega razvoja – od konkretne pomoči v stiskah do vzgoje za solidarnost in klica k spremembi načina življenja.

S tem lahko preprečimo mnoge stiske in težave.

Preventivna dejavnost je vedno usmerjena dolgoročno in rezultate lahko spremljamo šele čez nekaj časa. Zaradi tega se največ aktivnosti usmerja na mlade, ki so odprti za učenje in bodo lahko spreminjali družbo prihodnosti.

Pri izvajanju preventivnih programov in dejavnosti sodelujemo z vrtci in šolami, drugimi vladnimi in nevladnimi organizacijami ter ustanovami. Tako raste širša ozaveščenost in se krepi mreža solidarnosti med ljudmi.

solidarnosti

Popolnoma normalno je, če pijemo malo ali nič alkohola. Nevljudno je drugim vsiljevati alkohol.

Prim. prof. dr. Marko Kolšek, Katedra za družinsko medicino,
Medicinska fakulteta v Ljubljani

Za volan lahko sedejo le trezni ljudje. Zavedati se moramo, da so ljudje, ki po naših cestah vozijo opiti, potencialni morilci. Na probleme povzročitve nesreč alkoholiziranih voznikov ne smemo gledati več kot na slučajen prestop, ampak kot na nesprejemljivo dejanje. Taka drža je prvi korak, da Slovenija postane varnejša država.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu
pri Direkciji RS za ceste

Pismo v steklenici

Njegov tople objem po napornem dnevu, prijazen nasmeh otroku in meni ..., vedno pripravljen, da priskoči na pomoč, z vedrim pogledom v prihodnost, poln načrtov in zamisli ...

To je bilo nekoč ... Kaj se je zgodilo, kdo ga je ukradel, da so od prijaznosti ostali le osorni pogledi, kletvice ali brezbriznost, od objema le kisl sapa in od pripravljenosti le pozna ura ...? Otroka umolkneti in se v strahu skrijeta. Jaz sem sama pred plazom besed in obtožb ...

Čakam ... Včasih posije sonce in zdi se, da je more konec, a ne za dolgo. In tako noč za nočjo, dan za dnev ... Pretvarjam se in se prepričujem, da je vse v redu, ko me sprašuje ta in oni in ko se praznovanja končajo nenavadno in z zadrego.

A vem, da oni vedo vse ... Kljub temu, da mu vedno zaigrano, kot da ni nič, ponudijo napolnjen kozarec ... In nato še enega in še enega.

Sram me je, a si vseeno želim, da bi imela pogum in bi lahko spregovorila. Naj mi vendarle kdo izreče iskreno besedo in odpre vrata v tej moji temni noči. Naj mi pove, da nisem jaz kriva, da si zaslužim življenje in spoštovanje. Naj mi pove, kako se postavim zase in za moja otroka, kako lahko rečem, da je dovolj in da tako več ne gre.

Naj mi vendarle kdo izreče iskreno besedo ...

Marija

40 dni brez alkohola

Postna spodbuda 40 dni brez alkohola je od leta 2006 ves čas potekala pod nespremenjenim osnovnim geslom, ki je vrednostni temelj te postne spodbude: »40 dni brez alkohola v znamenje solidarnosti z vsemi, ki trpijo zaradi nasilja, nesreč in bolezni, ki so posledica alkohola.« Najprej je to izraz solidarnosti, sporočilo podpore in razumevanja za vse, ki so kakorkoli ranjeni in obremenjeni zaradi alkoholizma bližnjih. Nato pa je tudi opozorilo in osveščanje, kakšna neizmerljiva škoda nastaja ne samo na cestah, ampak tudi v naših družinskih odnosih in ne nazadnje tudi na zdravju tistih, ki prekomerno uživajo alkohol.

Spodbuda 40 dni brez alkohola tako želi prispevati k spremembi naših navad, povezanih s pitjem alkohola. Želi prispevati k preskoku z VEČ na MANJ, s PREKOMERNEGA na ZMERNO. Brez udeležbe in spremembe razmišljanja nas vseh se razmere ne bodo spremenile, pa naj bodo programi pomoči alkoholikom še tako dobri. Problem alkoholizma ni samo problem alkoholikov in njihovih sorodnikov, je problem celotne družbe. Če je danes normalno, da piješ pivo za pivom, kozarec za kozarcem vina ali žganja, mora postati normalno to, da izjemoma popiješ največ pivo ali kozarček vina. Še bolje pa čim manj. Ne gre za preganjanje pitja alkohola, ampak za spodbujanje razsodnega in odgovornega uživanja hrane oziroma pijače, ki ob prekomernih količinah postane tvegana za nas in za našo okolico. Zagotovo pa je alkohol v še tako majhnih količinah nesprejemljiv za volanom, za strojem, pri delu z orodji ali ljudmi.

Spodbuda 40 dni brez alkohola ima namen tudi osvestiti nas vse, da so posledice prekomernega uživanja alkohola resnično alarmantne. Alkohol povzroči dve tretjini vseh prometnih nesreč in vsaka tretja nesreča s smrtno žrtvijo je posledica alkohola. Alkohol povzroča ogromno in nepopravljivo škodo na našem zdravju. Skoraj 4000 ljudi je vsako leto sprejetih v bolnišnice, od tega jih umre več kot 600. Nastaja tudi velika materialna škoda, ki verjetno za nekajkrat presega pozitivne ekonomske učinke prodaje in proizvodnje alkoholnih pijač. Največja škoda pa nastaja v naših družinah in odnosih.

Spodbuda je namenoma umeščena v postni čas in nas želi kot kristjane spodbuditi, da svojo odpoved v duhovnem smislu namenimo za vse žrtve alkohola: za obolele in njihove sorodnike, poškodovane ali umrle v prometnih nesrečah in njihove najbližje ter za vse otroke in ženske, ki trpijo zaradi nasilja v družinah.

Spodbuda je v dobrem desetletju združila različne organizacije, vladne in nevladne v skupnih prizadevanjih za manj alkohola. Ves čas pa Slovenska karitas partnersko sodeluje z Javno agencijo RS za varnost prometa – svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in Zavodom Med.Over.Net. V akciji sodelujejo tudi Zavod Varna pot, Katedra za družinsko medicino Medicinske fakultete v Ljubljani (projekt *Sporočilo v steklenici*) in društvo Žarek upanja.

Peter Tomažič,
Slovenska karitas

Otroci,
ki so
sodelovali
v akciji
Pokloni
zvezek
z Adijem
Smolarjem

Dragi skrivni prijatelj!
Prijatelji so kakor zvezde,
ne vidiš jih vedno,
so pa vedno tu.

Larisa

Sem Žak in vem, kako težko je, če nimaš zvezka,
zato ti jaz poklonim dva, da ti bo lažje. Naj ti dobro
služita pri pouku.

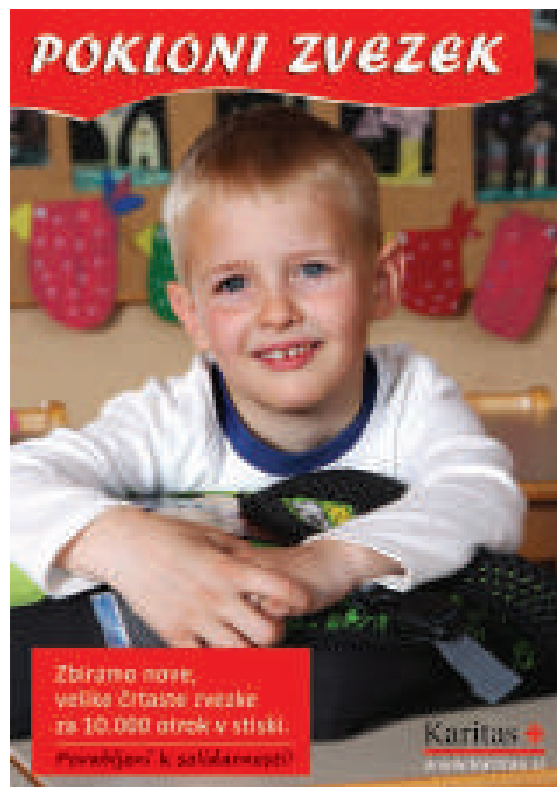
Žak

Želim ti, da bi koristil/-a moj zvezek in da bi vsem
dobil/-a veliko dobrih ocen. In da boš vsakič, ko
boš vanj pisal/-a, mislil/-a na lepe stvari. Pozdrav
in da boš zdrav/-a.

Anja

Človek ni nesrečen, zato ker nima, ampak zato, ker
se ne zaveda, kako veliko je tisto, kar ima.

Nina

Obisk
skupine
Icengelo
iz Zambije

AIDS zaznamuje Afriko - Ali nam je mar?

Sama predstavitev je bila zelo čustvena in se je dotaknila src vseh, ki smo bili tam prisotni. Vesel sem, da so o vsem, kar so povedali, govorili odprto in brez zadržkov – tako smo se počutili sprejete z njihove strani. Upam, da so oni dobili enak občutek. Mislim, da je bil ta obisk dober za vse nas, saj smo jih spoznali (tudi osebno) in zaznali njihovo vsakdanje življenje.

Andrej, dijak Srednje gostinske in turistične šole Radovljica

Živi preprosto in solidarno – projekt, ki omogoča kreativnost

Je že tako, da učitelj, ki ima svoj poklic rad in ga opravlja z navdušenjem, pač ne more iz svoje kože! Ko začuti ali prepozna kvalitetno in dobro pripravljen projekt, ki mu omogoča lastno kreativnost in v katerem raste on sam, se seveda nemudoma odzove. Začetno navdušenje samo pa potrebuje spodbudo! V nasprotnem primeru še tako dobro zastavljeno delo obstane, izzveni in se konča samo z navdušenjem in stavkom »Saj bi, ampak...«

Sodelavci Slovenske karitas so s pedagoškim čutom, preteklimi izkušnjami in opogumljeni z velikim številom nas

Moram priznati, da mi je projekt Živi preprosto in solidarno – v smeri podnebne pravičnosti eden izmed najljubših. Tako kot otroci sem tudi sama veliko spoznala. Res je, da odrasli vemo, v kakšni bedi in pomanjkanju živi milijone ljudi po svetu, se pa premalokrat zavedamo, da lahko k izboljšanju razmer prispeva tudi vsak od nas. Z vzgojnimi dejavnostmi pomagamo to ozavestiti tudi otrokom.

Vzgojiteljica Anja Balažič iz Vrtca Ljutomer

navdušencev poskrbeli, da naše navdušenje ni izzvenelo. Udeležba na delavnicah Slovenske karitas v okviru projekta *Živi preprosto in solidarno – v smeri podnebne pravičnosti* je bila nujna. Dobro pripravljena srečanja in ustrezno gradivo sta udeležencem omogočila praktično delo, predvsem pa izmenjavo izkušenj. Učitelji srednjih šol smo nadgrajevali delo kolegov osnovnih šol, saj so seminarji in izobraževanja omogočala tesnejše stike in izmenjavo tudi strokovnih pristopov različnih profilov. Učitelji tujih jezikov smo se srečali s kolegi geografi in biologi. Strokovno srečanje v sodelovanju z vlado v letu 2012 je naša prizadevanja še obogatilo, didaktično gradivo pa na privlačen način obogatilo izvajanje samih delavnic.

Hvala, Slovenska karitas. Omenjeni projekt je vzorčen primer trajnostnega učenja in odličen primer sodelovanja nevladnih organizacij s šolo.

Maja Zajc Kalar,
Srednja šola Josipa Jurčiča Ivančna Gorica

PŠ Planina

Vzgoja za solidarnost med mladimi

Na Slovenski karitas se s solidarnostjo in dobrodelnostjo sodelavcev Karitas in darovalcev, ki se odzovejo na potrebe ljudi, srečujemo vsak dan. K čutu za sočloveka pa načrtno spodbujamo tudi mlade. V ta namen že od leta 2005 k sodelovanju vabimo šole in vrtce. Zanje pripravljamo različne delavnice, didaktična gradiva, filme z namenom, da jim predstavimo njihove sovrstnike, ki izkušajo revščino doma in po svetu. Začetki niso bili enostavni, a z zavzetim in strokovnim delom nam je uspelo.

Naj predstavim le nekaj projektov, ki smo jih pripravili za šole. Ena prvih pobud je bilo povabilo osnovnim in srednjim šolam k izvedbi delavnic globalnega učenja *AIDS zaznamuje Afriko – Ali nam je mar?* Opozoriti smo hoteli, da AIDS v Afriki ni samo bolezen, ki ogroža življenja milijonov ljudi, ampak je družbeni pojav, ki je povezan tudi z revščino ter obolele močno stigmatizira. Sledile so izobraževalne aktivnosti na temo podnebnih sprememb, katerih posledice so vse bolj zaskrbljujoče. Preko delavnic *Prihodnost je v naših rokah*, *Živi preprosto in solidarno – v smeri podnebne pravičnosti* in *Teka podnebne solidarnosti* smo dijake, učence in otroke v vrtcih spodbudili k razmišljanju o tem, kaj povzroča podnebne spremembe in k izražanju solidarnost s tistimi, ki jih njihove posledice najbolj prizadenejo, še posebno v Afriki. Naša dejanja lahko vplivajo na življenje sovrstnikov v najrevnejši predelih sveta, ki jih, najmanj krive za uničenje okolja, posledice podnebnih sprememb najbolj prizadenejo. Zaradi naravnih nesreč, kot so suše in poplave, že sedaj občutijo veliko pomanjkanje pitne vode in hrane, razširjajo se številne bolezni, ogrožena so številna življenja. Odrasli in otroci lahko skupaj delamo za boljše ravnanje z okoljem ter smo solidarni do tistih, ki jih posledice sprememb podnebja najbolj prizadenejo.

Podobno smo v okviru dobrodelne akcije *Pokloni zvezek* ob zbiranju zvezkov spodbujali otroke in učence k solidarnosti in dobrodelnosti z vrstniki v Sloveniji. V ta namen smo pripravili tudi filme in delavnice.

Za mlade smo pripravili tudi preventivne delavnice *Za več pravega veselja – brez alkohola*, s katerimi opozarjamo na posledice prekomernega uživanja alkohola in delavnice o pasteh trgovine z ljudmi.

Pri našem sodelovanju s številnimi šolami in vrtci imajo veliko vlogo učitelji in vzgojitelji, saj so naši »multiplikatoriji«, ki z izvajanjem delavnic, s svojim zgledom in pričevanjem spodbujajo otroke in mlade k solidarnosti in dobrodelnosti, preko njih pa dosežemo tudi njihove družine.

Ob pripravi gradiva sem vedno sledila zaupanju v vzgojitelje in učitelje, da se bodo pri izvedbi vživeli v določeno temo. Prav tako sem bila vsakič znova presenečena nad navdušenjem otrok, ki so sodelovali z nami, nad njihovim preprostim in srčnim kazanjem solidarnosti ter iznajdljivostjo pri pripravi izdelkov, pisanju pesmi in misli, ki te vsakokrat nagovorijo. Mladi so naša prihodnost in z vzgojo za solidarnost so upanje za svet.

Mojca Kepic, Slovenska karitas

Teki podnebne solidarnosti

OŠ Koroški jeklarji

OŠ Kuzma

Nisem bila še brez hrane in vode cel dan, zato bom tekla za tiste, ki hrane in vode nimajo.

Kaja

OŠ Vodice

Tekel bom v znamenje solidarnosti do tistih, ki so jih prizadele naravne katastrofe, saj mislim, da so v naravnih katastrofah izgubili svoje premoženje, nekateri tudi svoje družine, in so zaradi tega še danes zelo prestrašeni in žalostni. Za to smo krivi predvsem mi, saj smo zelo grdo ravnali z našim planetom in ga onesnaževali. Poskušal bom proizvesti manj odpadkov.

Tim

OŠ Šmihel, PŠ Birčna vas

OŠ Ig

Vrtec Ormož

OŠ Šmihel, PŠ Birčna vas

Pomagajmo

Ko vržeš hrano stran,
se spomni črne dežele,
se spomni nanj,
na dečka,
ki hodi po vodo vsak dan
kilometre od doma stran.

Vode je malo,
hrane še manj,
zdravje slabi jim
iz dneva v dan.

Vsak ne more v šolo,
pa željo ima
postati zdravnik,
učitelj – morda.

Zato mi, ki smo tu,
na drugem koncu sveta,
pomislimo nanje,
pomagajmo,
kar se le da.

Drejc Polančec, OŠ Ribno

Srednja zdravstvena šola
Murska Sobota

Cirius Vipava

Zelo podpiram Tek podnebne solidarnosti, ker gre za globalno solidarnost pri eni najpomembnejših stvari trenutnega sobivanja ljudi na Zemlji. Ta pomembna stvar je človekov odgovoren odnos do naravnega okolja, kristjani bi rekli do celotnega stvarstva. Odgovoren odnos vidim v harmoničnem in vzajemnem sobivanju človeka sredi sveta, ki nam je skupen prostor zemeljskega življenja. Človek je poklican, da etično, z vso moralno odgovornostjo, ravna ne le s seboj in soljudmi, ampak z vsem ostalim živim in neživim svetom.

Nadškof Marjan Turnšek,

- ▷ September 2005: mednarodna kampanja **Naj revščina postane preteklost**. Pripravili smo didaktična gradiva, na delavnicah je sodelovalo **26 šol**.
- ▷ 2005–2007: preventivni program **Nasilje – NE**. Pripravili smo sklope delavnic o temi nasilje v družini in medvrstniško nasilje po osnovnih šolah (Zavod Samarijan Karitas).
- ▷ Od 2006 dalje: postna spodbuda **40 dni brez alkohola**. Nosilka spodbude je Slovenska karitas, sodelujoče organizacije so: Javna agencija RS za varnost prometa – svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in Zavod Med.Over.Net kot partnerja ter Zavod Varna pot, Katedra za družinsko medicino Medicinske fakultete v Ljubljani (projekt *Sporočilo v steklenici*), društvo Žarek upanja in drugih organizacij in občin. Pripravili smo gradiva za župnije, župnijske pastoralne svete in širšo javnost, didaktična gradiva za osnovne in srednje šole; kratke filme v sodelovanju z RTV Slovenija, Uredništvo verskega programa (sodelovali so Adi Smolar, Jakov Fak, Robert Friškovec, Japac Jakopin, Marjana Grčman, Lučka Kajfež Bogataj), okroglo mizo na Katedri za družinsko medicino in drugo.
- ▷ 2007: delavnice **Za srce Afrike**. Pripravili smo dokumentarni film *Za srce Afrike* in druga didaktična gradiva za učitelje. Sodelovalo je **88 šol in preko 1000 učencev**. Ob mednarodnem dnevu boja proti revščini v 2007 je predsednik DZ France Cukjati v Državnem zboru skupaj z učenci s posameznih šol otvoril simbolično razstavo izdelkov učencev, ki so ustvarjali na temo revščine v Afriki. Vsi poslanci so prejeli odprto pismo.
- ▷ 2008: mednarodni projekt **Izobraževanje za razvoj in osveščanje O vplivu podnebnih sprememb**. Finančno sta ga podprla Avstrijska razvojna agencija (ADA) in Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije. Sodelovalo je **298 mentorjev iz 150 vrtcev, osnovnih in srednjih šol**.
- ▷ Od 2009 dalje: akcija **Pokloni zvezek**. V prvih letih je sodelovalo 200 osnovnih šol in so zbrali 14.000 zvezkov. Zadnja leta sodeluje že preko **270 osnovnih šol in 94 vrtcev**, skupno zberejo preko **25.000 zvezkov**.
- ▷ 2008 in 2009: mednarodni projekt osveščanja in izobraževanja za razvoj **Vpliv HIV-a in AIDS-a na prebivalstvo držav v razvoju in na razvojne procese v Afriki**. Sofinancirala sta ga Evropska unija in Ministrstvo za zunanje zadeve RS. Nosilka projekta je bila Slovenska karitas, aktivnosti so potekale v Sloveniji, Avstriji in na Slovaškem.
 - Pripravili smo **didaktična gradiva** za izvedbo delavnic v osnovnih in v srednjih šolah; v Sloveniji je v projektu sodelovalo **420 učiteljev-mentorjev, 196 osnovnih in 78 srednjih šol**.
 - Izvedli smo **seminarja za duhovnike**, redovnike in pastoralne sodelavce ter sodelavce Karitas v Sloveniji: **60 udeležencev**.
 - Organizirali smo obisk in pričevanje skupine **Icengelo iz Zambije** s patrom Mihom Drevenškom; obiskali so **11 srednjih šol** in vključili **1.190 dijakov in učiteljev**.
 - Organizirali smo **potujočo mobilno razstavo fotografij v Sloveniji**.
 - Posneli smo **dva dokumentarna filma** (*Sem na križišču in Hočem živeti*) o

problematiki AIDS-a v Zambiji v sodelovanju s p. Mihom Drevenškom. Predvajana sta bila v vseh **274 sodelujočih šolah**, drugi film je bil v decembru 2009 predvajan na **RTV Slovenija in na 20 lokalnih televizijah**.

- Razvili smo internetno platformo za mlade – **Mlada Karitas**.
- Pripravili smo izobraževalni interaktivni kviz o problematiki AIDS-a v Afriki, ki je dostopen na www.karitas.si/aids.
- Pripravili smo tematsko publikacijo o tej problematiki in odprto pismo politikom.

- ▷ 2010–2012: mednarodni projekt ozaveščanja in izobraževanja za razvoj o problematiki podnebnih sprememb v državah v razvoju z naslovom **V smeri podnebne pravičnosti v državah v razvoju, s poudarkom na podsaharski Afriki**. Sofinancirala sta ga Evropska unija in Ministrstvo za zunanje zadeve RS. Nosilka projekta je bila Slovenska karitas, projekt je potekal v partnerstvu s Karitas Slovaška. V okviru projekta so v Sloveniji in na Slovaškem potekale različne aktivnosti:

- Likovne, literarne, ustvarjalne in interaktivne delavnice za vrtce, OŠ in SŠ; v projektu je sodelovalo več kot **10.000 otrok, učencev in dijakov** iz 186 vrtcev, 343 osnovnih ter 54 srednjih šol, ki so se vključili v naše delavnice s pomočjo več kot **1.500 mentorjev**.
- Izobraževanja za učitelje; vključilo se je **84 učiteljev** osnovnih in srednjih šol.
- **Tek podnebne solidarnosti**; v dveh letih smo skupaj z več kot **20.000 solidarnimi tekači** in njihovimi pretečenimi kilometri za ta namen zgradili kar 2 kroga solidarnosti okoli planeta Zemlje, saj nam je skupaj uspelo preteči **84.954,33 km** (dobra 2 obsega ekvatorja). S pomočjo **več kot 500 učiteljev-mentorjev** so aktivnosti v sklopu Teka podnebne solidarnosti potekale po **181 osnovnih in 25 srednjih šolah** v Sloveniji, pri čemer so sodelovale tudi šole s prilagojenim programom.
- Potujoča **izobraževalna razstava** je gostovala v **11 krajih** v Sloveniji.
- Mednarodni seminar, ki se ga je udeležilo 38 predstavnikov Karitas iz 16 različnih držav.

- Pričevanja gostov z **Malavija** po SŠ; obiskali so **20 srednjih šol** po vsej Sloveniji in vključili preko **1.200 dijakov in njihovih učiteljev**.
- Sodelovanje pri javnih kampanjah in okroglih mizah (Očistimo Slovenijo itd.).
- Ob zaključku projekta je nastala tematska publikacija **Živi preprosto in solidarno – v smeri podnebne pravičnosti**, ki so jo prejeli vsi sodelujoči v projektu in **odprto pismo**, ki so ga prejeli vsi aktualni slovenski politiki.
- Projekt se po uradnem zaključku še vedno nadaljuje.

- ▷ **Preventivne delavnice o pasteh trgovine z ljudmi ter izobraževanja**: vključili smo **več 1.000 oseb** iz vseh slovenskih regij. V stik prihajamo tako z osnovnošolci, srednješolci, študenti kot drugimi zainteresiranimi javnostmi. Pripravili smo več oblik preventivnega materiala: 5 zloženkov, 4 plakate, namizno družabno igro **V labirintu trgovine z ljudmi**, zvezek **V službi človekovega dostojanstva**, posneli smo krajši spot o trgovini z otroki.

.....

.....

.....

Kazalo

- 8 — Seme je zraslo v mogočno drevo
- 26 — Ob nesrečah nismo sami
- 38 — Materinski objem
- 50 — Glas, ki kliče k dobroti
- 66 — Sprejemanje z odprtim srcem
- 80 — Skupna pot v svobodo
- 96 — S srčnostjo in znanjem na pomoč
- 108 — Toplina čutečega srca
- 124 — Bližina za družine
- 136 — Skupaj zmoremo več
- 150 — Roka za varen korak
- 164 — Dostojanstvo pod streho sprejetosti
- 178 — Vsem blizu
- 194 — Vzgojiteljica solidarnosti

